

El model de llengua de TVE
a les Illes Balears.
Anàlisi fonètica i morfològica

Maria Antònia Puigròs i Caldentey
Tesi doctoral

Directora: Mila Segarra i Neira
Departament de Filologia Catalana
Facultat de Lletres
Universitat Autònoma de Barcelona

*Als meus padrins, en Gabriel i na Maria.
Amb un record afectuós*

ÍNDIX

CAPÍTOL I. INTRODUCCIÓ.....	1
1. Justificació del treball.....	1
2. Marc legal de la llengua catalana a les Illes Balears.....	25
3. Breu panorama de TVE a les Illes Balears.....	30
4. El concepte de llengua estàndard.....	35
CAPÍTOL II. DADES FONÈTIQUES I MORFOLÒGIQUES.....	51
A) DADES FONÈTIQUES.....	51
<i>Informatiu</i>	51
1. El sistema vocàlic.....	51
1.1. Vocals en posició tònica.. ..	51
1.2. Vocals en posició àtona.....	52
2. Diftongs i hiats.....	62
2.1. Els grups <i>qua, gua</i>	62
2.2. Els verbs <i>veure, beure</i>	62
2.3. Les combinacions vocàliques a domini de mot.....	63
3. El sistema consonàntic.....	65
3.1. Fricativa labiodental sonora.....	65
3.2. Fricatives i africades alveolars.....	67
3.3. Fricatives i africades palatals.....	70
3.4. Nasals.....	70
3.5. Bategant.....	73
3.6. Laterals.....	74
3.7. Oclusives.....	77
3.8. La lletra <i>x</i> amb so alveolar.....	83
3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/.....	84
4. Fonètica sintàctica.....	85
4.1. El contacte vocàlic. La vocal neutra.....	85
4.2. El contacte entre una consonant i una vocal.....	86
4.3. Els grups isosil·làbics /mp/, / nt/, /nk/, /lt/.....	86

4.4. Els grups de tres consonants en contacte.....	87
4.5. Les assimilacions.....	88
Report	90
1. El sistema vocàlic.....	90
1.1. Vocals en posició tònica.....	90
1.2. Vocals en posició àtona.....	92
2. Diftongs i hiats.....	99
2.1. Els grups <i>qua, gua</i>	99
2.2. Els verbs <i>veure, beure</i>	100
2.3. Les combinacions vocàliques a domini de mot.....	100
3. El sistema consonàntic.....	101
3.1. Fricativa labiodental sonora.....	101
3.2. Fricatives i africades alveolars.....	102
3.3. Fricatives i africades palatals.....	104
3.4. Nasals.....	105
3.5. Bategant.....	109
3.6. Laterals.....	110
3.7. Oclusives.....	112
3.8. La lletra <i>x</i> amb so alveolar.....	117
3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/.....	118
4. Fonètica sintàctica.....	119
4.1. El contacte vocàlic. La vocal neutra.....	119
4.2. El contacte entre una consonant i una vocal.....	120
4.3. Els grups isosil·làbics /mp/, /nt/, /nk/, /lt/.....	120
4.4. Els grups de tres consonants en contacte.....	121
4.5. Les assimilacions.....	122
Temps	124
1. El sistema vocàlic.....	124
1.1. Vocals en posició tònica.....	124
1.2. Vocals en posició àtona.....	125
2. Diftongs i hiats.....	130
2.1. Els grups <i>qua, gua</i>	130

2.2. Els verbs <i>veure, beure</i>	130
2.3. Les combinacions vocàliques a domini de mot.....	131
3. El sistema consonàntic.....	132
3.1. Fricativa labiodental sonora.....	132
3.2. Fricatives i africades alveolars.....	133
3.3. Fricatives i africades palatals.....	134
3.4. Nasals.....	135
3.5. Bategant.....	136
3.6. Laterals.....	137
3.7. Oclusives.....	138
3.8. La lletra <i>x</i> amb so alveolar.....	141
3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/.....	142
4. Fonètica sintàctica.....	143
4.1. El contacte vocàlic. La vocal neutra.....	143
4.2. El contacte entre una consonant i una vocal.....	143
4.3. Els grups isosil·làbics /mp/, /nt/, /nk/, /lt/.....	144
4.4. Els grups de tres consonants en contacte.....	144
4.5. Les assimilacions.....	145
Entrevistes	147
1. El sistema vocàlic.....	147
1.1. Vocals en posició tònica.....	147
1.2. Vocals en posició àtona.....	148
2. Diftongs i hiats.....	153
2.1. Els grups <i>qua, gua</i>	153
2.2. Els verbs <i>veure, beure</i>	153
2.3. Les combinacions vocàliques a domini de mot.....	153
3. El sistema consonàntic.....	154
3.1. Fricativa labiodental sonora.....	154
3.2. Fricatives i africades alveolars.....	154
3.3. Fricatives i africades palatals.....	156
3.4. Nasals.....	156
3.5. Bategant.....	158

3.6. Laterals.....	159
3.7. Oclusives.....	160
3.8. La lletra <i>x</i> amb so alveolar.....	163
3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/.....	164
4. Fonètica sintàctica.....	165
4.1. El contacte vocàlic. La vocal neutra.....	165
4.2. El contacte entre una consonant i una vocal.....	165
4.3. Els grups isosil·làbics /mp/, /nt/, /nk/, /lt/.....	166
4.4. Els grups de tres consonants en contacte.....	166
4.5. Les assimilacions.....	167
2002	168
1. El sistema vocàlic.....	168
1.1. Vocals en posició tònica.....	168
1.2. Vocals en posició àtona.....	169
2. Diftongs i hiats.....	177
2.1. Els grups <i>qua</i> , <i>gua</i>	177
2.2. Els verbs <i>veure</i> , <i>beure</i>	177
2.3. Les combinacions vocàliques a domini de mot.....	178
3. El sistema consonàntic.....	180
3.1. Fricativa labiodental sonora.....	180
3.2. Fricatives i africades alveolars.....	181
3.3. Fricatives i africades palatals.....	185
3.4. Nasals.....	186
3.5. Bategant.....	189
3.6. Laterals.....	191
3.7. Oclusives.....	193
3.8. La lletra <i>x</i> amb so alveolar.....	199
3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/.....	200
4. Fonètica sintàctica.....	201
4.1. El contacte vocàlic. La vocal neutra.....	201
4.2. El contacte entre una consonant i una vocal.....	202
4.3. Els grups isosil·làbics /mp/, /nt/, /nk/, /lt/.....	202

4.4. Els grups de tres consonants en contacte.....	203
4.5. Les assimilacions.....	204
Panoràmic	206
1. El sistema vocàlic.....	206
1.1. Vocals en posició tònica.....	206
1.2. Vocals en posició àtona.....	207
2. Diftongs i hiats.....	216
2.1. Els grups <i>qua, gua</i>	216
2.2. Els verbs <i>veure, beure</i>	216
2.3. Les combinacions vocàliques a domini de mot.....	217
3. El sistema consonàntic.....	219
3.1. Fricativa labiodental sonora.....	219
3.2. Fricatives i africades alveolars.....	220
3.3. Fricatives i africades palatals.....	221
3.4. Nasals.....	222
3.5. Bategant.....	224
3.6. Laterals.....	225
3.7. Oclusives.....	227
3.8. La lletra <i>x</i> amb so alveolar.....	231
3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/.....	232
4. Fonètica sintàctica.....	233
4.1. El contacte vocàlic. La vocal neutra.....	233
4.2. El contacte entre una consonant i una vocal.....	234
4.3. Els grups isosil·làbics /mp/, /nt/, /nk/, /lt/.....	234
4.4. Els grups de tres consonants en contacte.....	235
4.5. Les assimilacions.....	236
Programa Especial	238
1. El sistema vocàlic.....	238
1.1. Vocals en posició tònica.....	238
1.2. Vocals en posició àtona.....	239
2. Diftongs i hiats.....	246
2.1. Els grups <i>qua, gua</i>	246

2.2. Els verbs <i>veure</i> , <i>beure</i>	246
2.3. Les combinacions vocàliques a domini de mot.....	246
3. El sistema consonàntic.....	248
3.1. Fricativa labiodental sonora.....	248
3.2. Fricatives i africades alveolars.....	249
3.3. Fricatives i africades palatals.....	250
3.4. Nasals.....	251
3.5. Bategant.....	253
3.6. Laterals.....	253
3.7. Oclusives.....	255
3.8. La lletra <i>x</i> amb so alveolar.....	258
3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/.....	259
4. Fonètica sintàctica.....	260
4.1. El contacte vocàlic. La vocal neutra.....	260
4.2. El contacte entre una consonant i una vocal.....	260
4.3. Els grups isosil·làbics /mp/, /nt/, /nk/, /lt/.....	261
4.4. Els grups de tres consonants en contacte.....	261
4.5. Les assimilacions.....	262
Futbol	264
1. El sistema vocàlic.....	264
1.1. Vocals en posició tònica.....	264
1.2. Vocals en posició àtona.....	265
2. Diftongs i hiats.....	273
2.1. Els grups <i>qua</i> , <i>gua</i>	273
2.2. Els verbs <i>veure</i> , <i>beure</i>	273
2.3. Les combinacions vocàliques a domini de mot.....	274
3. El sistema consonàntic.....	275
3.1. Fricativa labiodental sonora.....	275
3.2. Fricatives i africades alveolars.....	276
3.3. Fricatives i africades palatals.....	277
3.4. Nasals.....	278
3.5. Bategant.....	280

3.6. Laterals.....	280
3.7. Oclusives.....	283
3.8. La lletra x amb so alveolar.....	287
3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/.....	288
4. Fonètica sintàctica.....	289
4.1. El contacte vocàlic. La vocal neutra.....	289
4.2. El contacte entre una consonant i una vocal.....	290
4.3. Els grups isosil·làbics /mp/, / nt/, /nk/, /lt/.....	290
4.4. Els grups de tres consonants en contacte.....	291
4.5. Les assimilacions.....	292
Debat	294
1. El sistema vocàlic.....	294
1.1. Vocals en posició tònica.....	294
1.2. Vocals en posició àtona.....	295
2. Diftongs i hiats.....	300
2.1. Els grups <i>qua, gua</i>	300
2.2. Els verbs <i>veure, beure</i>	300
2.3. Les combinacions vocàliques a domini de mot.....	301
3. El sistema consonàntic.....	302
3.1. Fricativa labiodental sonora.....	302
3.2. Fricatives i africades alveolars.....	303
3.3. Fricatives i africades palatals.....	305
3.4. Nasals.....	306
3.5. Bategant.....	308
3.6. Laterals.....	309
3.7. Oclusives.....	311
3.8. La lletra x amb so alveolar.....	314
3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/.....	315
4. Fonètica sintàctica.....	316
4.1. El contacte vocàlic. La vocal neutra.....	316
4.2. El contacte entre una consonant i una vocal.....	317
4.3. Els grups isosil·làbics /mp/, / nt/, /nk/, /lt/.....	317

4.4. Els grups de tres consonants en contacte.....	318
4.5. Les assimilacions.....	318
B) DADES MORFOLÒGIQUES.....	320
<i>Informatiu</i>.....	320
1. Morfologia nominal.....	320
1.1. Article salat / article literari.....	320
1.2. L'article amb els noms de persona.....	320
1.3. Els pronoms febles davant el verb.....	321
1.4. Els pronoms febles darrere el verb. Accentuació.....	321
1.5. Els pronoms subjecte.....	322
1.6. Els quantificadors.....	322
1.7. Els possessius.....	322
1.8. Els numerals.....	323
1.9. Els plurals.....	323
1.10. Canvis de gènere.....	324
1.11. La contracció <i>ca</i>	324
2. Morfologia verbal.....	325
2.1. El present d'indicatiu.....	325
2.2. El pretèrit imperfet de subjuntiu.....	325
2.3. Els verbs <i>dir, dur</i> i els acabats en <i>-ure</i>	325
2.4. Els verbs incoatius.....	325
2.5. Els verbs <i>tenir, venir</i>	326
2.6. Els infinitius <i>ser, esser</i>	326
2.7. Les formes dels verbs <i>ser, estar</i>	326
2.8. Els participis.....	327
2.9. Els gerundis.....	327
2.10. El pretèrit perfet perifràstic.....	327
2.11. Altres formes verbals.....	328
<i>Report</i>.....	329
1. Morfologia nominal.....	329
1.1. Article salat / article literari.....	329
1.2. L'article amb els noms de persona.....	329
1.3. Els pronoms febles davant el verb.....	330

1.4. Els pronoms febles darrere el verb. Accentuació.....	331
1.5. Els pronoms subjecte.....	331
1.6. Els quantificadors.....	331
1.7. Els possessius.....	332
1.8. Els numerals.....	332
1.9. Els plurals.....	332
1.10. Canvis de gènere.....	333
1.11. La contracció <i>ca</i>	333
2. Morfologia verbal.....	334
2.1. El present d'indicatiu.....	334
2.2. El pretèrit imperfet de subjuntiu.....	344
2.3. Els verbs <i>dir, dur</i> i els acabats en <i>-ure</i>	334
2.4. Els verbs incoatius.....	335
2.5. Els verbs <i>tenir, venir</i>	335
2.6. Els infinitius <i>ser, esser</i>	335
2.7. Les formes dels verbs <i>ser, estar</i>	335
2.8. Els participis.....	336
2.9. Els gerundis.....	336
2.10. El pretèrit perfet perifràstic.....	336
2.11. Altres formes verbals.....	336
Temps	338
1. Morfologia nominal.....	338
1.1. Article salat / article literari.....	338
1.2. L'article amb els noms de persona.....	338
1.3. Els pronoms febles davant el verb.....	339
1.4. Els pronoms febles darrere el verb. Accentuació.....	339
1.5. Els pronoms subjecte.....	340
1.6. Els quantificadors.....	340
1.7. Els possessius.....	340
1.8. Els numerals.....	340
1.9. Els plurals.....	340
1.10. Canvis de gènere.....	341
1.11. La contracció <i>ca</i>	341

2. Morfologia verbal.....	342
2.1. El present d'indicatiu.....	342
2.2. El pretèrit imperfet de subjuntiu.....	342
2.3. Els verbs <i>dir, dur</i> i els acabats en <i>-ure</i>	342
2.4. Els verbs incoatius.....	342
2.5. Els verbs <i>tenir, venir</i>	342
2.6. Els infinitius <i>ser, esser</i>	343
2.7. Les formes dels verbs <i>ser, estar</i>	343
2.8. Els participis.....	344
2.9. Els gerundis.....	344
2.10. El pretèrit perfet perifràstic.....	344
2.11. Altres formes verbals.....	344
Entrevistes	345
1. Morfologia nominal.....	345
1.1. Article salat / article literari.....	345
1.2. L'article amb els noms de persona.....	347
1.3. Els pronoms febles davant el verb.....	348
1.4. Els pronoms febles darrere el verb. Accentuació.....	349
1.5. Els pronoms subjecte.....	349
1.6. Els quantificadors.....	349
1.7. Els possessius.....	349
1.8. Els numerals.....	350
1.9. Els plurals.....	350
1.10. Canvis de gènere.....	350
1.11. La contracció <i>ca</i>	350
2. Morfologia verbal.....	351
2.1. El present d'indicatiu.....	351
2.2. El pretèrit imperfet de subjuntiu.....	351
2.3. Els verbs <i>dir, dur</i> i els acabats en <i>-ure</i>	351
2.4. Els verbs incoatius.....	352
2.5. Els verbs <i>tenir, venir</i>	352
2.6. Els infinitius <i>ser, esser</i>	352
2.7. Les formes dels verbs <i>ser,estar</i>	352

2.8. Els participis.....	353
2.9. Els gerundis.....	353
2.10. El pretèrit perfet perifràstic.....	353
2.11. Altres formes verbals.....	353
2002.....	354
1. Morfologia nominal.....	354
1.1. Article salat / article literari.....	354
1.2. L'article amb els noms de persona.....	354
1.3. Els pronoms febles davant el verb.....	355
1.4. Els pronoms febles darrere el verb. Accentuació.....	357
1.5. Els pronoms subjecte.....	357
1.6. Els quantificadors.....	358
1.7. Els possessius.....	358
1.8. Els numerals.....	359
1.9. Els plurals.....	359
1.10. Canvis de gènere.....	359
1.11. La contracció <i>ca</i>	359
2. Morfologia verbal.....	361
2.1. El present d'indicatiu.....	361
2.2. El pretèrit imperfet de subjuntiu.....	361
2.3. Els verbs <i>dir, dur</i> i els acabats en <i>-ure</i>	361
2.4. Els verbs incoatius.....	362
2.5. Els verbs <i>tenir, venir</i>	362
2.6. Els infinitius <i>ser, esser</i>	362
2.7. Les formes dels verbs <i>ser, estar</i>	363
2.8. Els participis.....	363
2.9. Els gerundis.....	363
2.10. El pretèrit perfet perifràstic.....	364
2.11. Altres formes verbals.....	364
Panoràmic.....	365
1. Morfologia nominal.....	365
1.1. Article salat / article literari.....	365
1.2. L'article amb els noms de persona.....	367

1.3. Els pronoms febles davant el verb.....	367
1.4. Els pronoms febles darrere el verb. Accentuació.....	369
1.5. Els pronoms subjecte.....	369
1.6. Els quantificadors.....	370
1.7. Els possessius.....	371
1.8. Els numerals.....	371
1.9. Els plurals.....	371
1.10. Canvis de gènere.....	372
1.11. La contracció <i>ca</i>	372
2. Morfologia verbal.....	373
2.1. El present d'indicatiu.....	373
2.2. El pretèrit imperfet de subjuntiu.....	373
2.3. Els verbs <i>dir, dur</i> i els acabats en <i>-ure</i>	373
2.4. Els verbs incoatius.....	374
2.5. Els verbs <i>tenir, venir</i>	374
2.6. Els infinitius <i>ser, esser</i>	374
2.7. Les formes dels verbs <i>ser, estar</i>	374
2.8. Els participis.....	375
2.9. Els gerundis.....	375
2.10. El pretèrit perfet perifràstic.....	376
2.11. Altres formes verbals.....	376
Programa Especial	377
1. Morfologia nominal.....	377
1.1. Article salat / article literari.....	377
1.2. L'article amb els noms de persona.....	378
1.3. Els pronoms febles davant el verb.....	379
1.4. Els pronoms febles darrere el verb. Accentuació.....	380
1.5. Els pronoms subjecte.....	380
1.6. Els quantificadors.....	381
1.7. Els possessius.....	381
1.8. Els numerals.....	381
1.9. Els plurals.....	381
1.10. Canvis de gènere.....	382

1.11. La contracció <i>ca</i>	382
2. Morfologia verbal.....	383
2.1. El present d'indicatiu.....	383
2.2. El pretèrit imperfet de subjuntiu.....	383
2.3. Els verbs <i>dir, dur</i> i els acabats en <i>-ure</i>	383
2.4. Els verbs incoatius.....	384
2.5. Els verbs <i>tenir, venir</i>	384
2.6. Els infinitius <i>ser, esser</i>	384
2.7. Les formes dels verbs <i>ser, estar</i>	384
2.8. Els participis.....	385
2.9. Els gerundis.....	385
2.10. El pretèrit perfet perifràstic.....	385
2.11. Altres formes verbals.....	385
Futbol	387
1. Morfologia nominal.....	387
1.1. Article salat / article literari.....	387
1.2. L'article amb els noms de persona.....	388
1.3. Els pronoms febles davant el verb.....	388
1.4. Els pronoms febles darrere el verb. Accentuació.....	389
1.5. Els pronoms subjecte.....	390
1.6. Els quantificadors.....	390
1.7. Els possessius.....	390
1.8. Els numerals.....	391
1.9. Els plurals.....	391
1.10. Canvis de gènere.....	392
1.11. La contracció <i>ca</i>	392
2. Morfologia verbal.....	393
2.1. El present d'indicatiu.....	393
2.2. El pretèrit imperfet de subjuntiu.....	393
2.3. Els verbs <i>dir, dur</i> i els acabats en <i>-ure</i>	393
2.4. Els verbs incoatius.....	394
2.5. Els verbs <i>tenir, venir</i>	394
2.6. Els infinitius <i>ser, esser</i>	395

2.7. Les formes dels verbs <i>ser, estar</i>	395
2.8. Els participis.....	396
2.9. Els gerundis.....	396
2.10. El pretèrit perfet perifràstic.....	396
2.11. Altres formes verbals.....	397
Debat	398
1. Morfologia nominal.....	398
1.1. Article salat / article literari.....	398
1.2. L'article amb els noms de persona.....	399
1.3. Els pronoms febles davant el verb.....	399
1.4. Els pronoms febles darrere el verb. Accentuació.....	400
1.5. Els pronoms subjecte.....	401
1.6. Els quantificadors.....	401
1.7. Els possessius.....	402
1.8. Els numerals.....	403
1.9. Els plurals.....	403
1.10. Canvis de gènere.....	403
1.11. La contracció <i>ca</i>	403
2. Morfologia verbal.....	404
2.1. El present d'indicatiu.....	404
2.2. El pretèrit imperfet de subjuntiu.....	404
2.3. Els verbs <i>dir, dur</i> i els acabats en <i>-ure</i>	405
2.4. Els verbs incoatius.....	405
2.5. Els verbs <i>tenir, venir</i>	405
2.6. Els infinitius <i>ser, esser</i>	406
2.7. Les formes dels verbs <i>ser, estar</i>	406
2.8. Els participis.....	407
2.9. Els gerundis.....	407
2.10. El pretèrit perfet perifràstic.....	407
2.11. Altres formes verbals.....	408
C) CONCLUSIONS DELS PROGRAMES ANALITZATS	409
<i>Informatiu</i>	409
<i>Report</i>	412

<i>Temps</i>	414
<i>Entrevistes</i>	416
<i>2002</i>	417
<i>Panoràmic</i>	419
<i>Programa Especial</i>	421
<i>Futbol</i>	423
<i>Debat</i>	425

CAPÍTOL III. ANÀLISI FONÈTICA I MORFOLÒGICA..... 427

A) ANÀLISI FONÈTICA..... 427

1. El sistema vocàlic.....	427
1.1. Vocals en posició tònica.....	427
1.2. Vocals en posició àtona.....	438
2. Diftongs i hiats.....	472
2.1. Els grups <i>qua, gua</i>	472
2.2. Els verbs <i>veure, beure</i>	475
2.3. Les combinacions vocàliques a domini de mot.....	479
3. El sistema consonàntic.....	485
3.1. Fricativa labiodental sonora.....	485
3.2. Fricatives i africades alveolars.....	494
3.3. Fricatives i africades palatals.....	505
3.4. Nasals.....	511
3.5. Bategant.....	519
3.6. Laterals.....	526
3.7. Oclusives.....	546
3.8. La lletra <i>x</i> amb so alveolar.....	566
3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/.....	569
4. Fonètica sintàctica.....	571
4.1. El contacte vocàlic. La vocal neutra.....	571
4.2. El contacte entre una consonant i una vocal.....	574
4.3. Els grups isosil·làbics /mp/, /nt/, /nk/, /lt/.....	574
4.4. Els grups de tres consonants en contacte.....	576
4.5. Les assimilacions.....	578

B) ANÀLISI MORFOLÒGICA.....	583
1. Morfologia nominal.....	583
1.1. Article salat / article literari.....	583
1.2. L'article amb els noms de persona.....	588
1.3. Els pronoms febles davant el verb.....	590
1.4. Els pronoms febles darrere el verb. Accentuació.....	594
1.5. Els pronoms subjecte.....	596
1.6. Els quantificadors.....	599
1.7. Els possessius.....	602
1.8. Els numerals.....	605
1.9. Els plurals.....	609
1.10. Canvis de gènere.....	611
1.11. La contracció <i>ca</i>	612
2. Morfologia verbal.....	614
2.1. El present d'indicatiu.....	614
2.2. El pretèrit imperfet de subjuntiu.....	616
2.3. Els verbs <i>dir, dur</i> i els acabats en <i>-ure</i>	618
2.4. Els verbs incoatius.....	620
2.5. Els verbs <i>tenir, venir</i>	624
2.6. Els infinitius <i>ser, esser</i>	626
2.7. Les formes dels verbs <i>ser, estar</i>	629
2.8. Els participis.....	630
2.9. Els gerundis.....	631
2.10. El pretèrit perfet perifràstic.....	631
2.11. Altres formes verbals.....	632
 CAPÍTOL IV. CONCLUSIONS.....	 636
 CAPÍTOL V. TAULES DE DADES.....	 700
1. OBJECTIUS.....	700
2. TAULES DELS PROGRAMES ANALITZATS.....	702
A) ANÀLISI FONÈTICA.....	702
<i>Informatiu</i>	702

1. El sistema vocàlic.....	702
1.1. Vocals en posició tònica.....	702
1.2. Vocals en posició àtona.....	703
2. Diftongs i hiats.....	705
3. El sistema consonàntic.....	706
3.1. Fricativa labiodental sonora.....	706
3.2. Fricatives i africades alveolars.....	707
3.3. Fricatives i africades palatals.....	708
3.4. Nasals.....	708
3.5. Bategant.....	710
3.6. Laterals.....	711
3.7. Oclusives.....	712
3.8. Grafia <i>x</i> amb so alveolar.....	714
3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/.....	715
4. Fonètica sintàctica.....	715
Report	717
1. El sistema vocàlic.....	717
1.1. Vocals en posició tònica.....	717
1.2. Vocals en posició àtona.....	718
2. Diftongs i hiats.....	720
3. El sistema consonàntic.....	721
3.1. Fricativa labiodental sonora.....	721
3.2. Fricatives i africades alveolars.....	721
3.3. Fricatives i africades palatals.....	722
3.4. Nasals.....	723
3.5. Bategant.....	724
3.6. Laterals.....	725
3.7. Oclusives.....	726
3.8. Grafia <i>x</i> amb so alveolar.....	728
3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/.....	728
4. Fonètica sintàctica.....	729
Temps	731
1. El sistema vocàlic.....	731

1.1. Vocals en posició tònica.....	731
1.2. Vocals en posició àtona.....	731
2. Diftongs i hiats.....	733
3. El sistema consonàntic.....	735
3.1. Fricativa labiodental sonora.....	735
3.2. Fricatives i africades alveolars.....	735
3.3. Fricatives i africades palatals.....	736
3.4. Nasals.....	737
3.5. Bategant.....	738
3.6. Laterals.....	739
3.7. Oclusives.....	740
3.8. Grafia <i>x</i> amb so alveolar.....	741
3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/.....	742
4. Fonètica sintàctica.....	743
Entrevistes.....	744
1. El sistema vocàlic.....	744
1.1. Vocals en posició tònica.....	744
1.2. Vocals en posició àtona.....	744
2. Diftongs i hiats.....	746
3. El sistema consonàntic.....	747
3.1. Fricativa labiodental sonora.....	747
3.2. Fricatives i africades alveolars.....	748
3.3. Fricatives i africades palatals.....	748
3.4. Nasals.....	749
3.5. Bategant.....	750
3.6. Laterals.....	750
3.7. Oclusives.....	752
3.8. Grafia <i>x</i> amb so alveolar.....	753
3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/.....	753
4. Fonètica sintàctica.....	754
2002.....	756
1. El sistema vocàlic.....	756
1.1. Vocals en posició tònica.....	756

1.2. Vocals en posició àtona.....	757
2. Diftongs i hiats.....	759
3. El sistema consonàntic.....	761
3.1. Fricativa labiodental sonora.....	761
3.2. Fricatives i africades alveolars.....	761
3.3. Fricatives i africades palatals.....	762
3.4. Nasals.....	763
3.5. Bategant.....	764
3.6. Laterals.....	765
3.7. Oclusives.....	767
3.8. Grafia <i>x</i> amb so alveolar.....	768
3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/.....	769
4. Fonètica sintàctica.....	769
<i>Panoràmic</i>	772
1. El sistema vocàlic.....	772
1.1. Vocals en posició tònica.....	772
1.2. Vocals en posició àtona.....	772
2. Diftongs i hiats.....	774
3. El sistema consonàntic.....	775
3.1. Fricativa labiodental sonora.....	775
3.2. Fricatives i africades alveolars.....	776
3.3. Fricatives i africades palatals.....	777
3.4. Nasals.....	777
3.5. Bategant.....	779
3.6. Laterals.....	779
3.7. Oclusives.....	781
3.8. Grafia <i>x</i> amb so alveolar.....	782
3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/.....	783
4. Fonètica sintàctica.....	783
<i>Programa Especial</i>	786
1. El sistema vocàlic.....	786
1.1. Vocals en posició tònica.....	786
1.2. Vocals en posició àtona.....	786

2. Diftongs i hiats.....	788
3. El sistema consonàntic.....	789
3.1. Fricativa labiodental sonora.....	789
3.2. Fricatives i africades alveolars.....	790
3.3. Fricatives i africades palatals.....	791
3.4. Nasals.....	791
3.5. Bategant.....	793
3.6. Laterals.....	793
3.7. Oclusives.....	795
3.8. Grafia <i>x</i> amb so alveolar.....	796
3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/.....	797
4. Fonètica sintàctica.....	797
Futbol	799
1. El sistema vocàlic.....	799
1.1. Vocals en posició tònica.....	799
1.2. Vocals en posició àtona.....	799
2. Diftongs i hiats.....	802
3. El sistema consonàntic.....	803
3.1. Fricativa labiodental sonora.....	803
3.2. Fricatives i africades alveolars.....	804
3.3. Fricatives i africades palatals.....	804
3.4. Nasals.....	805
3.5. Bategant.....	806
3.6. Laterals.....	807
3.7. Oclusives.....	808
3.8. Grafia <i>x</i> amb so alveolar.....	810
3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/.....	810
4. Fonètica sintàctica.....	811
Debat	813
1. El sistema vocàlic.....	813
1.1. Vocals en posició tònica.....	813
1.2. Vocals en posició àtona.....	813
2. Diftongs i hiats.....	815

3. El sistema consonàntic.....	817
3.1. Fricativa labiodental sonora.....	817
3.2. Fricatives i africades alveolars.....	817
3.3. Fricatives i africades palatals.....	818
3.4. Nasals.....	819
3.5. Bategant.....	820
3.6. Laterals.....	820
3.7. Oclusives.....	822
3.8. Grafia <i>x</i> amb so alveolar.....	824
3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/.....	824
4. Fonètica sintàctica.....	825
B) ANÀLISI MORFOLÒGICA.....	827
<i>Informatiu</i>	827
1. Morfologia nominal.....	827
2. Morfologia verbal.....	829
<i>Report</i>	831
1. Morfologia nominal.....	831
2. Morfologia verbal.....	833
<i>Temps</i>	836
1. Morfologia nominal.....	836
2. Morfologia verbal.....	837
<i>Entrevistes</i>	839
1. Morfologia nominal.....	839
2. Morfologia verbal.....	841
2002	843
1. Morfologia nominal.....	843
2. Morfologia verbal.....	845
<i>Panoràmic</i>	847
1. Morfologia nominal.....	847
2. Morfologia verbal.....	849
<i>Programa Especial</i>	851
1. Morfologia nominal.....	851
2. Morfologia verbal.....	853

<i>Futbol</i>	855
1. Morfologia nominal.....	855
2. Morfologia verbal.....	857
<i>Debat</i>	859
1. Morfologia nominal.....	859
2. Morfologia verbal.....	861
3. TAULES DELS TRETS ANALITZATS	863
A) ANÀLISI FONÈTICA	863
1. El sistema vocàlic.....	863
1.1. Vocals en posició tònica.....	863
1.2. Vocals en posició àtona.....	863
2. Diftongs i hiats.....	864
3. El sistema consonàntic.....	864
3.1. Fricativa labiodental sonora.....	864
3.2. Fricatives i africades alveolars.....	865
3.3. Fricatives i africades palatals.....	865
3.4. Nasals.....	866
3.5. Bategant.....	866
3.6. Laterals.....	866
3.7. Oclusives.....	867
3.8. Grafia <i>x</i> amb so alveolar.....	867
3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/.....	868
4. Fonètica sintàctica.....	868
B) ANÀLISI MORFOLÒGICA	869
1. Morfologia nominal.....	869
2. Morfologia verbal.....	870

CAPÍTOL VI. TRANSCRIPCIÓ DEL CORPUS ANALITZAT

BIBLIOGRAFIA

1. Justificació del treball

En el procés general de normalització de què avui és objecte la llengua catalana, és essencial poder disposar d'una modalitat d'estàndard oral que respongui a les exigències actuals. La incorporació del català a tots els nivells educatius i la seva presència en els mitjans de comunicació fan ben palesa aquesta necessitat. I és que, cal no oblidar, que tant l'escola com els mitjans de comunicació són dues peces claus per aconseguir l'ús efectiu de la llengua catalana a tots els àmbits de la vida social i cultural. Hem de tenir en compte que, en l'actualitat, els mitjans audiovisuals s'han convertit en el principal vehicle de difusió de la llengua oral i que tenen, per tant, un paper decisiu en la configuració de l'estàndard. Com diu Vallverdú (2000:35) "... arreu del món els mitjans de comunicació audiovisuals han esdevingut els principals (re)productors de les varietats estàndards".

L'Institut d'Estudis Catalans, conscient de la necessitat urgent de dotar el català d'una normativa per a la llengua oral, va publicar, a principi dels anys noranta, unes propostes d'estàndard oral: *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana. I Fonètica* (1990) i *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana. II Morfologia* (1992). I és que, com es diu al pòrtic del primer document " L'Institut no podia restar indiferent davant el pes creixent

de la dimensió oral en la vida de les llengües dins la societat actual. Fidel a la seva trajectòria i conscient de la seva responsabilitat, l'Institut inicia avui la publicació d'una normativa establerta per la Secció Filològica, que ajudi a la realització de la llengua estàndard oral i que neutralitzi els factors que la pertorben." Ara bé, a més de les esmentades propostes de l'Institut, que es caracteritzen pel seu caràcter global, en el sentit que tenen en compte tot el domini lingüístic, s'han publicat altres guies de pronunciació sectorials, destinades a orientar els professionals dels mitjans (Vallverdú, 1986; Bruguera, 1990; Castellanos, 1993).

En la línia de la concepció plural de l'estàndard de l'Institut d'Estudis Catalans (tal com es veurà a l'apartat 4), l'establiment d'una norma ortoèpia regional ja s'ha intentat de fer amb el valencià (Lacreu, 1990; Mollà, 1990; Lacreu 2001), amb el català nord-occidental (Sistac, 1987; Turull, 1987; Segarra i Farreny, 1996), amb les Terres de l'Ebre (Beltran 1986; Aragonès 1994) i amb el balear (Bibiloni, 1983; Corbera, 1988; Alomar i Melià, 1999; Alomar *et al.*, 1999).

Ara bé, per tal d'aconseguir l'ideal fabrià de tenir una llengua estàndard amb la qual se sentin còmodes tots els catalanoparlants, vénguin d'on vénguin, no n'hi ha prou amb l'elaboració de propostes de caire prescriptiu. El pas següent, al meu entendre, és fer una valoració de la qualitat de llengua

emprada pels professionals dels *mass media*, és a dir, intentar esbrinar en quin grau s'han aplicat els principis teòrics dissenyats pels lingüistes en un mitjà determinat. I és que només a partir del coneixement del model de llengua real serà possible actualitzar i ampliar les propostes existents, per tal d'aconseguir així que els oients se sentin identificats amb el model lingüístic difós.

D'acord amb aquesta necessitat, en els darrers anys s'han posat en marxa estudis que s'ocupen del model llengua emprat a diferents canals de televisió i emissores de ràdio. En aquest sentit, cal destacar els treballs duits a terme pel grup de recerca *Llengua i Media*¹, de la Universitat Autònoma de Barcelona i les investigacions del grup de recerca en Fonètica Descriptiva (projecte de recerca EMCON), de la Universitat de Lleida². El primer va realitzar un estudi sobre la llengua de TV3 i el segon se centrà en la descripció de la llengua emprada a les emissores radiofòniques de l'àmbit lleidatà.

Pel que fa al balear, en canvi, no s'ha duit a terme cap estudi semblant, és a dir, cap estudi que pretengui avaluar la qualitat lingüística dels mitjans de comunicació audiovisuals de les Illes.

¹ *Llengua i Media* és un grup de recerca que estudia la llengua dels mitjans de comunicació audiovisuals. Està integrat per professors de la Facultat de Ciències de la Comunicació, de la Facultat d'Educació, de la Facultat de Traducció i de la Facultat de Lletres de la Universitat Autònoma de Barcelona.

² El grup de recerca en Fonètica Descriptiva va activar el projecte EMCON (*Estudi dels mitjans de comunicació orals nord-occidentals*).

L'objectiu d'aquest treball, per tant, és realitzar una anàlisi crítica del model de llengua, fonètic i morfològic, que es fa servir a Televisió Espanyola a les Illes Balears, amb la finalitat d'esbrinar, d'una banda, si els locutors han intentat adequar les estructures fonètiques i morfològiques a les que es proposen a les recomanacions estàndards existents o si, per contra, s'han limitat a reproduir la fonètica i la morfologia col·loquials³. D'altra banda, s'intentarà determinar si variables com el grau de formalitat del programa analitzat, el locutor que emet el mot o, fins i tot, el tipus de mot localitzat (mots d'ús freqüent, mots més cultes) poden haver influït en l'adopció d'unes determinades solucions fonètiques, d'unes determinades solucions morfològiques.

No s'han pres en consideració els altres canals locals, que emeten a tot Mallorca (Canal 4, Telenova⁴), perquè el model de llengua que s'hi difon és molt col·loquial i en el cas de Canal 4 ningú no vigila el model lingüístic que s'hi utilitza⁵. En canvi, els responsables de Televisió Espanyola a les Illes

³ S'ha deixat per a un treball posterior l'estudi del lèxic i la sintaxi.

⁴ Telenova s'ha convertit actualment en M7-Televisió de Mallorca. Es tracta d'un canvi de nom decidit per l'empresa (4 de març de 2002).

⁵ Canal 4 i M7-Televisió de Mallorca són canals locals de Palma, però que es reben a gairebé tota l'illa. Pertanyen a empreses privades. Canal 4 és d'un empresari del Principat. És un mitjà bilingüe, que emet en català la producció pròpia (de les 20:00 h a les 02:00 h). Forma part de Local Media i de Canal Local Català. M7-Televisió de Mallorca pertany al Grup Serra, que és l'empresa multimèdia líder en el camp de la comunicació balear. Aquesta empresa agrupa diferents mitjans de comunicació: premsa escrita (*Última Hora*, *Diari de Balears...*), ràdio (*Última Hora Ràdio*, *Flaix FM...*) i televisió (M7-Televisió de Mallorca, Antena 3 TV-Mallorca). Cal remarcar que M7-Televisió de Mallorca és un mitjà que emet només en llengua catalana i que, al matí, connecta amb Flash-TV. A més d'aquests dos canals, però, existeixen una sèrie de televisions

Balears, com a mínim, han intentat, si més no en els informatius, fixar un model de llengua estàndard oral⁶. Pel que fa a aquest aspecte, Picó (1997:42) afirma⁷:

“Quan l’Institut ens va fer arribar *la Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana*, referida, de moment, a la fonètica i a la morfologia, tot d’una pensàrem que es tractava d’una eina decisiva.

Tenia la benedicció de la primera autoritat lingüística del país, omplia un gran buit i ja teníem un document de pes que podia ajudar-nos a resoldre tot una sèrie de dubtes. També ens serviria per confirmar que el model que havíem utilitzat fins aleshores no anava mal encaminat.”

Cal afegir, a més, que aquest treball no és merament descriptiu ja que de la descripció i anàlisi d’aquests programes n’extrauré unes hipòtesis del que, segons el meu parer, hauria de caracteritzar un model de llengua estàndard oral per a les Illes Balears. Quant a les obres prescriptives, a més de les propostes sobre l’ús de l’estàndard oral que ha fet l’Institut d’Estudis Catalans

locals, que es veuen a punts concrets de l’illa, amb poca força i sense una legislació (Televisió d’Inca, Televisió serverina, Televisió murera, Televisió Consell, Televisió es Raiguer, Televisió felanitxera, Televisió de Manacor, Televisió de Sencelles, Televisió TV-7 Lloseta, Televisió Lluçmajor, TV-31 Villafranca). A les Illes també es reben TV3 i Canal 33, de Televisió de Catalunya, i Canal 9 i Punt-Dos, de Televisió Valenciana.

⁶ Hem de tenir en compte que aquest estudi es planteja com una continuació del treball de recerca que amb el títol *El model de llengua de l’Informatiu balear. Anàlisi fonètica i morfològica*, i sota la direcció de la doctora Mila Segarra, vaig presentar en el mes de febrer de 2000 a la Universitat Autònoma de Barcelona.

⁷ Neus Picó, assessora lingüística de TVE a les Illes fins a l’any 1998, a les *Jornades de la Secció Filològica de l’Institut d’Estudis Catalans a Mallorca*, va parlar de l’aplicació de les propostes d’estàndard oral, publicades per l’Institut, a TVE a les Balears.

que, de fet, han estat la pauta lingüística de referència, s'han tengut en compte les orientacions i obres següents: *Criteris lingüístics proposats pel Departament de Filologia Catalana per a les emissions de TVE a les Illes Balears* (1983), confegits pel professor G. Bibiloni i aprovats en una reunió del Departament de Filologia Catalana; *Proposició per a una normativa estàndard unitària de la llengua catalana* (1988), confegida pel professor Jaume Corbera; *Proposta de model de llengua estàndard per a l'escola de les Illes Balears* (1999) d'Antoni I. Alomar i Joan Melià; *Proposta de model per a l'ús públic de la llengua catalana* (1999) d'Antoni I. Alomar, Gabriel Bibiloni, Jaume Corbera, Joan Melià; *Gramàtica catalana* (1918) de Pompeu Fabra; *Gramàtica catalana referida especialment a les Illes Balears* (1968) de Francesc de Borja Moll. Cal assenyalar que a l'hora de citar les dues darreres obres s'ha fet referència sempre a l'any de la primera edició (vegeu bibliografia).

La tria de les quatre primeres referències bibliogràfiques es justifica pel fet de ser o de contenir unes propostes sobre el que hauria de caracteritzar la llengua estàndard oral vàlida a les Illes, en el cas de les propostes elaborades a Mallorca, o als territoris de parla catalana, en el cas dels documents de l'Institut. En canvi, les dues gramàtiques s'han fet servir com a complements de la *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana. II Morfologia,*

a l'espera de la publicació de la gramàtica de l'Institut d'Estudis Catalans; la de Pompeu Fabra (1918) pel fet de ser considerada avui encara l'única gramàtica oficial i la de Moll (1968) pel fet de referir-se al domini balear, com el seu nom indica, i de gaudir, a més, d'un gran prestigi entre els parlants d'aquesta zona lingüística.

Amb la finalitat de facilitar i simplificar la lectura del treball, a l'hora de referir-me a les obres bibliogràfiques que acab de citar, faré servir els noms següents:

Proposta de l'Institut en referència a la Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana. I Fonètica i / o a la Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana. II Morfologia.

Proposta de TVE en referència als Criteris lingüístics proposats pel Departament de Filologia Catalana per a les emissions de TVE a les Illes Balears.

Proposta Corbera en referència a la Proposició per una normativa estàndard unitària de la llengua catalana.

Model en referència a la Proposta de model de llengua estàndard per a l'escola de les Illes Balears.

Proposta ús en referència a la Proposta de model per a l'ús públic de la llengua catalana.

Fabra (1918) en referència a la *Gramàtica catalana*.

Moll (1968) en referència a la *Gramàtica catalana referida especialment a les Illes Balears*.

Per tal de dur a terme l'anàlisi s'han examinat exhaustivament nou tipus de programes, amb nivell de formalitat diferent, emesos o bé a final de l'any 1998 o bé durant l'any 1999: *Informatiu Balear, Futbol* (1998); *Report, Temps, Entrevistes, 2002, Panoràmic, Especial La Final, 20 anys* (1999)⁸.

⁸ Com ja he esmentat anteriorment, l'*Informatiu balear* s'analitzà, precisament, per dur a terme el treball de recerca. En aquest cas s'escolliren tres programes de final de l'any 1998 perquè era el moment en què tenia lloc la investigació. Per tal de procedir a l'elaboració d'aquest estudi, s'amplià el corpus amb vuit tipus més de programes, emesos l'any 1999, perquè no hi hagués gaire distància cronològica respecte als programes analitzats en el treball de recerca. No obstant això, cal remarcar que el partit de futbol correspon a una final de la Supercopa jugada l'any 1998, pel fet que TVE no disposava d'un partit de primera divisió de l'any 1999, retransmès en català.

A l'hora de citar aquests programes, s'han fet servir les inicials següents: IN (*Informatiu*), RE (*Report*), TE (*Temps*), EN (*Entrevistes*), 2002 (*2002*), PA (*Panoràmic*), ES (*Especial la Final*), FU (*Futbol*), DE (*20 anys*)⁹.

El temps de durada i els minuts seleccionats de cada un dels programes són els que figuren a continuació:

Programa	Temps durada d'un programa	Minuts seleccionats¹⁰
<i>Informatiu</i>	20 minuts	60 minuts (3 programes)
<i>Report</i>	28 minuts	56 minuts (2 programes)
<i>Temps</i>	3 minuts	18 minuts (6 espais)
<i>Entrevistes</i>	25 minuts	75 minuts (3 entrevistes)
<i>2002</i>	27 minuts	54 minuts (2 programes)
<i>Panoràmic</i>	30 minuts	60 minuts (2 programes)
<i>Especial</i>	90 minuts	60 minuts (part d'un programa)
<i>Futbol</i>	90 minuts	50 minuts (part d'un partit)
<i>Debat</i>	60 minuts	75 minuts (un programa i 15 minuts d'un altre)

Encara que el nombre de minuts seleccionats variï d'un espai a l'altre, el temps transcrit, i per tant analitzat, té una durada aproximada de 50-60 minuts, a cada un dels programes, excepte en el *Temps*. I és que hem de tenir

⁹ Aquest darrer programa s'ha citat amb les inicials del gènere al qual pertany, un debat. En el *2002*, en canvi, s'ha mantengut el títol sencer, és a dir, *2002*.

¹⁰ Aquests minuts inclouen tant les veus dels locutors com les intervencions dels convidats o de la gent del carrer, depenent del programa, és a dir, corresponen a la duració total dels programes seleccionats.

present que l'objecte d'estudi d'aquest treball és el model de llengua, fonètic i morfològic, que fan servir els locutors d'aquest mitjà, per la qual cosa s'han eliminat de cada un dels programes les intervencions dels convidats i les de la gent del carrer. Aquest fet justifica que a *20 anys i Entrevistes* el nombre de minuts seleccionats sigui superior que a la resta, ja que en aquests espais hi ha un diàleg constant entre locutor o locutors i personatges convidats. Quant al programa TE, s'ha procedit a l'anàlisi de 18 minuts pel fet que aquest espai té una durada aproximada de 3 minuts. De totes maneres, cal remarcar que aquest temps d'anàlisi ha estat suficient per tal de poder extreure resultats significatius quant al model de llengua emprat pel locutor¹¹.

El treball es divideix en sis capítols, més una bibliografia final: CAPÍTOL I. INTRODUCCIÓ (1. Justificació del treball, 2. Marc legal de la llengua catalana a les Illes Balears, 3. Breu panorama de TVE a les Illes Balears, 4. El concepte de llengua estàndard); CAPÍTOL II. DADES FONÈTIQUES I MORFOLÒGIQUES (A) Dades fonètiques: 1. Sistema vocàlic, 2. Diftongs i hiats, 3. Sistema consonàntic, 4. Fonètica sintàctica; B) Dades morfològiques: 1. Morfologia nominal, 2. Morfologia verbal; C) Conclusions dels programes analitzats: IN, RE, TE...); CAPÍTOL III. ANÀLISI FONÈTICA I MORFOLÒGICA

¹¹ Referent al nombre de minuts transcrits, hem de tenir present que Biber (1990:261) considera que les mostres de 2000 i 5000 mots són representatives dels generes a què pertanyen. I, segons Julià (2000:146), uns 30 minuts d'enregistrament asseguren al voltant de 5000 mots.

(A) Dades fonètiques: 1. Sistema vocàlic, 2. Diftongs i hiats, 3. Sistema consonàntic, 4. Fonètica sintàctica; B) Dades morfològiques: 1. Morfologia nominal, 2. Morfologia verbal); CAPÍTOL IV. CONCLUSIONS; CAPÍTOL V. TAULES DE DADES (1. Objectius, 2. Taules dels programes analitzats, 3. Taules dels trets analitzats); CAPÍTOL VI. TRANSCRIPCIÓ DEL CORPUS ANALITZAT.

La introducció conté, a més d'aquesta presentació, un apartat que s'ocupa del marc legal en què es troba la llengua catalana a les Illes Balears, un breu panorama sobre Televisió Espanyola a les Illes i una exposició teòrica sobre el concepte de llengua estàndard.

Al segon capítol, hi figuren totes les dades fonètiques i morfològiques que seran objecte d'anàlisi al llarg del treball, en format de taules i agrupades per fenòmens. És important remarcar que cada una de les taules, excepte les que corresponen a l'apartat de fonètica sintàctica, conté tots els mots que figuren en el corpus relacionats amb un determinat tret, i que quan un fenomen no és present en un programa es marca amb tres línies horitzontals (---). D'aquesta manera, totes les parts de l'estudi consten dels mateixos apartats. Aquest capítol es tanca amb unes conclusions generals de cada un dels programes analitzats, tant a nivell fonètic com a nivell morfològic¹².

¹² En els capítols II, V els programes s'han ordenat d'acord amb el seu grau de formalitat: IN, RE, TE, EN, 2002, PA, ES, FU, DE.

El cos del treball està integrat per l'anàlisi fonètica i morfològica de les dades anteriors. En primer lloc es descriuen els trets fonètics i morfològics que apareixen en el corpus estudiat. Per realitzar aquesta descripció s'han consultat els estudis existents sobre el català de les Illes. Cal subratllar que també m'he servit de la meva competència com a parlant del dialecte. En segon lloc es compara cada una de les característiques fonètiques i morfològiques descrites amb les produccions dels locutors i amb les recomanacions estàndards. Alguns dels fenòmens analitzats s'han acompanyat d'uns gràfics de percentatges amb la finalitat d'il·lustrar millor els diferents resultats que s'han donat.

Seguidament es presenten les conclusions del treball. En aquest capítol es duu a terme una síntesi de les dades que s'han extret del buidatge i anàlisi de la programació seleccionada. Es remarquen també algunes de les observacions que s'han fet al llarg de l'estudi en relació amb les recomanacions que figuren a les propostes de l'Institut i amb les recomanacions que es fan en els diferents documents analitzats.

Les taules de dades que figuren després de les conclusions tenen com a finalitat presentar, de manera esquemàtica, les dades fonètiques i morfològiques que s'han analitzat al llarg del treball i que caracteritzen, per tant, el model de llengua emprat pels locutors. En primer lloc es presenten les

dades de cada un dels nou programes analitzats i, en segon lloc, es presenta la resolució d'un determinat tret en els diferents programes.

En el darrer capítol hi ha la transcripció ortogràfica i fonètica del corpus analitzat, que es presenta amb línies numerades a l'esquerra per tal de facilitar la ubicació dels mots que al llarg del treball se citen com a exemples d'un determinat fenomen, sigui fonètic o morfològic.

Com ja s'ha esmentat en el paràgraf anterior, aquest treball se centra en l'anàlisi del missatge emès pels locutors professionals, sense distingir els conductors base (o conductors del programa) dels corresponsals i enviats especials (conductors de suport)¹³. Tot i que aquests discursos han estat emesos, gairebé en la seva totalitat, per locutors mallorquins, en el cas dels programes *Report* i *2002* s'han tengut en compte les intervencions de les locutores menorquina i eivissenca, en el primer, i de la locutora menorquina, en el segon, encara que es tracti d'intervencions de curta durada, sobretot les que figuren en el *2002*.

A continuació es presenten les dades més significatives dels locutors que intervenen en els programes analitzats:

¹³ De totes maneres, cal indicar que en el programa ES, per exemple, s'han remarcat les solucions emeses pel locutor MR, enviat especial a la plaça de les Tortugues, i les emeses pels locutors JZ i JC, enviats especials al camp de l'Aston Villa, pel fet que resulten significatives quant a la resolució d'alguns trets, tant fonètics com morfològics.

Nom i llinatge:	Neus Albis
Natural de:	Pollença
Estudis:	Llicenciada en Ciències de la Comunicació i en Ciències Polítiques
Data d'incorporació al mitjà:	1998
Programes en els quals ha intervengut:	Informatius, magazins, entrevistes
Llengua vehicular:	Llengua catalana
Inicials emprades per citar-lo¹⁴:	NA

Nom i llinatge:	Karina Amengual
Natural de:	Palma
Estudis:	Estudis mitjans
Data d'incorporació al mitjà:	1999
Programes en els quals ha intervengut:	Magazins
Llengua vehicular:	Llengua catalana
Inicials emprades per citar-lo:	KA

¹⁴ A l'hora d'indicar el nom dels locutors s'ha fet servir la inicial del nom i la del primer llinatge, escrites en lletres majúscules. Quant al locutor Joan Carles Muntaner, cal remarcar que en comptes d'agafar la inicial del nom Joan, s'ha triat la inicial del nom Carles, per tal que les seves inicials no coincidesquin amb les del locutor Joan Martorell.

Nom i llinatge:	Joan Barceló
Natural de:	Porreres
Estudis:	Estudis superiors
Data d'incorporació al mitjà:	1990
Programes en els quals ha intervengut:	Espai meteorològic
Llengua vehicular:	Llengua catalana
Inicials emprades per citar-lo:	JB

Nom i llinatge:	Mònica Borràs
Natural de:	Palma
Estudis:	Estudis superiors
Data d'incorporació al mitjà:	1998
Programes en els quals ha intervengut:	Magazins, entrevistes, reportatges
Llengua vehicular:	Llengua catalana
Inicials emprades per citar-lo:	MB

Nom i llinatge:	Francesc Busquets
Natural de:	Palma
Estudis:	Estudis mitjans
Data d'incorporació al mitjà:	1998
Programes en els quals ha intervengut:	Magazins

intervengut:	
Llengua vehicular:	Llengua catalana
Inicials emprades per citar-lo:	FB

Nom i llinatge:	Jordi Calleja
Natural de:	Palma
Estudis:	Llicenciat en Ciències de la Comunicació
Data d'incorporació al mitjà:	1998
Programes en els quals ha intervengut:	Informatius, magazins, reportatges, programes esportius, entrevistes
Llengua vehicular:	Llengua catalana
Inicials emprades per citar-lo:	JC

Nom i llinatge:	Catalina Garcies
Natural de:	Bunyola
Estudis:	Llicenciada en Ciències de la Comunicació
Data d'incorporació al mitjà:	1984
Programes en els quals ha intervengut:	Informatius, magazins, transmissions en directe, reportatges, entrevistes
Llengua vehicular:	Llengua catalana

Inicials emprades per citar-lo:	CG
--	----

Nom i llinatge:	Margalida Marí
Natural de:	Eivissa
Estudis:	Llicenciada en Ciències de la Comunicació
Data d'incorporació al mitjà:	1995
Programes en els quals ha intervengut:	Informatius, reportatges
Llengua vehicular:	Llengua catalana
Inicials emprades per citar-lo:	EI

Nom i llinatge:	Ester Mascaró
Natural de:	Menorca
Estudis:	Llicenciada en Ciències de la Comunicació
Data d'incorporació al mitjà:	1990
Programes en els quals ha intervengut:	Informatius, magazins, reportatges, transmissions en directe, entrevistes
Llengua vehicular:	Llengua catalana
Inicials emprades per citar-lo:	ME

Nom i llinatge:	Joan Martorell
Natural de:	Palma
Estudis:	Llicenciat en Ciències de la Comunicació
Data d'incorporació al mitjà:	1985
Programes en els quals ha intervengut:	Informatius, magazins, entrevistes, reportatges, programes esportius
Llengua vehicular:	Llengua catalana
Inicials emprades per citar-lo:	JM

Nom i llinatge:	Joan Carles Muntaner
Natural de:	Bunyola
Estudis:	Llicenciat en Ciències de la Comunicació
Data d'incorporació al mitjà:	1980
Programes en els quals ha intervengut:	Informatius, magazins, transmissions en directe, entrevistes
Llengua vehicular:	Llengua catalana
Inicials emprades per citar-lo:	CM

Nom i llinatge:	Maria Bel Pocoví
Natural de:	Manacor
Estudis:	Llicenciada en Ciències de la

	Comunicació
Data d'incorporació al mitjà:	1997
Programes en els quals ha intervengut:	Informatius
Llengua vehicular:	Llengua catalana
Inicials emprades per citar-lo:	BP

Nom i llinatge:	Ricard Pla
Natural de:	Inca
Estudis:	Estudis mitjans
Data d'incorporació al mitjà:	1982
Programes en els quals ha intervengut:	Informatius, programes esportius
Llengua vehicular:	Llengua catalana
Inicials emprades per citar-lo:	RP

Nom i llinatge:	Mateu Ramonell
Natural de:	Palma
Estudis:	Llicenciat en Ciències de la Comunicació
Data d'incorporació al mitjà:	1985
Programes en els quals ha intervengut:	Magazins, transmissions en directe, entrevistes

Llengua vehicular:	Llengua catalana
Inicials emprades per citar-lo:	MR

Nom i llinatge:	Conxa Rosillo
Natural de:	Palma
Estudis:	Llicenciada en Ciències de la Comunicació
Data d'incorporació al mitjà:	1986
Programes en els quals ha intervengut:	Informatius, magazins, transmissions en directe, entrevistes
Llengua vehicular:	Llengua catalana
Inicials emprades per citar-lo:	CR

Nom i llinatge:	Joan Rotger
Natural de:	Palma
Estudis:	Llicenciat en Ciències de la Comunicació
Data d'incorporació al mitjà:	1999
Programes en els quals ha intervengut:	Informatius, programes esportius
Llengua vehicular:	Llengua catalana
Inicials emprades per citar-lo:	JR

Nom i llinatge:	Elena Serra
Natural de:	Palma
Estudis:	Llicenciada en Filologia Castellana
Data d'incorporació al mitjà:	1998
Programes en els quals ha intervengut:	Informatius, reportatges
Llengua vehicular:	Llengua catalana
Inicials emprades per citar-lo:	ES

Nom i llinatge:	Lluïsa Suau
Natural de:	Palma
Estudis:	Estudis mitjans
Data d'incorporació al mitjà:	1979
Programes en els quals ha intervengut:	Informatius, reportatges
Llengua vehicular:	Llengua catalana
Inicials emprades per citar-lo:	LS

Nom i llinatge:	Sebastià Verd
Natural de:	Palma
Estudis:	Llicenciat en Ciències de la Comunicació
Data d'incorporació al mitjà:	1980

Programes en els quals ha intervengut:	Informatius, reportatges
Llengua vehicular:	Llengua catalana
Inicials emprades per citar-lo:	SV

Nom i llinatge:	Joan Manuel Zaldívar
Natural de:	Palma
Estudis:	Llicenciat en Ciències de la Comunicació
Data d'incorporació al mitjà:	1987
Programes en els quals ha intervengut:	Informatius, magazines, transmissions en directe, entrevistes
Llengua vehicular:	Llengua catalana
Inicials emprades per citar-lo:	JZ

Pel que fa a l'aspecte lingüístic és important remarcar que tres d'aquests locutors, Jordi Calleja, Joan Rotger i Sebastià Verd, tenen dificultats a l'hora d'articular una sèrie de sons. Així, practiquen, generalment, el ieisme castellanitzant, és a dir, pronuncien [j] la consonant lateral palatal i solen transformar la fricativa palatal sonora en [j]. A més, Joan Rotger articula la consonant vibrant a la zona velar. Aquests problemes de dicció s'han tengut

en compte a l'hora d'analitzar certs aspectes fonètics, com és el cas, per exemple, del ieisme històric o iodització.

El corpus analitzat es presenta transcrit ortogràficament, amb les grafies i els signes de puntuació convencionals. A més s'han transcrit fonèticament, amb els símbols de l'Alfabet Fonètic Internacional, tots aquells aspectes de pronúncia que han estat objecte d'estudi del present treball. No s'han marcat els aspectes prosòdics (to, entonació, ritme) perquè, de fet, s'ha intentat adequar la transcripció a les necessitats de l'anàlisi.

Quant al sistema de transcripció fonètica, s'han fet servir, a més, les convencions següents:

- 1) Els noms dels locutors, com ja s'ha esmentat anteriorment, s'ha indicat amb inicials majúscules.
- 2) La interpretació dubtosa d'un mot s'ha indicat amb els signes XXX.
- 3) La supressió d'un so s'ha marcat amb el símbol 0.
- 4) L'existència d'un fragment no transcrit, perquè no ha estat emès per un locutor, s'ha marcat amb el signe [...].
- 5) La pronúncia emfàtica d'un so, d'una síl·laba o fins i tot d'un mot sencer s'ha marcat amb lletres inicials majúscules.
- 6) La pronúncia geminada d'un so s'ha indicat amb el diacrític [:].

7) L'existència d'una pausa, que no es correspon amb una pausa sintàctica, s'ha marcat amb el signe ‘.

Finalment, en relació amb aquest punt, cal fer constar que per a l'anàlisi de la pronúncia no s'han emprat instruments ni tècniques pròpies de fonètica experimental i que el corpus analitzat es troba en suport audiovisual, a disposició de tots aquells qui estiguin interessats a consultar-lo.

Ja per acabar vull agrair molt especialment els consells i les facilitats que m'ha donat la doctora Mila Segarra. Estic segura que sense el seu ajut aquest treball no hagués estat possible. El meu agraïment també a alguns professors, Daniel Casals, Joan Melià, Joan Miralles, que, amb els seus comentaris i la seva generositat han contribuït a millorar el contingut d'aquest estudi. Igualment vull agrair el suport que m'han ofert Marta Monfort, Rita Pinto de Freitas, M. Bel Pocoví, Aina Rosselló, Carmen Teresa Vilar i diversos companys de feina. No puc oblidar tampoc la confiança que han depositat en mi els meus pares i la meva fillola. El seu recolzament ha estat una peça clau perquè aquest treball arribàs a bon port.

2. El marc legal de la llengua catalana a les Illes Balears

La Constitució espanyola, a l'article 3, estableix que la llengua castellana és la llengua oficial de l'Estat espanyol, sense perjudici de les altres llengües que també puguin ser oficials en algunes comunitats autònomes:

Article 3

- 1.- El castellà és la llengua espanyola oficial de l'Estat. Tots els espanyols tenen el deure de conèixer-la i el dret d'usar-la.
- 2.- Les altres llengües espanyoles seran també oficials en les respectives Comunitats Autònomes d'acord amb els seus Estatuts.
- 3.- La riquesa de les diferents modalitats lingüístiques d'Espanya és un patrimoni cultural que serà objecte d'especial respecte i protecció.

En el cas de les Illes Balears, l'Estatut d'Autonomia, aprovat per la Llei orgànica 2/1983, en el seu article 3, estableix que el català és la llengua pròpia de les Illes Balears i el proclama oficial juntament amb el castellà:

Article 3

- 1.- La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, tindrà, juntament amb la castellana, el caràcter d'idioma oficial.
- 2.- Tots tenen el dret de conèixer-la i d'usar-la, i ningú no podrà ser discriminat per causa de l'idioma.

Com a desplegament de l'Estatut d'Autonomia, el Parlament de les Illes Balears va promulgar la Llei de normalització lingüística, aprovada el 29 d'abril de 1986, amb l'objectiu d'assolir l'ús normal de la llengua catalana a quatre àmbits: als poders públics (Parlament, Administració pública i Administració de justícia), a l'ensenyament, als mitjans de comunicació i a la vida social i privada:

Article 1

1.- La present Llei té per objecte desenvolupar l'article 3 de l'Estatut d'Autonomia, pel que fa a la normalització de la llengua catalana, com a pròpia de les Illes Balears en tots els àmbits, i de garantir l'ús del català i del castellà com a idiomes oficials d'aquesta Comunitat Autònoma.

2.- Són, per tant, objectius de la Llei:

- a) Fer efectiu l'ús progressiu i normal de la llengua catalana en l'àmbit oficial i administratiu.
- b) Assegurar el coneixement i l'ús progressiu del català com a llengua vehicular en l'àmbit de l'ensenyament.
- c) Fomentar l'ús de la llengua catalana en tots els mitjans de comunicació social.
- d) Crear la consciència social sobre la importància del coneixement i l'ús de la llengua catalana per tots els ciutadans.

Convé subratllar també que a la Disposició Addicional 3a s'atorga a la Universitat de les Illes Balears la condició d'institució oficial consultiva en matèria de llengua catalana:

Disposició Addicional 3a

Així mateix, d'acord amb la Disposició Addicional 2a de l'Estatut d'Autonomia, la institució oficial consultiva per a tot quant faci referència a la Llengua Catalana serà la Universitat de les Illes Balears.

En relació amb els mitjans de comunicació la Llei estableix que sigui precisament el català la llengua usual en els mitjans de comunicació de titularitat de l'Administració Autònoma i pretén aconseguir l'ús normal de la llengua catalana a les emissores de ràdio i canals de televisió, estatals o privats:

Article 28

1.- El català, ha de ser la llengua usual en emissores de ràdio i de televisió i en altres mitjans de comunicació social de titularitat de l'Administració Autònoma o sotmesos a la seva gestió.

2.- El Govern de la Comunitat Autònoma ha d'impulsar la normalització de la llengua catalana a les emissores de ràdio i canals de televisió estatals o privats, a fi de promoure l'ús dels català com a llengua pròpia de les Illes Balears.

Aquesta Llei obliga també el Govern de la Comunitat a concertar una política de col·laboració, pel que fa als mitjans audiovisuals, amb les altres comunitats de parla catalana:

Article 30

1.- El Govern de la Comunitat Autònoma ha de dur una política de col·laboració, en matèria de ràdio i televisió, amb altres Comunitats Autònomes que tinguin el català com a llengua pròpia.

2.- En qualsevol cas, el Govern de la Comunitat Autònoma farà les gestions necessàries per a facilitar als ciutadans de les Illes Balears la recepció de les emissions de televisió en llengua catalana depenents d'altres comunitats autònomes.

Pel que fa concretament a les emissions de RTVE a les Illes Balears, a l'article 30, s'hi diu: “Així mateix promourà (referint-se al Govern de la Comunitat Autònoma) la normalització lingüística en els centres emissors de RTVE a Balears, a fi d'assegurar una presència adequada del català com a llengua pròpia de les Illes Balears.”¹⁵

Finalment convé recordar que les Illes, per motius econòmics, no disposen encara d'una emissora pública de televisió que emeti des de les Illes en català,

¹⁵ L'explicació que figura entre parèntesi és meua.

condició indispensable, al meu parer, perquè el procés de normalització lingüística arribi a bon port. I és que l'existència d'una televisió autonòmica serviria d'element aglutinador de tota la comunitat i contribuiria, a més, a la difusió d'un model de llengua oral entre la societat illenca¹⁶.

¹⁶ En aquest sentit, cal tenir present que un dels principals problemes que ha de superar la comunitat catalanoparlant és l'absència d'uns mitjans de comunicació audiovisuals que abastin tot el territori lingüístic.

3. Breu panorama de TVE a les Illes Balears

TVE a les Illes Balears va començar les seves emissions dia 15 de novembre de 1979. L'únic programa existent en aquells moments, l'*Informatiu balear*, s'enregistrava a Palma però era emès encara des de Madrid. Els primers presentadors d'aquell espai foren Maria Lluïsa Suau i Joan Santamaria. Ara bé, en el mes de desembre de 1983 el Centre Territorial de TVE a les Illes Balears es va traslladar a l'edifici cedit pel Consell de Mallorca, al carrer General Riera de Palma. La instal·lació de TVE a Palma i la dotació d'una major infraestructura van possibilitar l'ampliació del temps d'emissió. Així, a l'espai informatiu, s'hi afegiren altres tipus de programes: reports, debats, magazins, retransmissions esportives, entrevistes...

Quant a aquest darrer aspecte, cal apuntar que en el mes de gener de 1998, el director general de RTVE, Fernando López Amor, i el president del Govern Balear, Jaume Matas Palou, signaren un primer acord de col·laboració que, entre altres coses, féu possible l'increment de la producció pròpia del Centre i l'ampliació de l'oferta informativa de TVE a les Illes. Gairebé dos anys més tard, en el mes de desembre de 1999, el president del Govern Balear, Francesc Antich Oliver, i el director general de TVE, Pío Cabanillas Alonso, signaren un nou conveni de col·laboració, amb la finalitat de mantenir i potenciar les emissions de TVE a les Illes Balears.

Des dels seus inicis fins al dia d'avui, el Centre Territorial de TVE a les Illes Balears ha estat dirigit pels professionals que figuren a continuació:

Director	Data nomenament	Data cessament
Antonio Jaume Miquel	01.02.1982	10.04.1984
Jordi Pérez Boix	28.09.1985	31.10.1986
Sebastià Verd Crespí	01.01.1987	02.08.1988
Eduardo Olano Codesido	01.08.1988	20.04.1989
J. Carles Muntaner Estarellas	20.04.1989	09.01.1994
Antonio Travería Celda	10.01.1994	31.07.1996
Juan Antonín Estévez	01.08.1996	25.03.1996
Joan Martorell Bonet	26.03.1998	22.03.2002
Vicente Enguídanos Sancho	23.03.2002	

Pel que fa a la programació, cal remarcar que al llarg de tots aquests anys s'han emès espais de naturalesa diversa: magazins (*Tràstic Magazine, Xiu-Xiu, Magatzem, Panoràmic*), reportatges (*Esports, Report, Camina, caminaràs*), debats (*Debat, Vint anys*), informatius¹⁷ (*Informatiu balear, La Setmana*), programes infantils (*Trencaclosques*), programes de cuina (*Sal i pebre*), retransmissions esportives (*Final de Copa 91 i 98, Supercopa*

¹⁷ L'*Informatiu balear*, que té una duració aproximada de vint minuts, s'emet de dilluns a divendres, matí i horabaixa (matí, TV1; horabaixa, TV2).

d'Espanya, Semifinal i Final de l'Open d'Austràlia de tennis 98), programes especialitzats (2002)... A més s'han emès programes especials sobre diferents esdeveniments: retransmissions en directe de jornades de debat parlamentari, programes especials relacionats amb una final de futbol jugada pel Mallorca, lliurament dels Premis 31 de desembre...

En relació amb el personal, cal assenyalar que la plantilla de TVE compta actualment amb 65 professionals i amb unes 250 hores de desconnexió, que poden variar depenent del conveni RTVE-Govern balear i de la situació política del moment.

Quant al finançament del Centre Territorial, cal tenir present que depèn dels pressuposts de l'Estat i, en casos concrets, de convenis puntuals amb institucions públiques, com ara el Govern balear, el Consell de Mallorca o l'Ajuntament de Palma.

Pel que fa als índexs d'audiència, és interessant tenir en compte que l'*Informatiu balear* que s'emet per la primera cadena té una audiència mitjana de 150.000 persones, un 60% de la quota, i el que s'emet per la segona cadena té, en canvi, una audiència mitjana de 20.000 persones, amb una quota de pantalla d'un 12%.

Quant a l'opció lingüística, hem d'apuntar que TVE a les Illes Balears s'ha decantat, des del seu inici, per la llengua catalana com a llengua vehicular¹⁸ i que, des de fa uns anys, compta amb un assessor lingüístic, cedit per la Universitat de les Illes Balears¹⁹.

Tot i que a TVE a les Illes no hi ha encara un llibre d'estil, s'ha de tenir present que des de l'any 1983 disposa d'uns *Criteris lingüístics proposats pel Departament de Filologia Catalana per a les emissions de TVE a les Illes Balears*, confegits pel professor Gabriel Bibiloni. A més, i com ja s'ha esmenat a la presentació d'aquest treball, per a l'elaboració del model de llengua d'aquest mitjà, s'han tengut en compte els documents sobre estàndard oral publicats per l'Institut d'Estudis Catalans.

Quant a les aportacions de TVE a les Balears són significatives les afirmacions realitzades per Maties Garcies, president del Consell Assessor de RTVE a les Balears, l'any 1994²⁰:

“ TVE/B ha creat un espai informatiu, fins ara inèdit, entre Mallorca , Menorca, Eivissa i Formentera. La realitat institucional autonòmica i municipal, la vida política, el món econòmic, empresarial i laboral, les aportacions artístiques i

¹⁸ No obstant això, els anuncis que s'insereixen en aquest mitjà són en castellà, excepte els institucionals.

¹⁹ El model lingüístic de TVE a les Balears sempre ha estat emparat pel Departament de Filologia Catalana de la Universitat de les Illes Balears.

²⁰ El Consell de Ràdio Televisió Espanyola és l'òrgan d'assistència i d'assessorament del delegat territorial de RTVE a la Comunitat.

intel·lectuals, les festes i celebracions de més ressò... han trobat cabuda a la pantalla i han arribat a cada casa. Mai com ara no hi havia hagut aquesta comunicació i informació de i sobre la realitat illenca.

*S'ha consolidat una audiència notable, amb un públic més o menys fidel i amb uns alts índexs d'audiència. És veritat, de tota manera, que les emissions de l'Informatiu que ara s'emet, segons es desprèn dels estudis de recepció que estan en marxa, no té el mateix seguiment per totes les Balears, ja que la receptivitat del públic és més alta a Mallorca que a les altres illes.

*S'ha creat una plantilla de professionals de redacció i de tècnics de so, imatge i producció, en general ben preparats i capaços de respondre a les exigències de la informació televisiva d'avui dia a les Balears.

*S'ha construït i consolidat una comunicació televisiva en català, amb el model de llengua estàndard adequat i que fuig tant de l'excessiu encarcament com de la barroeria pseudo-dialectalitzant. El públic, amb els anys, s'ha avesat sense cap problema a rebre i assimilar les informacions en català i amb la modalitat estilística pertinent.”

(“15 anys de TVE a les Balears mirant cap al futur.” Revista *Lluc*, núm. 783. Novembre-desembre 1994)

I és precisament el darrer d'aquest punts, és a dir, quin és el model de llengua que es fa servir a les emissions de TVE a les Illes, l'objecte d'estudi del present treball.

4. El concepte de llengua estàndard

Tradicionalment s'ha definit l'estàndard com la varietat més neutra de la llengua, que actua com a punt de referència per als membres d'una comunitat lingüística. De fet, la varietat estàndard se sol identificar amb la llengua que s'ensenya a l'escola i que es fa servir en els mitjans de comunicació i a les institucions públiques²¹. Com molt bé assenyala Mila Segarra (2000: II, 30) “... la llengua estàndard no solament és l'instrument de les relacions socials secundàries, sinó també un factor de normalització de les llengües”. Pel que fa a aquest aspecte diu Bibiloni (1996:22):

“ La raó de ser principal de l'estàndard és una qüestió de funcionalitat i eficàcia comunicativa: sense un codi lingüístic ben definit, conegut i acceptat per la col·lectivitat és impossible l'existència d'una societat moderna.”

Cal, però, no confondre el concepte d'estandardització lingüística amb el concepte de codificació lingüística. Per a Xavier Lamuela (1984: 72-75) “...l'objectiu de l'operació de codificació lingüística és el que he anomenat unitat formal, a la qual s'arriba reduint la variació a fi d'obtenir la màxima eficàcia comunicativa: d'una banda, es fixa una ortografia que esvaeixi la imprevisibilitat de la forma escrita i, de l'altra, s'opera una selecció lèxica i

²¹ La llengua estàndard, al llarg de la història, ha rebut denominacions com llengua literària, llengua comuna o llengua nacional.

gramatical que eviti els inconvenients de la concurrència de formes” i, en canvi, “... el procés de vehiculació de les propostes que resulten de la codificació i de l’elaboració, a les quals s’afegeixen les noves creacions expressives potenciades pel cultiu, haurà de portar al coneixement implícit i a l’ús espontani per part dels parlants de la varietat estàndard i dels diversos registres socials: el vessant lingüístic d’aquest procés és, segons la terminologia que proposo, l’estandardització”. Feta aquesta distinció presentaré a continuació quatre models diferents d’estandardització (Segarra, 2000: III, 35-39):²²

1) Model unitarista. És el model que parteix d’una única varietat per a la configuració de l’estàndard. Un exemple clar és el de la llengua francesa, en què l’estàndard es basa en el dialecte de la zona central de París.

2) Model composicional. La llengua estàndard és el resultat de la síntesi de diverses variants dialectals. Per tant, l’estàndard no s’identifica amb cap dels dialectes. Un exemple de model composicional és el de la llengua basca.

3) Model autònom. En aquest cas s’elaboren diverses normes simultànies a partir de realitats geogràfiques diferenciades. El resultat és un estàndard únic de caràcter plural, amb el qual es poden identificar tots els parlants. Un exemple de model autònom és el de la llengua anglesa (anglès britànic i anglès americà).

²² En relació amb les etapes del procés d’estandardització, vegeu Haugen (1983), i Lamuela (1994).

4) Model independent. Es parla d'estàndards independents quan cada una de les varietats d'una llengua es codifica de manera autònoma. Un exemple de model independent és el gallec oficial.

En el cas de la llengua catalana cal recordar que va ser precisament Pompeu Fabra el principal impulsor del procés de codificació, duit a terme en el primer terç del segle XX²³. Fabra volia fer del català una llengua moderna de cultura, una llengua nacional, una llengua vàlida per a tots els usos i per a tots els parlants. Per tal de dur a terme aquesta empresa, calia evitar el divorci entre la llengua escrita i la llengua parlada.

Tot i que en un principi va optar pel dialecte central, com a base del català estàndard, ben aviat hagué de canviar el model de codificació unitarista per un model de caràcter plural, amb la pretensió que els parlants de les altres zones del domini lingüístic, especialment mallorquins i valencians, es poguessin identificar amb el model de llengua que ell proposava. No obstant això, Segarra (2000:IV, 31) afirma que Fabra va aplicar més d'un model en la codificació de la nostra llengua²⁴:

²³ Pompeu Fabra va contribuir de manera decisiva en la redacció de les *Normes ortogràfiques* (1913) i elaborà el *Diccionari ortogràfic* (1917), la *Gramàtica catalana* (1918) i el *Diccionari general de la llengua catalana* (1932).

²⁴ La codificació endonormativa de caràcter plural és la que en una àrea lingüística dispersa i descohesionada, elabora uns patrons normatius de caràcter plural que puguin servir per al conjunt de la llengua (vegeu Díaz Fouces, 1994; Segarra, 2000).

“ Convé saber que Pompeu Fabra va aplicar més d’un model en la codificació del català. El sistema gràfic, com hem dit, és essencialment diasistemàtic; la morfologia respon al compromís entre una codificació de caràcter unitarista i una codificació endonormativa plural; el lèxic és de formació bàsicament composicional (català central, altres dialectes, llengua antiga, etc.) i la sintaxi és el resultat de combinar la variació diatòpica (català central) i diastràtica amb l’artifici gramatical ”.

En relació amb la morfologia verbal, cal apuntar que a la *Gramàtica* de 1918²⁵, considerada la gramàtica oficial de l’Institut, Pompeu Fabra hi admet “...–escrites en versaletes i entre claudàtors- les formes antigues caigudes en desuetud en el català central, però emprades encara pels escriptors de determinades regions de la llengua catalana (València, Mallorca).” Aquest aspecte ha estat criticat per Bibiloni (1996:114) perquè considera que “...el decantament per la llengua parlada representà una fragmentació de la morfologia catalana que ha constituït, a partir d’aleshores, un dels esculls principals en l’estandardització del català.” i, segons ell, “...la continuïtat en algun dels usos morfològics tradicionals potser hauria estat útil per a assolir una llengua estàndard amb major cohesió morfològica”.

²⁵ D’aquesta gramàtica se’n van fer set edicions, 1918, 1919, 1921, 1926, 1930, 1933, amb poques modificacions.

L'obra de Pompeu Fabra ben aviat es va difondre i acceptar, amb algunes excepcions, tant a Catalunya com al País Valencià i a les Illes Balears. En el cas de les Illes va ser precisament Francesc de Borja Moll el que va realitzar l'adaptació de la normativa fabriana a les característiques d'aquest parlar. Així, entre les seves obres didàctiques podem destacar: l'*Ortografia mallorquina segons les normes de l'Institut* (1931), els *Rudiments de Gramàtica Preceptiva per a ús dels escriptors baleàrics* (1937)²⁶, complement gramatical de l'*Ortografia mallorquina*, i la *Gramàtica catalana referida especialment a les Illes Balears* (1968). Aquesta darrera obra, que l'autor dedica a Antoni M. Alcover i a Pompeu Fabra, és una reedició corregida i ampliada dels *Rudiments* i va destinada precisament a "...ensenyar català als baleàrics i a fer conèixer les particularitats del parlar baleàric als catalans". I és que han estat moltes les generacions de les Illes que han adquirit els seus coneixements d'ortografia i de gramàtica a partir d'aquest manual.

Referent a les aportacions de les Illes Balears a la normativa catalana cal esmentar també el *Curs d'iniciació a la llengua* (1973) de Marià Villangómez. Aquest manual inclou unes lectures d'escriptors d'Eivissa i Formentera. En el cas del País Valencià, entre els anys 1950-1977, apareixen

²⁶ Veny (2001:258) compara l'*Ortografia mallorquina* amb els *Rudiments* i constata que a la primera obra hi ha "...un més gran respecte vers les formes pròpies de les Illes".

també obres gramaticals que pretenen adaptar les normativa de Fabra a aquest parlar: *Gramàtica valenciana* (1950) de Sanchis Guarner, *Gramàtica valenciana amb exercicis pràctics* (1951) de Carles Salvador, *Curs mitjà de Gramàtica catalana referida especialment al País Valencià* (1973) d'Enric Valor²⁷.

A la dècada dels setanta, per tant, la llengua catalana disposava ja d'una varietat normativa acceptada i difosa en els diferents territoris de parla catalana. Una normativa, però, que calia actualitzar i adaptar a les noves necessitats. I és que, amb l'adveniment de la democràcia, el català tornava a recuperar el seu caràcter de llengua oficial (aprovació de la Constitució espanyola, 1978; de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, 1979; del País Valencià, 1982; i de les Illes Balears, 1983) i s'iniciava la tasca de normalització lingüística. El català retornava a l'ensenyament, als mitjans de comunicació, a l'administració, en definitiva, es restablia l'ús social de la nostra llengua. En el marc d'aquest procés de normalització lingüística era necessari, per tant, poder disposar d'una modalitat d'estàndard oral. L'escola i molt especialment els mitjans de comunicació van fer ben palesa aquesta necessitat. Ara bé, com molt bé assenyala Casals (2001a:151) "...van ser els

²⁷ Pel que fa als gramàtics valencians, Segarra (2000:IV, 43) afirma que "...encara que tots ells buscaven la integració del valencià en l'espai patriu, diferien en la manera d'aconseguir aquesta integració. Hi havia que volia una unificació forta (Carles Salvador, Enric Valor) i qui, per contra, optava per una versió dèbil de la unificació, a l'estil de la codificació lusobrasileira (Sanchis Guarner, Josep Giner, Francesc Ferrer i Pastor)".

media els que van prendre la iniciativa de la construcció progressiva de l'estàndard oral català, sobretot a partir de 1983." Precisament l'any 1983, amb l'entrada en funcionament de les emissores de ràdio i televisió de la Generalitat de Catalunya és quan es va veure la necessitat urgent de dotar el català d'una normativa per a la llengua oral²⁸. És aleshores quan s'encetà una polèmica entre els defensors d'un model de llengua fàcil, acostat a la llengua parlada, concretament a la llengua parlada a Barcelona, i els partidaris d'un model de llengua de caràcter purista, és a dir, d'un model de llengua que aplicàs solucions normatives (defensors del català *light* / defensors del català *heavy*)²⁹. En el context d'aquest debat és important remarcar que, entre els anys 1985-1986, els departaments de Filologia Catalana de les universitats d'Alacant, València, Illes Balears, Perpinyà i l'Estudi General de Lleida es van manifestar a favor d'un model de llengua estàndard més representatiu dels altres dialectes catalans, és a dir, d'un model de llengua que no es bastís exclusivament del dialecte central. En aquest sentit, i en el cas de les Illes Balears, són significatives les constatacions que va fer el Departament de Llengua Catalana respecte a la llengua usada a TV3:

²⁸ Referent a aquest aspecte, convé tenir en compte que, tot i que Pompeu Fabra no va elaborar un model d'estàndard oral, perquè a principi de segle hi havia unes necessitats més urgents, a les seves obres gramaticals fa diverses observacions sobre ortoèpia (vegeu Castellanos, 1990).

²⁹ Entre els partidaris del primer model cal destacar Ferran Toutain, Ricard Fité, Xavier Pericay. Precisament foren aquests lingüistes els responsables de l'elaboració dels models de llengua dels nous mitjans (vegeu Casals, 2001b).

“ El Departament de Llengua Catalana de la Universitat de les Illes Balears sent una profunda preocupació per la qualitat de la llengua usada a TV3, televisió que arriba a més d’un setanta per cent de la nostra comunitat nacional, per tal com la televisió és un poderós instrument de difusió de normes i hàbits d’ús lingüístic, i el seu llenguatge, un model de referència per a tots els parlants.

Per nosaltres el català utilitzat a TV3, tot i essent en general força acceptable, presenta fonamentalment dues mancances: sovint és poc genuí (castellanitzat) i en alguns punts peca d’un excessiu monolitisme barceloní” [...]

“ Pel que fa al segon aspecte (el caire excessivament barceloní), la nostra posició és ben clara i contundent: la llengua de TV3 ha de ser rigorosament estàndard, i tota llengua estàndard té com a tret fonamental la unitat formal.” [...]

“ Afegim que a parer nostre seria convenient l’aparició a TV3 de veus balears i occidentals, amb les característiques fonètiques bàsiques dels respectius dialectes, sense perjudici que els fos exigida una correcció implacable.

També seria convenient la presència d’algun balear i valencià a l’equip lingüístic assessor de TV3, o, com a mínim, un contacte continuat entre lingüistes de tota la comunitat nacional” (*Document aprovat pel Departament de Llengua Catalana, dia 13 de novembre de 1985, lliurat a la direcció de TV3 i tramès a l’Institut d’Estudis Catalans*).

Davant aquesta situació de desgavell lingüístic, l’Institut d’Estudis Catalans va fer públiques dues declaracions, 22 d’abril de 1986 i 21 de setembre de

1990, on, entre altres coses, criticava la manca de participació dels dialectes en la configuració del model de llengua dels mitjans i marcava les línies bàsiques de l'estàndard³⁰. El mateix any 1990, finalment, l'Institut publicava la *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana. I Fonètica* i l'any 1992 la *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana. II Morfologia*³¹. En el pòrtic del primer document diu l'Institut:

“ L'Institut d'Estudis Catalans no podia restar indiferent davant el pes creixent de la dimensió oral en la vida de les llengües dins la societat actual. Fidel a la seva trajectòria i conscient de la seva responsabilitat, l'Institut inicia avui la publicació d'una normativa establerta per la Secció Filològica, que ajudi a la realització de la llengua estàndard oral i que neutralitzi els factors que la pertorben.”

L'Institut, a l'hora d'elaborar aquestes propostes es va decantar precisament per un model de llengua estàndard de caràcter flexible, tal com s'indica en el pòrtic de la *Proposta fonètica*³²:

³⁰ “La llengua catalana en els mitjans de comunicació de massa i especialment en la televisió” (1986); “La llengua i els mitjans de comunicació de massa” (1990).

³¹ Cal apuntar que per a l'elaboració del document de fonètica l'Institut va tenir en compte el treball de la Comissió de Seguiment de la Llengua Normativa, integrada per representants de les universitats de tot el territori de parla catalana. També va prendre en consideració les propostes elaborades per editorials, diaris, mitjans de comunicació i les comunicacions presentades en el II Congrés Internacional de Llengua Catalana de 1986 (vegeu pòrtic de la *Proposta fonètica*).

³² En els documents de l'Institut es parla d'estàndard composicional en el sentit, però, d'estàndard polimòrfic. Pel que fa a aquest aspecte diu Bibiloni (1996:41): “Cal no confondre estàndard composicional i estàndard polimòrfic, error comès sovint al nostre país. L'estàndard composicional és un estàndard unitari, és a dir, que cerca de seleccionar una forma en cas de concurrència; simplement que de vegades l'agafa d'una varietat geogràfica i de vegades d'una altra.”

“ Atesa la realitat sociolingüística de la comunitat catalanoparlant, entenem que la proposta més viable d'estandardització ha d'orientar-se d'acord amb els postulats d'una normativa composicional, basada en diverses solucions polimòrfiques: una varietat de la llengua que contingui suficients elements comuns al diasistema perquè pugui assolir el valor referencial i, alhora, que sigui una varietat no pas monolíticament unitarista sinó més aviat múltiple, això és, que disposi d'opcions alternatives en funció de les grans varietats territorials que configuren l'espai català.[...]

Aquest és el sentit de les propostes presentades: en efecte, la varietat funcional de l'estàndard que necessitem no pot entrar en conflicte amb cap de les manifestacions que la variació geolingüística enriquidora ha produït.”

En relació amb el model estàndard adoptat per l'Institut, diu Joan Miralles (1994:41):

“ La solució era seguir el tipus participatiu, de caràcter composicional, que per una banda reflectiria la normativa en vigor, però que acceptaria també diverses solucions polimòrfiques amb opcions alternatives segons les grans varietats territorials. Hom reforçaria els trets comuns, però hom acceptaria també aquelles formes regionals que tinguessin un ús popular considerable i un prestigi i/o una tradició evidents.”

És important subratllar a més que aquesta flexibilitat es manifesta no només amb la incorporació de diverses variants geogràfiques, sinó també amb l'admissió d'una certa variació de registre, tal com s'afirma a la *Proposta fonètica*:

“ L'estàndard que proposem és flexible en un altre sentit: ha semblat bo de distingir entre nivells molt formalitzats i registres menys formals de la llengua. Quan es parla de l'estàndard es pensa sobretot en els usos lingüístics més formals, i l'estàndard s'identifica amb un llenguatge més lògic, més elaborat i fins i tot més elegant. Però (deixant a part situacions com les que es poden produir en el teatre o en el cinema, que poden exigir un realisme en la llengua) qualsevol locutor ha de poder disposar d'un estàndard que pugui ésser emprat en entrevistes, presentació de concursos, diàlegs amb l'auditori i en totes aquelles altres situacions en què l'espontaneïtat és també un requisit essencial. L'estàndard ha de variar d'acord amb la situació en què en fem ús. Ha d'ésser, però, sempre correcte i no ha de provocar ni incomprensió ni sentiments de rebuig.”

Segons l'Institut, els registres formals denoten les maneres expressives del registre elevat, pròpies d'un llenguatge asèptic i lògic, gramaticalment més correcte, conceptualment més equilibrat i estèticament més elegant. Els registres informals, en canvi, són els que corresponen a totes aquelles situacions en què es vol mantenir l'espontaneïtat (entrevistes, debats...). Pel

que fa a la terminologia emprada en aquestes propostes, la podem dividir en dos apartats, depenent de si fa referència a l'extensió geogràfica o al grau d'adequació:

1) Terminologia referida a l'extensió geogràfica:

-*Àmbit general*: són d'àmbit general les solucions vigents almenys en dos dels cinc dialectes territorials.

-*Àmbit restringit*: són d'àmbit restringit aquelles solucions característiques d'un determinat dialecte, però proveïdes de prestigi en el seu àmbit.

2) Terminologia referida al grau d'adequació:

-*Pròpia*: forma més recomanable, en l'àmbit general o en l'àmbit restringit.

-*Admissible*: forma tolerable, però que es troba dins el quadre de la llengua estàndard.

-*No recomanable*: forma incorrecta.

Una vegada analitzats els documents de l'Institut, convé recordar que en les dècades dels vuitanta i noranta s'han fet altres propostes d'estàndard oral en els diferents territoris de parla catalana, emmarcades en la línia de la concepció plural de l'estàndard³³.

³³ Les propostes existents consten a l'apartat 1 d'aquest capítol.

Pel que fa a les Illes Balears, en la dècada dels vuitanta, els professors Gabriel Bibiloni i Jaume Corbera van elaborar unes propostes³⁴ sobre qüestions diverses de la normativa (fonètica, morfologia, sintaxi, lèxic). El document confegit per Gabriel Bibiloni té especial interès pel fet que pretén oferir “...unes propostes per als registres neutres (informatius, reportatges, entrevistes en general...), que constitueixen el gruix de la programació de TVE del centre de Balears”³⁵. Ja a la dècada dels noranta, cal destacar la *Proposta de model de llengua estàndard per a l’escola de les Illes Balears* d’Antoni I. Alomar i Joan Melià i la *Proposta de model per a l’ús públic de la llengua catalana* d’Antoni I. Alomar, Gabriel Bibiloni, Jaume Corbera, Joan Melià. Ambdues propostes, publicades l’any 1999, contenen orientacions per al bon ús de la llengua en els nivells de la fonètica, morfologia, sintaxi i lèxic. Ara bé, així com la segona obra s’adreça a “...les persones que per la seva professió o activitat fan habitualment actes de parla en àmbits públics, com a mitjans de comunicació, tribunes parlamentàries, aules universitàries, conferències i taules rodones etc., des dels quals les seves actuacions lingüístiques exerceixen influència sobre el parlar dels altres ciutadans o, fins i tot podrien actuar com a models de referència”, els destinataris de la primera

³⁴ *Criteris lingüístics proposats pel Departament de Filologia Catalana per a les emissions de TVE a les Illes Balears* (1983), Gabriel Bibiloni i *Proposició per a una normativa estàndard unitària de la llengua catalana* (1988), Jaume Corbera.

³⁵ I és que, com ja s’ha esmentat a l’apartat anterior, TVE a les Balears va començar les seves emissions l’any 1979.

són més particularment els ensenyants, ja que els autors consideren primordial que “...els alumnes, i en general tots els usuaris de la llengua, coneguin, com a mínim passivament, les formes més comunes de les principals varietats de la llengua catalana, però també que sàpiguen destriar quines són les d’ús més freqüent en el territori on viuen, que no cal canviar per altres, encara que tinguin un suport demogràfic més important, perquè totes tenen una mateixa consideració des d’un punt de vista normatiu”.

Cal remarcar també que la *Proposta de model per a l’ús públic de la llengua catalana*³⁶ conté, a la introducció, una breu exposició teòrica sobre conceptes com varietat estàndard, estàndard i registres, estàndard i variació geogràfica, interferència... Pel que fa a la varietat estàndard és important tenir present que els autors es decanten per un estàndard de caràcter flexible, respectuós amb les varietats geogràfiques que configuren la llengua catalana:

“ Un dels envits de la nostra societat en aquest moment és la construcció d’un equilibri lingüístic, en què cada peça trobi el lloc adequat: una llengua col·loquial que aculli el colorit dialectal, uns models formals orals que enllacin amb la llengua escrita culta, tot amb la filosofia de disposar d’un estàndard amb les funcions i característiques dels estàndards normals, en absolut rígid o monolític, sinó, ben al contrari, ric i flexible i integrador en una varietat unitària dels

³⁶ Aquesta proposta, revisada per la Comissió d’Assessorament Tecnolingüística del Departament de Filologia Catalana de la Universitat de les Illes Balears, té el vistiplau de la Secció Filològica de l’Institut d’Estudis Catalans.

principals elements que configuren cada una de les grans varietats geogràfiques de la llengua catalana.³⁷”

D’acord amb aquestes afirmacions consider que en el cas de la llengua catalana s’ha d’apostar per un model de llengua estàndard unitari³⁸ de caràcter plural, que disposi d’opcions alternatives en funció de les varietats territorials que configuren la nostra llengua, sense caure, però, en una variació excessiva, evitant, així, les pronúncies o formes morfològiques que puguin dificultar la intercomprensió entre els parlants o que siguin considerades massa locals. I és que, com molt bé afirma Vallverdú (2000:19) “El model català s’ha d’inspirar més aviat en situacions lingüístiques més flexibles com són el cas de l’italià, el neerlandès o el rus, on les variants estilístiques i regionals tenen una àmplia cabuda.”

Aquest model d’estàndard proposat s’adapta a la realitat sociolingüística de la comunitat catalana i no posa en perill la intercomprensió entre els parlants de dialectes diferents, pel fet que el català és una llengua amb poca diversitat interna³⁹. Es converteix, en definitiva, en un model vàlid per a tots els

³⁷ El subratllat és meu.

³⁸ Només si es du a terme una descripció unificada de l’estàndard es podrà evitar la consolidació d’estàndards diferents (balear, central, valencià, nord-occidental...).

³⁹ Marí (1992:124) es decanta també per la idea d’un estàndard unitari que inclogui, però, diverses formes regionals que no comprometin la intercomprensió. Ara bé, quant a aquestes formes regionals assenyala: “És important, però, de no atribuir cap superioritat jeràrquica a una d’aquestes formes regionals de l’estàndard sobre les altres: totes les formes regionals de l’estàndard mereixen la mateixa consideració. Aquest és el motiu que em fa recomanar que siguin bandejades denominacions com *substàndard* o *parastàndard*, que indueixen a creure que hi ha un únic estàndard regional (el de la zona central) i, en un graó inferior, diversos *substàndards* o *parastàndards* (versions degradades o subproductes del primer).”

catalanoparlants, en el sentit que tots s'hi poden veure identificats. No podem oblidar que l'estàndard ha de tenir un valor instrumental i ha de ser acceptat per tots els membres de la comunitat lingüística. Quant a aquest aspecte, Picó (1997:41) diu "Si el receptor no s'identifica amb el model lingüístic, aquest model difícilment tindrà èxit. I això vol dir que no serà assumit ni imitat pels parlants. En definitiva, no farà escola".

A) DADES FONÈTIQUES

INFORMATIU

Durada: 20 minuts.

Emissió. Des de l'any 1979.

Periodicitat: diària, migdia i horabaixa.

Locutors que intervenen en els programes analitzats: Conxa Rosillo (CR), Ricard Pla (RP), Neus Albis (NA), Bel Pocoví (BP), Jordi Calleja (JC), Joan Carles Muntaner (CM), Joan Rotger (JR), Sebastià Verd (SV), Lluïsa Suau (LS)¹.

Descripció: Programa d'informació general sobre la realitat de les Illes Balears. S'emet des de Palma amb cròniques també des de Menorca i Eivissa.

1. El sistema vocàlic

1.1. Vocals en posició tònica

1.1.1. La vocal neutra en posició tònica

Els locutors, d'acord amb la parla col·loquial, han mantengut la vocal neutra en posició tònica.

1.1.2. El canvi /a/>[•]

¹ Cal apuntar que els locutors Conxa Rosillo, Ricard Pla i Neus Albis són els presentadors de cada un dels programes analitzats.

1.1.3. Canvis de timbre

a) Sense accent

Reproducció pronúncia col·loquial	No reproducció pronúncia col·loquial
	Coma (JR, 309)
	Gols (NA, 426)
	Penya (JC, 382)
	Arreu (JC, 402)
	Sostre (SV, 558)
	Llei (CR, 728)

Observacions. En aquests mots els locutors han advocat per una pronúncia diferent de la que es dona regularment en el català de Mallorca.

a) Amb accent

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Rècord (JC, 437)	Rècord (JC, 445)
Quilòmetres (BP, 382)	Església (LS, 690)
Comitè (MR, 648)	Església (LS, 699)
	Església (LS, 703)
	Església (LS, 713)

Observacions. Podem observar que en uns mots els locutors s'han deixat temptar per la pronúncia col·loquial i en uns altres han acostat la pronúncia a la grafia.

1.2. Vocals en posició àtona

1.2.1. Realització de la vocal *a* en posició àtona

Neutralització de la vocal <i>a</i>	Manteniment de la vocal <i>a</i>
També (LS, 106)	També (RP, 54)
També (JC, 170)	També (SV, 65)
També (JC, 268)	Sant (RP, 75)
També (BP, 346)	Sant (RP, 78)

També (BP, 376)	Càntabres (JC, 413)
També (JC, 391)	Atenes (SV, 541)
També (JC, 415)	Entrar-hi (SV, 540)
També (JC, 444)	
També (CR, 476)	
També (CR,494)	
També (MR, 509)	
També (CR, 596)	
També (CR, 635)	
Sant Agustí (NA, 192)	
Sant Agustí (BP, 215)	
Santa Eulàlia (CR, 591)	
Sant Josep (CR, 597)	
Algunes (CR, 512)	
Ca seva (NA, 253)	
Cantautor (JC, 382)	
Vallcorba (JC, 392) ²	

Observacions. En primer lloc cal dir que els locutors RP i SV han emès l'adverbi *també* amb vocal mitjana baixa. A més, un d'aquests locutors, RP, ha mantengut també la vocal [a] en el mot *sant*, quan aquest terme s'utilitza com a títol aplicat a un nom propi. En segon lloc, podem constatar que la vocal [a] s'ha mantengut també en el substantius *càntabres* i *Atenes*, possiblement per influència de la pronúncia castellana. En darrer lloc, constatem que el locutor SV ha conservat la vocal baixa a la seqüència *entrar-hi*, encara que l'accent que correspondria a la darrera síl·laba de l'infinitiu s'hagi desplaçat al pronom enclític.

Pel que fa als mots *cantautor* i *Vallcorba*, cal apuntar que el locutor JC els ha emès amb vocal [•] a la primera síl·laba.

² S'han inclòs a les taules de dades els noms propis tradicionals en català, encara que el locutor que emet el mot s'hagi errat en la pronúncia d'un so. Exemples: *Damià, València, Isidre, Alcúdia, Açores, Londres...* Els casos de vacil·lacions, que no modifiquen les dades percentuals, s'han indicat a nota peu de pàgina. Exemples: alternança *Garcia* [a]/*Garcia* [•], *Carreras* [a]/*Carreres* [•]...

1.2.2. Excepcions a la regla de reducció. Vocals anteriors

Realització [•]	Realització [e]
Cessat (RP, 58)	Periodística (RP, 21)
Hipermercats (RP, 83)	Hipermercats (SV, 90)
Hipermercats (RP, 83) ³	Hipermercats (SV, 90)
Festius (SV, 98)	Benzines (LS, 104)
Específicament (SV, 92)	Fase (LS, 115)
Competició (RP, 180)	Cine (LS, 136)
Espectacular (NA, 190)	Deixat (NA, 191)
Decretat (NA, 238)	Líder (NA, 210)
Pericials (NA, 243)	Quedarà (NA, 213)
Forenses (NA, 244)	Deixaran (BP, 233)
Reincident (NA, 248)	Informes (JC, 277)
Parcel·lacions (BP, 288)	Medalla (JC, 442)
Informe (JR, 307)	Bàsquet (NA, 446)
Informe (JR, 315)	Bàsquet (NA, 447)
Odontòlegs (NA, 328)	Semifinals (NA, 447)
Odontòlegs (NA, 330)	Bàsquet (NA, 454)
Càrrec (LS, 339)	Medalla (CR, 490)
Odontòlegs (BP, 341)	Superà (SV, 532)
Espectacular (BP, 345)	Península (CR, 596)
Especialitzar-se (BP, 355)	Especial (CR, 726)
Dental (BP, 356)	
Especial (BP, 370)	
Festiu (NA, 380)	
Temporada (JC, 405)	
Medalla (NA, 428)	
Medalla (NA, 430)	
Príncep (NA, 448)	

³ Quan un mot es repeteix dues vegades és perquè conté dos sons susceptibles d'experimentar el fenomen fonètic estudiat.

Superar (NA, 449)	
Príncep (NA, 452)	
Temporada (CR, 559)	
Espectacular (CR, 561)	
Embellir-ne (CR, 586)	
Superàvit (LS, 508)	
Reivindicativa (LS, 615)	
Càrrec (LS, 617)	
Interinsular (LS, 618)	
Etarres (CR, 664)	
Penitenciari (CR, 665)	
Penal (CR, 668)	
Medalla (CR, 674)	
Competitiu (CR, 677)	
Recuperació (LS, 697)	
Encàrrec (LS, 702)	
Recuperació (LS, 708)	

Observacions. Quant a les excepcions a la regla de reducció vocàlica, constatam que s'ha produït una alternança entre les pronúncies [•] i [e], amb un predomini de la primera realització.

1.2.3. La terminació *-ia* en els mots esdrúixols

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
Alcúdia (CM, 26)	Transferències (RP, 51)
Competència (RP, 34)	Gràcies (RP; 188)
Transferència (RP, 40)	Burocràcia (JR, 321)
Transferència (RP, 41)	
Competències (RP, 45)	
Competència (RP, 60)	
Conferència (SV, 65)	

Majoritària (RP, 85)	
Competència (RP, 86)	
Innocència (RP, 124)	
Competència (SV, 101)	
Convergència (LS, 113)	
Família (RP, 123)	
Església (LS, 130)	
Alcúdia (LS, 151)	
Notícies (RP, 184)	
Notícies (RP, 184)	
Artèria (NA, 191)	
Artèria (NA, 197)	
Artèria (BP, 224)	
Notícia (NA, 235)	
Audiència (NA, 242)	
Plenària (BP, 294)	
Pròpia (NA, 302)	
Burocràcia (NA, 303)	
Pròpia (JR, 307)	
Pròpia (JR, 324)	
Notícia (NA, 325)	
Sentència (NA, 326)	
Sentència (NA, 328)	
Trajectòria (JC, 387)	
Enciclopèdia (JC, 390)	
Victòria (NA; 396)	
Història (JC, 401)	
Notícia (NA, 427)	
Notícies (NA, 459)	
Gràcies (NA, 462)	
Transcendència (CR, 466)	

Moratòries (SV, 548)	
Eulàlia (CR, 591)	
Presidència (CR, 603)	
Transferències (CR, 628)	
Convocatòria (CR, 631)	
Residència (MR, 643)	
Pròpia (MR, 649)	
València (CR, 661)	
Audiència (CR, 670)	
Gràcia (CR, 685)	
Gràcia (CR, 686)	
Església (CR, 690)	
Gràcia (CR, 690)	
Intempèrie (LS, 696)	
Església (LS, 699)	
Gràcia (LS, 699)	
Parròquia (LS, 702)	
Església (LS, 703)	
Església (LS, 713)	
Gràcia (LS, 714)	
Universitària (CR, 733)	
Notícies (CR, 742)	

Observacions. Els locutors, gairebé de manera sistemàtica, han mantengut la vocal neutra final dels mots esdrúixols acabats en *-ia*. Tot i això, però, en tres ocasions, s’ha escapat la pronúncia col·loquial. Cal dir que el mot *gràcies* ha estat emès pel locutor RP ja al final del telenotícies, és a dir, quan s’acomiaada de l’audiència.

1.2.4. L’afèresi de la vocal neutra. Mots d’ús freqüent

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
Cupons havia (NA, 253)	

“ atura (BP, 287)	
Basc aconseguix (JR, 311)	
Experts assenyalen (JR, 314)	
Vol acabar (NA, 396)	
Equip arriba (NA, 398)	
On arriben (JC, 422)	
Han aconseguir (JC, 444)	
Puguin arribar (CR, 520)	
“ arribam (NA, 458)	
Pretenen acostar (SV, 551)	
Pretén aconseguir (CR, 634)	
Han arribat (MR, 651)	
“ aconseguir (MR, 653)	
Acord arribat (MR, 658)	

Observacions. Els verbs *haver*, *aconseguir*, *aturar*, *assenyalar*, *acabar*, *arribar* i *acostar* s’han articulat sistemàticament amb vocal neutra inicial, quan van precedits d’un mot acabat en consonant o d’una pausa.

1.2.5. El procés de descens vocàlic /i/>[•]

Manca de descens vocàlic /i/>[•]	Descens vocàlic /i/>[•]
Institut (RP, 78)	

Observacions. El substantiu *institut* s’ha emès amb vocal [i], és a dir, no ha sofert el procés de descens vocàlic /i/>[•].

1.2.6. El procés de palatalització vocàlica /•/>[i]

Manca de palatalització /•/>[i]	Palatalització /•/>[i]
Decidir (LS, 114)	Estius (SV, 74)
Decidit (CR, 593)	Seixanta (RP, 681)
Decidit (CR, 597)	

Decidit (CR, 601)	
Decidit (MR, 637)	
Decidir (CR, 663)	
Medeix (RP, 680)	

Observacions. Constatam que els mots *seixanta* i *estius* s'han pronunciat amb vocal [i] a la primera síl·laba. En canvi, les formes verbals *decidir* i *medeix* no han experimentat aquest procés de palatalització, és a dir, s'han emès amb vocal neutra totes les vegades que apareixen.

1.2.7. El fenomen d'inflexió vocàlica /•/> [o]

Manca d'inflexió vocàlica /•/> [o]	Inflexió vocàlica /•/> [o]
Trepitja (JC, 408)	
Homes (JC, 416)	

Observacions. En aquest espai no s'ha donat cap cas de canvi /•/>[o].

1.2.8. Inserció de vocal neutra

a) L'epèntesi de la vocal neutra

Manca d'epèntesi de vocal neutra	Epèntesi de vocal neutra
Estranger (BP, 343)	
Estranger (BP, 352)	

Observacions. Constatam que el mot *estranger* s'ha emès sense epèntesi de la vocal neutra entre la consonant oclusiva i la bategant.

b) L'epítesi de la vocal neutra

1.2.9. Sistema de reducció. Vocals posteriors

Els locutors mallorquins han reduït a [o] els fonemes subjacents /o/, /•/ situats en posició àtona. Cal apuntar, però, que el locutor CM ha practicat el procés d'inflexió /o/>[u] en els mots *mallorquí* (31), *mallorquina* (23) i *confiança* (170). El locutor SV ha articulat amb [u] el mot *obrir* (91).

1.2.10. Els canvis /o/>[u], /u/>[o]

a) Canvi /o/>[u]

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Obertura (RP, 87)	Tothom (RP, 20)
Complicat (RP, 161)	Santjoan (SV, 70)
Sorgir (JC, 265)	Josep (RP, 75)
Títol (NA, 450)	Recolliran (LS, 133)
Recollit (CR, 592)	Joan (NA, 206)
Obertura (CR, 604)	Joan (NA, 358)
Recollit (CR, 740)	Joan (BP, 364)
	Joan (BP, 376)
	Josep (JC, 386)
	Compleixen (MR, 502)
	Oberts (SV, 565)
	Josep (CR, 597)
	Joan (LS, 609)
	Obert (MR, 655)
	Complint (CR, 660)
	Joventuts (CR, 732)
	Joventuts (CR, 735)

Observacions. Quant als mots que presenten *o* gràfica, s'ha produït una alternança entre les pronúncies [o], [u], amb predomini de la segona realització. De totes maneres, cal remarcar que mots com *obert*, *Joan*, *Josep* s'han emès tradicionalment amb [u].

b) Canvi /u/>[o]

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Muntat (LS, 129)	
Municipal (NA, 297)	
Muntar (JR, 323)	
Municipis (CR, 480)	
Suport (MR, 510)	
Municipis (SV, 556)	
Municipals (CR, 589)	
Municipi (CR, 591)	
Suport (CR, 622)	
Municipal (LS, 692)	

Observacions. Els locutors han emès amb [u] tots els mots que presenten la vocal *u* gràfica, encara que en el llenguatge col·loquial formes com *suport* o *muntar* experimentin el canvi /u/ > [o].

1.2.11. Altres canvis relacionats amb les vocals àtones

2. Diftongs i hiats

2.1. Els grups *qua, gua*

Manteniment dels grups <i>qua, gua</i>	Monoftongació dels grups <i>qua, gua</i>
Aigua (NA, 192)	Quaranta (JM, 2)
Aigua (NA, 198)	Quaranta (CM, 24)
Aigua (BP, 219)	Quaranta (RP, 33)
Aigua (BP, 229)	Aigua (BP, 216)
Aigua (BP, 230)	Aigua (BP, 225)
Quarter (NA, 296)	Quaranta (BP, 341)
Llengua (JC, 392)	Quaranta (BP, 342)
Llengua (JC, 393)	Quaranta (BP, 367)
Guanyar (NA, 425)	
Qualitat (NA, 332)	
Qualifica (CR, 482)	
Quasi (LS, 608)	

Observacions. En relació amb aquests grups, constatarem que s'ha produït una alternança entre el manteniment del diftong i la seva monoftongació en [o], amb un lleuger predomini de la primera solució. Cal apuntar que la locutora BP és la que ha monoftongat aquest grup en més ocasions, pel fet que ha emès tres vegades el numeral *quaranta*.

Pel que fa als mots *quasi*, *qualitat* i *qualifica*, observem que han conservat la pronúncia amb diftong, tot i que en la parla col·loquial monoftonguen en [ka], el primer, i [k•], els altres dos.

2.2. Els verbs *veure, beure*

Realització [•]	Realització [o]
Veuran (RP, 48)	
Veü (BP, 338)	
Veure (JC, 383)	

Preveu (SV, 533)	
Preveu (MR, 656)	

Observacions. Quant al verb *veure* i al seu compost *preveure*, els locutors han mantengut la vocal neutra sense modificacions, tant si aquest so es troba en posició tònica com si es troba en posició àtona.

2.3. Les combinacions vocàliques a domini de mot

a) Vocal dèbil+vocal forta⁴

Pronúncies amb hiat	Pronúncies amb diftong
Canviat (BP, 223)	Campionat (JC, 408)
Calvià (NA, 255)	Campiό (JC, 407)
Melià (JC, 386)	Campionat (NA, 429)
Damià (MR, 504)	Campionat (JC, 434)
Actual (SV, 534)	Sotscampiό (NA, 452)
Actual (CR, 553)	Campionat (CR, 489)
Aviat (CR, 687)	Campionats (CR, 673)

Observacions. En relació amb les combinacions vocàliques, m'ha sorprès que tots els locutors hagin emès amb diftong el mot *campionat*. És possible que la diftongació hagi estat afavorida per la llargada del mot. En canvi, s'ha mantengut la pronúncia amb hiat a mots com *canviat*, *actual*, *aviat*...

b) Vocal forta+vocal dèbil

Vocal dèbil+vocal dèbil

Pronúncies amb hiat	Pronúncies amb diftong
	Veïnats (RP, 79)
	Veïnats (NA, 198)
	Veïnats (BP, 215)

⁴ Com que en català, en general, els grups integrats per *i* àtona i una vocal següent es pronuncien amb diftong (mots com *ciència*, *gràcia*, *acció*, *funció*...), només s'han inclòs en aquestes taules els mots que, d'acord amb el parlar col·loquial, han conservat la pronúncia amb hiat i aquells mots que, distanciant-se de la realització pròpia de Mallorca, han sofert el procés de diftongació.

	Veïnats (BP, 227)
--	-------------------

Observacions. Els locutors, d'acord amb la pronúncia col·loquial, han diftongat el grup vocàlic del substantiu *veïnat*.

3. El sistema consonàntic

3.1. Fricativa labiodental sonora

3.1.1. L'oposició *b/v*

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Basc (JM, 17)	Maquiavel (NA, 261)
Canvi (RP, 48)	Maquiavèl·liques (NA, 262)
Aprovació (SV, 66)	Aprovada (JC, 264)
Movilitza (RP, 122)	Aprovà (LS, 607)
Pavelló (LS, 146)	Canvi (LS, 616)
Aprova (NA, 201)	
Aprovat (BP, 284)	
Aprovat (BP, 290) II	
Basc (JR, 311)	
Aprovat (CR, 474)	
Aprovat (CR, 476)	
Aprovació (CR, 486)	
Aprovat (CR, 491)	
Aprovat (CR, 494)	
Reprovat (MR, 504)	
Aprovar (CR, 519)	
Aprovat (SV, 538)	
Aprovat (CR, 587)	
Aprovat (CR, 619)	
Aprovat (CR, 623)	
Aprovat (CR, 725)	
Aprovació (CR, 726)	
Aprovar (CR, 728)	

Observacions. Tot i que els locutors, en general, han mantengut l'oposició *b/v*, constatarem que s'han donat cinc casos de canvi /v/>[b]. M'ha cridat l'atenció que els

locutors RP i LS hagin emès els mots *movilitzar* i *pavelló* amb consonant labiodental, ja que aquests dos vocables, col·loquialment, es realitzen sovint amb consonant oclusiva. Per contra, m'ha sorprès també que el locutor JR hagi articulat amb oclusiva el mot *basc*, ja que en el català de Mallorca aquest mot s'emeta normalment amb fricativa labiodental.

3.1.2. El canvi /w/>[v]

Realització [w]	Realització [v]
Objectiu econòmic (JM, 8)	
Objectiu econòmic (LS, 111)	
Viuen (CR, 675)	
Creuen (SV, 73)	
Promou el (CR, 594)	
Seu entrenador (CR, 675)	
Creuen (MR, 501)	
Preveuen (CR, 478)	
Preveuen (CR, 520)	
Seu inici (JC, 441)	
Veuen amb (BP, 338)	
Deuen anys (SV, 556)	

Observacions. Els locutors, en aquestes seqüències, han mantingut sistemàticament la pronúncia amb consonant aproximant.

3.1.3. L'afegiment de [v] antihlàtica

Manca d'inserció de [v]	Inserció de [v]
Maó (LS, 146)	
#on (NA, 259)	
Fins on (JC, 422)	
Maonès (NA, 453)	

Observacions. No s'ha donat cap cas d'epèntesi de consonant labiodental.

3.1.4. Altres canvis relacionats amb les labiodentals

3.2. Fricatives i africades alveolars

3.2.1. L'oposició fricativa sonora / fricativa sorda

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Disseny (RP, 55)	Comissió (JC, 264)
Palmesà (LS, 136)	Comissió (JC, 269)
Zona (NA, 192)	Batlessa (JC, 266)
Zona (NA, 198)	Comissió (JC, 271)
Zona (BP, 227)	Comissió (JC, 276)
Pressió (BP, 231)	Zones (JC, 415)
Basat (NA, 243)	Centèsimes (JC, 437)
Batlessa (NA, 258)	Pressuposts (CR, 467)
Zona (BP, 319)	Pressuposts (CR, 474)
Empresaris (JR, 320)	Pressuposts (CR, 492)
Clausus (BP, 351)	Pressuposts (CR, 620)
Difusió (NA, 361)	Pressuposts (CR, 627)
Lesions (NA, 398)	Precisament (CR, 518)
Lesions (NA, 398)	Desenvolupar (SV, 541)
Zero (NA, 427)	Comissions (CR, 630)
Brasiler (CM, 173)	USO (MR, 651)
Pressuposts (MR, 496)	ESO (RP, 681)
Lesions (NA, 455)	Dipositar (LS, 703)
Pressuposts (MR, 501)	Desitjar (CR, 723)
Pressuposts (MR, 506)	
Pressió (SV, 534)	
Zones (CR, 587)	
Pressuposts (CR, 589)	

Comissions (MR, 650)	
Progressió (CR, 678)	

Observacions. Pel que fa als mots que poden presentar discrepància de sonoritat a l'hora d'articular les consonants fricatives alveolars, podem comprovar que s'ha produït una alternança entre les solucions correctes i les incorrectes, amb un lleuger predomini de les primeres.

3.2.2. El procés de palatalització /s/ > [•]

Manca de palatalització /s/ > [•]	Palatalització /s/ > [•]
	Seixanta (RP, 681)

Observacions. En aquest programa es registra un cas de palatalització de /s/ en posició inicial. Es tracta del numeral *seixanta*, emès amb fricativa palatal, d'acord amb la parla col·loquial.

3.2.3. La terminació *-itzar*

Realització [dz]	Realització [z]
Normalització (RP, 47)	Agilitzi (NA, 303)
Realitzat (RP, 75)	Agilitzi (JR, 321) ⁵
Movilitzat (RP, 122)	Analitzar (SV, 537)
Normalitzar-se (NA, 200)	
Normalitzat (NA, 213)	
Localitzar (BP, 222)	
Localització (BP, 227)	
Normalitzar (BP, 231)	
Urbanitzable (NA, 281)	
Liberalització (NA, 331)	
Organització (BP, 333)	
Liberalització (BP, 337)	

⁵ Cal apuntar que el mot *agilitzi* s'ha emès, les dues vegades que apareix, amb fricativa sorda.

Especialitzar-se (BP, 355)	
Urbanitzable (SV, 555)	
Estabilitzat (CR, 561)	
Organització (CR, 601)	
Analitzà (LS, 606)	
Realitzades (LS, 607)	
Organització (LS, 614)	
Responsabilitza (MR, 648)	

Observacions. Els locutors, en general, han emès els vocables que contenen el sufix *itzar* amb consonant africada alveolar i, per tant, s'han distanciat de la pronúncia col·loquial. Tot i això, però, s'han donat tres casos de desafricació. Es tracta, com veim, dels mots *agilitzi* i *analitzar*.

3.2.4. La caiguda de *s* intervocàlica

3.2.5. Altres canvis relacionats amb les fricatives alveolars

Manteniment [s]	Elisió [s]
	Dos-cents (BP, 225)
	Dos-cents (BP, 336)
	Dos-cents (LS, 609)
	Tres-cents (NA, 281)
	Tres-cents (BP, 341)
	Tres-cents (CR, 583)
	Tres-cents (CR, 686)

Observacions. Els locutors han elidit de manera sistemàtica la consonant fricativa alveolar situada en posició implosiva en els numerals *dos-cents*, *tres-cents*.

3.3. Fricatives i africades palatals

3.3.1. La fricativa palatal sonora en posició intervocàlica

Realització fricativa	Realització africada
Roja (LS, 134)	
Planejaments (SV, 557)	

Observacions. Els mots *roja* i *planejaments* s'han emès amb consonant fricativa, possiblement perquè els locutors s'han guiat per la forma escrita.

3.3.2. La fricativa palatal sorda en posició intervocàlica

La fricativa palatal sorda en posició intervocàlica s'ha realitzat sistemàticament [•].

3.3.3. Les fricatives palatals en posició inicial i postconsonàntica

Les sibilants palatals /•/, /•/ en posició inicial i postconsonàntica s'han pronunciat fricatives, és a dir, no han sofert el procés d'africació.

3.3.4. Altres canvis relacionats amb les palatals

El mot *platja* (SV, 579) no ha experimentat el procés de desafricació, procés que es produeix sovint en la llengua col·loquial.

3.4. Nasals

3.4.1. Els grups integrats per nasal i fricativa alveolar

Manteniment de la nasal	Elisió de la nasal
Institut (RP, 78)	Transferència (RP, 40)
Instal·lació (BP, 363)	Transferència (RP, 41)
Institució (CR, 467)	Transferència (RP, 51)
Institució (CR, 492)	Transcendència (CR, 466)

Institució (CR, 493)	Construí (LS, 701)
Institució (MR, 503)	
Transferències (CR, 628)	
Instal·lada (CR, 685)	

Observacions. En relació amb aquest grup consonàntic, constatam que s’ha donat una alternança entre el manteniment i l’elisió de la nasal, amb un clar predomini, però, de la primera solució.

3.4.2. La nasal palatal en posició preconsonàntica

Realització [•]	Realització [jn]
Any ‘ d’Héctor (CM, 163)	Any nou (RP, 20)
Any que ve (CR, 475)	Anys (CM, 30)
Any que ve (MR, 508)	Any nou (LS, 107)
Enguany ‘ s’ha (CR, 561)	Any que (LS, 110)
Enguany ‘ només (SV, 575)	Any nou (NA, 210)
Any que ve (CR, 620)	Anys (NA, 245)
Any que ve (CR, 625)	Anys (NA, 247)
Any ‘ 1621 (LS, 703)	Anys (JR, 317)
Any que ve (CR, 727)	Anys (CR, 487)
	Alemanys (BP, 344)
	Anys (BP, 345)
	Any de (JC, 400)
	Esborrany de (SV, 536)
	Any passat (CR, 560)
	Any que ve (CR, 582)
	Any 1621 (LS, 701)

Observacions. Tot i que en general els locutors han despalatalitzat la nasal en posició preconsonàntica, cal remarcar que l’han mantenguda sense modificacions a la seqüència *any que ve*, cinc de les set vegades que apareix, pel fet que va seguida d’un so que té un

punt d'articulació molt proper al seu, i a quatre seqüències més, pel fet que s'ha realitzat una pausa entre els dos elements.

3.4.3. El procés de dissimilació de les nasals

Manca de dissimilació	Procés de dissimilació
Nomás (RP, 179)	
Nomás (NA, 209)	
Nomás (NA, 239)	
Nomás (JR, 310)	
Nomás (JC, 402)	
Nomás (CR, 487)	
Nomás (SV, 575)	
Nomás (CR, 664)	

Observacions. L'adverbi *només* s'ha pronunciat amb consonant nasal totes les vegades que apareix.

3.4.4. La nasal alveolar en contacte amb vocal alta

3.4.5. La nasal alveolar geminada gràfica

3.4.6. Altres canvis relacionats amb les nasals

3.5. Bategant

3.5.1. La consonant bategant en posició final de mot

Elisió de la bategant	Manteniment de la bategant
	Honors (RP, 156)
	Titular (NA, 195)
	Líder (NA, 210)
	Balears (BP, 335)
	Líders (JC, 403)
	Futur (CR, 488)

Observacions. Referent als mots *líder*, *líders* i *futur*, cal tenir present que els locutors han mantengut la bategant pel fet que en la parla col·loquial tampoc no s'elideix. En canvi, en els altres tres mots, és a dir, *honors*, *titular* i *Balears* el manteniment de la bategant s'explica per la influència que exerceix la forma escrita.

3.5.2. La consonant bategant en posició interior de mot. Verbs *perdre* i *prendre*

Manteniment de la bategant	Elisió de la bategant
Prendran (JM, 12)	
Reprendran (MR, 657)	

Observacions. El verb *prendre* i el seu compost *reprendre* no han presentat elisió de la segona consonant bategant.

3.5.3. Metàtesi de la consonant bategant

3.5.4. Altres canvis relacionats amb les bategants

3.6. Laterals

3.6.1. La iodització

Realització [•]	Realització [j]
Treballadors (JM, 3)	Treballen (CM, 26)
Conselleria (JM, 4)	Fill (CM, 30)
Conseller (RP, 35)	Treballadors (RP, 36)
Consell (RP, 38)	Treballadors (RP, 41)
Conseller (RP, 43)	Consell (SV, 63)
Conseller (RP, 50)	Conseller (SV, 65)
Conseller (RP, 54)	Consell (SV, 69)
Conselleria (RP, 57)	Tallat (BP, 226)
Consell (NA, 201)	Consell (BP, 294)
Consell (NA, 204)	Consell (CR, 465)
Tallat (BP, 218)	Consell (CR, 474)
Treballadors (BP, 222)	Consell (CR, 491)
Fills (NA, 250)	Recollit (CR, 592)
Consell (NA, 278)	Treballadors (CR, 635)
Consell (NA, 282)	Rondalla (CR, 737)
Consell (BP, 284)	Recollit (CR, 740)
Consell (MR, 496)	
Consell (MR, 507)	
Conseller (MR, 503)	
Conseller (CR, 524)	
Mirall (CR, 584)	
Consell (CR, 662)	
Conselleria (CR, 627)	
Treballadors (MR, 655)	
Conseller (CR, 719)	

Observacions. Quant als mots que presenten una lateral gràfica procedent dels grups K'L, G'L i LY, podem observar que s'ha produït una alternança entre les pronúncies amb

lateral i les pronúncies amb aproximant, amb un predomini clar, però, de la primera solució.

3.6.2. El procés de despalatalització de la lateral palatal

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Vaixells (RP, 157)	
Els (NA, 332)	
Nivell competitiu (CR, 677)	
Dintell de (LS, 693)	
Dintell de (LS, 704)	

Observacions. Els locutors han conservat la consonant palatal sense modificacions quan aquest so va precedit de la vocal *e* i seguit d'un altre segment consonàntic.

3.6.3. La lateral geminada gràfica

Realització geminada	Realització simple
Al·lots (LS, 148)	Col·legi (LS, 129)
Al·lotes (LS, 148)	Sol·licitat (BP, 245)
Col·lapsat (BP, 228)	Maquiavèl·liques (NA, 262)
	Parcel·lacions (BP, 288)
	Col·lectiu (NA, 303)
	Col·legi (NA, 327)
	Col·lectiu (NA, 329)
	Col·legi (BP, 338)
	Col·legiats (BP, 342)
	Instal·lació (BP, 363)
	Col·lectiu (MR, 645)
	Instal·lada (CR, 685)

Observacions. Respecte als mots que presenten una *ela* geminada gràfica, constatarem que els locutors només han mantingut la pronúncia amb lateral doble en els vocables *al·lot* i

col·lapsat. Cal dir que aquest darrer mot, en la parla col·loquial, es realitza sempre sense geminar.

Si ens fixam en les dades anteriors, podem veure que els presentadors, fins i tot, han emès amb lateral simple el substantiu *col·legi*, mot que, tradicionalment, s'ha pronunciat amb consonant doble.

3.6.4. El procés de palatalització de la lateral alveolar

Manca de palatalització de la lateral	Palatalització de la lateral
Lingüística (RP, 47)	Milió (LS, 608)
Milions (SV, 61)	
Milions (NA, 249)	
Milions (CR, 475)	
Milió (CR, 479)	
Milió (CR, 481)	
Milió (CR, 493)	
Liberalització (NA, 331)	
Liberalització (BP, 337)	
Milions (CR, 585)	
Religió (LS, 709)	

Observacions. Els locutors han emès amb lateral alveolar els substantius *lingüística*, *liberalització* i *religió*. En canvi, pel que fa al mot *milió*, observam que en una ocasió s'ha escapat la pronúncia amb lateral palatal.

3.6.5. El procés de dissimilació de la consonant lateral

3.6.6. Altres canvis relacionats amb les laterals

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Multiplicar (CR, 592)	
Trasllat (CR, 595)	
Traslladat (CR, 661)	
Trasllat (CR, 663)	
Traslladat (CR, 667)	
Trasllat (CR, 672)	
Traslladarà (CR, 689)	
Traslladada (LS, 694)	

Observacions. En primer lloc, cal dir que totes les formes del verb *traslladar* s'han emès amb lateral palatal, malgrat que en la llengua col·loquial, per influència de la pronúncia castellana, es pronúnciïn amb lateral alveolar.

Cal apuntar que el mot *multiplicar* no ha sofert el canvi /l/>[n], procés que es dona freqüentment en la parla col·loquial.

-Els locutors JM, JR i NA, en alguns mots, han emès la lateral alveolar sense ressonància velar.

3.7. Oclusives

3.7.1. La terminació *-tat*

Realització [tat]	Realització [dat]
Comunitat (JM, 1)	Comunitat (SV, 100)
Electricitat (JM, 6)	Societat (RP, 178)
Societat (JM, 17)	Confortabilitat (SV, 553)
Titularitat (JM, 43)	Activitat (SV, 580)
Sanitat (SV, 66)	
Necessitat (SV, 71)	

Comunitat (RP, 86)	
Electricitat (LS, 110)	
Autoritats (RP, 119)	
Comunitat (RP, 123)	
Culpabilitat (RP, 126)	
Societat (CM, 168)	
Actualitat (RP, 184)	
Comunitat (RP, 185)	
Possibilitats (NA, 202)	
Ciutat (NA, 203)	
Possibilitat (NA, 240)	
Honorabilitat (JC, 273)	
Possibilitats (NA, 279)	
Possibilitat (BP, 285)	
Propietat (NA, 297)	
Facilitats (JR, 321)	
Qualitat (NA, 332)	
Necessitat (BP, 351)	
Possibilitat (BP, 355)	
Individualitats (JC, 413)	
Possibilitats (JC, 423)	
Comunitat (CR, 625)	
Estabilitat (CR, 634)	
Facilitats (NA, 304)	
Comunitat (JR, 306)	
Comunitat (JR, 308)	
Ciutat (NA, 452)	
Comunitat (CR, 483)	
Totalitat (MR, 499)	
Capacitat (SV, 552)	
Entitat (CR, 602)	

Activitats (LS, 606)	
Societat (LS, 615)	
Seguretat (MR, 650)	
Capacitat (CR, 678)	
Solidaritat (CR, 730)	

Observacions. Encara que els locutors, en general, han intentat guiar-se per la grafia, podem comprovar que s'han donat quatre casos de sonorització *tat>dat*. Ara bé, cal tenir present que tres d'aquests mots han estat emesos pel locutor SV.

3.7.2. Els grups isosil·làbics /bl/, /gl/

Realització doble	Realització simple
Possible (SV, 96)	Arreglar (BP, 219)
Biblioteca (LS, 150)	Establert (SV, 98)
Restablir (NA, 195)	Culpable (RP, 125)
Potable (BP, 216)	Raonables (RP, 126)
Població (BP, 285)	Possiblement (RP, 160)
Favorables (BP, 290)	Restablert (NA, 213)
Obligació (NA, 327)	Culpables (NA, 237)
Problemàtica (BP, 349)	Població (NA, 280)
Població (SV, 529)	Urbanitzable (NA, 281)
Disponibles (SV, 531)	Insalvables (JR, 323)
Sostenible (SV, 542)	Poble (JC, 393)
Població (SV, 532)	Favorable (MR, 507)
Població (SV, 549)	Poble (CR, 586)
Població (SV, 551)	Previsiblement (CR, 667)
Urbanitzable (SV, 555)	Assemblea (LS, 606)
Establir (SV, 557)	
Població (SV, 558)	
Establiments (SV, 572)	
Doblers (CR, 584)	

Segle (LS, 700)	
Segle (LS, 706)	

Observacions. S'ha produït una alternança entre la realització simple i geminada del grup /bl/, amb un lleuger predomini de la segona solució. Cal dir que dels setze mots que presenten articulació doble, nou han estat emesos pel locutor SV.

3.7.3. Les oclusives palatals

Les locutores BP i NA, d'acord amb el seu parlar col·loquial, han articulat les oclusives /k/, /g/ a la zona palatal, en posició final de mot i davant les vocals /i/, /e/, /a/, /•/, /•/.

3.7.4. El canvi /d/>[r]. El verb *poder*

Realització [d]	Realització [•]
Poden (SV, 74)	
Podran (SV, 91)	
Podria (JR, 318)	
Podria (JR, 318)	
Poden (JR, 322)	
Poden (CR, 595)	

Observacions. Totes les formes d'aquest verb s'han emès amb oclusiva dental.

3.7.5. Els grups integrats per oclusiva i fricativa alveolar

Manteniment de l'oclusiva	Elisió de l'oclusiva
Abstenció (BP, 291)	Obstant (SV, 64)
Abstenció (MR, 511)	Obstant (RP, 84)
Obstant (CR, 562)	Substituit (NA, 212)
	Obstacles (JR, 322)
	Substitueix (CR, 606)

Observacions. Pel que fa als grups integrats per consonant oclusiva i fricativa en posició de coda sil·làbica, cal dir que s'ha produït una alternança entre l'elisió i el manteniment de la primera consonant, amb un predomini, però, de les formes elidides.

3.7.6. El grup N'R romànic

Oclusiva epentètica	Manca d'oclusiva epentètica
Divendres (LS, 130)	

Observacions. El substantiu *divendres* s'ha pronunciat amb oclusiva epentètica.

3.7.7. Els grups llatins T'L, D'L, J'L, G'L

Realització [l:]	Realització [dl]
Batlessa (NA, 258)	
Batlessa (JC, 266)	

Observacions. Constatam, però, que en una ocasió la locutora NA ha emès aquest mot amb elisió de la consonant dental.

3.7.8. Afegiment de dental en posició final de mot

a) L'epítesi de *t* en els mots plans

Manca d'epítesi de [t]	Epítesi de [t]
Premis (NA, 206)	
Col·legi (LS, 129)	
Col·legi (BP, 338)	
Premis (NA, 379)	
Premis (JC, 384)	
Premi (JC, 388)	
Premi (JC, 389)	
Premi (JC, 390)	

Observacions. Els substantius *col·legi* i *premi*, presents en el corpus analitzat, s'han emès sense oclusiva final.

b) L'epítesi de *t* a la partícula *quan*

Manca d'epítesi de [t]	Epítesi de [t]
Quan el (SV, 540)	

Observacions. No s'ha donat l'epítesi de consonant dental, encara que la conjunció *quan* vagi seguida de vocal.

3.7.9. El grup *mp* en posició de coda sil·làbica

Manteniment de l'oclusiva	Elisió de l'oclusiva
Comptarà (JM, 13)	Assumpció (RP, 45)
	Compte (SV, 66)
	Presumpte (NA, 256)
	Compte (MR, 507)
	Compte (MR, 516)

Observacions. Quant al grup *mp* situat en posició de coda sil·làbica, cal assenyalar que s'ha mantengut la consonant oclusiva en el primer mot i, per contra, s'ha elidit en els altres casos. A més, en els substantius *assumpció* i *presumpte* la nasal bilabial s'ha assimilada al punt d'articulació de la consonant següent, és a dir, s'ha realitzat alveolar.

3.7.10. El grup *nk* en posició preconsonàntica

3.7.11. Altres canvis relacionats amb les oclusives

3.8. La lletra *x* amb so alveolar

Ex+vocal

Realització [gz]	Realització [dz]
Èxit (NA, 453)	Exigir (BP, 351)
	Executiu (SV, 538) ⁶

Ex+consonant

Realització [ks]	Realització [s]
	Explicat (JM, 10)
	Excavació (BP, 227)
	Explicacions (BP, 229)
	Experts (JR, 314)
	Expansiu (JR, 315)
	Excés (NA, 330)
	Excés (BP, 336)
	Excés (BP, 354)
	Exposicions (NA, 359)
	Exposicions (BP, 363)
	Exposicions (BP, 372)
	Experimentat (CR, 563)
	Experimentat (SV, 569)
	Excepció (MR, 646)
	Expedients (MR, 654)
	Exposició (CR, 716)
	Explicat (CR, 727)

Vocal+x+vocal

Realització [ks]	Realització [ts]
Pròxima (MR, 638)	Pròxim (JM, 12)

⁶ La grafia *x* d'aquest mot s'ha emès [•].

Pròxim (MR, 641)	Pròxim (SV, 92)
	Aproximada (NA, 194)
	Pròxim (BP, 295)
	Pròxim (JR, 317)
	Fixat (MR, 502)
	Fixen (SV, 556)

Observacions. Pel que fa a la grafia *x* amb so alveoar, podem comprovar que s'ha donat un predomini de les realitzacions col·loquials, independentment del context fonètic en què es trobi aquesta consonant.

3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/

D'acord amb la fonètica castellana els locutors han emès amb consonant interdental mots com *Gómez* (CR 676), *Palazuelo* (BP, 369) i amb fricativa palatal mots com *Joaquín* (NA, 248), *Nàjera* (JC, 266). El mot *Ràcing* (JC, 400, 410), en canvi, s'ha emès amb fricativa alveolar.

4. Fonètica sintàctica

4.1. El contacte vocàlic. La vocal neutra

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
Aquesta és (CM, 23)	Aprofità el (JM, 15)
Pare és (CM, 29)	Una enquesta (RP, 75)
Que el (RP, 43)	A Eivissa (LS, 132)
Altres ordres (SV, 69)	Vespre anterior (CM, 166)
Centre es (RP, 79)	Una esmena (MR, 499)
Perquè enguany (LS, 113)	Que el (CR, 519)
Comença amb (LS, 128)	Que ahir (SV, 537)
Encara ens (RP, 152)	Que allarguen (CR, 559)
Aquesta és (CM, 163)	(...)
Una espectacular (NA, 190)	
Ara el (NA, 212)	
Està a (BP, 221)	
Oposició és (JC, 268)	
Palma en (BP, 284)	
A Alemanya (BP, 347)	
Lliga aquesta (JC, 405)	
Encara el (CR, 470)	
Esmena a (MR, 499)	
Demogràfica actual (SV, 534)	
Però enguany (CR, 561)	
Sobrepassa el (SV, 558)	
(...)	
La innocència (RP, 124)	La inflació (JM, 9)
La inflació (LS, 112)	La ubicació (RP, 77)
La Unió (LS, 136)	La instal·lació (BP, 363)

La investigació (NA, 256)	
La inauguració (BP, 362)	
La institució (CR, 467)	
La insularitat (CR, 485)	
La institució (CR, 493)	
La institució (MR, 503)	
La Unió (LS, 542)	
La iniciativa (SV, 542)	
La imatge (CR, 685)	
La imatge (CR, 687)	
La imatge (LS, 692)	
La imatge (LS, 694)	
La imatge (LS, 704)	

Observacions. Quant al contacte vocàlic, constatarem que en aquest espai els locutors, en general, han tendit a conservar la vocal neutra a frontera de mot. Ara bé, així i tot s'han donat també alguns casos puntuals d'elisió.

Quan l'article definit *la* va seguit d'un nom femení començat per *i*, *u* àtona constatarem que majoritàriament s'ha mantingut la vocal neutra.

4.2. El contacte entre una consonant i una vocal

Els contactes entre consonant i vocal s'han resolt sistemàticament d'acord amb les lleis fonètiques catalanes.

4.3. Els grups isosil·làbics /mp/, /nt/, /nk/, /lt/

Reproducció pronúncia col·loquial	Distanciat pronúncia col·loquial
Cent quaranta (JM, 2)	Punt ' per (NA, 209)
Moment de (JM, 18)	Pràcticament ' durant (BP, 217)
Administrativament " (RP, 37)	Molt ' bo (NA, 300)
Ajuntament de (RP, 75)	Quant al (CR, 468)

Moment “ (LS, 117)	(...)
Durant tot (BP, 217)	
Document es (NA, 261)	
Creixement de (NA, 280)	
Finançament “ (NA, 303)	
Jugant “ (BP, 357)	
Lliurament dels (NA, 379)	
Fent renou (JC, 424)	
Creixement que (SV, 533)	
Ajuntament de (CR, 596)	
(...)	

Observacions. Pel que fa a la resolució d'aquests grups consonàntics, els locutors han seguit la pronúncia col·loquial. Hem constatat, però, que en unes quantes seqüències s'ha mantingut la consonant oclusiva pel fet que s'ha realitzat una breu pausa entre els elements que integren la seqüència. En una ocasió, curiosament, un locutor per analogia amb la conjunció *quant*, ha elidit la dental a la locució *quant a*.

4.4. Els grups de tres consonants en contacte

Manteniment tres segments consonàntics	Elisió d'un segment consonàntic
Dels Reis (JM, 10)	Als més (LS, 127)
Territorials del (SV, 72)	Veïnats de (NA, 198)
Els festius (SV, 91)	Uns sis (BP, 221)
Fins dia (LS, 141)	Els fems (NA, 251)
Els veïnats (NA, 198)	Plans generals (CR, 480)
Explicacions per (BP, 229)	Els passats (CR, 488)
Els germans (NA, 236)	Dels diputats (CR, 622)
Milions de (NA, 249)	Acord per (MR, 651)
Facilitats de (NA, 304)	(...)
Els seus (BP, 346)	

Intervencions dels (NA, 380)	
Els càntabres (JC, 413)	
Els darrers (JC, 439)	
Milions de (CR, 479)	
Els quatre (CR, 523)	
Milions de (CR, 583)	
Materials que (CR, 595)	
Sancions que (MR, 654)	
(...)	

Observacions. Els locutors han tendit a conservar els tres segments consonàntics a frontera de mot. Tot i això, però, s’han donat alguns casos puntuals d’elisió.

4.5. Les assimilacions⁷

Assimilació	No assimilació
Domèstic de (JM, 6)	Per l’ordre (SV, 90)
Volgut conèixer (RP, 21)	Electricitat (LS, 108)
Administrativament (RP, 37)	Factura (LS, 110)
Directors (RP, 57)	Polítics (RP, 153)
Protestat per (SV, 90)	Lloc de (BP, 233)
Grup d’aficionats (JC, 119)	Equip de (NA, 258)
Actua (LS, 149)	Parlam (NA, 325)
Espectacular (NA, 190)	Odontòlegs (NA, 325)
Seguit vos (NA, 196)	Autonòmics (JC, 444)
Afectats (BP, 228)	Acabat la (NA, 455)
Víctima (NA, 250)	Per la (NA, 462)
Afecte (JC, 386)	Electoralistes (MR, 498)
Les set (NA, 461)	(...)

⁷ Per tal de dur a terme un estudi unificat de les assimilacions, s’han inclòs en aquest apartat tant les que s’han donat a frontera de mot com les que s’han donat a domini de mot. També s’han inclòs en aquest mateix apartat els casos d’elisió d’una de les dues consonants que es troben en contacte.

Objectius (MR, 502)	
Directrius (CR, 518)	
Obtenir (SV, 527)	
Actual (SV, 553)	
Decidit la (CR, 597)	
(...)	
	Elisió
	Elèctrica (RP, 121)
	Col·lectiu (NA, 329)

Observacions. Pel que fa al contacte consonàntic, en aquest programa s'ha produït una alternança entre les pronúncies assimilades i les no assimilades, amb un lleuger predomini de les primeres. Cal apuntar que s'han donat també dos casos d'elisió del primer dels segments en contacte. Aquestes pronúncies sonen estranyes a l'oient.

REPORT

Durada: 30 minuts.

Emissió: des de 1989.

Periodicitat: setmanal.

Locutors que intervenen en els programes analitzats: Bel Pocoví (BP), Neus Albis (NA), Joan Manuel Zaldívar (JZ), Ester Mascaró (ME), Margalida Marí (EI)⁸, Caterina Garcías (CG)⁹.

Descripció: Programa de reportatges dedicat a l'actualitat de les Illes Balears. Cada un dels programes consta de dos o tres reportatges, generalment un de cada illa (Mallorca, Menorca, Eivissa). Es tracta d'un programa de formalitat elevada.

1. El sistema vocàlic

1.1. Vocals en posició tònica

1.1.1. La vocal neutra en posició tònica

Vocal neutra tònica	Absència de vocal neutra tònica
Perquè (EI, 76)	Follets (EI, 90)
Eivissenc (EI, 83)	Pagesos (EI, 90)
Pageses (EI, 84)	Parets (EI, 93)
Feina (EI, 92)	Potser (EI, 95)
Feia (EI, 103)	Podem (EI, 104)
Apareixen (EI, 114)	Barriguets (EI, 107)
Desaparèixer (EI, 122)	Parets (EI, 108)
Veure (EI, 124)	Potser (EI, 140)

⁸ A l'hora de citar el nom de les locutores menorquina i eivissenca, per tal de distingir-les dels locutors mallorquins, s'han emprat les inicials ME (menorquina), EI (eivissenca).

⁹ Cal apuntar que Maria Bel Pocoví és la presentadora del primer programa analitzat i Joan Manuel Zaldívar el presentador del segon dels programes analitzats.

Observacions. Els locutors mallorquins i la locutora menorquina han mantengut la vocal neutra en posició tònica, en canvi, en la parla de la locutora eivissenca s’ha produït una alternança de les pronúncies [e] / [•].

1.1.2. El canvi /a/>[•]

1.1.3. Canvis de timbre

a) Sense accent

Reproducció pronúncia col·loquial	No reproducció pronúncia col·loquial
	Resoldre (EI, 125)
	Mola (EI, 129)
	Fortes (EI, 108)
	Pobles (EI, 140)

Observacions. Aquests mots, en el parlar eivissenc, presenten fluctuació entre la pronúncia oberta i la tancada.

b) Amb accent

Pronúncies que s’adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Còmplices (NA, 171)	Telèfons (CG, 258)
Etcètera (BP, 315)	
Quilòmetres (BP, 382)	
Història (EI, 71)	Històries (EI, 84)
Època (EI, 91)	Històries (EI, 89)
Església (EI, 108)	Històries (EI, 101)
	Història (EI, 115)

	Història (EI, 124)
--	--------------------

Observacions. Constatam que el mot *història* s'ha emès, excepte en una ocasió, amb vocal tancada.

1.2. Vocals en posició àtona

1.2.1. Realització de la vocal *a* en posició àtona

Neutralització de la vocal <i>a</i>	Manteniment de la vocal <i>a</i>
També (BP, 147)	
També (NA, 183)	
També (NA, 195)	
També (BP, 325)	
També (BP, 345)	
Alguns (CG, 262)	
Alguns (BP, 354)	
Sant Llorenç (JZ, 290)	
Sant Llorenç (BP, 311)	
Paranormals (EI, 129)	També (EI, 95)
	També (EI, 102)
	Alguns (EI, 110)
	Alguns (EI, 136)
	Sant (EI, 118)

Observacions. Els locutors mallorquins han emès els mots *també*, *algun* i *sant* amb vocal neutra, en canvi, la locutora eivissenca ha mantengut la vocal [a] en aquests tres vocables. Quant al mot compost *paranormals*, cal remarcar que s'ha emès amb vocal neutra a la primera síl·laba.

1.2.2. Excepcions a la regla de reducció. Vocals anteriors

Realització [•]	Realització [e]
Quedar (NA, 166)	Prehistòria (BP, 11)
Còmplices (NA, 171)	Prehistòria (BP, 14)
Temàtiques (NA, 181)	Pesar (JZ, 214)
Neuràlgic (CG, 229)	Devuit (CG, 270)
Encàrrecs (CG, 230)	Deixar (JZ, 291)
Telèfons (CG, 258)	Llevant (BP, 310)
Encàrrec (CG, 268)	Quedar (BP, 317)
Meteoròlegs (BP, 299)	Península (BP, 327)
Meteoròlegs (BP, 299)	Mediterranis (BP, 327)
Comercials (CG, 254)	Pesar (BP, 370)
Comercials (CG, 276)	Quilòmetres (BP, 382)
Vehicles (CG, 258)	Deixar (BP, 391)
Vehicles (CG, 269)	
Llevant (JZ, 289)	
Pluviòmetres (BP, 301)	
Deixàs (BP, 386)	
Negativa (BP, 402)	
Espeleòlegs (ME, 18)	Prehistòriques (ME, 23)
Despenjar (ME, 24)	Prehistòria (ME, 27)
Penyal (ME, 24)	Prehistòria (ME, 32)
Penyal (ME, 42)	Prehistòrics (ME, 55)
Cadàvers (ME, 43)	
Recuperar (EI, 79)	
Origen (EI, 102)	
Fenòmens (EI, 128)	

Observacions. Constatam que s'ha donat una alternança entre les realitzacions amb vocal neutra i les que presenten [e] tancada, amb predomini de la primera solució. Quant

a les locutores menorquina i eivissenca, cal fer unes observacions. En primer lloc, observam que la locutora menorquina ha emès amb vocal tancada únicament el mot *prehistòria* i els seus derivats. En canvi, d'acord amb la parla col·loquial, ha realitzat amb [•] formes com *despenjar*, *penyal* o *cadàvers*. En segon lloc, podem comprovar que la locutora eivissenca no ha pronunciat amb [e] cap vocal *e* gràfica situada en posició àtona.

1.2.3. La terminació *-ia* en els mots esdrúixols

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
Referència (BP, 3)	
Prehistòria (BP, 11)	
Prehistòria (BP 14)	
Històries (BP, 68)	
Històries (NA, 154)	
Història (NA, 199)	
Memòria (NA, 200)	
Gràcies (BP, 206)	
Audiència (JZ, 210)	
Agències (JZ, 216)	
Agència (CG, 222)	
Agències (CG, 227)	
Agència (CG, 232)	
Agència (CG, 236)	
Família (CG, 237)	
Agències (CG, 240)	
Agència (CG, 243)	
Agències (CG, 244)	
Agències (CG, 254)	
Agències (CG, 271)	
Experiència (CG, 285)	
Agències (CG, 285)	

Conseqüències (BP, 338)	
Llicència (BP, 341)	
Desgràcies (BP, 346)	
Conseqüències (BP, 363)	
Ràbia (BP, 393)	
Impotència (BP, 393)	
Memòria (BP, 395)	
Gràcies (JZ, 407)	
Existència (BP, 403)	
Transcendència (ME, 22)	
Prehistòria (ME, 27)	
Prehistòria (ME, 32)	
Gràcies (ME, 61)	
Històries (EI, 71)	Sènies (EI, 93)
Literària (EI, 75)	
Història (EI, 80)	
Existència (EI, 81)	
Històries (EI, 89)	
Vigència (EI, 85)	
Històries (EI, 84)	
Diària (EI, 91)	
Històries (EI, 101)	
Presència (EI, 106)	
Església (EI, 108)	
Història (EI, 113)	
Històries (EI, 115)	
Històries (EI, 124)	
Eulària (EI, 126)	
Història (EI, 131)	

Mediterrània (EI, 139)	
------------------------	--

Observacions. L'únic mot que presenta elisió de la vocal neutra és el substantiu *sènies*, emès per la locutora eivissenca. Els locutors s'han distanciat, per tant, del parlar col·loquial. De fet, constatem que s'ha mantengut la vocal neutra tant a mots com *gràcies*, *memòria*, *desgràcia*, *ràbia* com a altres mots menys freqüents en la parla col·loquial com poden esser *transcendència*, *literària* o *llicència*.

1.2.4. L'afèresi de la vocal neutra. Mots d'ús freqüent

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
Avui ' anam (BP, 149)	
Per arrosegar (NA, 181)	
Per arribar (BP, 306)	
En eixugar-se (BP, 313)	
Camps anegats (BP, 320)	

Observacions. Quant als mots *arrossegar*, *anar*, *arribar*, *anegar* i *eixugar* constatem que tots han mantengut la vocal neutra inicial, si van precedits o bé de pausa o bé de consonant.

1.2.5. El procés de descens vocàlic /i/>[•]

1.2.6. El procés de palatalització vocàlica /•/>[i]

Manca de palatalització /•/>[i]	Palatalització /•/>[i]
Encaixar (ME, 50)	Seixanta (CG, 273)

Observacions. La locutora CG ha palatalitzat la vocal neutra del mot *seixanta*, d'acord amb la pronúncia col·loquial. La locutora menorquina, en canvi, ha mantengut la segona vocal neutra del mot *encaixar*, sense transformar-la en [i], possiblement perquè en menorquí aquest mot no sofreix mai el procés de palatalització.

1.2.7. El fenomen d'inflexió vocàlica /•/> [o]

Manca d'inflexió vocàlica /•/> [o]	Inflexió vocàlica /•/> [o]
Nostres (BP, 6)	
Cotxes (NA, 152)	
Cotxes (JZ, 292)	
Home (BP, 306)	
Cotxes (BP, 320)	
Nostre (BP, 328)	
Home (BP, 332)	
Cotxes (BP, 380)	
Home (BP, 404)	
Baldufes (NA, 152)	
Trepitjat (BP, 404)	

Observacions. Constatam que tots els locutors han pronunciat amb vocal neutra els mots *cotxe*, *home* i *nostre*. No s'ha donat, per tant, el procés d'inflexió vocàlica /•/>[o], propi de la parla col·loquial.

En els mots *baldufes* i *trepitjat* la vocal neutra de la primera síl·laba no ha esdevengut tampoc [o].

1.2.8. Inserció de la vocal neutra

a) L'epèntesi de la vocal neutra

b) L'epítesi de la vocal neutra

Manca d'epítesi de [•]	Epítesi de [•]
Els permet (NA, 197)	

Observacions. No s'ha afegit la vocal neutra a la forma pronominal *els*.

1.2.9. Sistema de reducció. Vocals posteriors

Els locutors mallorquins han reduït a [o] els fonemes subjacents /o/, /•/ situats en posició àtona. En canvi, les locutores menorquina i eivissenca han reduït aquests fonemes a [u].

1.2.10. Els canvis /o/>[u], /u/>[o]

a) Canvi /o/>[u]

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Descobrim (BP, 69)	
Redescobrir (NA, 170)	
Descobriments (NA, 188)	
Redescobrir (NA, 200)	
Pertorbat (BP, 332)	
Obertura (BP, 342)	

Observacions. Els mots *descobrir*, i els seus composts, *obertura* i *pertorbat*, s'han emès correctament amb vocal posterior [o]. Cal tenir present que els locutors que han emès aquests mots no practiquen el fenomen d'inflexió vocàlica /o/>[u].

b) Canvi /u/>[o]

1.2.11. Altres canvis relacionats amb les vocals àtones

D'acord amb la parla col·loquial el mot *ofegat* (BP, 339) ha experimentat el procés de diftongació /o/>[•w].

2. Diftongs i hiats

2.1. Els grups *qua, gua*

Manteniment dels grups <i>qua, gua</i>	Monoftongació dels grups <i>qua, gua</i>
Guardava (CG, 142)	
Qualsevol (NA, 194)	
Qualsevol (NA, 194)	
Qualsevol (NA, 194)	
Aigua (JZ, 290)	
Quadrat (BP, 299)	
Aigua (BP, 304)	
Aigua (BP, 312)	
Aigua (BP, 324)	
Aigua (BP, 331)	
Aigües (BP, 334)	
Aigua (BP, 341)	
Aigua (BP, 353)	
Aigua (BP, 376)	
Quasi (CG, 239)	
Quasi (CG, 253)	
Quantitat (BP, 376)	
Quasi (BP, 397)	
Quotidians (EI, 92)	

Observacions. Els locutors s'han distanciat completament del parlar col·loquial, perquè, com podem observar, no s'ha donat cap cas de monoftongació *qua, gua* > *ko, go*. Aquest tret resta, per tant, totalment controlat.

Els mots *quasi, quantitat i quotidians* s'han realitzat també amb diftong encara que en la pronúncia col·loquial solen experimentar un procés de monoftongació per influència de la pronúncia castellana.

2.2. Els verbs *veure*, *beure*

Realització [•]	Realització [o]
Veurem (BP, 1)	
Veurem (JZ, 215)	
Veure (BP, 312)	
Veure (EI, 124)	

Observacions. Observam que no s'ha donat cap cas de canvi /•/>[o].

2.3. Les combinacions vocàliques a domini de mot

a) Vocal dèbil+vocal forta

Pronúncies amb hiat	Pronúncies amb diftong
Confiat (NA, 172)	
Aviat (NA, 193)	
Actual (CG, 253)	
Canviar (BP, 318)	
Desviar (BP, 343)	
Desviar (BP, 365)	
Rituals (ME, 41)	
Rituals (ME, 61)	

Observacions. En primer lloc, cal destacar que mots com *rituals*, *desviar*, *confiat*, *aviat*... han mantengut la pronúncia amb hiat, d'acord amb la parla col·loquial.

b) Vocal forta+vocal dèbil

Vocal dèbil+vocal dèbil

Hem de dir que la locutora BP ha pronunciat amb diftong el mot *veïnats* (BP, 354). I és que la pronúncia d'aquest mot amb hiat sona estranya a l'oient.

3. El sistema consonàntic

3.1. Fricativa labiodental sonora

3.1.1. L'oposició *b/v*

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Aprovar (BP, 367)	Vici (NA, 164)

Observacions. Observam que la locutora NA ha pronunciat el mot *vici* incorrectament amb oclusiva labial i que, en canvi, BP ha emès l'infinitiu *aprovar* d'acord amb la grafia, tot i que en la parla col·loquial és freqüent sentir aquest verb pronunciat amb consonant oclusiva.

3.1.2. El canvi /w/>[v]

Realització [w]	Realització [v]
Distreuen (BP, 147)	
Estiuenc (JZ, 211)	
Nou i (CG, 224)	
Deu anys (JZ, 288)	
Diuen (BP, 300)	
Deu anys (BP, 303)	
Estiu aquí (BP, 328)	
Deu anys (BP, 352)	
Riuets (BP, 377)	
Riuets (BP, 388)	
Deu anys (BP, 396)	

Observacions. Quan l'aproximant [w] es troba en posició final de mot seguida d'un vocable començat en vocal, o forma part d'un mot derivat (*riuets*, *estiuenc*), no ha experimentat el canvi /w/>[v], en cap dels mots que apareixen en el corpus. Hem de tenir en compte que la majoria d'aquests vocables han estat emesos per una locutora de

Manacor, BP, i en aquesta zona, aquests mots sempre s'articulen amb consonant labiodental.

3.1.3. L'afegiment de [v] antihlàtica

Manca d'inserció de [v]	Inserció de [v]
És on (BP, 150)	
Per on (CG, 229)	
Fluvial on (BP, 324)	
Continua on (BP, 344)	

Observacions. L'adverbi *on* s'ha articulat sense inserció de la consonant labiodental, totes les vegades que apareix.

3.1.4. Altres canvis relacionats amb les labiodentals

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Moviment (NA, 187)	
Moviment (NA, 200)	

Observacions. El substantiu *moviment* no ha presentat elisió de la consonant labiodental, procés que es dona sovint en el mallorquí col·loquial.

3.2. Fricatives i africades alveolars

3.2.1. L'oposició fricativa sonora / fricativa sorda

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Disseny (NA, 192)	Mussol (BP, 12)
Parèntesi (JZ, 211)	Decisiva (BP, 13) ¹⁰
Usuaris (CG, 262)	Transitava (CG, 239)
Zona (CG, 265)	Evolució (CG, 284)

¹⁰ En aquest mot s'ha donat una metàtesi del tret de sonoritat entre les dues fricatives alveolars.

Pressuposts (BP, 371)	Transitar (BP, 305)
Zona (BP, 382)	Solució (BP, 364)
Mussol (ME, 26)	
Mussol (ME, 46)	
Mussol (ME, 35)	
Mussol (ME, 53)	

Observacions. Constatam que s’ha produït una alternança entre les solucions correctes i les incorrectes de les fricatives alveolars, amb un predomini, però, de les primeres. M’ha cridat l’atenció que la locutora BP hagi emès el mot *Mussol* amb fricativa sonora, ja que aquest mot, en la parla col·loquial, sempre es realitza amb fricativa sorda.

3.2.2. El procés de palatalització /s/ > [•]

Manca de palatalització /s/ > [•]	Palatalització /s/ > [•]
	Seixanta (CG, 273)

Observacions. D’acord amb la parla col·loquial, la locutora CG ha pronunciat [•] la fricativa alveolar del mot *seixanta*.

3.2.3. La terminació *-itzar*

Realització [dz]	Realització [z]
Modernització (JZ, 215)	
Organitzat (CG, 257)	
Personalitzat (CG, 269)	
Canalitzar (BP, 333)	

Observacions. Tots els mots que contenen el sufix *-itzar*, s’han pronunciat amb consonant africada, d’acord, per tant, amb la grafia.

3.2.4. La caiguda de *s* intervocàlica

3.2.5. Altres canvis relacionats amb les fricatives alveolars

Manteniment [s]	Elisió [s]
	Dos-cents (BP, 298)
	Tres-cents (BP, 384)
	Sis-cents (ME, 34)
	Sis-cents (ME, 39)

Observacions. Els locutors han elidit de manera sistemàtica la fricativa alveolar, situada en posició implosiva, dels numerals *dos-cents*, *tres-cents*, *sis-cents*.

3.3. Fricatives i africades palatals

3.3.1. La fricativa palatals sonora en posició intervocàlica

Realització fricativa	Realització africada
	Manejà (CG, 272)
Menorquí	
Neteja (ME, 48)	

Observacions. En aquest espai s'ha donat una alternança entre les realitzacions fricativa i africada de *j* gràfica intervocàlica en els vocables esmentats.

3.3.2. La fricativa palatal sorda en posició intervocàlica

La fricativa palatal sorda en posició intervocàlica s'ha realitzat sistemàticament [•].

3.3.3. Les fricatives palatals en posició inicial i postconsonàntica

Les sibilants palatals /•/, /•/ en posició inicial i postconsonàntica s'han pronunciat fricatives, és a dir, no han sofert el procés d'africació.

3.3.4. Altres canvis relacionats amb les palatals

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Platges (JZ, 292)	
Platges (BP, 320)	
Platja (BP, 392)	

Observacions. Constatam que els substantius *platja*, *platges* s'han emès amb consonant africada.

3.4. Nasals

3.4.1. Els grups integrats per nasal i fricativa alveolar

Manteniment de la nasal	Elisió de la nasal
Transports (JZ, 213)	Constant (CG, 219)
Transport (JZ, 215)	Transport (CG, 220)
Transport (JZ, 216)	Transport (CG, 224)
Construït (BP, 306)	Transport (CG, 232)
Construït (BP, 342)	Transport (CG, 246)
Transcorregut (BP, 370)	Transportista (CG, 251)
Construcció (BP, 385)	Transport (CG, 254)
Construir (BP, 389)	Transformat (CG, 255)
	Transportistes (CG, 256)
	Transport (CG, 266)
	Transport (CG, 267)
	Transportistes (CG, 271)
	Transports (CG, 271)

	Transports (CG, 274)
	Transportistes (CG, 281)
	Transport (CG, 283)
	Transport (BP, 331)
	Transcendència ¹¹ (ME, 22)
Construcció (EI, 93)	
Construït (EI, 126)	

Observacions. S'ha donat una alternança entre el manteniment i l'elisió de la nasal en posició de coda sil·làbica, amb un predomini de la segona solució. Cal remarcar que dels desset mots que presenten elisió d'aquesta consonant, setze han estat emesos per la locutora CG. A més, podem observar que dels desset casos d'elisió, setze corresponen al mot *transport* i als seus derivats.

3.4.2. La nasal palatal en posició preconsonàntica

Realització [•]	Realització [jn]
S'Estany ' d'en Mas (BP, 314)	Anys (BP, 10)
Any ' mil (BP, 359)	Anys (BP, 11)
Any ' mil (BP, 361)	Any mil (NA, 157)
	Anys (NA, 158)
	Anys (NA, 167)
	Companys (NA, 171)
	Anys (NA, 179)
	Anys (NA, 180)
	Anys (CG, 219)
	Anys (CG, 227)
	Anys (CG, 236)

¹¹ Aquest mot ha presentat elisió de les consonants nasal i fricativa que integren la primera síl·laba.

	Anys (CG, 244)
	Anys (CG, 248)
	Anys (CG, 249)
	Menys (CG, 258)
	Any passat (CG, 272)
	Menys (CG, 279)
	Anys (CG, 282)
	Anys (JZ, 289)
	Anys (BP, 303)
	Anys (BP, 352)
	Anys (BP, 388)
	Anys (BP, 393)
	Anys (BP, 396)
	Any després (ME, 24)
	Anys (ME, 37)
	Anys (ME, 57)
Anys (EI, 78)	
Menys (EI, 115)	
Menys (EI, 116)	

Observacions. Gairebé de manera sistemàtica s'ha despalatalitzat la nasal palatal en aquesta posició contextual. La locutora mallorquina BP, en algunes seqüències, ha mantengut la nasal sense modificacions perquè ha efectuat una breu pausa entre els dos elements. En canvi, la locutora eivissenca ha reproduït la parla col·loquial. I és que hem de tenir en compte que en eivissenc, la nasal es manté palatal i a més es produeix una assimilació progressiva de lloc d'articulació, ja que el morfema *s* de plural esdevé [•]. Finalment, cal assenyalar que la locutora menorquina també ha sotmès la nasal a un procés de despalatalització.

3.4.3. El procés de dissimilació de la nasal

Manca de dissimilació	Procés de dissimilació
Nomás (BP, 147)	
Nomás (NA, 157)	
Nomás (NA, 198)	
Nomás (ME, 24)	
Ningú (EI, 125)	

Observacions. El mot *només* i *ningú* no han experimentat el canvi /n/>[d].

3.4.4. La nasal alveolar en contacte amb vocal alta

3.4.5. La nasal alveolar geminada gràfica

Realització geminada	Realització simple
	Connexió (BP, 2)

Observacions. El mot *connexió* s'ha articulat amb nasal simple.

3.4.6. Altres canvis relacionats amb les nasals

-La locutora menorquina ha articulat amb nasal labial simple el verb *imaginar* (ME, 21).

-El pronom *nos*, situat darrere verb acabat en consonant, ha experimentat el canvi /n/>[m]: *remuntar-nos* (EI, 104).

3.5. Bategant

3.5.1. La consonant bategant en posició final de mot

Elisió de la bategant	Manteniment de la bategant
	Cadàvers (ME, 43)
	Éssers (EI, 81)
	Éssers (EI, 95)
	Éssers (EI, 100)
	Clar (EI, 119)
	Conjurs (EI, 121)

Observacions. La consonant bategant s'ha conservat en el substantiu *éssers*, *conjurs* i *clar* emesos per la locutora eivissenca i en el mot *cadàvers*, emès per la locutora menorquina. Aquests mots en el parlar col·loquial s'articulen amb consonant bategant.

3.5.2. La consonant bategant en posició interior de mot. Verbs *perdre* i *prendre*

Manteniment de la bategant	Elisió de la bategant
Perdre (BP, 379)	

Observacions. Constatam que el verb *perdre*, tot i que només apareix una vegada en tot el text, ha conservat la consonant bategant.

3.5.3. Metàtesi de la consonant bategant

3.5.4. Altres canvis relacionats amb les bategants

3.6. Laterals

3.6.1. La iodització

Realització [•]	Realització [j]
Ulls (NA, 178)	
Fills (CG, 224)	
Vell (CG, 224)	
Fills (CG, 238)	
Recull (CG, 267)	
Treballadors (CG, 270)	
Treballadors (BP, 321)	
Treballadors (BP, 338)	
Troballa (ME, 22)	
Acollirà (ME, 31)	
Troballes (ME, 31)	
Troballes (ME, 62)	
Recull (EI, 98)	Rondalles (EI, 78)
	Vell (EI, 126)

Observacions. La iodització ha estat la solució minoritària, ja que només s'ha conservat en els dos mots emesos per la locutora eivissenca, i un d'aquests vocables, a més, forma part d'un topònim.

3.6.2. El procés de despalatalització de la lateral palatal

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Ells (BP, 3)	Aquell malson (BP, 390)
Ell mateix (NA, 164)	
Aquell dia (BP, 166)	
Cervell de (NA, 193)	

Aquell centre (BP, 252)	
Aquell sis (BP, 309)	
Vaixells (BP, 318)	
Aquell desatre (BP, 361)	

Observacions. Podem comprovar que la locutora BP ha despalatalitzat la consonant lateral a la seqüència *aquell malson*. En canvi, les altres seqüències que apareixen en el corpus s'han articulat d'acord amb la grafia.

3.6.3. La lateral geminada gràfica

Realització geminada	Realització simple
	Col·leccionar (NA, 156)
	Col·leccionista (NA, 165)
	Col·lecció (NA, 177)

Observacions. Els tres mots que contenen una lateral geminada gràfica, s'han emès amb *l* simple. Aquests vocables, que pertanyen a la mateixa família lèxica, en el parlar col·loquial, també s'emeten amb una sola consonant lateral.

3.6.4. El procés de palatalització de la lateral alveolar

Manca de palatalització de la lateral	Palatalització de la lateral
Literari (BP, 69)	
Lustres (JZ, 292)	
Milions (BP, 323)	
Milions (BP, 384)	
Literària (EI, 75)	

Observacions. Els cinc mots que apareixen en el corpus, susceptibles d'experimentar el canvi /l/ > [•], s'han emès amb consonant lateral alveolar, d'acord amb la forma gràfica.

3.6.5. El procés de dissimilació de la consonant lateral

3.6.6. Altres canvis relacionats amb les laterals

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Llegendes (BP, 8)	
Llegendes (BP, 66)	
Porcellana (NA, 178)	
Traslladà (CG, 250)	
Traslladar (ME, 43)	
Llegendes (EI, 134)	Llegendes (EI, 74)
	Llegendes (EI, 128)

Observacions. En primer lloc, constatarem que la locutora eivissenca ha pronunciat, en dues ocasions, el mot *llegendes* amb lateral alveolar. Aquesta és precisament la realització que es dona en el parlar eivissenc.

En segon lloc cal remarcar que els mots *traslladar* i *porcellana* no han experimentat el procés de despalatalització /•/>[l], que es dona sovint en mallorquí, per influència dels mots castellans corresponents.

-Cal apuntar que en aquest espai la locutora NA, en alguns casos, ha pronunciat la consonant lateral sense ressonància velar.

3.7. Oclusives

3.7.1. La terminació *-tat*

Realització [tat]	Realització [dat]
Fidelitat (NA, 172)	

Varietat (NA, 181)	
Fiabilitat (CG, 223)	
Ciutat (CG, 245)	
Ciutat (CG, 296)	
Capacitat (BP, 331)	
Casualitat (BP, 349)	
Ciutat (BP, 351)	
Ciutat (BP, 353)	
Possibilitat (BP, 365)	
Ciutat (BP, 366)	
Quantitat (BP, 376)	
Casualitat (ME, 20)	
Realitat (EI, 82)	
Fidelitat (EI, 121)	
Identitat (EI, 141)	

Observacions. En aquest programa no s'ha donat cap cas de canvi *tat*>*dat*. Els locutors han respectat, per tant, la grafia.

3.7.2. Els grups isosil·làbics /bl/, /gl/

Realització doble	Realització simple
Pobla (BP, 7)	Oblit (NA, 154)
Pobles (BP, 65)	Pobla (NA, 155)
Pobla (BP, 149)	Pobla (NA, 160)
Pobles (JZ, 213)	Pobles (CG, 220)
Pobla (JZ, 216)	Pobles (CG, 228)
Desagradables (JZ, 288)	Poble (CG, 228)
Segle (BP, 304)	Imprescindible (CG, 226)
Poblacions (BP, 316)	Pobles (CG, 231)

Oblidaran (BP, 316)	Pobla (CG, 232)
	Poble (CG, 233)
Rambles (BP, 325)	Segle (CG, 234)
Problema (BP, 372)	Pobles (CG, 240)
Segle (BP, 405)	Imprescindible (CG, 245)
	Poble (CG, 251)
	Pobles (CG, 259)
	Pobles (CG, 272)
	Pobles (CG, 277)
.	
	Poblats (ME, 40)
	Emblemàtics (EI, 71)
	Oblit (EI, 76)
	Possible (EI, 81)
	Publicat (EI, 98)
	Diable (EI, 126)
	Intractables (EI, 137)
	Pobles (EI, 140)

Observacions. Quant a aquests grups isosil·làbics, s'ha produït una alternança entre la realització simple i doble de la consonant oclusiva, amb un clar predomini de la primera solució. Aquest fet no es pot atribuir únicament a les pronúncies menorquina i eivissenca perquè encara que en menorquí i eivissenc el grup /bl/ es pronuncii simple hem de tenir present que dels vint-i-cinc mots que s'han articulat sense geminació, devuit han estat emesos per les locutores mallorquines, NA i GG. Els locutors RP i JZ són els que han emès sistemàticament aquests grups amb consonant geminada. De fet, la locutora BP, fins i tot, ha realitzat doble l'aplec *gl* del mot *segle*.

3.7.3. Les oclusives palatals

Les locutores BP i NA, d'acord amb el seu parlar col·loquial, han articulat les oclusives /k/, /g/ a la zona palatal, en posició final de mot i davant les vocals /i/, /e/, /a/, /•/, /•/.

3.7.4. El canvi /d/ > [r]. El verb *poder*

Realització [d]	Realització [•]
Podriem (BP, 2)	
Poden (NA, 186)	
Podria (BP, 398)	
Podien (ME, 21)	
Poden (ME, 52)	
Podem (EI, 104)	

Observacions. Quant a les formes del verb *poder*, constatarem que els locutors s'han guiat sempre per la forma ortogràfica.

3.7.5. Els grups integrats per oclusiva i fricativa alveolar

3.7.6. El grup N'R romànic

3.7.7. Els grups llatins T'L, D'L, J'L, G'L

--

3.7.8. Afegiment de dental en posició final de mot

a) L'epítesi de *t* en els mots plans

b) L'epítesi de *t* a la partícula *quan*

Manca d'epítesi de [t]	Epítesi de [t]
Quan eren (BP, 6)	Quan 'amb (CG, 258)
Quan “ (CG, 238)	
Quan el (BP, 405)	

Observacions. Podem comprovar que si la conjunció *quan* va seguida d'un mot començat en vocal, la locutora BP l'ha pronunciada sense l'afegiment del so [t] i la locutora CG ha reproduït la pronúncia col·loquial. Curiosament, aquesta mateixa locutora ha emès la partícula *quan* sense epètesi de la dental, quan ha efectuat una breu pausa entre els dos elements que integren la seqüència.

3.7.9. El grup *mp* en posició de coda sil·làbica

3.7.10. El grup *nk* en posició preconsonàntica

Manca del procés de vocalització	Procés de vocalització
Barrancs (BP, 326)	
Barranc del (ME, 21)	

Observacions. Observam que en aquestes seqüències s'ha eliminat la consonant velar del grup *nk*, després que la nasal s'hagi assimilada al seu punt d'articulació. No s'ha donat, per tant, el procés de canvi /nk/ > [jn] en un cas perquè la locutora és menorquina i en els altres dos casos perquè la locutora BP s'ha guiat per la forma escrita.

3.7.11. Altres canvis relacionats amb les oclusives

La locutora BP ha ensordit la consonant oclusiva labial del mot *obertura* (BP, 342). Aquesta pronúncia, és a dir, *opertura* en comptes d'*obertura*, es dona sovint en el llenguatge col·loquial.

3.8. La lletra x amb so alveolar

Ex+vocal

Realització [gz]	Realització [dz]
	Exemples (JZ, 216) ¹²
	Existència (BP, 403)
	Existeix (BP, 406)
Existència (EI, 81)	
Exemples (EI, 130)	
Exemples (EI, 132)	

Ex+consonant

Realització [ks]	Realització [s]
Reflex (NA, 189)	Exposició (BP, 15)
	Explicació (BP, 66)
	Exposades (NA, 176)
	Expedicions (CG, 274)
	Experiència (CG, 285)
	Experts (JZ, 296)
Excepcional (ME, 26)	Excepcionals (ME, 31)
Exposició (ME, 32)	
Exemple (EI, 119)	

¹² La grafia *x* d'aquest mot s'ha emès [d•].

Vocal+x+vocal

Realització [ks]	Realització [ts]
Nexe (EI, 139)	Connexió (BP, 2)

Observacions. En aquest programa s'ha produït una alternança entre les solucions col·loquials i les normatives, amb un predomini de les primeres quan la grafia *x* forma part del grup *ex*. En aquest cas, les pronúncies correctes han estat emeses per les locutores menorquina i eivissenca, tot i que la menorquina, en el mot *excepcionals*, ha reproduït la pronúncia col·loquial.

3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/

4. Fonètica sintàctica

4.1. El contacte vocàlic. La vocal neutra

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
Una exposició (BP, 15)	Connexió entre (BP, 2)
Servirà als (BP, 16)	Que en (BP, 67)
Una escola (NA, 184)	Trobar antecedents (EI, 105)
Viva encara (JZ, 214)	Encara els (BP, 144)
Única agència (CG, 227)	Televisió Espanyola (JZ, 210)
Imprescindible entre (CG, 245)	Que ha (CG, 223)
Directe amb (CG, 260)	Gestionava el (CG, 251)
Mercaderia als (CG, 276)	Dur-se a (JZ, 296)
Rutlla a (CG, 284)	Una es (BP, 365)
Però és (BP, 300)	Única alternativa (BP, 367)
Començà a (BP, 310)	Seva arribada (BP, 391)
Però el (BP, 396)	(...)
(...)	
Nostra era (ME, 40)	
Altra en (ME, 42)	
(...)	
Època el (EI, 91)	
Ha al (EI, 120)	
(...)	
La iniciativa (NA, 159)	
La impotència (BP, 393)	

Observacions. En aquest programa s'ha donat una alternança entre el manteniment i l'elisió de la vocal neutra, amb cert domini de la primera solució. Ara bé, la locutora NA, excepte en un cas, ha mantengut aquest so vocàlic. Cal remarcar que les dues seqüències integrades per article i nom femení començat per *i* àtona s'han resolt amb hiat i diftong, respectivament.

4.2. El contacte entre una consonant i una vocal

Els contactes entre consonant i vocal s'han resolt sistemàticament d'acord amb les lleis fonètiques catalanes.

4.3. Els grups isosil·làbics /mp/, /nt/, /nk/, /lt/

Reproducció pronúncia col·loquial	Distanciat pronúncia col·loquial
Durant aquests (NA, 166)	Font ' de (BP, 15)
Infant " (NA, 193)	Conduint ' la (CG, 43)
Amb ruta (CG, 266)	Punt ' d'enllaç (CG, 230)
Llevant de (JZ, 289)	(...)
Permanent (BP, 325)	
Assentament urbà (BP, 362)	
(...)	
Cinc " (ME, 20)	Sorprenent ' dels (ME, 54)
Font de (ME, 30)	(...)
Emprant uns (ME, 61)	
Perfectament " (ME, 62)	
(...)	
Molt arrelades (EI, 73)	Amb el (EI, 11)
Camp eivissenc (EI, 83)	Amb altres (EI, 139)
Amb el (EI, 100)	(...)
Amb un (EI, 116)	
(...)	

Observacions. Gairebé sistemàticament els locutors han reproduït la pronúncia col·loquial. Constatam que a les seqüències en què s'ha mantengut l'oclusiva preconsonàntica s'ha realitzat una breu pausa entre els dos elements. Cal apuntar que la locutora eivissenca, d'acord amb el seu parlar, ha elidit la consonant oclusiva abans de vocal i de pausa, excepte, en alguna ocasió, quan l'oclusiva forma part de la preposició *amb*.

4.4. Els grups de tres consonants en contacte

Manteniment tres segments consonàntics	Elisió d'un segment consonàntic
Els ' tres (BP, 1)	Tots tres (BP, 3)
Ens referim (BP, 146)	Ens situam (BP, 10)
Uns mesos (NA, 158)	Dels seus (BP, 17)
Muts ' de (NA, 171)	Els rius (BP, 326)
Ulls de (NA, 178)	Els pobles (CG, 231)
Pels recaders (CG, 222)	Els seus (CG, 238)
Dels pobles (CG, 259)	Dilluns que (JZ, 288)
Els canvis (CG, 283)	Dels veïnats (BP, 354)
Els llits (BP, 307)	Fins dissabte (JZ, 408)
Arrels de (CG, 218)	(...)
Transport ' de (CG, 232)	
Fets molt (JZ, 287)	
Manacorins ' va (BP, 347)	
Els manacorins (BP, 357)	
Balanç ' de (BP, 395)	
(...)	
Excepcionals de (ME, 31)	Dels seus (ME, 34)
Mans de (ME, 51)	(...)
(...)	
Els pagesos (EI, 90)	
(...)	

Observacions. En aquest espai s'ha donat una alternança entre el manteniment dels tres segments consonàntics en posició de coda i l'elisió d'una d'aquestes consonants, amb predomini de la primera solució. Cal remarcar que alguns dels casos de manteniment s'expliquen pel fet que s'ha realitzat una pausa entre els dos elements que integren la seqüència.

4.5. Les assimilacions

No assimilació	Assimilació
Col·leccionar (NA, 156)	Tres reportatges (BP, 1)
Caps (NA, 182)	Metres sobre (ME, 43)
Parlar (NA, 198)	Aquest reportatge (BP, 69)
Espergit per (CG, 257)	Jocs (BP, 146)
Dur-se (JZ, 296)	Passat milers (NA, 170)
Parlar (BP, 365)	Es retroba (JZ, 209)
S'optà (BP, 385)	Imprescindible (CG, 226)
Acció (BP, 332)	Adaptat (CG, 221)
Adapten (BP, 327)	Magdalena (CG, 237)
Per la (JZ, 407)	Estructura (CG, 252)
(...)	Pocs (BP, 340)
	Construcció (BP, 385)
	Tècnics (BP, 400)
	Ignorat (BP, 404)
	(...)
Imaginar-se (ME, 21)	
Accés (ME, 42)	
(...)	
Llocs (EI, 71)	
Mitològics (EI, 88)	
(...)	
	Rotacisme
	Es mostra (CG, 232)
	Elisió
	Tracta (CG, 260)
	Directe (CG, 260)

	Transcendència (ME, 22)
	Les ceràmiques (ME, 49)
	Intractables (EI, 137)

Observacions. Els locutors mallorquins, en general, han alternat les pronúncies assimilades amb les no assimilades. En canvi, en la parla de la locutora eivissenca, sistemàticament, i en la de la locutora menorquina, excepte en una ocasió, no s'ha donat el fenomen assimilatori. I és que les realitzacions de la locutora eivissenca s'adiuen amb les que es donen en la parla col·loquial.

Cal dir que la locutora KA, en una ocasió, ha practicat el canvi /s/ > [•], a frontera de mot i, en dos casos, ha elidit el primer element consonàntic. En la parla de les locutores menorquina i eivissenca també s'ha donat algun cas d'elisió.

TEMPS

Durada: 5, 6 minuts.

Emissió: des de l'any 1990.

Periodicitat: diària.

Locutors que intervenen en els programes analitzats: Joan Barceló (JB), Joan Carles Muntaner (CM). Cal apuntar, però, que el segon d'aquests locutors només intervé, i puntualment, en el primer dels espais analitzats.

Descripció: Programa dedicat a la informació meteorològica. Tot i que el presentador d'aquest espai no és meteoròleg, prepara minuciosament la predicció. Es tracta, per tant, d'un discurs que parteix d'un text escrit¹³.

1. El sistema vocàlic

1.1. Vocals en posició tònica

1.1.1. La vocal neutra en posició tònica

Els locutors, d'acord amb la parla col·loquial, han mantengut la vocal neutra en posició tònica.

1.1.2. El canvi /a/>[•]

1.1.3. Canvis de timbre

a) Sense accent

¹³ Quan un mot es troba inserit en un refrany popular, s'indica amb les inicials REF.

b) Amb accent

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Termòmetres (JB, 139)	
Quilòmetres (JB, 154)	
Quilòmetres (JB, 176)	
Arxipèlag (JB, 198)	

Observacions. Tot i que en la parla col·loquial aquests mots se solen realitzar amb vocal tancada, el locutor els ha pronunciat sempre amb vocal oberta, d'acord amb la grafia.

1.2. Vocals en posició àtona

1.2.1. Realització de la vocal *a* en posició àtona

Neutralització de la vocal <i>a</i>	Manteniment de la vocal <i>a</i>
També (JB, 68)	Amb algun (JB, 96)
També (JB, 164)	'algun (JB, 99)
Sant Antoni (JB, 36)	Descartar 'algun (JB, 149)
Santa Inès (JB, 75)	
Sant Vicenç (JB, 78)	
Sant Vicenç (JB, 82) REF.	
Sant Isidre (JB, 88)	
Sant Josep (JB, 123)	
Alguns (JB, 93)	
Arxipèlag (JB, 198)	
Açores (JB, 174)	
Comprovar-ho (JB, 140)	

Observacions. El locutor ha pronunciat amb vocal neutra l'adverbi *també* i les partícules proclítics *sant*, *santa*. En canvi, l'indefinit *algun*, excepte en una ocasió, s'ha emès amb vocal [a]. El substantiu *arxipèlag* s'ha emès amb vocal neutra final, tot i que en la parla col·loquial se sol pronunciar amb vocal [a] a la darrera síl·laba. El topònim *Açores*

s'ha realitzat també amb vocal neutra. La seqüència *comprovar-ho* ha sofert el procés de neutralització /a/>[•], tot i que l'accent de l'infinitiu s'hagi desplaçat al pronom feble.

1.2.2. Excepcions a la regla de reducció. Vocals anteriors

Realització [•]	Realització [e]
Temporadeta (JB, 87)	Meteorològica (CM, 1)
Temporada (JB, 127)	Meteosat (CM, 5)
Termòmetres (JB, 139)	Meteorologia (CM, 7)
Córner (JB, 141)	Meteorologia (CM, 11)
Gregal (JB, 153)	Estrenar (JB, 25)
Açores (JB, 174)	Mesada (JB, 26)
Temporal (JB, 184)	Península (JB, 55)
Tempestuosos (JB, 189)	Meteosat (JB, 58)
Expectació (JB, 193)	Llevant (JB, 68)
	Meteosat (JB, 89)
	Meteosat (JB, 105)
	Península (JB, 106)
	Semicercle (JB, 107)
	Llevant (JB, 117)
	Mesada (JB, 128)
	Termòmetres (JB, 139)
	Ventet (JB, 139)
	Quilòmetres (JB, 154)
	Nevar (JB, 160)
	Meteorològicament (JB, 166)
	Meteosat (JB, 170)
	Ventades (JB, 175)
	Quilòmetres (JB, 176)
	Precipitacions (JB, 186)
	Nevades (JB, 193)

	Deixat (JB, 194)
	Meteorits (JB, 196)
	Nevada (JB, 199) REF.
	Ventada (JB, 199) REF.

Observacions. S'ha donat un predomini absolut de les solucions amb vocal tancada. De fet, només s'han emès amb vocal neutra els substantius *gregal*, *córner*, *expectació*, els derivats del mot *temps* i el topònim *Açores*. Quant al vocable *termòmetres*, cal dir que s'ha produït una alternança entre la realització [e] i la realització [•].

Cal tenir en compte també que tots els mots començats per *meteo-* s'han pronunciat amb vocal tancada, la qual cosa ha augmentat força el nombre de casos que han presentat aquesta darrera solució.

1.2.3. La terminació *-ia* en els mots esdrúixols

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
Sentència (JB, 33)	
Tendència (JB, 74)	
Presència (JB, 89)	
Tendència (JB, 95)	
Victòria (JB, 156)	

Observacions. Tot i que només s'han localitzat cinc mots esdrúixols acabats en *-ia*, podem afirmar que aquest tret fonètic resta totalment controlat.

1.2.4. L'afèresi de la vocal neutra. Mots d'ús freqüent

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
“Acabarem (JB, 39)	
Per acabar (JB, 122)	
Vinyes aniran (JB, 76)	
Temperatures arribaran (JB, 137)	
Han anat (JB, 168)	

Observacions. Els mots *acabar*, *arribar* i *anar* han mantengut la vocal inicial, precedits d'un mot acabat en consonant o d'una pausa.

1.2.5. El procés de descens vocàlic /i/>[•]

Manca de palatalització /i/>[•]	Palatalització /i/>[•]
Institut (CM, 6)	
Institut (CM, 11)	

Observacions. Tot i que en la parla col·loquial el mot *institut* pot experimentar el canvi /i/>[•], per dissimilació amb les vocals altes següents, el locutor ha acostat la pronúncia a la grafia.

1.2.6. El procés de palatalització vocàlica /•/>[i]

Manca de palatalització /•/>[i]	Palatalització /•/>[i]
	Seixanta (JB, 2)

Observacions. El locutor ha emès el numeral *seixanta* d'acord amb la parla col·loquial, és a dir, l'ha sotmès al procés de palatalització.

1.2.7. El fenomen d'inflexió vocàlica /•/> [o]

1.2.8. Inserció de la vocal neutra

a) L'epèntesi de la vocal neutra

b) L'epítesi de la vocal neutra

1.2.9. Sistema de reducció. Vocals posteriors

El locutor JB, natural de Porreres, ha practicat el procés d'inflexió /o/>[u] a mots tradicionals com *sortit* (44), *sofriran* (49), *pogut* (51), *boirines* (93, 116), *podrien* (186), que contenen una vocal alta dins el mateix mot. Quant al locutor CM, natural de Bunyola, cal remarcar que també ha practicat aquest fenomen fonètic, tot i que en aquest espai no es fa patent a causa de la brevetat del text que ell pronuncia¹⁴.

1.2.10. Els canvis /o/>[u], /u/>[o]

a) Canvi /o/>[u]

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Calorós (JB, 50)	Cobert (JB, 47)
	Josep (JB, 123)

Observacions Pel que fa a l'antropònim *Josep* i al participi *cobert*, cal esmentar que la realització amb [u] és la tradicional a Mallorca.

b) Canvi /u/>[o]

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Muntanyes (JB, 22)	
Humitat (JB, 23)	
Humitat (JB, 46)	
Muntanya (JB, 199) REF.	

Observacions. Tots els mots s'han articulat d'acord amb la grafia.

1.2.11. Altres canvis relacionats amb les vocals

¹⁴ Vegeu programa IN.

2. Diftongs i hiats

2.1. Els grups *qua, gua*

Manteniment dels grups <i>qua, gua</i>	Monoftongació dels grups <i>qua, gua</i>
Qualsevol (JB,65)	Aigua (JB, 28) REF.
Qualque (JB, 94)	Aigües (JB, 130) REF.
Aigües (JB, 125)	
Guanyar (JB, 142)	
Paraigua (JB, 142)	
Guanyant (JB, 168)	
Quadrat (JB, 179)	
	Quasi (JB,194)

Observacions. Tot i que el locutor ha intentat controlar aquest tret fonètic, només ho ha aconseguit parcialment, ja que a dos dels deu mots que apareixen en el corpus, ha monoftongat el grup vocàlic. Hem de tenir present, però, que un d'aquests mots es troba inserit en un refrany i, en aquest tipus de locució, sempre es reproduceix la parla col·loquial.

El mot *quasi* s'ha emès també sense diftong. Ara bé, aquesta monoftongació s'explica per influència de la pronúncia castellana.

2.2. Els verbs *veure, beure*

Realització [•]	Realització [o]
Veü (CM, 9)	Veure (JB, 197)
Preveü (CM, 12)	
Veü (JB, 56)	
Veure (JB, 169)	
Veurem (JB, 200)	

Observacions. Dels sis casos que apareixen, només en una ocasió s'ha pronunciat [o] la vocal neutra de l'infinitiu *veure*.

2.3. Les combinacions vocàliques a domini de mot

a) Vocal dèbil+vocal forta

Pronúncies amb hiat	Pronúncies amb diftong
Canviarà (CM, 10)	
Aviat (JB, 44)	
Situada (JB, 109)	
Clarianes (JB, 149)	
Tempestuosos (JB, 189)	

Observacions. D'acord amb la parla col·loquial, els locutors han emès aquestes peces lèxiques amb hiat.

b) Vocal forta+vocal dèbil

Vocal dèbil+vocal dèbil

3. El sistema consonàntic

3.1. Fricativa labiodental sonora

3.1.1. L'oposició *b/v*

S'ha mantengut l'oposició entre l'oclusiva labial i la fricativa labiodental.

3.1.2. El canvi /w/>[v]

Realització [w]	Realització [v]
Clau i (JB, 128)	
Neu a (JB, 163)	
Neu als (JB, 187)	
Neu a (JB, 190)	

Observacions. En aquest espai no s'ha donat el procés de canvi /w/>[v].

3.1.3. L'afegiment de [v] antihlàtica

Manca d'inserció de [v]	Inserció de [v]
Maó (JB, 180)	Rosades (JB, 131) REF.

Observacions. El topònim *Maó* s'ha emès d'acord amb la grafia, és a dir, sense inserció de consonant labiodental. En canvi, els substantiu *rovades* (*rosades*) ha presentat elisió de la fricativa i inserció, en el seu lloc, de la fricativa labiodental. De totes maneres, cal remarcar que aquest mot es troba inserit en un refrany.

3.1.4. Altres canvis relacionats amb les labiodentals

3.2. Fricatives i africades alveolars

3.2.1. L'oposició fricativa sonora / fricativa sorda

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Meteosat (CM, 5)	Meteosat (JB, 58)
Isòbares (CM, 9)	Meteosat (JB, 105)
Depressió (JB, 55)	Decisiva (JB, 128)
Isidre (JB, 88)	Evoluciona (JB, 145)
Pressions (JB, 167)	Meteosat (JB, 170)
Bàsicament (JB, 178)	Meteosat (JB, 89)
Açores (BP, 174)	

Observacions. Quant als mots que solen presentar canvi de sonoritat de les fricatives alveolars, constatarem que en aquest programa s'ha produït una alternança entre les realitzacions correctes i les incorrectes. Així, per exemple, el vocable *meteosat* s'ha pronunciat amb fricativa sorda dues de les tres vegades que apareix.

3.2.2. El procés de palatalització /s/ > [ç]

Manca de palatalització /s/ > [ç]	Palatalització /s/ > [ç]
	Seixanta (JB, 31)

Observacions. Pel que fa al numeral *seixanta*, el locutor ha reproduït la pronúncia més estesa, és a dir, amb fricativa palatal inicial.

3.2.3. La terminació *-itzar*

3.2.4. La caiguda de *s* intervocàlica

Manteniment fricativa	Elisió fricativa
	Rosades (JB, 131) REF.

Observacions. El locutor JB, d'acord amb la parla col·loquial, ha eliminat la consonant fricativa alveolar del mot *rosades* i, en el seu lloc, hi ha inserit una labiodental. Cal tenir present, però, que aquest mot forma part d'un refrany.

3.2.5. Altres canvis relacionats amb les fricatives alveolars

El numeral *tres-cents* (JB, 31) s'ha articulat amb elisió de la fricativa alveolar situada en posició implosiva.

3.3. Fricatives i africades palatals

3.3.1. La fricativa palatal sonora en posició intervocàlica

Realització fricativa	Realització africada
	Pujos (JB, 187)

Observacions. D'acord amb el parlar col·loquial, s'ha produït l'africació i l'ensordiment de la consonant fricativa del plural *pujos*.

3.3.2. La fricativa palatal sorda en posició intervocàlica

La fricativa palatal sorda en posició intervocàlica s'ha realitzat sistemàticament [•]

3.3.3. Les fricatives palatals en posició inicial i postconsonàntica

Les sibilants palatals /•/, /•/ en posició inicial i postconsonàntica s'han pronunciat fricatives, és a dir, no han sofert el procés d'africació.

3.3.4. Altres canvis relacionats amb les palatals

El substantiu *platja* (JB, 124) s'ha emès amb africada palatal.

3.4. Nasals

3.4.1. Els grups integrats per nasal i fricativa alveolar

Manteniment de la nasal	Elisió de la nasal
Institut (CM,6)	Transparents (JB, 125)
Institut (CM, 11)	

Observacions. El locutor CM ha mantengut la nasal en posició implosiva i, en canvi, el locutor JB l'ha elidida. Ambdós mots l'elidirien en la parla col·loquial.

3.4.2. La nasal palatal en posició preconsonàntica

Realització [•]	Realització [jn]
	Any que (JB, 23)
	Any regular (JB, 24)
	Any va (JB, 28) REF.
	Any s'inicia (JB, 30)
	Any mos (JB,33) REF.

Observacions. Constatam que la solució amb nasal despalatalitzada ha estat l'única existent en aquest programa.

3.4.3. El procés de dissimilació de la nasal

Manca de dissimilació	Procés de dissimilació
Només (JB, 47)	

Observacions. No s'ha donat el procés de dissimilació /n/ > [d], propi del parlar col·loquial.

3.4.4. La nasal alveolar en contacte amb vocal alta

3.4.5. La nasal alveolar geminada gràfica

Realització geminada	Realització simple
Ennigulat (CM, 6)	Ennigulat (JB, 105)
Ennigulat (CM, 12)	
Ennigulat (CM, 17)	
Ennigulades (JB, 54)	
Ennigulades (JB, 115)	
Ennigulades (JB, 170)	

Observacions. Excepte en una ocasió, el mot *ennigulat* s'ha pronunciat sempre amb nasal geminada, possiblement pel fet que es tracta d'un vocable d'ús popular.

3.4.6. Altres fenòmens relacionats amb les nasals

3.5. Bategant

3.5.1. La consonant bategant en posició final de mot

Elisió de la bategant	Manteniment de la bategant
	Córner (JB, 141)
	Devers (JB, 154)

Observacions. La consonant bategant s'ha conservat en el substantiu *córner*, pel fet que es tracta d'un neologisme i en el mot *devers*, pronúncia, aquesta darrera, que no s'adiu amb la que es dona en la parla col·loquial.

3.5.2. La consonant bategant en posició interior de mot. Verbs *perdre* i *prendre*

3.5.3. Metàtesi de la consonant bategant

3.5.4. Altres canvis relacionats amb les bategants

3.6. Laterals

3.6.1. La iodització

Realització [•]	Realització [j]
Tall (JB, 27)	
Collites (JB, 39)	
Treballador (JB, 104)	

Observacions. Aquest és l'únic programa en què no s'ha donat cap cas de ieisme. De totes maneres, no podem deixar de banda que es tracta d'un corpus força reduït.

3.6.2. El procés de despalatalització de la lateral palatal

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Nivells (JB, 57)	
Castell de (JB, 180)	

Observacions. No s'ha donat cap cas de despalatalització de la lateral palatal en aquesta posició contextual.

3.6.3. La lateral geminada gràfica

Realització geminada	Realització simple
Excel·lent (JB, 31)	Satèl·lit (CM,5)
	Oscil·lat (JB, 112)

	Tranquil·la (JB, 123)
--	-----------------------

Observacions. El locutor JB únicament ha articulat doble la lateral geminada del mot *excel·lent*.

3.6.4. El procés de palatalització de la lateral alveolar

3.6.5. El procés de dissimilació de la lateral alveolar

3.6.6. Altres canvis relacionats amb les laterals

Els locutors d'aquest espai han articulat la lateral alveolar amb ressonància velar.

3.7. Oclusives

3.7.1. La terminació *-tat*

Realització [tat]	Realització [dat]
Possibilitat (CM, 15)	
Proximitat (CM, 21)	
Possibilitat (JB, 21)	
Profunditat (JB, 37)	
Novetats (JB, 100)	
Oportunitats (JB, 142)	
Profunditat (JB, 168)	

Observacions. Constatam que tots els mots presents en aquest programa s'han realitzat d'acord amb la forma escrita, és a dir, amb terminació *-tat*.

3.7.2. Els grups isosil·làbics /bl/, /gl/

Realització doble	Realització simple
Probable (JB, 143)	
Pobla (JB, 183)	

Observacions. Encara que només apareixen dos mots que contenguin aquests grups, podem suposar que el locutor JB, pel fet que presenta un fonètica genuïna, és a dir, no contaminada per la pronúncia castellana, sempre els realitzaria amb oclusiva doble.

3.7.3. Les oclusives palatals

Els locutors d'aquest espai han articulat els fonemes oclusius /k/, /g/ a la zona velar.

3.7.4. El canvi /d/ > [r]. Verb *poder*

Realització [d]	Realització [•]
Poden (CM, 17)	Poden (JB, 53)
Podrem (JB, 86)	
Podria (JB, 94)	
Podran (JB, 140)	
Podrien (JB, 186)	

Observacions. Tot i que els locutors, en general, s'han guiat per la forma escrita, en un cas, s'ha escapat la pronúncia col·loquial amb consonant bategant.

3.7.5. Els grups integrats per oclusiva i fricativa alveolar

3.7.6. El grup N'R romànic

Dental epentètica	Manca de dental epentètica
Divendres (JB, 62)	

Divendres (JB, 118)	
---------------------	--

Observacions. El mot *divendres* s'ha pronunciat amb consonant epentètica les dues vegades que apareix.

3.7.7. Els grups llatins T'L, D'L, J'L, G'L

3.7.8. Afegiment de dental en posició final de mot

a) L'epítesi de *t* en els mots plans

b) L'epítesi de *t* a la partícula *quan*

3.7.9. El grup *mp* en posició de coda sil·làbica

3.7.10. El grup *nk* en posició preconsonàntica

Manca del procés de vocalització	Procés de vocalització
Banks (JB, 66)	
Banc ' de (JB, 116)	

Observacions. En aquest programa el grup *nk* situat en posició preconsonàntica no ha experimentat el procés de vocalització. En el plural *bancs*, la consonant nasal s'ha assimilat al punt d'articulació de l'oclusiva i aquesta darrera posteriorment s'ha elidit. En canvi, a la seqüència *banc de* el locutor no ha elidit la consonant oclusiva, pel fet que ha realitzat una breu pausa entre els dos elements.

3.7.11. Altres canvis relacionats amb les oclusives

La consonant final del mot *nord*, a la seqüència *nord-est* (JB, 109), s'ha realitzat sonora.

3.8. La lletra *x* amb so alveolar

Ex+vocal

Realització [gz]	Realització [dz]
	Exemple (JB, 27)

Ex+consonant

Realització [ks]	Realització [s]
	Extens (JB, 27)
	Excel·lent (JB, 31)
	Experimentat (JB, 60)
	Excepcional (JB, 169)
	Expectació (JB, 193)

Vocal+x+vocal

Realització [ks]	Realització [ts]
Pròximes (CM, 1)	Proximitat (JB, 21)
Màximes (CM, 3)	Màximes (CM, 13)
Màxima (CM, 8)	Reflexa (JB, 58)
	Màximes (JB, 111)
	Pròximes (JB, 147)
	Aproximadament (JB, 161)
	Aproximadament (JB, 163)

Observacions. Quan la grafia *x* es troba situada entre dues vocals, podem comprovar que s'ha donat una alternança entre les solucions col·loquials i les normatives, amb un predomini clar de les primeres. En canvi, en els altres dos casos, *ex+cons.*, *ex+vocal*, el locutor ha estat incapaç d'emetre solucions normatives. Hem de tenir present, també, que, pel que fa al grup *ex+vocal*, aquest programa consta només d'un sol mot.

3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/

4. Fonètica sintàctica

4.1. El contacte vocàlic. La vocal neutra

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
Mica ennigulat (CM, 5)	Que és (JB, 41)
No anuncia (CM, 7)	Bona anyada (JB, 81)
Que el vent (CM, 18)	Encara una (JB, 125)
Que augmentin (JB, 22)	Darrera hora (JB, 134)
Fredor es (JB, 45)	Presenta una (JB, 158)
Anticicló és (JB, 57)	Nostra àrea (JB, 175)
Que avanci (JB, 63)	Que ha (JB, 194)
Dita assegura (JB, 81)	(...)
Calor es (JB, 104)	
Que els dies (JB, 108)	
Presenta amb (JB, 120)	
Demà el (JB, 136)	
Que avança (JB, 172)	
Mitjana altura (JB, 190)	
També hem (JB, 197)	
(...)	
	La imatge (CM, 5)

Observacions. En aquest espai s'ha donat una alternança entre el manteniment i l'elisió de la vocal neutra a final de mot en contacte amb un altre element vocàlic, amb cert domini de la primera solució. Constatam que la vocal neutra s'ha elidit fins i tot a la seqüència *la imatge*.

4.2. El contacte entre una consonant i una vocal

Els contactes entre consonant i vocal s'han resolt sistemàticament d'acord amb les lleis fonètiques catalanes.

4.3. Els grups isosil·làbics /mp/, /nt/, /nk/, /lt/

Reproducció pronúncia col·loquial	Distanciat pronúncia col·loquial
Vent de (CM, 16)	Enfortint ‘-se (JB, 68)
Vent serà (CM, 18)	El vent ‘ serà (JB, 117)
Molt importants (JB, 29)	Durant ‘ la nit (JB, 160)
Voltant dels (JB, 35)	Potent ‘ borrasca (JB, 173)
Conjunt de (JB, 59)	Bastant intensa (JB, 195)
Dolent “ (JB, 79)	(...)
Tant “ (JB, 109)	
Molt més (JB, 129)	
Relativament potent (JB, 145)	
Davallant a (JB, 192)	
(...)	

Observacions. En la resolució d’aquests grups consonàntics, en general, s’ha seguit la parla col·loquial. Tot i això constatarem que en algunes seqüències s’ha mantengut l’oclusiva encara que vagi seguida d’un segment consonàntic, pel fet que s’ha realitzat un breu pausa entre els dos mots. Curiosament, en una ocasió, el locutor ha elidit la darrera consonant del grup a la seqüència *bastant intensa*.

4.4. Els grups de tres consonants en contacte

Manteniment tres segments consonàntics	Elisió d’un segment consonàntic
Dels setze (CM, 8)	Adequats pel (JB, 32)
Els niguls (JB, 46)	Els seus (JB, 56)
Pels dies (JB, 47)	Grans trets (JB, 52)
Futuresc ‘ Meteosat (JB, 58)	Precipitacions per (JB, 86)
Cels grisos (JB, 59)	(...)
Dels vineters (JB, 78)	
Els dies (JB, 108)	
Pocs canvis (JB, 111)	

Els tradicionals (JB, 124)	
Golf de (JB, 164)	
Precipitacions podrien (JB, 186)	
(...)	

Observacions. En aquest espai s'ha tendit a conservar els tres segments consonàntics a frontera de mot, tot i que s'han donat també alguns casos d'elisió.

4.5. Les assimilacions

No assimilació	Assimilació
Produir-se (JB, 25)	Dubte (JB, 26)
Tracta (JB, 37)	Correcta (JB, 30)
Aquest primer (JB, 40)	Caràcter (JB, 72)
Prop de (JB, 61)	Temps (JB, 74)
Pronòstic popular (JB, 75)	Productiu (JB, 89)
Cep valdrà (JB, 80)	Petit ruixat (JB, 96)
Parla (JB, 98)	Ascens (JB, 118)
Pocs (JB, 111)	Pot veure (JB, 169)
Partit no (JB, 149)	Excepcional (JB, 169)
Compactes (JB, 170)	Atlàntic (JB, 171)
Pot veure (JB, 169)	(...)
Excepcional (JB, 169)	
(...)	
	Rotacisme
	Totes maneres (JB, 77)
	Mos du (JB, 88) REF.
	És de (JB, 95)
	Mes de (JB, 99)
	(...)

Observacions. Podem observar que en aquest programa s'ha donat una alternança entre les realitzacions assimilades i les no assimilades, la qual cosa ens indica que el locutor ha intentat acostar la pronúncia a la forma gràfica. Cal remarcar que, en alguna ocasió, s'ha donat el fenomen de rotacisme.

ENTREVISTES

Durada: 20 minuts.

Emissió: any 1999.

Periodicitat: emissió puntual.

Locutors que intervenen en els programes analitzats: Conxa Rossillo (CR), Mateu Ramonell (MR), Joan Manuel Zaldívar (JZ).

Descripció: Programa dedicat a entrevistar polítics de les Illes, amb motiu de les eleccions autonòmiques de l'any 1999.

1. El sistema vocàlic

1.1. Vocals en posició tònica

1.1.1. La vocal neutra en posició tònica

Els locutors, d'acord amb la parla col·loquial, han mantengut la vocal neutra en posició tònica.

1.1.2. El canvi /a/>[•]

1.1.3. Canvis de timbre

a) Sense accent

Reproducció pronúncia col·loquial	No reproducció pronúncia col·loquial
	Cent (CR, 16)

Observacions. La locutora ha emès aquest mot amb vocal neutra. Aquesta pronúncia sona estranya a l'oient.

b) Amb accent

1.2. Vocals en posició àtona

1.2.1. Realització de la vocal *a* en posició àtona

Neutrlització de la vocal <i>a</i>	Manteniment de la vocal <i>a</i>
Algunes (CR, 45)	
També (CR, 54)	
També (CR, 117)	
També (CR, 120)	

Observacions. Observam que els mots *algun*, *també* s'han realitzat amb vocal neutra totes les vegades que apareixen.

1.2.2. Excepcions a la regla de reducció. Vocals anteriors

Realització [•]	Realització [e]
Període (MR, 26)	Especial (CR, 1)
Bel·ligerant (CR, 55)	Quedar (CR, 15)
Bel·ligerant (CR, 55)	Esperareu (MR, 71)
Pensions (MR, 68)	Esperar (CR, 85)
Pensionistes (MR, 69)	Període (MR, 98)
Pensions (MR, 74)	Quedaran (MR, 102)
Premura (CR, 88)	Esperam (JZ, 204)
Especial (MR, 107)	
Epígraf (JZ, 146)	
Il·legals (JZ, 193)	
Recuperació (JZ, 215)	
Comercial (JZ, 263)	

Observacions. Hi ha hagut una alternança entre les formes emeses amb vocal neutra i les que s’han emès amb vocal tancada, amb un lleuger predomini de les primeres. Cal dir, però, que el nombre de solucions amb [e] hauria augmentat considerablement si s’haguessin tengut en compte els casos en què la vocal *e* es troba en contacte amb una vocal mitjana baixa o amb la vocal baixa. Observam també que s’han donat alguns casos de fluctuació. Així, per exemple, el locutor JM ha emès el mot *període* una vegada amb vocal [e] i l’altra amb vocal [•]. El mot *especial* ha estat emès amb vocal tancada quan l’ha pronunciat la locutora CR i amb vocal neutra quan l’ha pronunciat el locutor JM.

1.2.3. La terminació *-ia* en els mots esdrúixols

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
Parlamentària (CR, 7)	Herència (MR, 40)
Herència (CR, 43)	Competències (JZ, 134)
Contradictòries (CR, 46)	Gràcies (JZ, 195)
Extraordinària (MR, 72)	Gràcies (JZ, 202)
Parlamentària (CR, 91)	Gràcies (JZ, 203)
Excedència (MR, 107)	Competències (JZ, 269)
Gràcies (CR, 119)	Gràcies (JZ, 276)
Gràcies (CR, 119)	
Gràcies (CR, 121)	
Presidència (JZ, 126)	
Pròpia (JZ, 155)	
Pròpia (JZ, 155)	
Referència (JZ, 260)	
Gràcies (JZ, 279)	

Observacions. Encara que s’han donat més casos de manteniment de vocal neutra, el nombre de mots que han presentat elisió és força considerable, és a dir, representa un terç del total. Cal tenir present també que dels set mots que s’han emès sense vocal neutra, sis han estat pronunciat pel locutor JZ. La locutora CR, en tots els casos, i el locutor JM, excepte en un cas, han conservat la vocal neutra final.

Com en programes anteriors, el mot que ha presentat més casos d'elisió és el substantiu *gràcies*. Ara bé, cal dir també que en quatre ocasions aquest mot s'ha articulat amb vocal neutra final.

1.2.4. L'afèresi de la vocal neutra. Mots d'ús freqüent

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
Pot haver (MR, 38)	
Veritablement haguessin (CR, 83)	
Quan arribin (CR, 93)	
Com anirà (JZ, 256)	

Observacions. Els mots *haver* i *arribar*, situats en posició postconsonàntica, han conservat sistemàticament la vocal neutra inicial.

1.2.5. El procés de descens vocàlic /i/>[•]

1.2.6. El procés de palatalització vocàlica /•/>[i]

1.2.7. El fenomen d'inflexió vocàlica /•/> [o]

Manca d'inflexió vocàlica /•/> [o]	Inflexió vocàlica /•/> [o]
Cotxe (JZ, 234)	

Observacions. Només apareix un mot susceptible d'experimentar aquest fenomen i s'ha emès amb vocal neutra.

1.2.8. Inserció de la vocal neutra

a) L'epèntesi de la vocal neutra

b) L'epítesi de la vocal neutra

1.2.9. Sistema de reducció. Vocals posteriors

Els locutors han reduït a [o] els fonemes subjacents /o/, /•/ situats en posició àtona.

1.2.10. Els canvis /o/>[u], /u/>[o]

a) El canvi /o/>[u]

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Consolat (CR, 5)	Complir-se (CR, 3)
Consolat (MR, 36)	Cobreix (CR, 6)
	Recollit (CR, 13)
	Compleixen (MR, 23)

Observacions. Les formes verbals *complir*, *cobreix*, *compleixen*, *recollit* s'han emès amb vocal [u], les tres primeres per influència de la pronúncia castellana i el mot *recollit*, per analogia amb les formes verbals que es conjuguen amb [u].

b) Canvi /u/>[o]

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Municipals (JZ, 168)	
Municipal (JZ, 175)	
Municipals (JZ, 181)	
Municipal (JZ, 189)	
Municipal (JZ, 208)	
Municipal (JZ, 225)	

Observacions. Tots els mots s'han articulat d'acord amb la grafia.

1.2.11. Altres canvis relacionats amb les vocals

En alguna ocasió els locutors MR i CR han emès el pronom *vostè* amb vocal posterior oberta: *vostè* (MR, 101, 103), (CR, 121).

2. Diftongs i hiats

2.1. Els grups *qua, gua*

Manteniment dels grups <i>qua, gua</i>	Monoftongació dels grups <i>qua, gua</i>
Qualitat (JZ, 164)	

Observacions. No es pot avaluar aquest tret perquè només apareix un mot que contengui el grup *qua* en posició àtona i, a més, no monoftonga en [go].

2.2. Els verbs *veure, beure*

Realització [•]	Realització [o]
Preveu (CR, 57)	Veuran (MR, 61)

Observacions. Constatam que la vocal neutra s'ha mantengut sense modificacions quan es troba en posició tònica i s'ha realitzat [o] en posició àtona.

2.3. Les combinacions vocàliques a domini de mot

a) Vocal dèbil+vocal forta

Pronúncies amb hiat	Pronúncies amb diftong
Actual (MR, 39)	Període_(MR, 26)
Maniobra (CR, 92)	
Sebastià (JZ, 127)	
Sebastià (JZ, 163)	

Observacions. D'acord amb la parla col·loquial, el locutor ha diftongat el grup vocàlic del mot *període*, pel fet que ha desplaçat l'accent una síl·laba vocàlica i ha convertit el vocable en un mot pla. En canvi, els altres mots citats anteriorment han mantengut la pronúncia amb hiat.

b) Vocal forta+vocal dèbil

Vocal dèbil+vocal dèbil

3. El sistema consonàntic

3.1. Fricativa labiodental sonora

3.1.1. L'oposició *b/v*

Els locutors han mantengut sistemàticament l'oposició entre l'oclusiva labial i la fricativa labiodental.

3.1.2. El canvi /w/>[v]

Realització [w]	Realització [v]
Diuen (JZ, 140)	
Frau electoral (JZ, 152)	
Adéu a (JZ, 280)	

Observacions. Les seqüències susceptibles d'experimentar el canvi /w/>[v] s'han emès amb aproximant velar.

3.1.3. L'afegiment de [v] antihiàtica

3.1.4. Altres canvis relacionats amb les labiodentals

3.2. Fricatives i africades alveolars

3.2.1. L'oposició fricativa sonora / fricativa sorda

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Residus (CR, 53)	Mesos (CR, 14)

Residus (CR, 57)	Solució (CR, 52)
Decisió (MR, 71)	Pressuposts (CR, 81)
Pressupost (MR, 74)	Pressuposts (CR, 85)
Transició (CR, 81)	Pressuposts (CR, 89)
Bàsics (JZ, 137)	Pressuposts (CR, 79)
Precisament (JZ, 207)	Pressuposts (CR, 93)
Solucionat (JZ, 236)	

Observacions. Constatam que s'ha donat una alternança entre les solucions correctes i les incorrectes de les fricatives alveolars. De totes maneres, cal assenyalar que tots els mots que no s'han pronunciat d'acord amb la grafia han estat emesos per la mateixa locutora. Convé tenir present també que el substantiu *pressupost* s'ha realitzat cinc vegades amb sibilant sonora.

3.2.2. El procés de palatalització /s/ > [•]

3.2.3. La terminació *-itzar*

Realització [dz]	Realització [z]
Analitzant (MR, 99)	
Urbanització (CR, 112)	
Urbanització (CR, 113)	
Polítitzat (JZ, 171)	
Urbanitzacions (JZ, 193)	

Observacions. D'acord amb la grafia, tots els mots que contenen el sufix *-itzar* s'han emès amb consonant africada.

3.2.4. La caiguda de *s* intervocàlica

3.2.5. Altres canvis relacionats amb les fricatives alveolars

3.3. Fricatives i africades palatals

3.3.1. La fricativa palatal sonora en posició intervocàlica

Realització fricativa	Realització africada
	Plantegi (CR, 57)

Observacions. D'acord amb la parla col·loquial, la locutora CR ha emès el mot *plantejar* amb consonant africada.

3.3.2. La fricativa palatal sorda en posició intervocàlica

La fricativa palatal sorda en posició intervocàlica s'ha realitzat [•].

3.3.3. Les fricatives palatals en posició inicial i postconsonàntica

Les sibilants palatals /•/, /•/ en posició inicial i postconsonàntica s'han pronunciat fricatives, és a dir, no han sofert el procés d'africació.

3.3.4. Altres canvis relacionats amb les palatals

3.4. Nasals

3.4.1. Els grups integrats per nasal i fricativa alveolar

Manteniment de la nasal	Elisió de la nasal
Constituint (CR, 16)	

Transports (JZ, 147)	
Construcció (JZ, 219)	
Transport (JZ, 230)	
Transport (JZ, 236)	

Observacions. Tots els mots han conservat la consonant nasal en posició implosiva. De totes maneres, cal dir que quatre d'aquests vocables han estat emesos pel mateix locutor.

3.4.2. La nasal palatal en posició preconsonàntica

Realització [•]	Realització [jn]
Any qui (MR, 75)	Anys (CR, 59)
Any que (CR, 79)	Any dos (CR, 79)
	Anys (JZ, 231)

Observacions. Constatam que s'ha donat una alternança entre les solucions despalatalitzades i les que han mantengut l'articulació palatal de la consonant nasal. En aquestes dues seqüències possiblement s'ha mantengut l'articulació palatal pel fet que el fonema /•/ va seguit d'un altre fonema que presenta un punt d'articulació molt pròxim al seu.

3.4.3. El procés de dissimilació de la nasal

Manca de dissimilació	Procés de dissimilació
	Enmig (MR, 63)

Observacions. L'adverbi *enmig* no ha sofert el procés de dissimilació consonàntica /n/>[•], propi del parlar col·loquial.

3.4.4. La nasal alveolar en contacte amb vocal alta

3.4.5. La nasal geminada gràfica

3.4.6. Altres canvis relacionats amb les nasals

El pronom feble *nos*, situat darrere un verb acabat en consonant, ha experimentat el canvi /n/>[m]: *concedir-nos* (CR, 120), *donar-nos* (JZ, 249), *dir-nos* (JZ, 259), *dir-nos* (JZ, 262).

3.5. Bategant

3.5.1. La consonant bategant en posició final de mot

La consonant bategant, en posició final de mot, s'ha elidit de manera sistemàtica.

3.5.2. La consonant bategant en posició interior de mot. Verbs *perdre* i *prendre*

3.5.3. Metàtesi de la consonant bategant

3.5.4. Altres canvis relacionats amb les bategants

3.6. Laterals

3.6.1. La iodització

Realització [•]	Realització [j]
Consell (MR, 71)	Consell (CR, 5)
Conseller (CR, 89)	Recollit (CR, 13)
Consellera (MR, 105)	Consell (JZ, 159)
Consell (MR, 106)	Mirall (JZ, 186)
Curolles (JZ, 192)	
Treball (JZ, 211)	

Observacions. Constatam que s'ha donat una alternança entre ambdues solucions, amb un lleuger predomini de les formes amb lateral palatal. El locutor JM és l'únic que no ha presentat cap cas de realització [j].

3.6.2. El procés de despalatalització de la lateral palatal

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Aquell gran (MR, 62)	

Observacions. No s'ha localitzat cap cas de despalatalització de la lateral palatal en aquesta posició contextual.

3.6.3. La lateral geminada gràfica

Realització geminada	Realització simple
	Bel·ligerant (CR, 55)
	Il·legals (JZ, 193)

Observacions. Constatam que els dos mots que contenen una geminada gràfica s'han emès amb lateral simple.

3.6.4. El procés de palatalització de la lateral alveolar

Manca de palatalització de la lateral	Palatalització de la lateral
Legitimitat (CR, 20)	
Legislatura (JZ, 158)	
Legislatura (JZ, 193)	

Observacions. Els mots *legitimitat* i *legislatura* s'han emès amb lateral alveolar, tot i que en la parla col·loquial sovint experimenten el canvi /l/ > [•].

3.6.5. El procés de dissimilació de la consonant lateral

3.6.6. Altres canvis relacionats amb les laterals

Els locutors d'aquest espai han articulat la lateral alveolar amb ressonància velar.

3.7. Oclusives

3.7.1. La terminació *-tat*

Realització [tat]	Realització [dat]
Actualitat (CR, 8)	
Legitimitat (CR, 20)	
Comunitat (CR, 117)	
Comunitat (JZ, 135)	
Ciutat (JZ, 143)	
Actualitat (JZ, 150)	
Identitat (JZ, 155)	
Novetats (JZ, 155)	
Prioritats (JZ, 163)	
Qualitat (JZ, 164)	

Prioritat (JZ, 176)	
Comunitat (JZ, 197)	
Ciutat (JZ, 223)	
Ciutat (JZ, 239)	
Qualitat (JZ, 249)	
Seguretat (JZ, 260)	

Observacions. Tots els mots acabats en *-tat* s'han emès amb oclusiva sorda.

3.7.2. Els grups isosil·làbics *bl, gl*

Realització doble	Realització simple
Problemes (MR, 33)	Possible (MR, 64)
Problemes (MR, 97)	Veritablement (CR, 83)
	Veritable (CR, 85)
	Probablement (CR, 116)
	Públic (JZ, 230)
	Públic (JZ, 236)
	Problema (JZ, 237)

Observacions. Pel que fa a aquests grups, podem comprovar que s'ha donat un predomini de la solució amb oclusiva simple. I és que dels nou mots que contenen el grup *bl*, només en dos casos s'ha duplicat l'oclusiva. A més, aquests dos mots han estat emesos pel mateix locutor.

3.7.3. Les oclusives palatals

Els locutors d'aquest espai han articulat els fonemes oclusius /k/, /g/ a la zona velar.

3.7.4. El canvi /d/ > [r]. El verb *poder*

Realització [d]	Realització [•]
Podem (CR, 48)	

Podria (CR, 91)	
Podríem (JZ, 192)	
Podria (JZ, 249)	

Observacions. El verb *poder* no ha experimentat el canvi /d/>[r] en cap de les seves formes.

3.7.5. Els grups integrats per oclusiva i fricativa alveolar

3.7.6. El grup N'R romànic

3.7.7. Els grups llatins T'L, D'L, J'L, G'L

Realització [l:]	Realització [dl]
Vetlar (CR, 11)	
Batlia (JZ, 127)	
Batle (JZ, 197)	
Batle (JZ, 273)	
Batlia (JZ, 275)	

Observacions. Els mots *batle*, *batlia* i *vetlar* s'han emès amb lateral doble totes les vegades que apareixen.

3.7.8. Afegiment de dental en posició final de mot

a) L'epítesi de *t* en els mots plans

b) L'epítesi de *t* a la partícula *quan*

Manca d'epítesi de [t]	Epítesi de [t]
	Quan hi (MR, 37)
	Quan hem (CR, 85)
	Quan arribin (CR, 94)

Observacions. Podem observar que, d'acord amb la fonètica col·loquial, s'ha inserit una consonant dental en tots els casos en què la conjunció *quan* va seguida d'un mot començat en vocal.

3.7.9. El grup *mp* en posició de coda sil·làbica

3.7.10. El grup *nk* en posició preconsonàntica

3.7.11. Altres canvis relacionats amb les oclusives

3.8. La lletra *x* amb so alveolar

Ex+vocal

Realització [gz]	Realització [dz]
	Exemple (CR, 46)

Ex+consonant

Realització [ks]	Realització [s]
	Explicar (CR, 19)
	Explicar (MR, 27)

	Extraordinària (MR, 72)
	Explica (CR, 84)
	Excedència (MR, 107)
	Explicassin (JZ, 130)
	Explicàs (JZ, 192)

Vocal+x+vocal

Realització [ks]	Realització [ts]
Pròxims (CR, 9)	
Aproximadament (CR, 16)	
Ecotaxa (CR, 47)	
Pròxim (CR, 52)	
Reflexa (JZ, 178)	

Observacions. Podem comprovar que quan la grafia *x* forma part de l'aplec *ex*, tots els locutors han reproduït la pronúncia col·loquial. En canvi, quan es troba situada en posició intervocàlica s'ha realitzat sistemàticament [ks]. Ara bé, pel que fa a la combinació *ex+vocal*, cal dir que el corpus d'aquest programa consta només d'un sol mot.

3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/

4. Fonètica sintàctica

4.1. El contacte vocàlic. La vocal neutra

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
Espanyola a (CR, 2)	Televisió espanyola (CR, 2)
Entre es (MR, 33)	Ara hem (CR, 43)
Ha estat (MR, 68)	Fer el (CR, 7)
Aquesta excedència (MR, 107)	Que ara (CR, 94)
Fer es (JZ, 151)	Interina en (MR, 106)
Centre antic (JZ, 215)	Programa autonòmic (JZ, 179)
Necessita una (JZ, 265)	Convèncer en (JZ, 272)
(...)	(...)
La informació (CR, 7)	S'Universiada (JZ, 256)
La urbanització (CR, 112)	
La urbanització (CR, 113)	
De ordenació (JZ, 139)	
De acció (JZ, 222)	

Observacions. En aquest programa s'ha donat una alternança entre el manteniment i l'elisió de la vocal neutra en contacte amb un altre segment vocàlic. Quant a les seqüències integrades per article femení *la* i nom femení començat per *i*, *u* àtones, cal dir que s'han donat les tres possibles solucions: diftong, hiat, elisió. Hem de remarcar que el fenomen d'elisió s'ha donat quan els locutors han fet servir l'article salat. Distanciant-se de la pronúncia col·loquial, en dues ocasions s'ha conservat la vocal *e* de la preposició *de* davant un nom començat per vocal.

4.2. El contacte entre una consonant i una vocal

Els contactes entre consonant i vocal s'han resolt sistemàticament d'acord amb les lleis fonètiques catalanes.

4.3. Els grups isosil·làbics /mp/, /nt/, /nk/, /lt/

Reproducció pronúncia col·loquial	Distanciat pronúncia col·loquial
Durant aquests (MR, 31)	Habitualment ‘ cobreix (CR, 6)
Durant aquests (MR, 31)	Seguiment ‘ de (CR, 8)
Enteniment entre (MR, 39)	President ‘ del (CR, 9)
President Antich (CR, 43)	Aproximadament ‘ cent (CR, 16)
Molt bel·ligerant (CR, 55)	Parlament ‘ de (CR, 118)
Definitivament o (MR, 63)	(...)
Independent “ (MR, 101)	
Aprofundint en (JZ, 124)	
Tornant en (JZ, 175)	
Recentment “ (JZ, 211)	
Definitivament es (JZ, 237)	
(...)	

Observacions. Generalment els locutors han reproduït la pronúncia col·loquial. Ara bé, s’han donat alguns casos de conservació de l’oclusiva seguida de consonant perquè s’ha efectuat una breu pausa entre els elements que integren la seqüència.

4.4. Els grups de tres consonants en contacte

Manteniment tres segments consonàntics	Elisió d’un segment consonàntic
Govern ‘ que (CR, 4)	Tots dos (CR, 8)
Govern progressista (MR, 24)	Govern que (CR, 15)
Dificultats d’enteniment (MR, 38)	Aquest Govern (CR, 20)
Govern ‘ que (CR, 53)	Aquest complement (MR, 69)
Dels Verds (CR, 54)	Aquest projecte (CR, 89)
Mans ‘ massa (CR, 82)	Tots vostès (CR, 120)
Pressuposts ‘ quan (CR, 93)	Candidats del (JZ, 126)
Govern ‘ durant (MR, 98)	Aquest programa (JZ, 142)
Candidats ‘ dels (JZ, 125)	Qüestions municipals (JZ, 181)

(...)	(...)
-------	-------

Observacions. Constatam que s'ha donat una alternança entre el manteniment dels tres segments consonàntics en posició de coda i l'elisió d'un d'aquests. Ara bé, quan s'ha optat per la primera solució, generalment s'ha realitzat una pausa entre els elements que integren la seqüència.

4.5. Les assimilacions

No assimilació	Assimilació
Actualitat (CR, 8)	Aquest reportatge (CR, 13)
Eleccions (CR, 18)	Es seu (MR, 25)
Parlat (CR, 43)	Aquest pagament (MR, 76)
Concedir-nos (CR, 120)	Projecte (CR, 89)
Parlant (JZ, 139)	Actualitat (JZ, 150)
Pacte (JZ, 160)	Electoral (JZ, 156)
Parlàs (JZ, 217)	Autonòmic del (JZ, 179)
Dir-nos (JZ, 259)	Electors (JZ, 272)
(...)	(...)
	Rotacisme
	Des Govern (MR, 24)
	Unes noves (MR, 27)
	Ses mesures (MR, 66)
	Tres mesos (MR, 68)
	Es mes (MR, 70)
	(...)

Observacions. Constatam que s'ha donat una alternança entre les formes assimilades i les no assimilades. El locutor MR ha reproduït en algunes ocasions el fenomen de rotacisme.

2002

Durada: 30 minuts.

Emissió: 1999-desembre de 2001.

Periodicitat: setmanal.

Locutors que intervenen en els programes analitzats: Elena Serra (ES), Maria Bel Pocoví (BP), Neus Albis (NA), Ester Mascaró (ME), Caterina Garcías (CG), Mateu Ramonell (MR), Sebastià Verd (SV)¹⁵.

Descripció: Programa dedicat a analitzar l'actualitat econòmica i turística de les Illes Balears. En aquest espai es combinen els reportatges amb les entrevistes. De fet, les entrevistes serveixen per completar els reportatges, ja que es realitzen a persones expertes en el tema.¹⁶

1. El sistema vocàlic

1.1. Vocals en posició tònica

1.1.1. La vocal neutra en posició tònica

Els locutors, d'acord amb la parla col·loquial, han mantengut la vocal neutra en posició tònica.

1.1.2. El canvi /a/>[•]

Realització [a]	Realització [•]
Xarxa (NA, 102)	Butxaques (MR, 387)
Xarxa (BP, 250)	Butxaca (MR, 391)
Butxaques (ES, 342)	Butxaca (BP, 411)

¹⁵ La locutora Elena Serra és la presentadora dels dos espais analitzats.

¹⁶ Quan un mot es troba inserit en una entrevista, s'indica amb les inicials ENT.

Observacions. Quant al mot *butxaca*, podem comprovar que s’ha produït una alternança entre les pronúncia [a], [•] en posició tònica. En canvi, els substantiu *xarxa* s’ha emès sempre amb vocal [a].

1.1.3. Canvis de timbre

a) Sense accent

Reproducció pronúncia col·loquial	No reproducció pronúncia col·loquial
	Aparells (ES, 7)
	Aparells (BP, 48)
	Govern (ES, 69)
	Costa (ES, 401) ENT.
	Estrella (ES, 541)

Observacions. Encara que en la parla col·loquial aquests mots es pronúnciïn amb vocal oberta o neutra, els locutors els han emès amb vocal tancada.

b) Amb accent

Pronúncies que s’adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Telèfon (BP, 168)	Telèfon (NA, 136)
Dòlar (MR, 381)	Rècord (CG, 223)
	Còctel (MR, 266)

Observacions. Constatam que s’han donat alguns canvis de timbre en la pronúncia de les vocals mitjanes quan aquestes porten accent gràfic.

1.2. Vocals en posició àtona

1.2.1. Realització de la vocal *a* en posició àtona

Neutralització de la vocal <i>a</i>	Manteniment de la vocal <i>a</i>
També (BP, 44)	També (ES, 12)
També (CG, 220)	També (ES, 156) ENT.

També (CG, 236)	També (ES, 353)
També (SV, 517)	També (SV, 565)
Tampoc (ES, 337)	Ca seva (ES, 9)
Tampoc (ES, 340)	Ca seva (ES, 345)
Alguns (BP, 32)	Algunes (NA, 292)
Alguns (BP, 52)	Megabancs (BP, 245)
Algunes (BP, 55)	Xampany (MR, 378)
#Alguns (ES, 163)	
Repassar ‘algunes (ES, 188)	
En alguns (ES, 316) ENT.	
#Alguns (ES, 432)	
#Algunes (ES, 451) ENT.	
En algunes (ES, 454) ENT.	
Ajudar-nos (ES, 396)	
Ajudar-nos (ES, 580) ENT.	

Observacions. Quant a l’adverbi *també*, constatem que s’ha produït una alternança entre les pronúncies amb vocal neutra i les pronúncies amb vocal [a]. Les locutores BP i CG l’han emès sempre amb vocal neutra, però, en canvi, el locutor SV ha alternat ambdós tipus de solucions. Cal dir, que la locutora ES ha articulat sistemàticament amb vocal neutra l’adverbi *tampoc*. Aquesta mateixa locutora ha emès amb vocal [a] el mot proclíctic *ca*, les dues vegades que apareix. Respecte a l’indefinit *algun* constatem que només s’ha pronunciat amb [a] en una ocasió. Pel que fa a les seqüències integrades per infinitiu i pronom feble, cal dir que la vocal de l’infinitiu s’ha articulat [•] a les dues seqüències en què l’accent verbal s’ha desplaçat al pronom feble.

Finalment cal afegir que la vocal [a] àtona s’ha conservat en el mot compost *megabancs* i a l’estrangerisme *xampany*.

1.2.2. Excepcions a la regla de reducció. Vocals anteriors

Realització [•]	Realització [e]
Legals (NA, 127)	Càrrec (NA, 100) ENT.

Telèfon (NA, 136)	Superar (ES, 164) ENT.
Superar (ES, 140) ENT.	Esperar (ES, 146) ENT.
Reincorporin (ES, 159) ENT.	Superar (ES, 145) ENT.
Decàleg (ES, 162) ENT.	Desset (CG, 225)
Telèfon (BP, 168)	Pesar (CG, 228)
Període (BP, 181)	Esperar (CG, 229)
Superar (CG, 223)	Megabancs (BP, 245)
Concretament (CG, 233)	Cóctel (MR, 266)
Competir, (BP, 245)	Especialment (ES, 320) ENT.
Vestíbuls (BP, 253)	Eurocalculadora (ES, 449) ENT.
Especial (MR, 261)	Períodes (SV, 481)
Temporada (MR, 265)	Especialment (SV, 484)
Especialment (ES, 274)	Pesar (SV, 502)
Quedar (NA, 285)	Decàleg (ES, 542)
Especificat (NA, 285)	Denou (ES, 554)
Operació (NA, 302)	Denou (ES, 555)
Temporada (ES, 322) ENT.	
Especial (ES, 356)	
Especial (MR, 375)	
Metà·lic (MR, 393)	
Supermercat (BP, 433)	
Espectaculars (SV, 480)	
Precari (SV, 506)	
Decimals (ES, 548)	
Comercials (BP, 548)	
Perjudicades (SV, 573)	
Esperades (ME, 193)	Desset (ME, 206)
Recuperat (ME, 193)	
Pesar (ME, 194)	
Tigres (ME, 217)	

Observacions. Tot i que s’ha produït una alternança entre les realitzacions [•], [e], cal remarcar que en aquest programa hi ha hagut un major nombre de solucions amb vocal neutra. De totes maneres, s’ha d’apuntar que els casos de [e] tancada haurien augmentat considerablement si s’haguessin tengut en compte les formes que presenten el grup vocàlic *ea*, sobretot perquè es repeteix vint-i-nou vegades el substantiu *balears*. Quant a l’infinitiu *superar*, observam que la locutora ES, en una mateixa entrevista, l’ha emès una vegada amb vocal tancada i l’altra amb vocal neutra.

1.2.3. La terminació *-ia* en els mots esdrúixols

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
Memòria (BP, 22)	Gràcies (ES, 327) ENT.
Referència (BP, 32)	Gràcies (ES, 579) ENT.
Conseqüències (ES, 83) ENT.	Diferències (SV, 559)
Agència (NA, 99)	
Satisfactòria (BP, 166)	
Importància (BP, 174)	
Contingència (BP, 183)	
Notícies (ES, 188)	
Tendències (BP, 242)	
Bancàries (ES, 274)	
Monetària (NA, 279)	
Agències (ES, 282)	
Notícies (ES, 338)	
Freqüència (ES, 349)	
Monetària (ES, 349)	
Competència (MR, 380)	
Eufòria (ES, 408)	
Conseqüències (ES, 467) ENT.	
Història (SV, 475)	
Immobil·liària (SV, 487)	

Història (SV, 490)	
Moratòria (SV, 520)	

Observacions. Excepte en tres ocasions, els locutors han mantengut la vocal neutra final d'aquests mots. Quant al mot *gràcies*, cal remarcar que es troba inserit al final d'una entrevista les dues vegades que apareix i l'elisió de la vocal s'explica, segurament, pel fet que el locutor es relaxa i se li escapa el tret col·loquial.

1.2.4. L'afèresi de la vocal neutra. Mots d'ús freqüent

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
Ens arriben (ES, 95)	“ Anem (ES, 94)
En arribar (NA, 110)	
Pot haver (ES, 149) ENT	
Poden ajudar (ES, 164)	
Els agradaria (ES, 187)	
Quan arribi (ES, 322) ENT.	
“arribaran (ES, 324) ENT.	
Noltros acabam (ES, 330)	
Podran arribar (MR, 387)	
És aconseguir (SV, 545)	
Per ajudar-nos (ES, 396)	
“agafen (BP, 432)	
S'han agafat (ES, 451) ENT.	
Milions aconseguits (ME, 207)	

Observacions. Mots d'ús freqüent com *agradar*, *anar*, *arribar*, *haver*, *ajudar*, *agafar* han conservat, gairebé de manera sistemàtica, la vocal neutra.

1.2.5. El procés de descens vocàlic /i/>[•]

Manca de descens vocàlic /i/>[•]	Descens vocàlic /i/>[•]
	Adquireixin (ES, 326) ENT.

Observacions. La vocal *i* d'aquest mot ha esdevengut [•] per assimilació a la vocal neutra següent.

1.2.6. El procés de palatalització vocàlica /•/>[i]

Manca de palatalització /•/>[i]	Palatalització /•/>[i]
Seixanta (BP, 21)	Seixanta (CG, 224)
Decidir (BP, 24)	Seixanta (MR, 275)
Decidit (ES, 66)	Seixanta (MR, 364)
Llegir (ES, 310) ENT.	Seixanta (MR, 366)
Aixecarà (SV, 516)	Seixanta (MR, 367)
Seixanta (SV, 546)	

Observacions. Constatam que en dues ocasions s'ha emès el numeral *seixanta* amb vocal neutra a la primera síl·laba. Vocables com *aixecar*, *decidir* o *llegir* no han experimentat tampoc el fenomen de palatalització.

1.2.7. El fenomen d'inflexió vocàlica /•/> [o]

Manca d'inflexió vocàlica /•/> [o]	Inflexió vocàlica /•/> [o]
Nostres (BP, 2)	Nostre (NA, 123)
Nostres (BP, 44)	Nostres (ES, 398)
Arrodoniment (ES, 450) ENT.	

Observacions. Pel que fa als mots susceptibles d'experimentar el procés d'inflexió vocàlica en posició final, s'ha donat una alternança entre les pronúncies [•] / [o]. Quant al mot *arrodoniment*, observam que s'ha pronunciat amb vocal [o] a la segona síl·laba, és a dir, no ha experimentat el procés de dissimilació /o/>[•], propi de la llengua parlada.

1.2.8. Inserció de la vocal neutra

a) L'epèntesi de la vocal neutra

b) L'epítesi de la vocal neutra

Manca d'epítesi de [•]	Epítesi de [•]
Els trobem (ES, 342)	Els cobren (ES, 276)
Els podrem (ES, 343)	
Els coincideix (ES, 453)	

Observacions. Constatam que en una ocasió s'ha afegit la vocal neutra a la forma pronominal *els*.

1.2.9. Sistema de reducció. Vocals posteriors

Els locutors mallorquins han reduït a [o] els fonemes subjacents /o/, /•/ situats en posició àtona. En canvi, la locutora menorquina ha reduït aquests fonemes a [u]. Ara bé, quant als locutors mallorquins hem constatat que ES ha emès amb [u] els mots *possible* (141) i *complicar* (354).

1.2.10. Els canvis /o/>[u], /u/>[o]

a) Canvi /o/>[u]

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Sorgit (BP, 19)	Obert (ES, 309) ENT.
Consolat (CG, 239)	Descobrir (MR, 361)
Obert (MR, 255)	

Observacions. D'acord amb la fonètica col·loquial, els mots *obert*, en una ocasió, i *descobrir* han experimentat el canvi /o/>[u].

b) Canvi /u/>[o]

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Muntatge (CG, 238)	

Observacions. L'únic mot susceptible d'experimentar aquest canvi fonètic s'ha emès d'acord amb la grafia.

1.2.11. Altres canvis relacionats amb les vocals àtones

2. Diftongs i hiats

2.1. Els grups *qua, gua*

Manteniment dels grups <i>qua, gua</i>	Monoftongació dels grups <i>qua, gua</i>
Aigua (BP, 52)	Quaranta (MR, 389)
Qualsevol (ES, 162)	Qualque (MR, 391)
Qualsevol (BP, 184)	
Qualitat (ME, 195)	
Quasi (ME, 208)	
Qualitat (ME, 219)	

Observacions. Constatam que s'ha donat una alternança entre el manteniment del diftong dels grups *qua, gua* i la seva monoftongació, amb predomini de la primera solució.

2.2. Els verbs *veure, beure*

Realització [•]	Realització [o]
Veure (BP, 41)	Veure (NA, 117)
Veure (BP, 53)	Veure (ES, 147) ENT.
Preveu (BP, 61)	Veurà (ES, 323) ENT.
Veure (ES, 87) ENT.	
Veuran (NA, 103)	
Preveure (CG, 140)	
Veure (BP, 175)	
Veure (BP, 179)	
Preveure (BP, 184)	
Veü (ES, 406)	
Veuen (BP, 409)	
Preveu (BP, 425)	
Veuen (BP, 434)	

Veure (ES, 452) ENT.	
Veü (ES, 528) ENT.	

Observacions. La vocal neutra de la forma verbal *veure* ha esdevengut [o] tres de les devuit vegades que apareix. Quan aquest verb es troba inserit en una entrevista s'ha realitzat tres vegades amb vocal [o] i dues amb vocal [•]. Ambdues realitzacions són independents, per tant, del segment fonètic en què es troba situada aquesta peça lèxica.

2.3. Les combinacions vocàliques a domini de mot

a) Vocal dèbil+vocal forta

Pronúncies amb hiat	Pronúncies amb diftong
Estalviar (BP, 24)	
Actualment (BP, 48)	
Avió (NA, 121)	
Actuacions (BP, 181)	
Actual (CG, 236)	
Ampliarà (CG, 237)	
Estalviar (NA, 307)	
Aviat (ES, 344)	
Invariable (MR, 371)	
Aviat (BP, 422)	
Aviat (ES, 461)	
(...)	
Canviarà (NA, 118)	Canviant (ES, 78) ENT.
Canviar (NA, 300)	Canviar (NA, 104)
Canviar (NA, 303)	Canviar (NA, 306)
Canviar (SV, 520)	
Període (BP, 181)	Període (SV, 481)

Observacions. D'acord amb la llengua col·loquial, mots com *avió*, *estalviar*, *aviat*... han conservat la pronúncia amb hiat. En canvi, el mot *canviar* s'ha realitzat unes vegades

amb hiat i unes altres amb diftong. De fet, una mateixa locutora ha alternat ambdós tipus de realitzacions.

M'ha cridat l'atenció el fet que una locutora, BP, hagi emès el substantiu *període* amb hiat, ja que normalment aquest mot es realitza amb diftong, perquè es desplaça l'accent a la vocal mitjana posterior.

b) Vocal forta+vocal dèbil

Vocal dèbil+vocal dèbil

Manteniment de [i]	Elisió de [i]
Coincideixen (ES, 19)	Coincideix (ES, 18) ENT.

Observacions. La locutora ES ha pronunciat el mot *coincideix* sense vocal *i*. Es tracta d'un defecte puntual de pronúncia.

3. El sistema consonàntic

3.1. Fricativa labiodental sonora

3.1.1. L'oposició *b/v*

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Vestíbuls (BP, 253)	Veure (NA, 117)
Mòbil (SV, 554)	Canvi (NA, 280)
	Canvi (NA, 282)
	Canvi (NA, 287)
	Canvi (NA, 294)
	Canviar (NA, 300)
	Canvi (NA, 300)
	Canviar (NA, 303)
	Canviar (NA, 306)
	Canvi (NA, 307)

Observacions. El substantiu *mòbil* s'ha realitzat d'acord amb la forma escrita, tot i que en la parla col·loquial sovint experimenta el canvi /b/ > [v]. En canvi, la locutora NA ha articulat amb oclusiva labial totes les formes del verb *canviar* i de l'infinitiu *veure*.

3.1.2. El canvi /w/ > [v]

Realització [w]	Realització [v]
Diuen (BP, 41)	
Seu ordinador (NA, 110)	
Seu equip (BP, 173)	
Viuen (MR, 258)	
Preveu una (MR, 361)	
Viu amb (ES, 404)	
Veuen (BP, 409)	
Veuen (BP, 434)	

Veuen (BP, 434)	
Deu a (ES, 456)	
Escriu en (ES, 471)	
Viuen (ES, 473)	

Observacions. Els locutors s'han guiat per la forma gràfica i no han practicat el canvi /w/>[v] en aquestes formes verbals.

3.1.3. L'afegiment de [v] antihiàtica

Manca d'inserció de [v]	Inserció de [v]
I on (ES, 82) ENT.	
On hi (ES, 90) ENT.	
On és (NA, 115)	
On no (NA, 305)	
On hi (ES, 309) ENT.	
Tenda on (ES, 452) ENT.	
“ on (SV, 565)	

Observacions. Constatam que no s'ha reproduït en cap ocasió el fenomen col·loquial d'inserció de la consonant labiodental.

3.1.4. Altres canvis relacionats amb les labiodentals

3.2. Fricatives i africades alveolars

3.2.1. L'oposició fricativa sonora / fricativa sorda

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Confusió (ES, 10)	Solucionar (BP, 60)
Comissió (ES, 15)	Solucionar (NA, 133)

Pressuposa (BP, 28)	Solucionar (BP, 169)
Zero (BP, 30)	Comissions (ES, 273)
Zero (BP, 30)	Precisament (ES, 311) ENT.
Zero (BP, 33)	Repercussions (ES, 394)
Zero (BP, 34)	Zero (SV, 552)
Desorbitants (BP, 60)	Zero (SV, 553)
Comissió (BP, 63)	Zona (SV, 557)
Empresaris (ES, 70)	Comissió (SV, 565)
Països (ES, 81)	Comissions (SV, 565)
Empresaris (NA, 129)	Zona (SV, 567)
Empresaris (NA, 131)	Resultaran (SV, 573)
Solucionar (ES, 152) ENT.	
Solucionar (ES, 159) ENT.	
Precisament (CG, 236)	
Països (MR, 257)	
Emissors (MR, 258)	
Zones (MR, 259)	
Emissor (MR, 262)	
Precisament (MR, 265)	
Confusió (ES, 275)	
Comissió (ES, 276)	
Comissió (NA, 283)	
Usuaris (NA, 285)	
Comissions (NA, 288)	
Comissió (NA, 288)	
Comissió (NA, 291)	
Zero (NA, 298)	
Divises (NA, 303)	
Zona (NA, 304)	
Comissió (NA, 305)	
Comissió (NA, 307)	

Empresaris (ES, 314) ENT.	
Empresaris (ES, 316) ENT.	
Zero (MR, 358)	
Comissió (MR, 361)	
Entusiasme (ES, 404)	
Entusiasme (ES, 463) ENT.	
Previsions (ES, 469)	
Empresaris (SV, 494)	
Previsions (SV, 496)	
Recessió (SV, 500)	
Previsions (ES, 527) ENT.	
Empresaris (ME, 216)	
Asiàtics (ME, 217)	
Disseny (ME, 219)	

Observacions. Quant als mots que poden presentar discrepància a l'hora d'articular les consonants fricatives alveolars, constatam que s'ha produït un canvi de sonoritat a tretze dels seixanta mots localitzats en el corpus. Cal tenir en compte, però, que set d'aquests tretze mots han estat emesos pel locutor SV, que, fins i tot, ha emès amb fricativa sorda el mot *resultaran*.

3.2.2. El procés de palatalització /s/ > [•]

Manca de palatalització /s/ > [•]	Palatalització /s/ > [•]
Seixanta (SV, 546)	Seixanta (BP, 21)
	Seixanta (CG, 224)
	Seixanta (MR, 257)
	Seixanta (MR, 364)
	Seixanta (MR, 366)
	Seixanta (MR, 367)

Observacions. Només en una ocasió s'ha aconseguit pronunciar el mot *seixanta* amb consonant fricativa alveolar. I és que gairebé tots els parlants ja tenen interioritzada com a única pronúncia la realització palatalitzada.

3.2.3. La terminació *-itzar*

Realització [dz]	Realització [z]
Automatitzats (ES, 7)	Utilitzen (MR 392)
Actualitzat (BP, 47)	Ralentització (SV, 496)
Localitzar-les (BP, 175)	Comercialització (SV, 513)
Analitzi (BP, 178)	Memoritzat (SV, 546)
Organitzades (CG, 225)	Organització (SV, 558)
Modernització (BP, 249)	
Organització (MR, 261)	
Cotització (MR, 262)	
Estabilitzar (MR, 374)	
Cotització (MR, 384)	
Revalorització (ES, 464) ENT.	
Comercialització (ME, 195)	
Comercialització (ME, 203)	

Observacions. Podem observar que dels devuit mots que contenen el sufix *-itzar*, cinc s'han realitzat amb consonant fricativa. Ara bé, cal remarcar que quatre d'aquests mots han estat emesos pel mateix locutor, SV.

3.2.4. La caiguda de *s* intervocàlica

3.2.5. Altres canvis relacionats amb les fricatives alveolars

Manteniment [s]	Elisió [s]
	Dos-cents (CG, 226)
	Tres-cents (SV, 490)
	Tres-cents (SV, 547)
	Sis-cents (MR, 256)

Observacions. Els numerals *dos-cents*, *tres-cents*, *sis-cents* s'han articulat amb elisió de la fricativa alveolar situada en posició implosiva.

3.3. Fricatives i africades palatals

3.3.1. La fricativa palatal sonora en posició intervocàlica

Realització fricativa	Realització africada
Llegir (ES, 310) ENT.	Plantejat (BP, 55)

Observacions. Pel que fa a aquest tret, podem comprovar que s'ha donat una alternança entre les realitzacions fricativa i africada.

3.3.2. La fricativa palatal sorda en posició intervocàlica

La fricativa palatal sorda en posició intervocàlica s'ha realitzat sistemàticament [•].

3.3.3. Les fricatives palatals en posició inicial i postconsonàntica

Les sibilants palatals /•/, /•/ en posició inicial i postconsonàntica s'han pronunciat fricatives, és a dir, no han sofert el procés d'africació.

3.3.4. Altres canvis relacionats amb les palatals

3.4. Nasals

3.4.1. Els grups integrats per nasal i fricativa alveolar

Manteniment de la nasal	Elisió de la nasal
Transcorregut (MR, 282)	Institució (CG, 223)
Transportar (NA, 283)	Construcció (CG, 228)
Transport (NA, 284)	Construcció (CG, 235)
Instal·larà (BP, 428)	Construcció (SV, 485)
Institucions (ES, 471)	Construcció (SV, 486)
Construcció (ES, 531) ENT.	Construcció (SV, 499)
Construcció (ES, 532) ENT.	
Construcció (ES, 537) ENT.	
	Conscienciar (NA, 131)
	Conscienciada (ES, 80) ENT.
	Conscients (ME, 216)

Observacions. Constatam que s'ha produït una alternança entre l'elisió i el manteniment de la nasal d'aquests grups consonàntic. Els locutors que han eliminat en més ocasions la nasal han estat CG i SV. Quant als mots que es troben inserits en una entrevista cal dir que la locutora ES només ha elidit la nasal en una ocasió. En el mot *conscienciar* i els seus derivats, la consonant elidida ha estat precisament la fricativa alveolar.

3.4.2. La nasal palatal en posició preconsonàntica

Realització [•]	Realització [jn]
Any ' de (NA, 119)	Anys (ES, 18)
Any ' dos mil (MR, 273)	Any dos (BP, 45)
Estrany ' perquè (ES, 338)	Any dos (BP, 56)
Alemanys ' val (MR, 368)	Estrany que (BP, 59)
Any ' més (SV, 474)	Any dos (ES, 96)

	Any mil (NA, 111)
	Any dos (NA, 118)
	Menys (NA, 121)
	Any mil (NA, 124)
	Any passat (CG, 223)
	Anys (ES, 341)
	Menys (MR, 365)
	Any noranta (ES, 432) ENT.
	Any passat (SV, 495)
	Any passat (SV, 503)
	Any passat (SV, 524)
	Anys (ME, 194)
	Any mil (ME, 206)
	Anys (ME, 213)

Observacions. En cinc ocasions la nasal no s'ha sotmès al procés de despalatalització, perquè s'ha realitzat una petita pausa entre els dos mots que integren la seqüència.

3.4.3. El procés de dissimilació de la nasal

Manca de dissimilació	Procés de dissimilació
Només (ES, 5)	
Només (BP, 25)	
Només (BP, 27)	
Només (BP, 46)	
Només (ES, 75) ENT.	
Només (NA, 102)	
Només (NA, 299)	
Només (BP, 442)	

Observacions. No s'ha donat cap cas de canvi /n/>[d].

3.4.4. La nasal alveolar en contacte amb vocal alta

Manca de palatalització /n/>[•]	Palatalització /n/>[•]
Nirvis (ES, 337)	

Observacions. Quant al mot *nirvis*, constatarem que la locutora ES ha mantingut la nasal alveolar sense modificacions.

3.4.5. La nasal alveolar geminada gràfica

Realització geminada	Realització simple
	Mil·lenni (ES, 5)
	Connectats (NA, 102)

Observacions. La consonant nasal alveolar dels mots *connectar* i *mil·lenni*, s'ha articulat simple pel fet que no es tracta de mots tradicionals en el parlar de Mallorca¹⁷.

3.4.6. Altres canvis relacionats amb les nasals

Absència de canvi /n/>[m]	Canvi /n/>[m]
	ajudar-nos (ES, 396)
	ajudar-nos (ES, 580) ENT
	perdrer-nos (SV, 544) ¹⁸ .

Observacions. El pronom *nos*, situat darrere el verb, ha experimentat el canvi /n/>[m].

Realització simple	Realització doble
Imaginat (ES, 18)	
M'imagín (ES, 91)	
Imagini's (NA, 98)	

¹⁷ D'acord amb la parla col·loquial, els mots que contenen una nasal bilabial geminada s'han emès sistemàticament amb consonant doble: *emmagatzemava* (BP, 23), *emmagatzemaran* (MR, 388), *immobilària* (SV, 487).

¹⁸ Pel que fa a aquesta forma verbal, constatarem que, d'acord amb la parla col·loquial, una locutora, en una ocasió, ha emprat el pronom *nos* en comptes del pronom *'ns*, pel fet que ha afegit una consonant bategant a l'infinitiu *perdre*.

Imaginam (ES, 322)	
Imagín (ES, 456)	

Observacions. Totes les formes del verb *imaginar* s'han articulat amb [m] simple, tot i que en el llenguatge col·loquial es tendeix a geminar aquesta consonant.

3.5. Bategant

3.5.1. La consonant bategant en posició final de mot

Elisió de la bategant	Manteniment de la bategant
	Balears (BP, 167)
	Futur (ES, 186)
	Dòlar (MR, 381)
	Llavors (MR, 382)
	Valors (BP, 408)
	Valors (BP, 437)
	Inversors (BP, 439)
	Futur (ES, 469)
	Futur (SV, 515)
	Futur (ES, 541)
	Balears (ME, 200)
	Sector (ME, 192)
	Sector (ME, 193)
	Sector (ME, 205)
	Sector (ME, 213)

Observacions. Constatam que la consonant bategant s'ha mantengut en tres casos:

- a) En els mots *futur* i *dòlars*, d'acord amb el català de Mallorca i *sector*, d'acord amb el català de Menorca.

- b) En els mots *valors, llavors, inversors, Balears* que, contràriament a l'apartat anterior, la perden en el parlar col·loquial mallorquí¹⁹.

3.5.2. La consonant bategant en posició interior de mot. Verbs *perdre* i *prendre*

Manteniment de la bategant	Elisió de la bategant
Aprendre (BP, 443)	Perdre (ES, 543)
Perdre (NA, 303)	
Perdre's (ES, 356)	
Perdre (SV, 449)	
Perdrer-nos (SV, 544) ²⁰	

Observacions. Només un dels sis mots que apareixen en el corpus, ha presentat elisió de la consonant bategant.

3.5.3. Metàtesi de la consonant bategant

3.5.4. Altres canvis relacionats amb les bategants

¹⁹ El nom propi *Pilar*, excepte una ocasió, ha conservat la *r* final perquè s'ha articulat d'acord amb la fonètica castellana.

²⁰ Cal apuntar que l'infinitiu *perdre*, en una ocasió, per analogia amb els infinitius acabats en *-er*, ha adoptat la consonant bategant en posició final.

3.6. Laterals

3.6.1. La iodització

Realització [•]	Realització [j]
Treballadors (NA, 100)	Aldarull (ES, 13)
Conselleria (MR, 263)	Vull (ES, 95)
Aparellada (MR, 363)	Treballadors (ES, 157) ENT.
Treballat (MR, 383)	Consells (ES, 163)
	Vull (ES, 418) ENT.
	Conseller (SV, 476)
	Acaballes (SV, 477)
	Mirall (SV, 488)
	Conseller (SV, 497)
	Velles (SV, 521)
	Consells (ES, 542)

Observacions. Tot i que hi ha hagut un clar domini dels mots que presenten iodització, convé recordar que el locutor SV ha articulat [j] totes les laterals palatals gràfiques. Observam que els tres mots que es troben inserits en una entrevista s'han emès amb aproximant palatal. Cal afegir que el locutor MR és l'únic que no ha practicat el fenomen del ieisme històric.

3.6.2. El procés de despalatalització de la lateral palatal

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Aparells (ES, 7)	Ells (ES, 13) ENT. 319
Aparells (BP, 48)	Ells (ES, 19) ENT. 455
Nivell nacional (BP, 63)	
Ells (ES, 85) ENT.	
Aquells (BP, 171)	

Observacions. La locutora ES, tot i que sap articular correctament el fonema lateral palatal, en dues ocasions ha convertit en [j] la lateral palatal del pronom *ell* en posició preconsonàntica.

3.6.3. La lateral geminada gràfica

Realització geminada	Realització simple
	Mil·lenni (ES, 5)
	Metà·lic (MR, 393)
	Instal·larà (BP, 428)
	Excel·lent (SV, 502)

Observacions. Els locutors no han duplicat la geminada gràfica d'aquests quatre mots que apareixen en el corpus.

3.6.4. El procés de palatalització de la lateral alveolar

Manca de palatalització de la lateral	Palatalització de la lateral
Literalment (BP, 42)	
Lògica (BP, 43)	
Milions (BP, 57)	
Milions (BP, 61)	
Milions (CG, 226)	
Legislatura (CG, 233)	
Milions (MR, 389)	
Milions (MR, 390)	
Bilions (SV, 525)	
Milions (SV, 526)	
Milions (ME, 207)	

Observacions. Els locutors han mantengut de manera sistemàtica l'articulació de la lateral alveolar sense modificacions.

3.6.5. El procés de dissimilació de la consonant lateral

Manca de dissimilació	Procés de dissimilació
Juliol (MR, 372)	

Observacions. Encara que en el català de Mallorca el mot *juliol* experimenta el canvi /l/ > [•], el locutor ha mantingut la lateral gràfica sense modificacions.

3.6.6. Altres canvis relacionats amb les laterals

En aquest programa, la locutora ES ha articulat la lateral alveolar sense ressonància velar. La locutora NA, en alguns mots, també ha pronunciat aquesta consonant d'acord amb la fonètica castellana.

3.7. Oclusives

3.7.1. La terminació *-tat*

Realització [tat]	Realització [dat]
Entitats (ES, 15)	Entitats (SV, 575)
Capacitat (BP, 24)	
Possibilitat (BP, 55)	
Entitats (ES, 65)	
Comptabilitat (NA, 100)	
Entitat (BP, 249)	
Entitats (ES, 274)	
Entitats (NA, 280)	
Intensitat (MR, 283)	
Entitats (NA, 286)	
Publicitat (NA, 287)	
Realitat (NA, 288)	
Entitat (NA, 292)	
Comunitat (ES, 460) ENT.	

Realitat (ES, 470)	
Realitat (ES, 470)	
Entitats (ES, 471)	
Qualitat (ME, 219)	

Observacions. Excepte en una ocasió, els locutors han conservat la terminació *-tat* sense modificacions.

3.7.2. Els grups isosil·làbics /bl/, /gl/

Realització simple	Realització doble
Problema (ES, 3)	Problema (BP, 19)
Problemes (ES, 6)	Segle (BP, 29)
Problema (ES, 76) ENT.	Visible (BP, 39)
Problema (ES, 85) ENT.	Problemes (BP, 47)
Problema (ES, 88) ENT.	Problemes (BP, 51)
Susceptibles (ES, 92) ENT.	Problemes (BP, 57)
Problemes (ES, 96) ENT.	Problema (BP, 62)
Problemes (NA, 113)	Problema (BP, 169)
Arreglar (NA, 127)	Problema (BP, 174)
Problemes (ES, 139) ENT.	Responsable (BP, 176)
Possible (ES, 141) ENT.	Recomanable (BP, 183)
Problemes (ES, 149) ENT.	Possible (BP, 184)
Problemes (ES, 150) ENT.	Problema (BP, 184)
Problemes (E, 152) ENT.	Possible (BP, 244)
Problema (ES, 154)	Possible (BP, 244)
Problema (ES, 160) ENT.	Responsables (BP, 244)
Possible (BP, 166)	Indiscutible (MR, 268)
Obligat (CG, 227)	Establiments (ES, 423)
Desdoblarà (CG, 234)	Possible (ES, 426)
Irrelocable (NA, 280)	Públiques (SV, 488)

Publicitat (NA, 287)	Possible (SV, 496)
Problema (ES, 323) ENT.	Obligava (SV, 520)
Segle (ES, 339)	Doblers (ES, 537) ENT.
Invariable (MR, 371)	Problemes (SV, 565)
Ineludible (ES, 398)	Regla (SV, 572)
Emblemàtiques (SV, 510)	Doblers (ES, 543)
Doblers (SV, 549)	
Establiments (SV, 562)	

Observacions. Quant a aquests grups isosil·làbics, s'ha donat una alternança entre les realitzacions simples i les geminades, amb un lleuger predomini de les primeres. Cal dir que la locutora de Manacor, BP, és la que ha presentat més casos d'oclusiva doble, de fet, només ha emès amb consonant simple els mots *segle* i *possible* i, respecte al primer vocable, cal dir que en la parla col·loquial es realitza generalment sense geminar.

Hem d'afegir que els mots que es troben inserits en una entrevista s'han realitzat, excepte en un cas, amb consonant geminada perquè han estat emesos per la locutora ES.

3.7.3. Les oclusives palatals

Les locutores BP i NA, d'acord amb el seu parlar col·loquial, han articulat les oclusives /k/, /g/ a la zona palatal, en posició final de mot i davant les vocals /i/, /e/, /a/, /•/, /•/.

3.7.4. El canvi /d/>[r]. El verb *poder*

Realització [d]	Realització [•]
Poden (ES, 4)	Poden (BP, 415) ENT.
Poden (ES, 6)	
Poden (ES, 14)	
Poden (BP, 44)	
Poden (BP, 53)	
Podrà (NA, 125)	
Poden (ES, 138) ENT.	

Poden (ES, 163)	
Poden (ES, 163)	
Poden (BP, 169)	
Poden (BP, 170)	
Poden (BP, 174)	
Poden (BP, 179)	
Poden (BP, 245)	
Poden (ES, 273)	
Poden (NA, 281)	
Podrà (NA, 307)	
Podrem (ES, 343)	
Podrà (ES, 344)	
Podrem (ES, 346)	
Podrem (BP, 421)	
Podrem (BP, 422)	
Poder (BP, 424)	
Podríem (BP, 427)	
Poder (SV, 521)	
Podrà (SV, 561)	
Poden (ME, 211)	
Podran (ME, 216)	

Observacions. Gairebé de forma sistemàtica, els locutors han mantengut les formes del verb *poder* sense modificacions. Convé assenyalar que el mot que ha experimentat el canvi /d/ > [•] es troba inserit en una entrevista realitzada per la locutora BP a gent del carrer. De totes maneres, cal dir que els altres dos mots que formen part d'una entrevista s'han realitzat amb consonant dental.

3.7.5. Els grups integrats per oclusiva i fricativa alveolar

Manteniment de l'oclusiva	Elisió de l'oclusiva
	Abstractes (BP, 416) ENT.
	Obstant (SV, 502)
	Obstant (SV, 511)

Observacions. Els mots que figuren en aquest espai presenten elisió sistemàtica de la consonant oclusiva.

3.7.6. El grup N'R romànic

3.7.7. Els grups llatins T'L, D'L, J'L, G'L

3.7.8. Afegiment de dental en posició final de mot

a) L'epítesi de *t* en els mots plans

b) L'epítesi de *t* a la partícula *quan*

Manca d'epítesi de [t]	Epítesi de [t]
Quan i (ES, 14)	
Quan arribi (ES, 322) ENT.	
Quan els (MR, 359)	

Observacions. En aquest espai no s'ha donat cap cas d'inserció d'una consonant dental a la conjunció temporal *quan*, encara que vagi seguida d'un element vocàlic. Constatam que la consonant dental no s'ha afegida tampoc a la seqüència que forma part de l'entrevista.

3.7.9. El grup *mp* situat en posició de coda sil·làbica

Manteniment de l'oclusiva	Elisió de l'oclusiva
	Assumpte (ES, 12)
	Assumpte (ES, 17)
	Comptabilitat (ES, 100)
	Comptes (ES, 398)
	Comptes (BP, 418) ENT.
	Compte (BP, 432)
	Comptes (BP, 443)
	Comptes (ES, 448) ENT.
	Compte (ES, 452) ENT.
	Compte (ES, 455) ENT.
	Compte (SV, 464)
	Copmtes (ES, 485)

Observacions. La consonant oclusiva del grup *mp* s'ha elidit de forma sistemàtica i la nasal, excepte en tres casos, s'ha assimilat a la dental següent. En general, per tant, s'ha reproduït la pronúncia que es dona en la parla col·loquial. L'oclusiva s'ha elidit independentment del tipus de fragment en què es troba inserit el mot.

3.7.10. El grup *nk* en posició preconsonàntica

Manca del procés de vocalització	Procés de vocalització
Bancs (ES, 15)	Megabancs (BP, 245)
Banc ' regional (BP, 243)	Banc d'Espanya (NA, 281)
Franc ' francès (MR, 369)	Bancs (NA, 284)
Franc francès (SV, 570)	Bancs (NA, 286)
Banc d'Espanya (SV, 574)	Banc d'Espanya (NA, 304)
	Francs (NA, 306)
	Bancs (NA, 308)
	Bancs (MR, 383)
	Estancs (BP, 427)

	Estancs (BP, 430)
--	-------------------

Observacions. En aquest programa s'ha produït un predomini dels mots que presenten vocalització del grup *-nk* en posició preconsonàntica. Els vocables que no han experimentat aquest procés consonàntic s'han articulat, excepte en un cas, amb elisió de l'oclusiva. Cal dir que els locutors MR i BP no han eliminat la consonant oclusiva pel fet que han efectuat una breu pausa entre els dos elements que integren la seqüència.

3.7.11. Altres canvis relacionats amb les oclusives

3.8. La lletra *x* amb so alveolar

Ex+vocal

Realització [gz]	Realització [dz]
Existeixen (ES, 6)	Existeixen (BP, 48)
Exemple (ES, 8)	Exemple (NA, 99) ²¹
Existeix (ES, 9)	Exemple (NA, 120) ²²
Exactament (ES, 14)	Èxit (CG, 227)
Exemple (ES, 90) ENT.	Exigirà (CG, 238)
Exactament (ES, 273)	Exactament (NA, 298)
Exactament (ES, 276)	Exemple (ES, 344)
Exemple (ES, 325) ENT.	Exemple (MR, 368)
	Exemples (SV, 551)
	Existeixen (SV, 559)
	Exemple (SV, 560)
	Exemple (ES, 325)
	Existeix (SV, 566)

²¹ La grafia *x* d'aquest mot s'ha emès [d•].

²² La grafia *x* d'aquest mot s'ha emès [d•].

Ex+consonant

Realització [ks]	Realització [s]
Experts (ES, 158) ENT.	Expert (NA, 134)
Expositors (MR, 257)	Expansió (SV, 481)
Expectació (ES, 337)	Excel·lent (SV, 502)
Excessiva (ES, 465) ENT.	
	Exportacions (ME, 205)

Vocal+x+vocal

Realització [ks]	Realització [ts]
Pròxim (ES, 186)	Pròximes (CG, 229)
Pròxim (ES, 186)	Pròxims (BP, 423)
Pròxima (CG, 233)	Pròximes (BP, 428)
Pròxims (ES, 343)	
Pròxim (ES, 469)	
Pròxim (ES, 541)	

Observacions. Pel que fa a la grafia *x* amb so alveolar, podem observar que s'ha produït una alternança entre les pronúncies col·loquials i les normatives, amb un predomini de les segones quan aquesta grafia es troba en posició intervocàlica. En relació amb el grup *ex+vocal*, cal dir que les pronúncies normatives han estat emeses per la locutora ES, independentment del tipus de fragment en què es troba inserit el mot. Referent al grup *ex+consonant*, cal assenyalar que s'ha produït una alternança entre les pronúncies [ks] i [s]. Hem de remarcar que tres dels quatre mots que presenten articulació [ks] han estat emesos també per la locutora ES.

3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/

4. Fonètica sintàctica

4.1. El contacte vocàlic. La vocal neutra

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
Programa econòmic (ES, 1)	Altres assumptes (ES, 12)
Exemple els (ES, 8)	Que ens (BP, 31)
Rellotgeria es (BP, 36)	Espanya es (BP, 61)
A Espanya (BP, 60)	Atraca el (ES, 77) ENT.
Petita empresa (NA, 98)	Que és (BP, 181)
Data actual (NA, 104)	Aquesta institució (CG, 222)
Ja estan (ES, 152) ENT.	Forma especial (MR, 375)
No es (CG, 227)	Seva història (SV, 490)
Altra operació (NA, 302)	Que és (SV, 495)
Benvinguda a (MR, 385)	Perquè el (ES, 531)
Que és (MR, 390)	(...)
Carrer encara (ES, 405)	
Quatre euros (SV, 552)	
(...)	
La informàtica (BP, 20)	La introducció (BP, 437)
La intenció (NA, 130)	La Unió (ES, 349)
La importància (BP, 173)	La Unió (MR, 359)
La Unió (NA, 279)	
La importància (MR, 373)	
La introducció (BP, 437)	
La història (SV, 475)	
La introducció (ES, 535)	

Observacions. S'ha donat una alternança entre el manteniment i l'elisió de la vocal neutra a frontera de mot, en contacte amb un altre so vocàlic. El manteniment o l'elisió no han vingut determinats pel tipus de fragment en què es troba inserit el mot.

Quant a les seqüències integrades per l'article determinat *la* i un nom femení començat per vocal, cal dir que s'ha donat una alternança entre les tres possibles solucions: hiat, diftong i elisió, amb predomini absolut de les dues primeres.

4.2. El contacte entre una consonant i una vocal

Els contactes entre consonant i vocal s'han resolt sistemàticament d'acord amb les lleis fonètiques catalanes. L'única excepció ha estat la seqüència *les alarmes* (ES, 8), emesa amb fricativa alveolar sorda.

4.3. Els grups isosil·làbics /mp/, /nt/, /nk/, /lt/

Reproduït pronúncia col·loquial	Distanciat pronúncia col·loquial
Exactament com (ES, 14)	Automàticament ' que (BP, 31)
Molt fortes (ES, 82) ENT.	Literalment ' la (BP, 42)
Realment aquest (ES, 85) ENT.	Cinc ' ministres (BP, 64)
Front a (NA, 127)	Pont ' per (CG, 238)
Molt " (ES, 143) ENT.	Exactament ' quin (ES, 273)
President de (CG, 231)	Moment ' se (MR, 388)
Recent nat (BP, 245)	Tenint les (BP, 410)
Client una (NA, 282)	Naixement ' de (ES, 463) ENT.
Segurament " (ES, 309)	(...)
Especialment dificultosa (ES, 319)	
Moment començava (MR, 379)	
Pagament amb (BP, 429)	
Referint " (ES, 467) ENT.	
Cent del (SV, 485)	
Cent " (SV, 486)	
(...)	

Observacions. En general els locutors han advocat per la pronúncia col·loquial. Ara bé, quan s'ha mantengut l'oclusiva en posició preconsonàntica és perquè s'ha realitzat una breu pausa entre els dos elements que integren la seqüència.

4.4. Els grups de tres consonants en contacte

Manteniment tres segments consonàntics	Elisió d'un segment consonàntic
Entitats financeres (ES, 15)	Aquest tema (ES, 10)
Els bancs (ES, 15)	Part visible (BP, 39)
Els primers (BP, 22)	Part fluixa (BP, 42)
Ens referim (BP, 31)	Els sistemes (NA, 112)
Alguns petits (BP, 52)	Quins temes (BP, 170)
Llarg ' de (BP, 56)	Tots serà (BP, 175)
Ens posem (ES, 67)	Inicials que (MR, 365)
Ens posem (ES, 95) ENT.	Els serveis (SV, 484)
Aquests països (NA, 308)	(...)
Escuts portuguesos (MR, 370)	
Els ministres (MR, 378)	
(...)	
Els bijuters (ME, 190)	
Preus més (ME, 218)	
(...)	

Observacions. Pel que fa als grups de tres consonants constatarem que en aquest espai s'ha produït una alternança entre el manteniment dels tres segments i l'elisió d'un d'aquests, amb predomini de la primera realització. Quan s'han mantengut les tres consonants a vegades s'ha realitzat una pausa entre els dos mots.

4.5. Les assimilacions

No assimilació	Assimilació
Econòmic de (ES, 1)	Tracta (ES, 3)
Xip que (BP, 37)	Afectats (BP, 53)
Connectats (NA, 102)	Aquest problema (ES, 87) ENT.
Actual (NA, 105)	Aquest procés (ES, 145) ENT.
Dissabte (NA, 122)	Es reincorporin (ES, 159) ENT.
Efecte (ES, 140) ENT.	Significa (BP, 248)
Redacti (BP, 180)	Aviat podrà (ES, 344)
Per la (BP, 250)	Acceptar (BP, 424)
Director (NA, 312)	Pròximes setmanes (BP, 428)
Expectació (ES, 337)	Afectats (BP, 434)
Adaptats (ES, 352)	Construcció (SV, 486)
Ajudar-nos (ES, 396)	Llocs (SV, 490)
Reacció (ES, 407)	Productes (SV, 550)
Construcció (ES, 531) ENT.	(...)
(...)	
	Rotacisme
	És necessari (BP, 180)
	Turisme (MR, 258)
	Les monedes (MR, 372)
	Des de (MR, 382)
	(...)
	Elisió
	Setmana (ES, 2)
	Ascensors (ES, 8)
	Exactament (ES, 14)
	Tracta (NA, 104)
	Setmana (NA, 123)

	Efecte (NA, 133)
	(...)

Observacions. S'ha produït una alternança entre les realitzacions assimilades i les no assimilades. Aquest fenomen no ha vingut determinat pel tipus de fragment en què es troba inserit el mot. Distanciant-se de la parla col·loquial, les locutores NA i ES en algunes ocasions han eliminat la consonant que es troba en posició de coda. Finalment, cal esmentar que s'han donat alguns casos de rotacisme, és a dir, de canvi /s/ > [•].

PANORÀMIC

Durada: 30 minuts.

Emissió: 1999.

Periodicitat: diària.

Locutors que intervenen en els programes analitzats: Mònica Borràs (MB), Karina Amengual (KA), Elena Serra (ES)²³.

Descripció: Programa d'entreteniment en el qual es comenten esdeveniments d'actualitat de caràcter cultural i lúdic. En aquest espai es realitzen també entrevistes a diferents personatges relacionats amb el tema o temes tractats. És un programa de caràcter informal²⁴.

1. El sistema vocàlic

1.1. Vocals en posició tònica

1.1.1. La vocal neutra en posició tònica

Els locutors, d'acord amb la parla col·loquial, han mantengut la vocal neutra en posició tònica.

1.1.2. El canvi /a/>[•]

²³ La locutora Mònica Borràs és la presentadora dels dos espais analitzats.

²⁴ Quan un mot es troba inserit en una entrevista, s'indica amb les inicials ENT.

1.1.3. Canvis de timbre

a) Sense accent

Reproducció pronúncia col·loquial	No reproducció pronúncia col·loquial
	Sent (MB, 78)
	Nens (KA, 224)
	Ser (KA, 284)
	Penyes (MB, 149)
	Penyes (MB, 149)
	Penya (MB, 323)
	Penya (MB, 325)
	Penyes (MB, 330)
	Penyes (MB, 346)
	Penya (MB, 445)
	Nova York (MB, 511)

Observacions. En aquests mots les locutores s'han distanciat de la pronúncia que es dóna normalment en el parlar de Mallorca.

b) Amb accent

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Mèrida (ES, 239)	Idò (MB, 362) ENT.
	Oboè (KA, 465)
	Església (KA, 475)

Observacions. En tres ocasions les locutores han canviat el grau d'obertura de les vocals mitjanes.

1.2. Vocals en posició àtona

1.2.1. Realització de la vocal *a* en posició àtona

Neutralització de la vocal <i>a</i>	Manteniment de la vocal <i>a</i>
També (MB, 10)	Algunes (KA, 22)

També (MB, 58) ENT.	També (MB, 120) ENT.
També (MB, 78) ENT.	Alguna (MB, 418) ENT.
També (MB, 81) ENT.	
També (MB, 81) ENT.	
També (MB, 122) ENT.	
També (MB, 148)	
També (KA, 219)	
També (KA, 221)	
També (MB, 263)	
També (MB, 265)	
També (MB, 266)	
També (MB, 290)	
També (MB, 317)	
També (MB, 322) ENT.	
També (MB, 328) ENT.	
També (MB, 350) ENT.	
També (MB, 360) ENT.	
També (MB, 401) ENT.	
També (MB, 416) ENT.	
També (MB, 418) ENT.	
També (MB, 421) ENT.	
També (MB, 423) ENT.	
També (MB, 481)	
També (MB, 522) ENT.	
També (MB, 525) ENT.	
També (MB, 526) ENT.	
També (MB, 548) ENT.	
També (MB, 552) ENT.	
També (MB, 563)	
També (MB, 564)	

Tampoc (MB, 4)	
D'alguns (KA, 17)	
#alguns (KA, 36)	
D'alguna (MB, 59) ENT.	
D'alguna (MB, 68) ENT.	
Amb algunes (MB, 124) ENT.	
#algunes (MB, 125) ENT.	
Alguns (ES, 259)	
#alguns (ES, 260)	
D'alguna (MB, 323) ENT.	
D'alguna (MB, 354) ENT.	
D'alguna (MB, 446) ENT.	
Amb algun (MB, 546) ENT.	
Santa (KA, 198)	
Sant (KA; 283)	
Santa (KA, 475)	
Curar-se (ES, 260)	

Observacions. Constatam que només en una ocasió la locutora MB ha emès els mots *també* i *algun* amb [a]. La locutora KA ha pronunciat també en una ocasió el vocable *algun* amb [a]. En canvi, les pàticules *sant*, *santa* s'han emès amb vocal neutra les dues vegades que apareixen. La seqüència *curar-se*, amb accent sobre el pronom feble, ha experimentat el procés de neutralització de la vocal *a* gràfica de l'infinitiu.

1.2.2. Excepcions a la regla de reducció. Vocals anteriors

Realització [•]	Realització [e]
Comercials (KA, 17)	Aglomeracions (MB, 11)
Congregar (KA, 18)	Mediació (MB, 107) ENT.
Comerciants (KA, 35)	Esperaven (KA, 184)
Temporada (KA, 37)	Esperaven (KA, 202)
Temporada (KA, 39)	Esperaven (KA, 205)

Superar (KA, 40)	Amenitzar (KA, 218)
Mediació (MB, 111) ENT.	Deixarien (ES, 243)
Precipitada (MB, 122) ENT.	Quedar (ES, 255)
Intestinal (ES, 248)	Periodista (KA, 284)
Deixar (KA, 285)	Frase (KA, 287)
Interactuar (MB, 298)	Deixam (MB, 289)
Temporada (MB, 307)	Recrea (MB, 296)
Liderat (MB, 308)	Esperat (MB, 306)
Expectació (MB, 312)	Llevar (MB, 307)
Federació (MB, 329)	Quedaven (MB, 310)
Temporada (MB, 353) ENT.	Desset (MB, 346) ENT.
Federació (MB, 443) ENT.	Penalt (MB, 351) ENT.
Espectacular (KA, 466)	Competicions (MB, 401) ENT.
Orígens (KA, 471)	Quedam (MB, 448) ENT.
Estrenar (MB, 484)	Deixam (MB, 455)
Estrenar (MB, 487)	Quedam (MB, 550) ENT.
Estrenava (MB, 496)	Esperarà (MB, 568)
Estrenar (MB, 502) ENT.	

Observacions. Pel que fa a aquest tret, s'ha produït una alternança entre les realitzacions [e], [•] dels mots que es consideren excepcions a la regla de reducció vocàlica. De totes maneres convé assenyalar que les solucions amb [e] haurien augmentat considerablement si s'haguessin tengut en compte els grups vocàlics *ea*, *ae*, *eo*.

1.2.3. La terminació *-ia* en els mots esdrúixols

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
Història (MB, 15)	Superfícies (KA, 41)
Incidència (MB, 65) ENT.	Gràcies (MB, 50) ENT.
Conferències (MB, 72) ENT.	Gràcies (MB, 144) ENT.
Referència (MB, 120) ENT.	Gràcies (MB, 147) ENT.
Eugènia (KA, 198)	Gràcies (MB, 556) ENT.

Parròquies (KA, 222)	
Referència (MB, 238)	
Referències (KA, 277)	
Memòria (KA, 286)	
Història (MB, 289)	
Comèdia (MB, 300)	
Comèdia (MB, 301)	
Gràcies (MB, 302)	
Referència (MB, 353) ENT.	
Victòria (MB, 414) ENT.	
València (MB, 423) ENT.	
Gràcies (MB, 453) ENT.	
Contemporània (KA, 466)	
Església (KA, 475)	
Gràcies (MB, 501) ENT.	
Història (MB, 510) ENT.	
Referències (MB, 525) ENT.	
Gràcies (MB, 542) ENT.	
Gràcies (MB, 553) ENT.	

Observacions. S'ha produït una alternança entre el manteniment i l'elisió de la vocal final, amb un predomini gairebé absolut de la primera solució. Cal dir que només quatre dels setze mots que es troben inserits en una entrevista presenten elisió de la vocal neutra final, per la qual cosa podem concloure que la resolució d'aquest tret no ha vingut determinada pel tipus de fragment en què es troba inserit el mot. El mot *gràcies* és el que s'ha pronunciat en més ocasions amb elisió de la vocal neutra, pel fet que es tracta d'un mot d'ús molt freqüent en la parla col·loquial.

1.2.4. L'afèresi de la vocal neutra. Mots d'ús freqüent

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
S'han arribat (KA, 17)	Per haver-nos (MB, 145) ENT.

Per aconseguir (KA, 22)	Lis havien (KA, 189)
Rebaixes acabaran (KA, 44)	“ anem (MB, 413) ENT.
Aquestes avantatges (MB, 53)	
Haver-nos acompanyat (MB, 145) ENT.	
Han arribat (MB, 148)	
Baltasar ‘arribaren (KA, 157)	
Per arribar (KA, 182)	
Orient arribaren (KA, 187)	
Lis havien (KA, 199)	
Reis arribaren (KA, 200)	
Majestats arribaren (KA, 211)	
Per acabar (KA, 213)	
Carrosses anaren (KA, 226)	
Fins arribar (KA, 228)	
Han arribat (ES, 250)	
Varen arribar (ES, 256)	
Varen haver (ES, 257)	
Camells havien (ES, 258)	
Varen arribar (MB, 264)	
Com anirà (MB, 335) ENT.	
A vegades agrada (MB, 357) ENT.	
Poden anar (MB, 363) ENT.	
Hem hagut (MB, 415) ENT.	
“ aniran (MB, 489)	
Per acabar (MB, 545) ENT.	
Malament anar (MB, 565)	

Observacions. Constatam que gairebé sistemàticament s’ha conservat la vocal neutra d’aquests vocables, si el mot anterior acaba en consonant.

1.2.5. El procés de descens vocàlic /i/>[•]

1.2.6. El procés de palatalització vocàlica /•/>[i]

Manca de palatalització /•/>[i]	Palatalització /•/>[i]
Queixar (MB, 5)	
Jaqueta (KA, 22)	
Decidit (MB, 501) ENT.	
Decidit (MB, 517) ENT.	

Observacions. Els quatre mots presents en el corpus, susceptibles d'experimentar el canvi /•/>[i], han mantengut la vocal neutra sense modificacions.

1.2.7. El fenomen d'inflexió vocàlica /•/> [o]

Manca d'inflexió vocàlica /•/> [o]	Inflexió vocàlica /•/> [o]
Nostres (MB, 322)	Home (MB, 406) ENT.
Home (MB, 377) ENT.	Nostre (MB, 411) ENT.
Nostres (MB, 442)	

Observacions. Quant als mots *nostre* i *home*, s'ha produït una alternança entre el manteniment de la vocal neutra i la seva conversió en [o], amb un lleuger predomini de la primera solució. Aquests cinc mots han estat emesos per la mateixa locutora.

1.2.8. Inserció de vocal neutra

a) L'epèntesi de la vocal neutra

b) L'epítesi de la vocal neutra

Manca d'epítesi de [•]	Epítesi de [•]
Els va (MB, 153)	Els podran (MB, 492)
Els va (KA, 215)	
Els varen (ES, 257)	
Els donaran (ES, 261)	

Observacions. En una ocasió s'ha emprat la forma pronominal *els* amb epítesi de vocal neutra.

1.2.9. El sistema de reducció. Vocals posteriors

Els locutors han reduït a [o] els fonemes subjacents /o/, /•/ situats en posició àtona.

1.2.10. Els canvis /o/>[u], /u/>[o]

a) Canvi /o/>[u]

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
	Joan (MB, 62) ENT.
	Joan (KA, 167)
	Joan (KA, 281)
	Josep (KA, 283)
	Joan (MB, 335) ENT.
	Joan (MB, 324)
	Joan (MB, 354) ENT.
	Joan (MB, 404) ENT.
	Joan (MB, 421) ENT.
	Joan (MB, 445) ENT.
	Joventuts (MB, 483)

Observacions. Els noms propis *Joan* i *Josep* i el substantiu *joventuts* s'han realitzat amb [u], d'acord amb la pronúncia col·loquial.

b) Canvi /u/>[o]

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Municipal (KA, 214)	Puguem (MB, 365) ENT.
Suport (MB, 308)	Remuntar (MB, 365) ENT.
Muntatge (MB, 487)	Remuntar (MB, 415) ENT.
Suport (MB, 545) ENT.	

Observacions. S'ha donat una alternança entre les realitzacions [o] / [u].

1.2.11. Altres canvis relacionats amb les vocals àtones

2. Diftongs i hiats

2.1. Els grups *qua, gua*

Manteniment dels grups <i>qua, gua</i>	Monoftongació dels grups <i>qua, gua</i>
Guanyar (MB, 22) ENT.	Guanyava (MB, 366) ENT.
Qualsevol (MB, 108) ENT.	Guanyàs (MB, 384) ENT.
Guanyar (MB, 520) ENT.	
Guanyar (MB, 522) ENT.	
Qualitat (MB, 534) ENT.	Quasi (MB, 127) ENT.

Observacions. S'ha produït una alternança entre el manteniment del diftong i la seva monoftongació, amb un predomini de la primera solució. Curiosament, el mot *guanyar* ha mantengut el diftong precisament quan es troba inserit en una entrevista. Cal dir que tots els mots que contenen aquests grups han estat emesos per la mateixa locutora.

2.2. Els verbs *veure, beure*

Realització [•]	Realització [o]
Veure (KA, 222)	Veureu (MB, 5)
Veure (KA, 225)	Veurem (MB, 60) ENT.
Veure (MB, 292)	Veure (MB, 75)
Preveure (MB, 316)	Veure (MB, 301)
Veurem (MB, 548) ENT.	Veure (MB, 318)
	Veurem (MB, 340) ENT.
	Veurem (MB, 350) ENT.
	Veurem (MB, 362) ENT.
	Veure (MB, 389) ENT:
	Veurem (MB, 439) ENT.
	Veurem (MB, 445) ENT.
	Veurem (MB, 446) ENT.
	Veure (MB, 559)

	Veure (MB, 562)
	Veure (MB, 565)

Observacions. La vocal neutra del mot *veure*, en general, s'ha pronunciat [o], tant en posició tònica com en posició àtona. Ara bé, convé remarcar que tots els casos de pronúncia [o] han estat emesos per la locutora MB. De fet, només ha mantengut el diftong sense modificacions a tres de les devuit formes que ella pronuncia.

2.3. Les combinacions vocàliques a domini de mot

a) Vocal dèbil+vocal forta

Pronúncies amb hiat	Pronúncies amb diftong
Habituals (MB, 12)	
Habitual (MB, 94)	
Puntuals (KA, 156)	
Nirviosos (KA, 205)	
Melsion (KA, 274)	
Sebastià (KA, 274)	
Variar (MB, 297)	
Interactuar (MB, 298)	
Variat (KA, 464)	
Aviat (MB, 525) ENT.	
Criatures (MB, 528) ENT.	
Canviar (KA, 186)	Canviar (MB, 131) ENT.
Canviar (KA, 210)	Canviant (MB, 344) ENT.
	Canviar (MB, 383) ENT.

Observacions. S'ha mantengut la pronúncia amb hiat a mots com *puntual*, *habitual*, *variar*. En canvi, la locutora MB ha pronunciat el mot *canviar*, en tres ocasions, amb diftong. Aquesta realització es distancia de la que es dona col·loquialment i, de fet, sona estranya l'oient.

b) Vocal forta+vocal dèbil

Vocal dèbil+vocal dèbil

Curiosament, el vocable *coincidint* (KA, 231) s'ha emès amb hiat, quan, en el parlar col·loquial, normalment es realitza amb diftong.

3. El sistema consonàntic

3.1. Fricativa labiodental sonora

3.1.1. L'oposició *b/v*

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Caravana (KA, 212)	

Observacions. El substantiu *caravana* s'ha emès amb consonant fricativa labiodental, encara que en la parla col·loquial experimenta sovint el canvi /v/>[b].

3.1.2. El canvi /w/>[v]

Realització [w]	Realització [v]
Veureu a (MB, 15)	
Deu i (MB, 27)	
Tomeu a (ES, 247)	
Recordau o (MB, 485)	
Relacionau amb (MB, 486)	

Observacions. No s'ha aplicat el canvi /w/>[v] a les seqüències esmentades anteriorment.

3.1.3. L'afegiment de [v] antihlàtica

Manca d'inserció de [v]	Inserció de [v]
Maó (KA, 213)	A on (MB, 236)
D'on (KA, 215)	A on (MB, 446) ENT.
On (KA, 216)	
Maó (MB, 459)	
Maó (KA, 475)	

Observacions. Constatam que en dues ocasions s'ha escapat la pronúncia *a von*, és a dir, amb oclusiva epentètica.

3.1.4. Altres canvis relacionats amb les labiodentals

3.2. Fricatives i africades alveolars

3.2.1. L'oposició fricativa sonora / fricativa sorda

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Desenvolupades (MB, 150)	Solució (MB, 123)
Baltasar (KA, 157)	Tradicionals (KA, 226)
Baltasar (KA, 184)	Baltasar (ES, 255)
Baltasar (KA, 203)	Tradicional (KA, 272)
Baltasar (KA, 225)	Baltasar (KA, 274)
Frase (KA, 287)	Entusiasmat (KA, 277)
Desenvolupar (KA, 469)	Proesa (KA, 288)
Televisives (MB, 493)	Pressupost (MB, 380) ENT.
	Supòsit (MB, 385) ENT.
	Zero (MB, 411) ENT.
	Zero (MB, 411) ENT.
	Zero (MB, 447) ENT.
	Zero (MB, 447) ENT.
	Liceu (KA, 469)

Observacions. En aquest programa s'ha produït un domini de les pronúncies incorrectes de les fricatives alveolars. Cal remarcar que a més dels mots que solen presentar canvi de sonoritat en la parla col·loquial, *Baltasar*, *entusiasmat*, *pressupost* o *zero*, les locutores KA i MB han emès també de manera incorrecta formes com *tradicional*, *proesa*, *supòsit* o *Liceu*.

3.2.2. El procés de palatalització /s/ > [•]

3.2.3. La terminació *-itzar*

Realització [dz]	Realització [z]
Tranquil·litzava (MB, 63)	Amenitzar (MB, 218)
Hospitalitzats (MB, 234)	
Descentralitzam (MB, 527) ENT.	

Observacions. Constatam que tres dels mots que contenen el sufix *-itzar* s'han realitzat d'acord amb la forma gràfica, és a dir, no s'han sotmès al procés de desafricació. En canvi, l'infinitiu *amenitzar* s'ha emès amb consonant fricativa alveolar sorda, possiblement perquè es tracta d'un mot poc freqüent en la parla col·loquial i la locutora en desconeix la grafia.

3.2.4. La caiguda de *s* intervocàlica

3.2.5. Altres canvis relacionats amb les fricatives alveolars

El numeral *sis-cents* (MB, 310) s'ha articulat amb elisió de la fricativa alveolar implosiva.

3.3. Fricatives i africades palatals

3.3.1. La fricativa palatal sonora en posició intervocàlica

Realització fricativa	Realització africada
Golejat (MB, 406) ENT.	

Observacions. A l'hora de pronunciar el mot *golejat*, la locutora s'ha guiat per la forma gràfica.

3.3.2. La fricativa palatal sorda en posició intervocàlica

La fricativa palatal sorda en posició intervocàlica s'ha realitzat sistemàticament [•].

3.3.3. Les fricatives palatals en posició inicial i postconsonàntica

Les sibilants palatals /•/, /•/ en posició inicial i postconsonàntica s'han pronunciat fricatives, és a dir, no han sofert el procés d'africació.

3.3.4. Altres canvis relacionats amb les palatals

3.4. Nasals

3.4.1. Els grups integrats per nasal i fricativa alveolar

Manteniment de la nasal	Elisió de la nasal
	Transport (KA, 183)

Observacions. Només apareix un mot que contengui aquest aplec consonàntic i ha presentat elisió de la consonant nasal.

3.4.2. La nasal palatal en posició preconsonàntica

Realització [•]	Realització [jn]
Any 'noranta-nou (MB, 2)	Anys (MB, 151)
Enguany 'puntualíssims (MB, 148)	Menys (KA, 199)
Any 'vuitanta (MB, 415) ENT.	Anys (ES, 239)
Any 'noranta-nou (MB, 558) ENT.	Anys (MB, 269)
	Enguany realitzaven (KA, 273)
	Anys (MB, 340) ENT.
	Menys (MB, 406) ENT.

	Menys (MB, 427)
	Any Nou (MB, 463)
	Any Nou (KA, 473)
	Anys (MB, 521) ENT.

Observacions. Els locutors en general han despalatalitzat la nasal en posició preconsonàntica. Convé remarcar que a les quatre seqüències en què la nasal s'ha mantengut sense alteracions, els locutors han realitzat una breu pausa entre les dues peces lèxiques. El procés de despalatalització s'ha donat independentment del fragment en què es troba inserit el mot.

3.4.3. El procés de dissimilació de la nasal

Manca de dissimilació	Procés de dissimilació
Només (MB, 74)	Només (MB, 437) ENT.
Només (MB, 117)	
Només (ES, 239)	
Només (ES, 260)	
Només (MB, 300)	
Només (MB, 309)	
Només (MB, 489)	
Només (MB, 538) ENT.	
Només (MB, 564)	

Observacions. En un dels deu casos que apareixen en el corpus, la locutora ha transformat en [d] la nasal alveolar de l'adverbi *només*. Se li ha escapat, per tant, el procés de dissimilació propi del parlar col·loquial.

3.4.4. La nasal alveolar en contacte amb vocal alta

La nasal de l'adjectiu *nirviosos* (MB, 205) no ha experimentat el canvi /n/>[•].

3.4.5. La nasal alveolar geminada gràfica

3.4.6. Altres canvis relacionats amb les nasals

-El pronom *nos*, situat darrere un verb acabat en consonant, ha sofert el canvi /n/>[m]:
haver-nos (MB, 145) ENT.

-El substantiu *imatges* (MB, 373), d'acord amb la parla col·loquial, s'ha emès amb una sola consonant nasal.

3.5. Bategant

3.5.1. La consonant bategant en posició final de mot

Elisió de la bategant	Manteniment de la bategant
	Far (KA, 157)
	Rumors (MB, 299)
	Rumors (MB, 485)
	Rumors (MB, 490)
	Rumors (MB, 496) ENT.
	Rumors (MB, 508) ENT.
	Rumors (MB, 522) ENT.
	Rumors (MB, 537) ENT.

Observacions. La consonant bategant, en posició final, s'ha mantengut en el monosíl·lab *far* i en el nom propi *Rumors* (nom d'una obra de teatre), totes les vegades que apareix. Aquest mot, emprat normalment com a mot simple, en el parlar col·loquial presenta caiguda de la bategant final. Respecte al substantiu *far*, cal dir que en la parla informal normalment s'empra el castellanisme *far*.²⁵

²⁵ El nom *Pilar* ha conservat la bategant quan s'ha pronunciat d'acord amb la fonètica castellana.

3.5.2. La consonant bategant en posició interior de mot. Verbs *perdre* i *prendre*

3.5.3. Metàtesi de la consonant bategant

3.5.4. Altres canvis relacionats amb les bategants

3.6. Laterals

3.6.1. La iodització

Realització [•]	Realització [j]
Treballat (MB, 293)	Picabaralles (KA, 22)
	Ullat (KA, 28)
	Filla (KA, 279)
	Parell (MB, 338) ENT.

Observacions. La iodització ha estat la solució més general. De fet, només un dels mots que contenen la lateral procedent dels grups K'L, G'L, LY s'ha emès amb [•].

3.6.2. El procés de despalatalització de la lateral palatal

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Camells (KA, 183)	Camells (ES, 258)
Camells (KA, 188)	Cartells (MB, 318)
Ells (MB, 237)	
Aquell que (MB, 495)	

Observacions. Només en una ocasió la locutora MB ha convertit en [l] la lateral palatal de la terminació *-ell*, quan va seguida de consonant. Una altra de les locutores, ES, ha pronunciat [j] la lateral palatal del mot *camell*.

3.6.3. La lateral geminada gràfica

Realització geminada	Realització simple
Al·lota (KA, 196) ENT.	Il·lusió (MB, 6)
Al·lots (KA, 210)	Il·lusió (MB, 10)
Al·lot (MB, 235)	Oscil·len (KA, 27)
	Tranquil·litzava (MB, 63)
	Tranquil·la (KA, 280)

Observacions. Exceptuant els substantius *al·lot*, *al·lota*, tots els mots que contenen una *ela* geminada gràfica s'han realitzat amb *l* simple, d'acord amb la pronúncia col·loquial.

3.6.4. El procés de palatalització de la lateral alveolar

Manca de palatalització de la lateral	Palatalització de la lateral
Milions (MB, 380) ENT.	Liberals (MB, 514) ENT.
Literatura (MB, 521) ENT.	

Observacions. Constatam que els mots *milions* i *literatura* s'han pronunciat amb lateral alveolar, en canvi, a l'adjectiu *liberals* la primera consonant lateral ha esdevengut palatal. Cal remarcar que els tres mots han estat emesos per la mateixa locutora i que el procés de palatalització s'ha donat independentment del tipus de fragment en què es troba inserit el mot, ja que tant l'adjectiu *liberals* com el substantiu *literatura* es troben emplaçats en una entrevista i només el primer s'ha emès amb lateral palatal.

3.6.5. El procés de dissimilació de la consonant lateral

3.6.6. Altres canvis relacionats amb les laterals

En aquest espai, les locutores MB i ES han articulat la lateral alveolar sense ressonància velar, és a dir, d'acord amb la fonètica castellana.

3.7. Oclusives

3.7.1. La terminació *-tat*

Realització [tat]	Realització [dat]
Habilitats (MB, 150)	
Ubiquitat (MB, 152)	
Localitats (MB, 154)	
Ciutat (KA, 223)	
Ciutat (KA, 228)	
Localitats (MB, 265)	
Normalitat (MB, 268)	
Actualitat (MB, 278)	
Activitat (KA, 470)	
Qualitat (MB, 534)	

Observacions. Podem comprovar que no hi ha hagut cap mot que hagi experimentat el canvi *tat>dat*, propi del parlar col·loquial. La terminació *-tat* ha estat l'única solució existent en aquest programa.

3.7.2. Els grups isosil·làbics /bl/, /gl/

Realització doble	Realització simple
	Assequible (KA, 30)
	Establiments (KA, 36)
	Obligat (MB, 85) ENT.
	Obligats (MB, 90) ENT.
	Problemes (MB, 121) ENT.

	Problemes (MB, 124) ENT.
	Pobles (KA, 219)
	Pobles (KA, 229)
	Obliden (MB, 235)
	Oblidarien (ES, 249)
	Públic (KA, 276)
	Públic (KA, 285)
	Problemes (MB, 359) ENT.
	Responsable (MB, 498) ENT.

Observacions. Constatam que no s'ha donat cap cas de pronúncia geminada del grup /bl/.

3.7.3. Les oclusives palatals

Les locutores MB i KA han palatalitzat els fonemes oclusius /k/, /g/ en posició final de mot i davant les vocals /i/, /e/, /a/, /•/, /•/.

3.7.4. El canvi /d/ > [r]. El verb *poder*

Realització [d]	Realització [•]
Podríem (MB, 129) ENT.	Podem (MB, 5)
Podien (KA, 208)	Podem (MB, 82) ENT.
Podreu (MB, 301)	Poden (MB, 99) ENT.
Podien (MB, 315)	Poder (KA, 221)
Podien (MB, 316)	Poder (MB, 232)
Podrien (MB, 317)	Poder (MB, 268)
Podríeu (MB, 383) ENT.	Podeu (MB, 291)
Podrien (MB, 374) ENT.	Podem (MB, 363) ENT.
Podreu (MB, 492)	Podem (MB, 403) ENT.
	Podem (MB, 416) ENT.

	Podeu (MB, 562)
--	-----------------

Observacions. En aquest programa s'ha produït una alternança entre les realitzacions [dr] / [d] i la realització [•], amb un predomini de la segona solució. Si deixam de banda les formes verbals que contenen el grup *dr*, constatarem que només a tres de les quinze vegades que apareixen formes com *poder*, *poden* o *podem*, la consonant dental no ha esdevengut bategant.

3.7.5. Els grups integrats per oclusiva i fricativa alveolar

3.7.6. El grup N'R romànic

3.7.7. Els grups llatins T'L, D'L, J'L, G'L

Realització [l:]	Realització [dl]
Batle (KA, 167)	
Batle (KA, 169)	
Batle (KA, 174) ENT.	

Observacions. El mot *batle* s'ha realitzat amb lateral geminada totes les vegades que apareix. S'ha reproduït, per tant, la pronúncia col·loquial.

3.7.8. Afegiment de dental en posició final de mot

a) L'epítesi de *t* en els mots plans

Manca d'epítesi de [t]	Epítesi de [t]
Premi (MB, 520) ENT.	
Premi (MB, 522) ENT.	

Observacions. No s'ha donat cap cas d'epítesi de [t], malgrat que aquests dos mots es trobin inserits en una entrevista.

b) L'epítesi de *t* a la partícula *quan*

No inserció de consonant dental	Inserció de consonant dental
	Quan' volem (MB, 102) ENT.
	Quan els (KA, 187)
	Quan el (KA, 206)

Observacions. Constatam que en aquells casos en què la conjunció *quan* va seguida o bé d'una breu pausa o bé d'un segment vocàlic, els locutors hi han afegit una consonant dental.

3.7.9. El grup *mp* en posició de coda sil·làbica

Manteniment de l'oclusiva	Elisió de l'oclusiva
	Descomptes (MB, 27)
	Temptació (MB, 139)

Observacions. En tots dos casos s'ha elidit la consonant oclusiva del grup *mp*, ara bé, la locutora ha mantengut la nasal sense modificacions en el primer mot i l'ha assimilada a la consonant dental en el segon.

3.7.10. El grup *nk* en posició preconsonàntica

3.7.11. Altres canvis relacionats amb les oclusives

La locutora MB ha articulat correctament el mot *bagul* (MB, 298), ja que no ha elidit el so velar [g].

3.8. La lletra *x* amb so alveolar

Ex+vocal

Realització [gz]	Realització [dz]
Èxit (MB, 486)	Exacte (MB, 56) ENT.
	Exigir (MB, 83) ENT. ²⁶
	Èxit (MB, 111) ENT.
	Exigia (KA, 285)
	Exemple (MB, 352) ENT.
	Exacte (MB, 451) ENT.
	Exacte (MB, 545) ENT.

Ex+consonant

Realització [ks]	Realització [s]
Textes (KA, 278)	Explicava (MB, 86) ENT.
Exposició (MB, 292)	Exposició (MB, 297)
	Expectació (MB, 312)
	Text (MB, 546) ENT.
	Exposicions (MB, 559)
	Exposicions (MB, 563)

Vocal+x+vocal

Realització [ks]	Realització [ts]
Aproximat (MB, 403) ENT.	
Aproximats (MB, 447) ENT.	

Observacions. Constatam que quan la grafia *x* forma part de l'aplec *ex*, tot i que en alguns mots s'ha emès d'acord amb la normativa, la pronúncia majoritària ha estat la que es dona en el parlar col·loquial. En canvi, si la grafia *x* es troba situada entre dues vocals l'única solució existent ha estat la pronúncia [ks], és a dir, la recomanada per la normativa, independentment del tipus de fragment en què es trobi inserit el mot.

²⁶ La grafia *x* d'aquest mot s'ha pronunciat [d•].

3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/

Noms com *Ginés* (MB, 332), *Sanz*(MB, 393), *Lorenzo*(MB, 393), d'acord amb la fonètica castellana, s'han emès amb fricativa palatal, el primer, i amb consonant interdental, els altres dos.

4. Fonètica sintàctica

4.1. El contacte vocàlic. La vocal neutra

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
També amb (MB, 10)	Perquè avui (MB, 9)
Que ens (MB, 12)	Aquesta època (MB, 11)
Entre el (KA, 27)	No ens (MB, 60) ENT.
Que una (MB, 106) ENT.	Això és (MB, 67)
Destaca el (MB, 152)	No està (MB, 114)
Palma a (KA, 157)	Que implica (MB, 130)
Deia el (KA, 206)	Això estaria (MB, 133) ENT.
Entre els (MB, 270)	Batle aprofità (MB, 169)
Curiosa exposició (MB, 292)	Ha estat (ES, 249)
D'això en (MB, 303)	Que alguns (MB, 259)
També estan (MB, 423) ENT.	Que alguns (ES, 259)
Dissabte els (KA, 462)	Veure encara (MB, 292)
Intensa activitat (MB, 470)	Espera amb (MB, 308)
Ha estat (MB, 498)	Una entrada (MB, 320)
Ser aquí (MB, 501) ENT.	També els (MB, 322) ENT.
Guanyar es (MB, 522)	Cosa així (MB, 367) ENT.
(...)	Que estiguin (MB, 379) ENT.
	Ara el (MB, 384) ENT.
	Mallorca està (MB, 397) ENT.
	Contra el (MB, 414) ENT.
	Va estrenar (MB, 484)
	Història està (MB, 510) ENT.
	Incloure al (MB, 541) ENT.
	Anar a (MB, 565)
	(...)

La Universiada (KA, 164) ²⁷	La història (MB, 14)
Preposició de	
De esgotades (MB, 318)	

Observacions. S'ha donat una alternança entre el manteniment i l'elisió de la vocal neutra, amb predomini de la segona solució, sobretot quan les seqüències han estat emeses per la locutora MB.

Les seqüències integrades per article *la* i nom femení començat en *i*, *u* àtona han presentat alternança entre l'elisió i el manteniment del primer element vocàlic. En una ocasió s'ha conservat la vocal neutra de la preposició *de*, tot i anar seguida d'una vocal.

4.2. El contacte entre una consonant i una vocal

Els contactes entre consonant i vocal s'han resolt sistemàticament d'acord amb les lleis fonètiques catalanes.

4.3. Els grups isosil·làbics /mp/, /nt/, /nk/, /lt/

Reproducció pronúncia col·loquial	Distanciat pronúncia col·loquial
Molt bon (MB, 1)	Cent ' (KA, 28)
Realment " (MB, 53) ENT.	Cent i (KA, 38)
Evident " (MB, 77) ENT.	Pràcticament ' no (MB, 309)
Alt percentatge (MB, 111) ENT.	Evidentment ' mallorquista (MB, 325) ENT.
Tant per (MB, 139) ENT.	Comentant ' tot (MB, 363) ENT.
Ajuntament " (KA, 201)	Pujant ' moltíssim (MB, 398) ENT.
Amb tota (MB, 268)	Gent ' bé (MB, 511) ENT.
Molt reconeguda (KA, 286)	(...)
President de (MB, 325) ENT.	
Gent hi (MB, 346) ENT.	

²⁷ L'article femení ha mantengut sistemàticament la vocal neutra quan es troba situat davant la sigla *UNAE*.

Realment el (MB, 379) ENT.	
Fent molt (MB, 397) ENT.	
Amb es (MB, 448) ENT.	
Molt valorada (MB, 470)	
Concretament està (MB, 526) ENT.	
(...)	

Observacions. Quant a aquest tret consonàntic, els locutors han seguit gairebé de manera sistemàtica la fonètica col·loquial. Ara bé, si el grup isosil·làbic va seguit de consonant, en algunes seqüències s'ha mantengut l'oclusiva perquè s'ha realitzat un breu pausa entre els dos elements. En una ocasió, la locutora KA ha elidit la consonant oclusiva abans de pausa i abans d'element vocàlic.

4.4. Els grups de tres consonants en contacte

Manteniment tres segments consonàntics	Elisió d'un segment consonàntic
Alguns centres (KA, 17)	Els Reis (MB, 6)
Els comerciants (MB, 90) ENT.	Dels consumidors (KA, 20)
Els problemes (MB, 121) ENT.	Associacions de (MB, 47) ENT.
Els nins (KA, 209)	Quins són (MB, 81) ENT.
Els més (KA, 202)	Els Reis (MB, 148)
Seus regals (ES, 244)	Nins de (KA, 172)
Màgics ben (ES, 261)	Els regals (KA, 189)
Els papers (KA, 275)	Trons reials (KA, 204)
Dels visitants (MB, 428) ENT.	Els reis (ES, 244)
Grans concerts (MB, 482)	Aquests dos (MB, 343) ENT.
Abans d'acabar (MB, 557)	Tots dos (MB, 453) ENT.
Gens malament (MB, 565)	Aquest cap (MB, 457)
(...)	Resultats d'aquest (MB, 481)
	Juventuts Musicals (MB, 483)
	Aquest muntatge (MB, 499)

	(...)
--	-------

Observacions. Pel que fa als grups de tres consonants, constatarem que s'ha donat una alternança entre el manteniment dels tres segments en contacte i l'elisió d'un d'aquests segments, amb cert predomini, però, de la segona solució.

4.5. Les assimilacions

No assimilació	Assimilació
Productes (MB, 13)	Aquest primer (MB, 1)
Repte (KA, 40)	Les rebaixes (MB, 23)
Afectarà (MB, 60) ENT.	Exacte (MB, 56) ENT.
Directe (KA, 163)	Aquest costum (MB, 113) ENT.
Cap ni (MB, 235)	Les set (KA, 211)
Accidentals (MB, 271)	Actors (MB, 270)
Equips (MB, 343)	Aquest partit (MB, 321)
Amic seu (MB, 393) ENT.	Les cinc (MB, 441) ENT.
Històric partit (MB, 440) ENT.	Es seu (MB, 448) ENT.
Direcció (KA, 467)	Adopció (MB, 460)
Parlam (MB, 479)	Espectacular (MB, 466)
Adaptar (MB, 518) ENT.	Aquest muntatge (MB, 487)
Haver-te (MB, 553) ENT.	Descentralitzam (MB, 527) ENT.
(...)	Cap de (MB, 569)
	(...)
	Rotacisme
	És vera (MB, 67) ENT.
	Es viatge (MB, 130) ENT.
	Més de (KA, 159)
	Per nins (KA, 172) ENT.
	Tres mil (MB, 381) ENT.
	Es millor (MB, 451) ENT.

	(...)
	Elisió
	Ses rebaixes (MB, 91) ENT.

Observacions. En aquest espai s'ha donat una alternança entre les pronúncies assimilades i les no assimilades. Constatam l'existència d'un seguit de seqüències, inserides en una entrevista, que presenten el fenomen de rotacisme. Cal remarcar també que en una seqüència s'ha elidit la primera consonant del grup, pronúncia que resulta estranya.

PROGRAMA ESPECIAL

Durada: 60 minuts.

Emissió: any 1999.

Periodicitat: puntual.

Locutors que intervenen en els programes analitzats: Joan Martorell (JM), Ricard Pla (RP), Jordi Calleja (JC), Mateu Ramonell (MR)²⁸.

Descripció: Programa emès puntualment per tal de comentar i analitzar la final de la Copa de la UEFA jugada pel Reial Mallorca. El conductor del programa, Joan Martorell, realitza, des del plató, connexions amb els diferents enviats especials:

MR realitza entrevistes als aficionats que es troben a la plaça de ses Tortugues.

RP, JZ, JC, enviats al camp de l'Aston Villa. RP comenta, una vegada acabat el partit, el que ha succeït i succeeix a Birmingham i els locutors JZ i JC realitzen entrevistes a diferents personatges (jugadors, tècnics, directius...)

1. El sistema vocàlic

1.1. Vocals en posició tònica

1.1.1. La vocal neutra en posició tònica

Els locutors, d'acord amb la parla col·loquial, han mantengut la vocal neutra en posició tònica.

1.1.2. El canvi /a/>[•]

²⁸ El locutor Joan Martorell és el conductor d'aquest espai.

1.1.3. Canvis de timbre

a) Sense accent

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
	Penya (MR, 283)

Observacions. El locutor MR ha emès aquest mot amb vocal tancada tònica.

b) Amb accent

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
	Quilòmetres (JM, 115)

Observacions. D'acord amb la parla col·loquial el locutor ha pronunciat aquest mot amb vocal tancada tònica.

1.2. Vocals en posició àtona

1.2.1. Realització de la vocal *a* en posició àtona

Neutralització de la vocal <i>a</i>	Manteniment de la vocal <i>a</i>
També (JC, 183)	També (JM, 59)
També (JC, 191)	També (JM, 79)
També (RP, 209)	També (JM, 105)
També (RP, 218)	També (RP, 144)
També (MR, 323)	També (RP, 159)
Ca seva (JM, 82)	UEFA (JM, 57)
Noltros alguns (MR, 251)	Subcampionat (JM, 368)
Tirar-se (MR, 327)	
Subcampionat (RP, 162)	
Subcampionat (JM, 178)	
Subcampionat (JM, 231)	

Observacions. Quant a l'adverbi *també*, cal dir que els locutors MR i JC l'han pronunciat amb vocal neutra i que, per contra, el locutor MR l'ha articulat amb vocal [a] les tres vegades que el pronuncia. En canvi, el locutor RP ha presentat una alternança, ja

que l'ha emès dues vegades amb vocal mitjana baixa i dues amb vocal neutra. Observam també que la partícula proclítica *ca* i el quantitatiu *alguns* han sofert el procés de neutralització, tot i que només apareixen en una ocasió. Respecte a les seqüències integrades per infinitiu i pronom feble, cal dir que el locutor MR ha pronunciat amb vocal neutra l'infinitiu *tirar*, pel fet que l'accent s'ha desplaçat al pronom feble.

Finalment, hem d'assenyalar que s'ha mantengut la vocal [a] a la sigla *UEFA* i en el mot *subcampion*, en una ocasió, per influència de la pronúncia castellana²⁹.

1.2.2. Excepcions a la regla de reducció. Vocals anteriors

Realització [•]	Realització [e]
Quedat (MR, 47)	Especial (JM, 2)
	Quedarà (JM, 14)
	Esperada (MR, 33)
	Expectatives (JM, 75)
	Aixecat (JM, 76)
	Esperat (JM, 98)
	Especial (JM, 111)
	Espectadors (JM, 113)
	Quilòmetres (JM, 115)
	Londres (JM, 115)
	Espectadors (RP, 132)
	Supercopa (RP, 143)
	Especial (RP, 211)
	Especial (RP, 211)
	Especial (RP, 220)
	Deixar (JM, 234)
	Esperar (MR, 258)
	Esperant (JM, 290)

²⁹ Cal apuntar que el llinatge *Zaldívar* s'ha emès, excepte en una ocasió, d'acord amb la fonètica castellana, és a dir, amb [a] en posició àtona i amb fricativa interdental.

	Especial (JM, 294)
	Especial (JM, 300)
	Esperar (MR, 349)
	Especial (JM, 374)

Observacions. En aquest programa s'ha produït un domini gairebé total dels mots realitzats amb vocal [e] en posició àtona. S'ha seguit, per tant, la fonètica col·loquial. Cal dir que entre els mots que presenten realització [e] s'ha repetit en vuit ocasions el vocable *especial*.

1.2.3. La terminació *-ia* en els mots esdrúixols

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
Victòria (JM, 7)	Gràcies (MR, 43)
Història (JM, 8)	Referència (JM, 118)
Matèria (JM, 10)	Gràcies (JZ, 154)
Matèria (JM, 11)	Gràcies (RP, 155)
Momentània (JM, 12)	Gràcies (RP, 168)
Consciència (JM, 15)	Gràcies (RP, 168)
Importància (JM, 15)	Gràcies (JC, 191)
Victòria (JM, 27)	Gràcies (JZ, 202)
Victòria (MR, 33)	Gràcies (RP, 218)
Història (MR, 34)	Gràcies (MR, 260)
Gràcies (JM, 52)	Referència (JM, 288)
Gràcies (JM, 62)	Referència (JM, 315)
Victòria (JM, 99)	
Importància (JM, 101)	
Satisfactòria (JM, 102)	
Trajectòria (JM, 102)	
Història (RP, 127)	
Gràcies (RP, 209)	
Gràcies (RP, 209)	

València (RP, 216)	
Gràcies (RP, 217)	
Gràcies (JM, 225)	
Momentània (JM, 227)	
Momentània (JM, 233)	
Consciència (JM, 234)	
Història (JM, 235)	
Gràcies (MR, 280)	
Gràcies (JM, 287)	
Història (JM, 292)	
Gràcies (JM, 365)	
Història (JM, 373)	

Observacions. S'ha produït una alternança entre el manteniment i l'elisió de la vocal neutra, amb un predomini de la primera solució. Cal remarcar, però, que el mot que ha presentat més casos de caiguda de la vocal neutra és el vocable *gràcies*, sobretot quan es troba emplaçat al final d'una entrevista.

1.2.4. L'afèresi de la vocal neutra. Mots d'ús freqüent

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
Han acompanyat (JM, 61)	Hagués aconseguit (JM, 97)
Per haver (JC, 186)	
Hem arribat (JZ, 197)	
Han aconseguit (MR, 247)	
Mallorquinisme 'havent (JM, 292)	
“ havent (JM, 292)	
Havent aconseguit (JM, 293)	
L'hem haguda (MR, 319)	
Gent arribàs (MR, 320)	
Quan arribi (MR, 334)	
Han aguantat (JC, 361)	

Per anar (MR, 362)	
Quan arribi (MR, 362)	

Observacions. Constatam que mots com *anar*, *acompanyar*, *haver*, *arribar*, *aconseguir* o *aguantar* han conservat, excepte en un cas, la vocal neutra inicial quan van precedits de consonant. El locutor que ha elidit la vocal a la seqüència *hagués aconseguit*, l'ha conservada, en canvi, a la combinació *havent aconseguit*.

1.2.5. El procés de descens vocàlic /i/>[•]

1.2.6. El procés de palatalització vocàlica /•/>[i]

Manca de palatalització /•/>[i]	Palatalització /•/>[i]
Gegant (JM, 69)	Caigut (RP, 132)
Decidit (JM, 73)	Caigut (RP, 215)
Aixecat (JM, 76)	
Gegants (JM, 306)	

Observacions. El locutor RP ha efectuat el canvi /•/>[i] en el participi *caigut*. En canvi, el locutor JM ha conservat la vocal neutra sense palatalitzar en els mots *gegant*, *decidit* i *aixecat*.

1.2.7. El fenomen d'inflexió vocàlica /•/> [o]

Manca d'inflexió /•/> [o]	Inflexió /•/> [o]
Nostres (JM, 10)	Nostre (JM, 29)
Nostre (JM, 123)	Home (RP, 141)
Nostre (RP, 135)	Home (RP, 144)
Nostre (JC, 192)	Home (RP, 171)
Homes (JZ, 204)	Home (RP, 175)
Nostres (RP, 210)	Nostre (RP, 240)

	Nostre (JM, 307)
	Nostre (JM, 316)

Observacions. Pel que fa als mots *nostre* i *home*, constatarem que s'ha produït una alternança entre les pronúncies amb vocal neutra i les realitzacions amb [o] final, amb un lleuger predomini de la primera solució.

1.2.8. Inserció de vocal neutra

a) L'epèntesi de la vocal neutra

b) L'epítesi de la vocal neutra

1.2.9. Sistema de reducció. Vocals posteriors

Els locutors han reduït a [o] els fonemes subjacents /o/, /•/ situats en posició àtona.

1.2.10. Els canvis /o/>[u], /u/>[o]

a) Canvi /o/>[u]

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Recollit (JM, 87)	Joan (MR, 31)
Títol (RP, 143)	Joan (MR, 45)
Cobertura (RP, 220)	Joan (RP, 146)
Títol (MR, 248)	Joan (JC, 192)
Capítol (JM, 291)	Joan (RP, 210)
	Joan (MR, 243)
	Joan (MR, 257)
	Joan (MR, 290)
	Joan (MR, 307)

	Joan (MR, 369)
--	----------------

Observacions. En aquest espai només ha experimentat el canvi /o/>[u] l'antropònim *Joan*.

b) Canvi /u/>[o]

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Suport (RP, 220)	

Observacions. L'únic mot susceptible d'experimentar aquest canvi fonètic s'ha articulat d'acord amb la grafia.

1.2.11. Altres canvis relacionats amb les vocals

2. Diftongs i hiats

2.1. Els grups *qua, gua*

Manteniment dels grups <i>qua, gua</i>	Monoftongació dels grups <i>qua, gua</i>
Guanyat (JM, 5)	Guanyar (MR, 35)
	Guanyat (RP, 146)
	Guanyat (JC, 188)
	Qualque (JM, 233)
	Guanyat (MR, 246)
	Guanyat (MR, 255)
	Guanyar (MR, 269)
	Aguantat (MR, 357)
	Aguantat (MR, 361)

Observacions. Només un dels deu mots que apareixen en el corpus , ha conseqvat el diftong *ua* dels grups *qua, gua*. El procés de monoftongació s'ha donat independentment del tipus de fragment en què es troba inserit el mot.

2.2. Els verbs *veure, beure*

Realització [•]	Realització [o]
Veure (JM, 365)	Veure (JM, 86)
	Veure (JM, 88)

Observacions. Quant a l'infinitiu *veure*, observam que s'ha produït una alternança entre el manteniment de la vocal neutra i la seva conversió en [o], amb un lleuger predomini d'aquesta segona realització.

2.3. Les combinacions vocàliques a domini de mot

a) Vocal dèbil+vocal forta

Pronúncies amb hiat	Pronúncies amb diftong
Suat (RP, 156)	

Subcampió (RP, 162)	
Subcampió (RP, 178)	
Subcampionat (JM, 231)	
Actuat (MR, 283)	
Actuat (MR, 284)	
Continuar (MR, 285)	
Avió (JM, 371)	
Subcampió (JM, 368)	
Poliesportiu (JM, 66)	Poliesportiu (JM, 68)
	Poliesportiu (JM, 79)
	Elisió
	Serietat (JM, 311)

Observacions. En primer lloc, hem de dir que els locutors, d'acord amb el català de Mallorca, han mantengut la pronúncia amb hiat en els mots *subcampió*, *subcampionat*, *actuat*...

En segon lloc, constatam que el locutor JM ha pronunciat el mot *poliesportiu* una vegada amb hiat i les altres dues amb diftong. Ambdues solucions es donen en la parla col·loquial i depenen del ritme de parla.

Finalment cal dir que l'elisió de la vocal neutra del mot *serietat* s'explica per un defecte puntual de pronúncia.

b) Vocal forta+vocal dèbil

Vocal dèbil+vocal dèbil

3. El sistema consonàntic

3.1. Fricativa labiodental sonora

3.1.1. L'oposició *b/v*

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
	Mòbil (MR, 321)

Observacions. El locutor RP ha emès el mot *mòbil* amb oclusiva labiodental.

3.1.2. El canvi /w/>[v]

Realització [w]	Realització [v]
Deu esser (JM, 26)	
Trofeu europeu (MR, 36)	

Observacions. El locutor JM ha conservat l'aproximant labial d'aquestes seqüències, és a dir, no l'ha sotmesa al canvi /w/>[v].

3.1.3. L'afegiment de *v* antihàtica

Manca d'inserció de [v]	Inserció de [v]
Allà on (JM, 16)	
A on (JM, 59)	
Allà on (JM, 120)	
Camp on (JC, 192)	

Observacions. En cap de les seqüències que apareixen en el corpus d'aquest programa s'ha inserit la consonant labiodental davant l'adverbi *on*.

3.1.4. Altres canvis relacionats amb les labiodentals

3.2. Fricatives i africades alveolars

3.2.1. L'oposició fricativa sonora / fricativa sorda

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Desolació (JM, 12)	Impressió (MR, 43)
Pressupost (JM, 18)	Impressionat (MR, 264)
Pressupost (MR, 49)	
Desenvolupament (JM, 65)	
Autobusos (JM, 88)	
Pausa (JM, 108)	
Precisament (JM, 119)	
Zona (JC, 138)	
Zona (RP, 146)	
Visiblement (JC, 181)	
Vicepresident (JZ, 196)	
Desolació (JM, 227)	
Desolació (JM, 233)	

Observacions. En general, en aquest espai, les consonants fricatives alveolars s'han articulat d'acord amb la forma gràfica. Només dos mots, que comparteixen la mateixa arrel, s'han pronunciat amb canvi de sonoritat. Ambdós vocables han estat emesos pel mateix locutor.

3.2.2. El procés de palatalització /s/ > [•]

3.2.3. La terminació *-itzar*

Realització [dz]	Realització [z]
Protagonitzada (JM, 22)	Organitzant (MR, 262)
Realització (RP, 219)	

Observacions. Tot i que només apareixen tres vocables que contenguin el grup *-itzar*, constatarem que s'ha produït una alternança entre la pronúncia amb africada i la pronúncia amb fricativa, amb un domini, però, de la primera solució.

3.2.4. La caiguda de *s* intervocàlica

3.2.5. Altres canvis relacionats amb les fricatives alveolars

El locutor ha elidit la fricativa palatal implosiva del numeral *dos* a la seqüència *dos-cents* (JM, 114).

3.3. Fricatives i africades palatals

3.3.1. La fricativa palatal sonora en posició intervocàlica

3.3.2. La fricativa palatal sorda en posició intervocàlica

La fricativa palatal sorda en posició intervocàlica s'ha realitzat sistemàticament [•].

3.3.3. Les fricatives palatals en posició inicial i postconsonàntica

Les sibilants palatals /•/, /•/ en posició inicial i postconsonàntica s'han pronunciat fricatives, és a dir, no han sofert el procés d'africació.

3.3.4. Altres canvis relacionats amb les palatals

3.4. Nasals

3.4.1. Els grups integrats per nasal i fricativa alveolar

Manteniment de la nasal	Elisió de la nasal
Constal·lació (JM, 19)	Instants (JM, 4)
Instants (JM, 14)	Instants (JM, 20)
Instants (JM, 78)	Retransmès (JM, 71)
Constitueix (JM, 365)	Instants (JM, 92)
Instants (JM, 376)	Instants (JM, 296)
	Consciència (JM, 15)
	Consciència (JM, 234)

Observacions. Quant als grups integrats per una nasal i una fricativa alveolar, s'ha produït una alternança entre el manteniment i l'elisió de la nasal. Podem observar que tots els mots han estat emesos pel mateix locutor. Cal esmentar que en el substantiu *consciència*, d'acord amb la parla col·loquial, la consonant que s'ha eliminat ha estat precisament la fricativa alveolar.

3.4.2. La nasal palatal en posició preconsonàntica

Realització [•]	Realització [jn]
Company ' Mateu (JM, 29)	Anys (RP, 34)
Company ' Ricard (JM, 125)	Companys (JM, 107)
Company ' Jordi (RP, 135)	Any passat (JM, 129)
Company ' Joan (JC, 192)	Anys (RP, 163)
Company ' Mateu (JM, 240)	Companys (RP, 210)
Company ' Joan (JM, 307)	Companys (JM, 225)
	Company Mateu (JM, 316)

Observacions. En aquest programa s'ha produït una alternança entre les realitzacions [•] i [jn]. La nasal no s'ha sotmès a un procés de despalatalització quan s'ha realitzat una petita pausa entre els dos elements que integren la seqüència.

3.4.3. El procés de dissimilació de la nasals

3.4.4. La nasal alveolar en contacte amb vocal alta

3.4.5. La nasal alveolar geminada gràfica

Realització geminada	Realització simple
	Connexió (JM, 23)
	Connexió (JM, 52)
	Connexió (RP, 135)
	Connexió (JC, 191)
	Connexió (JC, 286)
	Connexió (RP, 319)
	Connexió (RP, 363)

Observacions. Convé assenyalar que el mot *connexió* s'ha emès amb nasal simple totes les vegades que apareix.

3.4.6. Altres canvis relacionats amb les nasals

Realització simple	Realització geminada
Imatges (JC, 351)	Imatges (JM, 66)
	Imatges (JM, 94)
	Imatges (JM, 104)

Observacions. El locutor JM ha pronunciat el substantiu *imatge* amb nasal doble, totes les vegades que apareix. Aquesta geminació em sembla molt forçada i, de fet, sona estranya a l'oient. En canvi, el locutor JC l'ha articulada amb una sola consonant nasal.

3.5. Bategant

3.5.1. La consonant bategant en posició final de mot

Elisió de la bategant	Manteniment de la bategant
	Futur (MR, 269)

Observacions. La bategant s'ha mantengut en el mot *futur*, pel fet que es tracta d'un mot que la manté també en la parla col·loquial.

3.5.2. La consonant bategant en posició interior de mot. Verbs *prendre* i *perdre*

Manteniment de la bategant	Elisió de la bategant
Perdre (MR, 252)	

Observacions. La segona consonant bategant s'ha conservat a la forma *perdre*, l'única vegada que apareix aquesta peça lèxica.

3.5.3. Metàtesi de la consonant bategant

3.5.4. Altres canvis relacionats amb les bategants

El locutor MR ha afegit una consonant bategant a la segona síl·laba del mot *indescriptible* (MR, 249). Es tracta d'una errada puntual de pronúncia

3.6. Laterals

3.6.1. La iodització

Realització [•]	Realització [j]
	Recollit (JM, 87)
	Vermells (JM, 89)

	Guillem (RP, 175)
	Guillem (JC, 180)
	Consell (JC, 194)
	Vull (MR, 322)

Observacions. Tot i que s'han trobat pocs mots que presentin una lateral palatal procedent dels grups llatins K'L, G'L, LY, observam que l'única solució existent ha estat precisament la iodització

3.6.2. El procés de despalatalització de la lateral palatal

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Els (JM, 24)	
Aquells (JM, 80)	
Bell nou (JM, 110)	

Observacions. No s'ha donat cap cas de despalatalització de la terminació *-ell* en posició preconsonàntica.

3.6.3. La lateral geminada

Realització geminada	Realització simple
Al·lotes (MR, 343)	Constal·lació (JM, 19)
	Il·lusió (MR, 46)
	Excel·lent (RP, 171)
	Excel·lent (RP, 172)
	Excel·lent (RP, 222)

Observacions. Excepte el substantiu *al·lotes*, la resta de mots que contenen una lateral geminada gràfica s'han emès amb consonant simple.

3.6.4. El procés de palatalització de la lateral alveolar

Manca de palatalització de la lateral	Palatalització de la lateral
Milions (JM, 18)	

Milions (JM, 113)	
-------------------	--

Observacions. El mot *milions* s'ha articulat amb consonant lateral alveolar les dues vegades que apareix, és a dir, no s'ha produït el canvi /l/ > [•].

3.6.5. El procés de dissimilació de la consonant lateral

3.6.6. Altres canvis relacionats amb les laterals

Tot i que en aquest espai la consonant lateral s'ha emès d'acord amb la pronúncia tradicional mallorquina, el locutor JM, en algun mot, l'ha articulada sense ressonància velar.

3.7. Oclusives

3.7.1. La terminació *-tat*

Realització [tat]	Realització [dat]
Societat (JM; 7)	Oportunitat (JZ, 150)
Ciutat (JM, 24)	Unitat (MR, 320)
Ciutat (JM, 64)	Integritat (MR, 321)
Ciutat (JM, 85)	Integritat (MR, 323)
Publicitat (JM, 108)	
Societat (JM, 117)	
Autoritats (JZ, 148)	
Autoritats (JZ, 149)	
Seguretat (JM, 234)	
Publicitat (JM, 297)	
Societat (JM, 306)	
Serietat (JM, 311)	

Intensitat (JM, 366)	
Publicitat (JM, 376)	

Observacions. Constatam que quatre dels devuit mots que apareixen en el corpus, han experimentat el procés de sonorització *tat*>*dat*. Per tant, tot i que els locutors han intentat guiar-se per la forma gràfica, s’han escapat algunes pronúncies col·loquials. Cal dir que el locutor JM és l’únic que manté la terminació *-tat* sense modificacions.

3.7.2. Els grups isosil·làbics /bl/, /gl/

Realització doble	Realització simple
Emblemàtic (JM, 24)	Obligat (MR, 31)
Emblemàtic (JM, 25)	Possiblement (RP, 204)
Emblemàtic (JM, 53)	Indescriptible (MR, 249)
Publicitat (MR, 108)	Obligats (JM, 376)
Inevitable (JM, 118)	
Visiblement (JC, 181)	
Oblidem (JM, 236)	
Impossible (MR, 250)	
Publicitat (JM, 376)	

Observacions. En aquest programa s’ha produït una alternança entre la realització geminada i la simple del grup /bl/, amb un domini, però, de la segona solució.

3.7.3. Les oclusives palatals

Els locutors d’aquest espai han articulat els fonemes oclusius /k/, /g/ a la zona velar.

3.7.4. El canvi /d/ > [r]. El verb *poder*

Realització [d]	Realització [•]
Podríem (MR, 47)	
Podrem (MR, 49)	

Podia (JM, 73)	
Podien (JM, 74)	
Podria (JZ, 151)	
Podria (MR, 269)	

Observacions. Quant al verb *poder*, cal dir que no s'ha donat cap cas de canvi /d/>[•]. Per tant, s'ha respectat sistemàticament la forma escrita.

3.7.5. Els grups integrats per oclusiva i fricativa alveolar

3.7.6. El grup N'R romànic

3.7.7. Els grups llatins T'L, D'L, J'L, G'L

3.7.8. Afegiment de dental en posició final de mot

a) L'epítesi de *t* en els mots plans

b) L'epítesi de *t* a la partícula *quan*

Manca d'epítesi de [t]	Epítesi de [t]
	Quan arribi (MR, 334)
	Quan arribi (MR, 362)

Observacions. En ambdues seqüències el locutor ha inserit una consonant dental a la conjunció *quan*. Aquestes realitzacions s'adiuen amb les que es donen en la parla col·loquial.

3.7.9. El grup *mp* en posició de coda sil·làbica

3.7.10. El grup *nk* en posició preconsonàntica

3.7.11. Altres canvis relacionats amb les oclusives

3.8. La lletra *x* amb so alveolar

Ex+vocal

Realització [gz]	Realització [dz]
	Exactament (JC, 179)
	Exemple (JC, 187)
	Exemple (MR, 274)

Ex+consonant

Realització [ks]	Realització [s]
	Expectatives (JM, 75)
	Excel·lent (RP, 171)
	Excel·lent (RP, 172)
	Excel·lent (RP, 222)

Vocal+x+vocal

Realització [ks]	Realització [ts]
Connexió (JM, 23)	Connexió (JC, 186)
Connexió (JM, 52)	Connexió (JC, 191)
Pròxims (JM, 103)	Connexió (MR, 319)

Connexió (RP, 135)	Connexió (MR, 363)
--------------------	--------------------

Observacions. Quan la grafia *x* forma part de l'aplec *ex*, s'ha realitzat sempre d'acord amb la pronúncia col·loquial, tant si aquest aplec va seguit de consonant com si va seguit de vocal. En canvi, si la grafia *x* es troba situada entre dues vocals, s'ha produït una alternança entre les realitzacions col·loquials i les normatives. Cal dir que, en aquest darrer cas, els locutors que no han reproduït les solucions col·loquials són JC i MR.

3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/

D'acord amb la fonètica castellana noms com *Calleja* (RP, 136) i *Marcelino* (JC, 165) s'han emès amb consonant interdental i fricativa palatal respectivament. Els locutors també han conservat, excepte en una ocasió, l'interdental del llinatge *Zaldívar* (RP, 210).

4. Fonètica sintàctica

4.1. El contacte vocàlic. La vocal neutra

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
Meta allà (JM, 16)	Programa especial (JM, 2)
Que el (JM, 72)	Que hagués (JM, 26)
També a (JM, 79)	Mica es (MR, 37)
Satisfactòria aquesta (JM, 102)	Tota aquesta (MR, 50)
Espanyola a (JM, 111)	Que el (JM, 96)
Mallorca a (RP, 132)	No està (RP, 159)
Darrera edició (RP, 162)	Ha estat (RP, 222)
Troba el (JC, 192)	Que hem (JM, 232)
Això és (JM, 299)	Esperar en (MR, 258)
Que ens (JM, 315)	Que han (JM, 290)
Nostra integritat (MR, 321)	Quina hora (MR, 336)
(...)	(...)
La història (JM, 8)	La importància (JM, 15)
La història (JM, 291)	La importància (JM, 101)

Observacions. En aquest espai s'ha donat una alternança entre el manteniment i l'elisió de la vocal neutra en contacte amb un altre segment vocàlic.

En algunes ocasions s'ha elidit fins i tot la vocal de l'article femení *la* quan aquesta peça lèxica va seguida d'un nom començat en vocal *i* àtona. Els dos casos que no presenten elisió s'han emès amb hiat.

4.2. El contacte entre una consonant i una vocal

Els contactes entre consonant i vocal s'han resolt sistemàticament d'acord amb les lleis fonètiques catalanes.

4.3. Els grups isosil·làbics /mp/, nt/, /nk/, /lt/

Reproducció pronúncia col·loquial	Distanciat pronúncia col·loquial
Disputant aquest (JM, 9)	Gent ‘ s’ha (JM, 28)
Molt contenta (MR, 38)	Moment ‘ de (MR, 35)
Finalment “ (MR, 45)	Gent ‘ que (MR, 50)
Durant tot (JM, 87)	Evidentment ‘ molt (RP, 141)
Endavant “ (JM, 123)	President ‘ mallorquinista (RP, 176)
Endavant Jordi (RP, 169)	Realment ‘ de (JM, 235)
Durant tota (JC, 185)	Esperant ‘ l’arribada (JM, 290)
Possiblement un (RP, 204)	(...)
Molt llargues (MR, 244)	
Impressionant (MR, 264)	
Havent aconseguit (JM, 292)	
Font de (MR, 324)	
Punt de (JM, 315)	
Tenint com (JM, 287)	
(...)	

Observacions. En general els locutors han reproduït la parla col·loquial. Ara bé, en algunes ocasions s’ha mantengut l’oclusiva abans d’un segment consonàntic pel fet que s’ha realitzat una pausa entre els dos elements que integren la seqüència.

4.4. Els grups de tres consonants en contacte

Manteniment tres segments consonàntics	Elisió d’un segment consonàntic
Dels sis (JM, 60)	Dels mallorquinistes (JM, 11)
Llocs ‘ de (JM, 80)	Aquest primer (MR, 35)
Minuts ‘ continuarem (JM, 103)	Aquest moment (MR, 36)
Perd ‘ l’equip (RP, 126)	Dels protagonistes (RP, 155)
President ‘ del (RP, 145)	Dels membres (JC, 193)
Destacats ‘ del (RP, 205)	Als companys (RP, 210)

Aficionats ‘ més (MR, 251)	Aquest subcampeonat (JM, 239)
Menuts ‘ que (MR, 251)	Noms tu (MR, 260)
Minuts de (JM, 296)	Dels jugadors (JM, 290)
Minuts per (JM, 299)	Grups musicals (MR, 284)
Noms ‘ tu (MR, 325)	Aquest programa (JM, 294)
Aquest ‘ programa (JM, 374)	Destacats d’un (JM, 304)
(...)	(...)

Observacions. En aquest espai s’ha donat una alternança entre el manteniment dels tres segments consonàntics i l’elisió d’un d’aquests. Ara bé, quan s’ha optat per la primera solució és perquè s’ha realitzat, normalment, una breu pausa entre els dos mots que integren la seqüència.

4.5. Les assimilacions

No assimilació	Assimilació
Futbol (JM, 22)	Victòria (JM, 7)
Llocs (JM, 54)	Objectiu (JM, 15)
Directe (JM, 71)	Resultat final (JM, 97)
Llocs (JM, 80)	Aquest partit (JM, 116)
Satisfactòria (JM, 102)	Aquest partit (JM, 116)
Trajectòria (JM, 102)	Afectat (RP, 144)
Espectadors (JM, 113)	Efectivament (JZ, 147)
Acostar-vos (RP, 125)	Subcampió (RP, 162)
Espectadors (RP, 132)	Actuat (MR, 283)
Decepció (JC, 139)	Volgut perdre (MR, 252)
Parlar (RP, 170)	Aquest resum (JM, 309)
Reflectint (JM, 228)	Tractar (JM, 311)
Parlar (MR, 250)	Aquest moment (MR, 322)
Tirar-se (MR, 327)	Vist que (MR, 352)
Partit que (JM, 366)	Futbol (JM, 306)
(...)	(...)

	Rotacisme
	Des de (MR, 242)
	Es mallorquinistes (MR, 257)
	Tornàs guanyar (MR, 269)
	Primers gols (MR, 360)
	Gràcies Mateu (JM, 365)
	(...)
	Elisió
	Objectiu (JM, 15)
	Tot lo (MR, 283)

Observacions. Podem comprovar que s'ha donat una alternança entre les realitzacions assimilades i les no assimilades. Cal dir que en aquest espai s'han donat alguns casos de rotacisme, fenomen que, d'altra banda, es considera força col·loquial. En dues ocasions el locutor JM ha eliminat la primera consonant del grup.

FUTBOL

Durada: 90 minuts.

Emissió: any 1998.

Periodicitat: puntual.

Locutors que intervenen en els programes analitzats: Ricard Pla (RP), Jordi Calleja (JC)³⁰.

Descripció: Partit de futbol disputat entre el Barcelona i el Reial Mallorca. Final de la Supercopa d'Espanya.

1. El sistema vocàlic

1.1. Vocals en posició tònica

1.1.1. La vocal neutra en posició tònica

Els locutors, d'acord amb la parla col·loquial, han mantengut la vocal neutra en posició tònica.

1.1.2. El canvi /a/>[•]

Realització [a]	Realització [•]
Butxaca (JC, 10)	

Observacions. En aquest mot el locutor ha mantengut la vocal [a] en posició tònica.

³⁰ En aquesta retransmissió Ricard Pla és el locutor principal i Jordi Calleja és el locutor ajudant.

1.1.3. Canvis de timbre

a) Sense accent

Reproducció pronúncia col·loquial	Distanciat pronúncia col·loquial
	Treta (JC, 137)
	Treta (JC, 144)

Observacions. El locutor JC, a l'hora d'emetre el participi *treta* s'ha distanciat de la pronúncia col·loquial, ja que l'ha pronunciat una vegada amb vocal neutra i l'altra amb vocal oberta.

b) Amb accent

1.2. Vocals en posició àtona

1.2.1. Realització de la vocal *a* en posició àtona

Neutralització de la vocal <i>a</i>	Manteniment de la vocal <i>a</i>
També (RP, 45)	També (RP, 48)
També (RP, 203)	També (RP, 64)
També (JC, 252)	També (RP, 73)
També (RP, 369)	També (RP, 232)
També (RP, 395)	També (RP, 258)
També (RP, 401)	També (RP, 307)
També (JC, 241)	També (RP, 383)
També (JC, 416)	També (RP, 375)
També (JC, 432)	També (RP, 410)
També (JC, 521)	També (RP, 570)
També (JC, 600)	També (RP, 578)
També (RP, 627)	També (RP, 617)
També (JC, 647)	També (RP, 642)
Tampoc (JC, 180)	També (RP, 643)

Tampoc (RP, 344)	També (RP, 660)
Tampoc (RP, 344)	També (RP, 676)
Tampoc (JC, 594)	També (RP, 687)
#Alguns (JC, 341)	Tampoc (RP, 5)
Contar-vos (RP, 16)	Blaugrana (RP, 461)
	Blaugrana (RP, 611)
	Blaugrana (RP, 614)
	Blaugrana (RP, 624)
	Barjuan (RP, 394)
	Barjuan (RP, 424)

Observacions. Quant al mot *també* cal dir que el locutor RP ha alternat les pronúncies [a] / [•], amb un predomini, però, de la primera solució. En canvi, el locutor JC l’ha emès sempre amb vocal neutra. Pel que fa a l’adverbi *tampoc*, el locutor RP l’ha realitzat una vegada amb vocal mitjana baixa i l’altra amb vocal neutra. Ha alternat una altra vegada ambdós tipus de pronúncies. En canvi, el locutor JC l’ha emès amb vocal neutra les tres vegades que apareix. Constatam que aquest mateix locutor també ha pronunciat amb vocal [•] l’indefinit *algun*.

La vocal *a* gràfica s’ha realitzat [•] a la seqüència *contar-vos*, pel fet que l’accent ha recaigut sobre el pronom. Finalment, cal dir que la vocal *a* àtona s’ha conservat en el primer element del mot compost *blaugrana* i en el llinatge català *Barjuan*³¹.

1.2.2. Excepcions la regla de reducció. Vocals anteriors

Realització [•]	Realització [e]
Espectacular (RP, 63)	Pesar (RP, 10)
Megafonia (RP, 112)	Recuperats (RP, 47)
Córner (RP, 132)	Pesar (RP, 72)
Córner (RP, 132)	Quedat (RP, 221)

³¹ Cal esmentar que el llinatge *Garcia* s’ha pronunciat amb [a] quan acompanya el nom *Dani*: *Dani Garcia* (JC, 566, 644). En canvi, quan acompanya el nom *Óscar* s’ha emès amb vocal neutra: *Óscar Garcia* (JC, 397). Quant al llinatge *Carreras*, s’ha constatat que, excepte en una ocasió, s’ha emès amb vocal neutra en posició àtona: *Carreras* (RP, 53, 91, 115).

Córner (RP, 135)	Velocitat (JC, 227)
Córner (RP, 141)	Esperar (RP, 245)
Córner (JC, 143)	Esperances (JC, 253)
Temporada (JC; 226)	Supercopa (JC, 255)
Pretemporada (JC, 297)	Frenar (JC, 272)
Pretemporada (JC, 297)	Deixarà (RP, 278)
Córner (RP, 327)	Expectatiu (JC, 284)
Temporada (JC, 341)	Superar (JC, 285)
Perjudiqui (RP, 364)	Supercopa (JC, 286)
Córner (RP, 386)	Pesar (RP, 287)
Córner (RP, 391)	Esperat (RP, 294)
Córner (RP, 413)	Supercopa (JC, 299)
Córner (RP, 418)	Exbarcelonista (RP, 307)
Córners (RP, 420)	Devuit (RP, 346)
Córner (RP, 511)	Regat (RP, 360)
Sevillà (JC, 522)	Legal (RP, 362)
Pedrera (RP, 679)	Supercopa (JC, 372)
	Quedarà (RP, 402)
	Exmadridista (RP, 411)
	Supercopa (JC, 445)
	Competició (JC, 444)
	Supercopa (JC, 468)
	Queixava (RP, 469)
	Supercopa (RP, 478)
	Supercopa (JC, 488)
	Supercopa (RP, 547)
	Penjarà (RP, 574)
	Devuit (RP, 619)
	Pesar (RP, 624)
	Velocitat (RP, 681)
	Superat (RP, 682)

	Pegat (RP, 686)
	Llevat (RP, 701)

Observacions. Observam que s’ha produït una alternança entre les realitzacions [•] / [e], amb un predomini, però, de la segona solució. Ara bé, les pronúncies amb vocal tancada haurien augmentat considerablement si s’haguessin comptabilitzat els mots que contenen el grup vocàlic *ea*. Cal fer constar que un dels mots més freqüents en aquest tipus de retransmissions, *córner*, s’ha pronunciat amb vocal neutra les dotze vegades que apareix, la qual cosa ha fet que augmentin amb força el nombre de solucions amb vocal [e]³².

1.2.3. La terminació *-ia* en els mots esdrúixols

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
Magnificència (RP, 69)	Circumstància (JC, 122)
Referència (RP, 86)	Potència (RP, 403)
Eliminatòria (RP, 319)	Extraordinària (RP, 324)
Experiència (JC, 668)	Extraordinària (RP, 454)
	Extraordinària (RP, 509)
	Extraordinària (RP, 564)
	Victòria (RP, 649)

Observacions. En aquest programa s’ha donat un predomini de les formes que presenten caiguda de la vocal neutra. Cal afegir, a més, que un dels mots que ha mantengut la vocal final, *magnificència*, és poc emprat en la parla col·loquial.

1.2.4. L’afèresi de la vocal neutra. Mots d’ús freqüent

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
Hem anat (RP, 10)	Com havia (RP, 471)
“ arribar (RP, 28)	“ assenyalen (RP, 576)
Més acostat (RP, 238)	Pot arribar (RP, 655)

³² Pel que fa al llinatge *Celades*, cal apuntar que el locutor JC l’ha emès sistemàticament amb vocal tancada: *Celades* (JC, 100, 552, 559, 593, 596). En canvi, el locutor RP ha alternat les pronúncies [e] / [•]: *Celades* [e] (RP, 46, 626, 628, 635); *Celades* [•] (RP, 83, 691).

En aconseguir (RP, 290)	“ avantatge (RP, 659)
Pogut arribar (RP, 355)	“ assenyalen (RP, 712)
Amb avantatge (RP, 440)	“ avantatge (RP,699)
Descaradament aferrat (RP, 450)	“ avantatge (RP, 699)
I ‘ agafant (RP, 466)	
Per aconseguir (RP, 478)	
Només arriba (JC, 548)	
“ arriba (RP, 575)	
Pot haver (RP, 576)	

Observacions. S’ha produït una alternança entre el manteniment i l’elisió de la vocal inicial d’aquests mots, amb predomini, però, de la primera solució.

1.2.5. El procés de descens vocàlic /i/>[•]

1.2.6. El procés de palatalització vocàlica /•/>[i]

Manca de palatalització /•/>[i]	Palatalització /•/>[i]
Decidiria (JC, 99)	Seixanta (RP, 13)
Decidit (JC, 101)	
Queixava (RP, 469)	

Observacions. Constatam que els mots *decidir* i *queixava* no han experimentat el canvi /•/>[i]. En canvi, el locutor RP ha transformat en [i] la vocal neutra del mot *seixanta*.

Quant al mot *queixava*, cal tenir en compte que en el català de Mallorca existeixen les dues pronúncies, [e] / [i], depenent de la zona geogràfica. És possible, per tant, que el locutor que ha emès aquest mot, no el palatalitzi tampoc en el parlar col·loquial.

1.2.7. El fenomen d’inflexió vocàlica /•/> [o]

Manca d’inflexió vocàlica /•/> [o]	Inflexió vocàlica /•/> [o]

Homes (RP, 66)	Home (JC, 29)
Home (RP, 119)	Home (JC, 124)
Home (RP, 158)	Homes (RP, 141)
	Home (JC, 144)
	Homes (RP, 172)
	Home (JC, 189)
	Homes (JC, 209)
	Home (JC, 298)
	Homes (RP, 320)
	Home (RP, 322)
	Home (RP, 322)
	Homes (RP, 351)
	Home (RP, 370)
	Home (RP, 403)
	Homes (RP, 440)
	Home (RP, 449)
	Home (JC, 464)
	Home (RP, 475)
	Home (RP, 501)
	Home (RP, 513)
	Homes (JC, 520)
	Home (RP, 539)
	Home (RP, 603)
	Homes (RP, 631)
Genolls (JC, 104)	

Observacions. El fenomen d'inflexió /•/>[o], en el mot *home*, s'ha donat gairebé de manera sistemàtica. En canvi, el substantiu *genoll*, tot i que només apareix una vegada, no ha experimentat el canvi /•/>[o].

1.2.8. Inserció de vocal neutra

a) L'epèntesi de la vocal neutra

b) L'epítesi de la vocal neutra

1.2.9. Sistema de reducció. Vocals posteriors

Els locutors han reduït a [o] els fonemes subjacents /o/, /•/ situats en posició àtona.

1.2.10. Els canvis /o/>[u], /u/>[o]

a) Canvi /o/>[u]

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Roger (RP, 7)	Roger (JC, 26)
Roger (RP, 148)	Joan (RP, 89)
Roger (RP, 156)	Roger (RP, 152)
Roger (RP, 236)	Roger (RP, 184)
Joventut (RP, 306)	Roger (RP, 367)
Roger (RP, 309)	Josep (JC, 552)
Roger (RP, 327)	
Roger (RP, 367)	

Observacions. El substantiu *joventut* s'ha articulat amb vocal [o], tot i que en la parla col·loquial, per influència de la pronúncia castellana, sol experimentar el canvi /o/>[u].

La pronúncia amb [u] dels noms propis *Joan* i *Josep* és la que s'ha donat tradicionalment en el català de Mallorca.

Finalment, cal fer constar que en el mot *Roger* s'ha produït una alternança entre les pronúncies [o] / [u]. La realització *Ro[u]ger* s'explica per imitació de la pronúncia del català central.

b) Canvi /u/>[o]

1.2.11. Altres canvis que afecten les vocals

2. Diftongs i hiats

2.1. Els grups *qua, gua*

Manteniment dels grups <i>qua, gua</i>	Monoftongació dels grups <i>qua, gua</i>
Qualsevol (RP, 278)	Aguantar (JC, 23)
Qualsevol (RP, 362)	Aguantar (RP, 139)
Qualsevol (RP, 364)	Aigua (RP, 360)
Aguantat (RP, 385)	
Aguantat (RP, 509)	
Qualitat (RP, 474)	
Qualitat (RP, 700)	

Observacions. Tot i que s'ha donat un predomini de les formes amb diftong, constatarem que en tres ocasions s'ha escapat la monoftongació col·loquial. D'altra banda, el mot *qualitat* ha mantingut el grup vocàlic sense modificacions les dues vegades que apareix.

2.2. Els verbs *veure, beure*

Realització [•]	Realització [o]
Veure (RP, 78)	Veure (JC, 226)
Veure (RP, 237)	
Veurem (JC, 270)	
Veure (JC, 282)	
Veü (RP, 536)	
Veü (RP, 682)	

Observacions. Excepte en una ocasió, els locutors han mantingut la vocal neutra a les formes del verb *veure*. Cal dir que només una d'aquestes formes presenta el diftong en posició àtona.

2.3. Les combinacions vocàliques a domini de mot

a) Vocal dèbil+vocal forta

Pronúncies amb hiat	Pronúncies amb diftong
Canviarà (RP, 535)	
Canviant (RP, 633))	
Habitual (RP, 63)	
Habitual (JC, 397)	
Situat (JC, 167)	
Damià (RP, 89)	
Actuar (JC, 100)	
Apreciar (RP, 232)	
Confiant (JC, 284)	
Situava (JC, 350)	
Enviat (RP, 431)	
Actuar (RP, 411)	
Enviar (RP, 561)	
Situara (JC, 599)	
Situat (RP, 606)	
Actuant (JC, 708)	
(...)	

Observacions. Mots com *canviar*, *habitual*, *actuar* s'han pronunciat amb hiat.

b) Vocal forta+vocal dèbil

Vocal dèbil+vocal dèbil

Pronúncies amb hiat	Pronúncies amb diftong
	Continuïtat (RP, 205)
	Continuïtat (RP, 220)

Observacions. El mot *continuïtat*, encara que porti dièresi, s'ha emès amb diftong.

3. El sistema consonàntic

3.1. Fricativa labiodental sonora

3.1.1. L'oposició *b/v*

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Canvi (RP 678)	Veient (JC, 281)
	Canvi (JC, 463)

Observacions. El locutor JC ha pronunciat incorrectament amb oclusiva labial els mots *canvi* i *veient*. Aquestes pronúncies sonen estranyes a l'oient.

3.1.2. El canvi /w/>[v]

Realització [w]	Realització [v]
Ho hem (RP, 5)	
Mou el (RP, 170)	
Treu aquesta (RP, 356)	

Observacions. En aquestes seqüències no ha tengut lloc el canvi /w/>[v], possiblement pel fet que el locutor també manté la pronúncia amb aproximant en la parla col·loquial.

3.1.3. L'afegiment de [v] antihlàtica

Manca d'inserció de [v]	Inserció de [v]
Allà on (JC, 127)	
Allà on (JC, 167)	
És on (RP, 216)	
On des (RP, 308)	
Pal on (RP, 352)	
“ on (RP, 381)	
“ on (RP, 673)	

Observacions. No s'ha donat cap cas d'afegiment de [v] antihlàtica.

3.1.4. Altres canvis relacionats amb les labiodentals

El locutor ha conservat la consonant labiodental en el substantiu *moviment* (RP, 116).

3.2. Fricatives i africades alveolars

3.2.1. L'oposició fricativa sonora / fricativa sorda

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Lesions (RP, 48)	Precisament (RP, 56)
Precisament (RP, 83)	Precisament (RP, 62)
Lesions (JC, 102)	Impressionar (RP, 68)
Desequilibrant (RP, 172)	Reservar (JC, 101)
Desequilibrar (JC, 209)	Zona (RP, 186)
Zero (RP, 234)	Zero (JC, 251)
Zero (RP, 234)	Zero (RP, 293)
Precisament (RP, 323)	Zero (RP, 293)
Paisà (RP, 336)	Zero (RP, 319)
Brasiler (JC, 340)	Precisament (RP, 443)
Zero (RP, 435)	Zero (RP, 476)
Brasiler (RP, 586)	Zero (RP, 620)
Desequilibren (RP, 631)	

Observacions. En aquest espai s'ha donat una alternança entre les realitzacions correctes i incorrectes de les fricatives alveolars. Observam, per exemple, que el mot *zero* s'ha pronunciat amb fricativa sorda sis de les nou vegades que apareix. El mot *precisament* s'ha emès, en canvi, dues vegades amb fricativa sorda i dues amb fricativa sonora.

3.2.2. El procés de palatalització /s/ > [•]

Manca de palatalització /s/ > [•]	Palatalització /s/ > [•]
	Seixanta (RP, 13)

Observacions. El numeral *seixanta*, d'acord amb el llenguatge col·loquial ha sofert el procés de palatalització /s/>[•].

3.2.3. La terminació *-itzar*

Realització [dz]	Realització [z]
	Organitzador (JC, 26)
	Organitzat (JC, 107)
	Nacionalitzat (JC, 490)

Observacions. Tots els mots que apareixen en el corpus han experimentat el procés de desafricació *itzar*>*izar*. Els locutors han reproduït, per tant, la fonètica col·loquial.

3.2.4. La caiguda de s intervocàlica

3.3. Fricatives i africades palatals

3.3.1. La fricativa palatal sonora en posició intervocàlica

Realització fricativa	Realització africada
	Sortejant-se (JC, 80)
	Corejat (RP, 87)
	Sortejant (RP, 95)
	Plantejarà (JC, 107)

Observacions. Cal remarcar que el procés d'africació /•/>[d•] s'ha donat de manera sistemàtica en aquells mots que en el català de Mallorca es pronuncien amb africada palatal.

3.3.2. La fricativa palatal sorda en posició intervocàlica

La fricativa palatal sorda en posició intervocàlica s'ha realitzat sistemàticament [•].

3.3.3. Les fricatives palatals en posició inicial i postconsonàntica

Les sibilants palatals /•/, /•/ en posició inicial i postconsonàntica s'han pronunciat fricatives, és a dir, no han sofert el procés d'africació.

3.3.4. Altres canvis relacionats amb les palatals

3.4. Nasals

3.4.1. Els grups integrats per nasal i fricativa alveolar

Manteniment de la nasal	Elisió de la nasal
Constituint (RP, 377)	

Observacions. L'únic mot que conté aquest aplec consonàntic ha conservat la nasal en aquesta posició contextual.

3.4.2. La nasal palatal en posició preconsonàntica

Realització [•]	Realització [jn]
Any “ del (JC, 77)	Terreny de (RP, 4)
Empeny ” la (RP, 657)	Any passat (RP, 67)
	Anys (RP, 168)
	Terreny de (RP, 208)
	Anys (JC, 252)
	Terreny de (RP, 392)
	Empeny més (RP, 590)

Observacions. Els dos casos de manteniment de la nasal palatal s'expliquen pel fet que s'ha realitzat una petita pausa entre els dos mots que integren la seqüència.

3.4.3. El procés de dissimilació de la nasal

Manca de dissimilació	Procés de dissimilació
Només (JC, 548)	
Només (JC, 598)	
Només (JC, 706)	

Observacions. Constatam que no s'ha donat cap cas de canvi /n/>[d].

3.4.4. La nasal alveolar en contacte amb vocal alta

3.4.5. La nasal alveolar geminada gràfica³³

3.4.6. Altres canvis relacionats amb les nasals

Realització geminada	Realització simple
M'imagin (RP, 200)	Imagín (RP, 275)
	Imaginam (JC, 462)
	Imagín (RP, 676)
	Imagín (RP, 677)

Observacions. Excepte en una ocasió, la nasal bilabial del verb *imaginar* s'ha articulat simple.

³³ El mot *immediacions* (RP, 131), d'acord amb la parla col·loquial, s'ha emès amb nasal geminada.

3.5. Bategant

3.5.1. La consonant bategant en posició final de mot

La consonant bategant, en posició final de mot, s'ha eliminat de manera sistemàtica.

3.5.2. La consonant bategant en posició interior de mot. Verbs *perdre* i *prendre*

Manteniment de la bategant	Elisió de la bategant
Perdrà (RP, 164)	Perdre (RP, 157)
Perdre (RP, 191)	Perdre (RP, 162)
Perdre (RP, 532)	
Perdre-la (RP, 533)	

Observacions. El locutor RP, en dues ocasions, ha elidit la consonant bategant del verb *prendre*, d'acord amb la pronúncia col·loquial.

3.5.3. Metàtesi de la consonant bategant

3.5.4. Altres canvis relacionats amb les bategants

3.6. Laterals

3.6.1. La iodització

Realització [•]	Realització [j]
	Genolls (JC, 104)
	Talla (RP, 149)
	Retalla (RP, 157)

	Talla (RP, 175)
	Tallar (RP, 177)
	Embullat (RP, 205)
	Retallar (RP, 291)
	Retalla (RP, 422)
	Talla (RP, 425)
	Retalla (RP, 452)
	Parell (JC, 488)
	Talla (RP, 505)
	Tallat (RP, 540)
	Talla (RP, 588)
	Embull (RP, 680)

Observacions. En aquest programa els locutors han reproduït sistemàticament la pronúncia col·loquial. De totes maneres, cal remarcar que el locutor JC generalment pronuncia [j] qualsevol *ll* gràfica.

3.6.2. El procés de despalatalització de la lateral palatal

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
	Ell Rivaldo (JC, 27)
	Ells (JC, 341)

Observacions. El locutor JC ha articulat [j] el fonema /•/, quan va precedit de vocal *e* i seguit de consonant. Ara bé, cal recordar que aquest locutor no sap articular correctament la consonant lateral palatal, sigui quina sigui la seva posició contextual.

3.6.3. La lateral geminada gràfica

Realització geminada	Realització simple
Al·lot (RP, 602)	Excel·lent (RP, 59)
	Col·legi (RP, 94)
	Tranquil·litat (RP, 202)

	Intel·ligent (JC, 269)
	Col·locar (RP, 279)
	Col·lectiu (RP, 632)
	Excel·lent (RP, 634)

Observacions. Només s'ha emès amb lateral geminada el substantiu *al·lot*. Ara bé, cal remarcar que encara que el locutor hagi pronunciat els mots *col·legi* i *col·locar* amb *l* simple, aquests vocables solen conservar la lateral geminada en la parla col·loquial.

3.6.4. El procés de palatalització de la lateral alveolar

Manca de palatalització de la lateral	Palatalització de la lateral
Milions (JC, 522)	

Observacions. Constatam que només apareix un mot susceptible d'experimentar el canvi /l/ > [•] i s'ha emès amb lateral alveolar.

3.6.5. El procés de dissimilació de la lateral

3.6.6. Altres canvis relacionats amb les laterals

-El mot *rellotge* s'ha emès una vegada amb lateral alveolar i una altra amb lateral palatal: *rellotge* (RP, 2). La realització amb lateral alveolar respon a un defecte de pronúncia. De fet, quan el locutor torna a pronunciar aquest mot, l'articula amb lateral palatal.

-La consonant lateral alveolar s'ha articulat sistemàticament amb ressonància velar.

3.7. Oclusives

3.7.1. La terminació *-tat*

Realització [tat]	Realització [dat]
Obvietat (RP, 15)	Realitat (RP, 115)
Novetat (JC, 30)	Autoritat (RP, 393)
Novetat (JC, 108)	Oportunitat (RP, 683)
Comoditat (JC, 126)	
Oportunitat (RP, 150)	
Tranquil·litat (RP, 202)	
Continuïtat (RP, 205)	
Continuïtat (RP, 220)	
Velocitat (JC, 227)	
Oportunitat (RP, 235)	
Esportivitat RP, 260)	
Individualitats (JC, 285)	
Profunditat (RP, 291)	
Profunditat (RP, 358)	
Oportunitat (RP, 370)	
Possibilitat (RP, 430)	
Velocitat (RP, 449)	
Capacitat (RP, 454)	
Qualitat (RP, 474)	
Capacitat (RP, 526)	
Oportunitat (RP, 543)	
Profunditat (RP, 555)	
Velocitat (RP, 681)	
Qualitat (RP, 700)	
Possibilitats (RP, 712)	

Observacions. Tot i que els locutors han intentat guiar-se gairebé sempre per la forma gràfica, cal dir que s'han donat tres casos de canvi *tat*>*dat*. Ara bé, els tres mots que s'han pronunciat amb dental sonora han estat emesos pel mateix locutor.

3.7.2. Els grups isosil·làbics /bl/, /gl/

Realització doble	Realització simple
Feble (RP, 381)	Terrible (JC, 28)
Doble (RP, 587)	Possiblement (RP, 59)
	Problemes (JC, 103)
	Problemes (JC, 105)
	Favorable (RP, 132)
	Favorable (RP, 142)
	Favorable (RP, 165)
	Possible (JC, 192)
	Possible (JC, 229)
	Destacable (RP, 235)
	Increïbles (RP, 259)
	Possiblement (JC, 349)
	Possiblement (RP, 355)
	Possiblement (RP, 380)
	Favorable (RP, 391)
	Problemes (JC, 433)
	Problemes (RP, 448)
	Possibles (JC, 463)
	Impossible (RP, 474)
	Possiblement (JC, 486)
	Favorable (RP, 572)
	Favorable (RP, 686)
	Problemes (JC, 703)

Observacions. Gairebé de manera generalitzada s'ha realitzat simple el grup *bl* gràfic. De fet, només el locutor RP, en dues ocasions, ha geminat aquest grup consonàntic.

3.7.3. Les oclusives palatals

Els locutors d'aquest espai han articulat els fonemes oclusius /k/, /g/ a la zona velar.

3.7.4. El canvi /d/ > [r]. El verb *poder*

Realització [d]	Realització [•]
Podria (RP, 12)	Podíem (JC, 245)
Podrà (JC, 23)	Podeu (JC, 705)
Poder (JC, 78)	
Poder (JC, 99)	
Poder (JC, 104)	
Podrà (JC, 255)	
Podem (RP, 376)	
Podria (RP, 417)	
Poder (JC, 489)	
Podria (RP, 503)	
Podria (RP, 508)	
Podria (RP, 513)	
Podria (JC, 559)	
Poder (RP, 616)	
Podeu (RP, 650)	

Observacions. Tot i que els locutors han intentat guiar-se per la grafia, el locutor JC, en dues ocasions, ha practicat el canvi col·loquial /d/ > [•].

3.7.5. Els grups integrats per oclusiva i fricativa alveolar

Manteniment de l'oclusiva	Elisió de l'oclusiva
	Substancial (RP, 20)
	Substancial (RP, 49)
	Substitueix (RP, 51)
	Obstant (RP, 176)

Observacions. Constatam que quan la consonant oclusiva va seguida d'una fricativa alveolar, s'ha eliminat de manera sistemàtica.

3.7.6. El grup N'R romànic

3.7.7. Els grups llatins T'L, D'L, J'L, G'L

3.7.8. Afegiment de dental en posició final de mot

a) L'epítesi de *t* en els mots plans

b) L'epítesi de *t* a la partícula *quan*

Manca d'epítesi de [t]	Epítesi de [t]
Quan efectivament (RP, 511)	Quan eren (RP, 248)
	Quan un (RP, 264)
	Quan entrava (JC, 465)

Observacions. Observam que, excepte en un cas, s'ha inserit la consonant dental a la conjunció temporal *quan*, si aquesta peça lèxica va seguida d'un mot començat en vocal. Cal apuntar que les quatre seqüències han estat emeses pel mateix locutor.

3.7.9. El grup *mp* en posició de coda sil·làbica

Manteniment de l'oclusiva	Elisió de l'oclusiva
	Comptat (RP, 665)
	Síntoma (RP, 312)
	Compte (RP, 613)

Observacions. El locutor RP ha eliminat la consonant oclusiva del grup *mp* i, a més, ha pronunciat [n] el fonema nasal bilabial.

3.7.10. El grup *nk* en posició preconsonàntica

3.7.11. Altres canvis relacionats amb les oclusives

El locutor JC ha sonoritzat l'oclusiva labial del mot *suplir* (JC, 166). Aquesta pronúncia sona estranya a l'oient.

3.8. La lletra *x* amb so alveolar

Ex+vocal

Realització [gz]	Realització [dz]
	Exactament (RP, 3)
	Exemple (RP, 14)
	Exactament (RP, 336)
	Exercicis (RP, 415)
	Exacte (RP, 601)

Ex+consonant

Realització [ks]	Realització [s]
Exjugadors (RP, 114)	Extrem (JC, 28)
Exbarcelonista (RP, 307)	Excel·lent (RP, 59)

Exmadridista (RP, 411)	Extrem (RP, 167)
	Extraordinària (RP, 324)
	Extrem (RP, 377)
	Extraordinària (RP, 454)
	Extraordinària (RP, 509)
	Extraordinària (RP, 564)
	Extraordinari (RP, 623)
	Excel·lent (RP, 634)
	Extraordinari (JC, 644)
	Experiència (JC, 668)
	Expectatiu (RP, 284)

Vocal+x+vocal

Realització [ks]	Realització [ts]
Relaxat (RP, 88)	Auxiliar (RP, 135)
	Auxiliars (RP, 571)
	Auxiliar (RP, 624)

Observacions. Pel que fa a la grafia *x* amb so alveolar, podem comprovar que dominen les realitzacions col·loquials, és a dir, les no normatives. De totes maneres, cal remarcar que el locutor RP ha articulat [ks] / [gz] la grafia *x* quan forma part del prefix *ex* seguit de consonant *i*, en una ocasió, quan es troba emplaçada entre dues vocals.

3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/

Noms com *Díaz* (RP, 6), *Marcelino* (JC, 38), *Ibagaza* (JC, 42), *López* (JC, 44), *Calleja* (RP, 20), s'han emès d'acord amb la fonètica castellana. El llinatge *Celades* (RP, 46, 47) ha presentat, en canvi alternança entre les pronúncies [s] / [•].

4. Fonètica sintàctica

4.1. El contacte vocàlic. La vocal neutra

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
Comenci el (RP, 3)	Aquí estam (RP, 16)
Que hem (RP, 10)	Aquí el (RP, 56)
Du el (RP, 18)	Havia en (RP, 85)
Barcelona en (JC, 32)	Col·legi asturià (RP, 95)
També a (RP, 45)	Mallorca és (RP, 130)
Aquesta és (RP, 91)	No estava (JC, 136)
Ja hem (RP, 93)	Altre equip (RP, 156)
Començar el (RP, 110)	Ha encertat (JC, 166)
Provoca el (RP, 131)	Sembla és (JC, 208)
Mantenir el (RP, 138)	Perquè entrava (RP, 223)
Vegada arriba (RP, 153)	Que el (JC, 242)
Ja hem (RP, 185)	Que aquesta (RP, 274)
Xavi en (JC, 210)	Que està (JC, 299)
Tenia avantatge (RP, 289)	Mallorca està (RP, 302)
Aquesta arribada (RP, 323)	Ha estat (RP, 324)
També és (RP, 401)	Aquesta alçada (JC, 342)
Torna al (JC, 523)	Va actuar (RP, 411)
Nova acció (RP, 540)	Podria entrar (JC, 417)
(...)	Té a (RP, 451)
	Havia entrat (RP, 471)
	Deixa el (RP, 514)
	Pilota en (RP, 531)
	(...)

Observacions. En aquest espai s'ha donat una alternança entre el manteniment i l'elisió de la vocal neutra a frontera de mot en contacte amb una altra vocal. Hem constatat que s'ha donat un predomini de la primera solució en els minuts previs al començament del partit i un predomini de la segona durant la narració de l'encontre.

4.2. El contacte entre una consonant i una vocal

Els contactes entre consonant i vocal s'han resolt sistemàticament d'acord amb les lleis fonètiques catalanes.

4.3. Els grups isosil·làbics /mp/, /nt/, /nk/, /lt/

Reproducció pronúncia col·loquial	Distanciat pronúncia col·loquial
Realment temible (JC, 27)	Exactament ' sis (RP, 3)
Vint-i (RP, 54)	Calent ' depèn (RP, 7)
Precisament amb (RP, 62)	Conjunt ' blaugrana (JC, 34)
Conjunt blaugrana (JC, 76)	Rendiment ' dels (JC, 36)
Finalment Louis (JC, 101)	Vint ' Fernando (RP, 54)
Molt perillosos (JC, 125)	Precisament ' d'esquena (RP, 56)
Damunt de (RP, 151)	Davant ' Luís (RP, 158)
Moment a (RP, 185)	Procedent ' del (JC, 169)
Realment " (RP, 206)	Finalment' per (RP, 173)
Interessant " (JC, 252)	Demostrant ' que (JC, 270)
Important " (JC, 300)	Important ' m'imagin (RP, 275)
Finalment " (RP, 388)	(...)
Escalfament " (RP, 415)	
Totalment tot sol (RP, 458)	
Molt important (JC; 467)	
Molt marcat (RP, 507)	
Molt marcat (RP, 524)	
Molt ràpida (RP, 570)	
Potent " (JC, 583)	
(...)	

Observacions. Els grups isosil·làbics s'han resolt generalment d'acord amb la parla col·loquial. S'ha de remarcar, però, que en algunes seqüències s'ha mantengut la consonant oclusiva, tot i anar seguida d'un element consonàntic, pel fet que s'ha realitzat una pausa entre els dos elements que integren la seqüència. Cal remarcar també que s'ha

donat algun cas excepcional d'elisió de la consonant oclusiva malgrat que el grup vagi seguit d'un element vocàlic o d'una pausa.

4.4. Els grups de tres consonants en contacte

Manteniment tres segments consonàntics	Elisió d'un segment consonàntic
Aquest ' partit (RP, 17)	Dels comentaris (RP, 10)
Convocats ' per (RP, 51)	Dels seus (JC, 36)
Encarregats ' de (JC, 145)	Part final (RP, 55)
Quart ' d'aquesta (RP, 150)	Dels centrals (RP, 199)
Part ' magnífica (RP, 171)	Els rebots (RP, 265)
Encarregats ' de (JC, 211)	Individualitats puguin (JC, 285)
Grans de (RP, 309)	Grans llançadors (JC, 339)
Gols la (JC, 340)	Part defensiva (RP, 379)
Accions de (JC, 488)	Els seus (RP, 403)
Dins sa (RP, 574)	Els dos (RP, 407)
Aquest ' llançament (RP, 693)	Aquest Reial (JC, 491)
(...)	Milions de (JC, 522)
	Els jugadors (RP, 526)
	Minuts d'aquesta (RP, 546)
	Minuts del (JC, 594)
	Tots dos (RP, 643)
	(...)

Observacions. Quant als grups de tres consonants, cal dir que els locutors en general han eliminat un dels tres segments. Tot i això, però, les tres consonants s'han conservat en algunes seqüències, pel fet que generalment s'ha realitzat una pausa entre els dos elements.

4.5. Les assimilacions

No assimilació	Assimilació
Himne (RP, 86)	Futbol (RP, 2)
Cantar-se (RP, 111)	Aquest Barça (RP, 19)
Marcat per (RP, 174)	Futbolistes (RP, 36)
Tocat magníficament (RP, 222)	Lluís Sitjar (RP, 56)
Acció (RP, 274)	Aquests moments (RP, 113)
Optar (RP, 561)	Optat (RP, 147)
Parlat (JC, 703)	Futbol (JC, 180)
(...)	Tècnica (RP, 186)
	Magnífica (RP, 276)
	Pogut fer (RP, 325)
	Magníficament (RP, 510)
	Correcta (JC, 567)
	Perseguit per (RP, 562)
	Magníficament (RP, 588)
	Equip de (RP, 653)
	Tècnica (RP, 700)
	Llevat la (RP, 701)
	(...)
	Rotacisme
	Dos minuts (RP, 142)
	Es beneit (RP, 378)
	Dues vegades (RP, 422)
	Des de (RP, 472)
	És molt (RP, 493)
	És molt (RP, 494)
	Idees massa (RP, 528)
	Idees massa (RP, 528)
	Més bé (RP, 541)

	(...)
	Elisió
	Projecte (JC, 70)
	Col·lectiu (RP, 630)

Observacions. En aquest programa s'ha donat una alternança entre les pronúncies assimilades i les no assimilades, amb predomini clar de la primera solució. Cal afegir també que s'han donat alguns casos de rotacisme. A més, en dues ocasions s'ha elidit la primera de les consonants en contacte.

DEBAT

Durada: 60 minuts.

Emissió: anys 1999, 2000.

Periodicitat: setmanal.

Locutors que intervenen en els programes analitzats: Francesc Busquets (FB).

Descripció: El presentador del programa, Francesc Busquets, planteja un tema als convidats que hi ha al plató i entre ells s'inicia un debat. Es tracta d'un programa de caràcter informal.

1. El sistema vocàlic

1.1. Vocals en posició tònica

1.1.1. La vocal neutra en posició tònica

Els locutors, d'acord amb la parla col·loquial, han mantengut la vocal neutra en posició tònica.

1.1.2. El canvi /a/>[•]

1.1.3. Canvis de timbre

a) Sense accent

b) Amb accent

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
	Xòfer (322)

Observacions. El locutor ha pronunciat amb vocal tancada aquest mot.

1.2. Vocals en posició àtona

1.2.1. Realització de la vocal *a* en posició àtona

Neutralització de la vocal <i>a</i>	Manteniment de la vocal <i>a</i>
També (68)	També (278)
També (130)	Ca seva (160)
També (159)	Ca teva (341)
També (237)	Ca teva (353)
També (280)	Ca seva (366)
També (283)	Combinar-ho (292)
També (291)	Balear (107)
També (294)	Balears (268)
També (315)	
També (358)	
Tampoc (363)	
Anar-se (373)	

Observacions. El locutor ha emès l'adverbi *també* amb vocal [a] una de les onze vegades que apareix. L'adverbi *tampoc*, tot i que només apareix en una ocasió, ha experimentat també el procés de neutralització. En canvi, la partícula proclítica *ca* s'ha pronunciat amb vocal [a] de manera sistemàtica.

Quant a les seqüències integrades per infinitiu i pronom feble, constatam que en una ocasió el locutor ha mantingut la vocal [a] de l'infinitiu encara que hagi desplaçat l'accent verbal al pronom feble. Distanciant-se de la fonètica col·loquial, el locutor ha emès, en dues ocasions, el mot *balear* amb vocal [a] a la primera síl·laba.

1.2.2. Excepcions a la regla de reducció. Vocals anteriors

Realització [•]	Realització [e]
Superada (197)	Tele (12)
	Cine (23)
	Màster (44)
	Especialment (45)
	Tele (105)
	Tele (107)
	Classe (109)
	Tele (122)
	Espectadors (149)
	Devuit (290)
	Periodista (296)
	Xòfer (322)
	Cine (349)

Observacions. Constatam que només en un cas el locutor ha pronunciat [•] la vocal *e* en posició àtona d'aquells mots que es consideren excepcions a la regla de reducció vocàlica.

1.2.3. La terminació *-ia* en els mots esdrúixols

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
Família (58)	Essència (22)
Tertúlia (94)	Gràcies (24)
Pròpia (157)	Gràcies (32)
Pròpia (157)	Presència (76)
Infància (258)	Gràcies (84)
Tertúlia (270)	Gràcies (95)
Gràcies (283)	Essència (101)
Tertúlia (308)	Violència (143)
	Independència (155)

	Independència (225)
	Infància (258)
	Gràcies (294)
	Gràcies (300)
	Experiència (339)
	Família (381)
	Experiència (384)

Observacions. En aquest programa predominen les pronúncies amb vocal neutra elidida. De totes maneres, cal dir que el mot *tertúlia*, que no presenta elisió cap de les tres vegades que apareix, normalment també manté la vocal final en la parla col·loquial.

1.2.4. L'afèresi de la vocal neutra. Mots d'ús freqüent

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
De “ arribar (27)	“anam (268)
Pogut arribar (32)	Has hagut (284)
Pots arribar (183)	
“anem (208)	
Per acabar (214)	
Poden acabar (217)	
“agafam (268)	
“anem (304)	
“anar (349)	
Hem hagut (364)	
Vegades aturats (368)	

Observacions. Contràriament al tret anterior, en aquest cas el locutor s'ha guiat per la forma escrita, ja que només en dues ocasions ha eliminat la vocal neutra en aquests mots d'ús freqüent.

1.2.5. El procés de descens vocàlic /i/>[•]

1.2.6. El procés de palatalització vocàlica /•/>[i]

1.2.7. El fenomen d'inflexió vocàlica /•/> [o]

Manca d'inflexió vocàlica /•/> [o]	Inflexió vocàlica /•/> [o]
Nostre (267)	Nostre (3)
	Nostre (28)
	Nostres (149)
	Nostre (296)
	Homes (358)
	Homes (362)
	Homes (363)
	Homes (363)
	Homes (367)
	Home (374)
	Home (377)

Observacions. Els mots *cotxe* i *nostre* han experimentat, gairebé de manera sistemàtica, el procés d'inflexió vocàlica /•/>[o] que es dona en el parlar col·loquial.

1.2.8. Inserció de vocal neutra

a) L'epèntesi de la vocal neutra

b) L'epítesi de la vocal neutra

Manca d'epítesi de [•]	Epítesi de [•]
Els revelassin (20)	
Els demanen (216)	

Observacions. El locutor ha emprat el pronom *els*, amb epítesi de vocal neutra, en comptes de la forma *else*.

1.2.9. Sistema de reducció. Vocals posteriors

Els locutors han reduït a [o] els fonemes subjacents /o/, /•/ situats en posició àtona.

1.2.10. Els canvis /o/>[u], /u/>[o]

a) Canvi /o/>[u]

b) Canvi /u/>[o]

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Estudiar (42)	Estudiava (40)
	Estudiar (41)
	Estudiant (152)
	Estudiant (153)

Observacions. Observam que la forma verbal *estudiar* s'ha emès, excepte en un cas, amb vocal mitjana posterior. Aquesta pronúncia es pot qualificar de vulgar.

1.2.11. Altres canvis relacionats amb les vocals

2. Diftongs i hiats

2.1. Els grups *qua, gua*

Manteniment dels grups <i>qua, gua</i>	Monoftongació dels grups <i>qua, gua</i>
Qualcú (1)	Llengua (30)
Qualcú(2)	Guanyar-te (223)
Qualque (57)	
Qualque (98)	
Qualque (142)	
Qualque (285)	
Qualque (325)	
Qualque (368)	

Observacions. Encara que s'hagi donat un predomini de les formes amb diftong, hem de tenir present que sempre es tracta dels mots *qualque* i *qualcú*. Crec que si hi hagués hagut un major nombre de mots del tipus *aigua*, *llengua* o *guanyar*, la pronúncia majoritària hagués estat la monoftongació.

2.2. Els verbs *veure, beure*

Realització [•]	Realització [o]
Veure (89)	Veure (34)
Veus (98)	Veure (91)
Veuen (210)	Veure (205)
Veure (284)	Veure'l (208)
Veure (301)	Veure (366)
Veure (305)	Veure (366)
Veure (307)	

Observacions. Constatam que s'ha produït una alternança entre les formes que conserven la pronúncia amb vocal neutra i les que han experimentat el canvi /•/>[o]. Cal apuntar que només a la combinació d'infinitiu i pronom, *veure'l*, el grup vocàlic es troba en posició àtona.

2.3. Les combinacions vocàliques a domini de mot

a) Vocal dèbil+vocal forta

Pronúncies amb hiat	Pronúncies amb diftong
Estudiava (40)	
Estudiar (41)	
Nirviosa (49)	
Nirviosa (53)	
Estudiant (152)	
Estudiant (153)	
Actuar (228)	
Actuar (228)	
Canviat (16)	Canviat (315)
Canviar (168)	Canviar (318)
Canviar (298)	Canviar (377)
Canviar (335)	

Observacions. Els verbs *estudiar*, *actuar* i l'adjectiu *nirviosa* han conservat el hiat. En canvi, quant al mot *canviar*, s'ha produït una alternança entre la realització amb hiat, pròpia de la parla col·loquial, i la pronúncia diftongada, amb un lleuger predomini de la primera solució.

b) Vocal forta+vocal dèbil

Vocal dèbil+vocal dèbil

D'acord amb la parla col·loquial el vocable *espontaneïtat* (278) s'ha emès amb diftong.

3. El sistema consonàntic

3.1. Fricativa labiodental sonora

3.1.1. L'oposició *b/v*

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
	Biberons (560)

Observacions. Constatam que el substantiu *biberons* ha experimentat el canvi /b/>[v] de les dues consonants oclusives labials, procés que es dona sovint en el parlar col·loquial.

3.1.2. El canvi /w/>[v]

Realització [w]	Realització [v]
Podeu estar (8)	
Seu esforç (18)	
Deu anys (40)	
Deu anys (52)	
Diuen (159)	
Seu equip (206)	
Veuen (210)	
No ho has (231)	
Deu anys (240)	
Deu anys (319)	
Ho entens (193)	

Observacions. El locutor no ha transformat l'aproximant velar en labiodental ni a les formes verbals ni en els casos en què l'aproximant [w] es troba en posició final seguida d'un vocable començat per consonant. És possible que en la parla col·loquial aquest locutor tampoc no practiqui el canvi /w/>[v] en aquests tipus de seqüències.

3.1.3. L'afegiment de [v] antihiàtica

Manca d'inserció de [v]	Inserció de [v]
D'on (347)	D'on (256)
	D'on (256)
	Allà on (324)

Observacions. Excepte en una ocasió, el locutor ha inserit una consonant labiodental abans de l'adverbi *on*. De fet, es tracta de l'únic programa on són majoritàries les solucions amb [v] epentètica.

3.1.4. Altres canvis relacionats amb les labiodentals

3.2. Fricatives i africades alveolars

3.2.1. L'oposició fricativa sonora / fricativa sorda

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Emissions (27)	Precisament (11)
Evolució (141)	Bàsica (41)
Evolucionat (358)	Precisament (126)
Evolucionar (376)	Basava (142)
Evolucionar (378)	Bàsicament (143)
	Precisament (207)
	Precisament (216)
	Precisament (257)
	Precisament (266)
	Precisament (358)

Observacions. Malgrat que s'ha donat una alternança entre les realitzacions correctes i les incorrectes de les fricatives alveolars, constatarem un clar predomini de les pronúncies

errònies. Es tracta sobretot dels vocables *precisament* i *basar*. M'ha sorprès el fet que aquest locutor hagi emès amb fricativa sorda els mots *evolucionar* i *emissions*.

3.2.2. El procés de palatalització /s/ > [•]

3.2.3. La terminació *-itzar*

Realització [dz]	Realització [z]
	Caracteritzat (28) ³⁴
	Independitzar-te (156)
	Realitzadora (274)
	Realitzat (305)

Observacions. Tots els mots han experimentat el procés de desafricació *itzar* > *izar*. A més, en un cas, la consonant fricativa, fins i tot, s'ha ensordit.

3.2.4. La caiguda de *s* intervocàlica

3.2.5. Altres canvis relacionats amb les fricatives alveolars

³⁴ Aquest mot ha sofert a més l'ensordiment de la fricativa alveolar.

3.3. Fricatives i africades palatals

3.3.1. La fricativa palatal sonora en posició intervocàlica

Realització fricativa	Realització africada
	Maneja (86)

Observacions. D'acord amb la parla col·loquial, la forma verbal *maneja*, s'ha emès amb consonant africada.

3.3.2. La fricativa palatal sorda en posició intervocàlica

La fricativa palatal sorda en posició intervocàlica s'ha realitzat sistemàticament [•]. L'única excepció és el mot *creixement* (19), que s'ha emès amb palatal sonora. Es tracta d'una errada puntual de pronúncia.

3.3.3. Les fricatives palatals en posició inicial i postconsonàntica

Les sibilants palatals /•/, /•/ en posició inicial i postconsonàntica s'han pronunciat fricatives, és a dir, no han sofert el procés d'africació.

3.3.4. Altres canvis relacionats amb les palatals

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
	Vaja (182)
	Ja (197)

Observacions. El locutor ha pronunciat amb aproximant palatal el mot *vaja*, pel fet que és una pronúncia freqüent en el llenguatge parlat. Encara que no es trobi en posició intervocàlica, cal remarcar que el locutor, en una ocasió, ha emès l'adverbi *ja* amb aproximant palatal, pel fet que ha reproduït la realització de la convidada d'Eivissa. I és que en el parlar eivissenc aquest mot s'emeta amb [j] inicial.

3.4. Nasals

3.4.1. Els grups integrats per nasal i fricativa alveolar

3.4.2. La nasal palatal en posició preconsonàntica

Realització [•]	Realització [jn]
	Anys (4)
	Any mil (6)
	Anys (9)
	Anys (11)
	Anys (33)
	Anys (40)
	Anys (46)
	Anys (51)
	Anys (52)
	Anys (68)
	Anys (68)
	Any mil (69)
	Any noranta (69)
	Anys (98)
	Anys (168)
	Anys (185)
	Anys (239)
	Anys (240)
	Anys (265)
	Anys (267)
	Anys (269)
	Any mil (276)
	Anys (290)

	Any mil (296)
	Anys (316)
	Anys (319)
	Anys (344)
	Anys (359)
	Anys (369)
	Anys (373)

Observacions. El locutor ha despalatalitzat sistemàticament la nasal palatal quan va seguida d'una consonant, tant si es tracta del morfema *-s* de plural com d'una consonant per fonètica sintàctica.

3.4.3. El procés de dissimilació de la nasal

3.4.4 La nasal alveolar en contacte amb vocal alta

Manca de palatalització /n/>[•]	Palatalització /n/>[•]
Nirviosa (49)	
Nirviosa (53)	

Observacions. L'adjectiu *nirviosa* no ha experimentat el canvi /n/>[•]. De fet, en la parla col·loquial s'alternen les pronúncies amb nasal alveolar i amb nasal palatal

3.4.5. La nasal alveolar geminada gràfica

3.4.6. Altres canvis relacionats amb les nasals

Realització doble	Realització simple
Imaginàvem (8)	Imaginen (71)

Imaginau (39)	Imagín (295)
---------------	--------------

Observacions. Pel que fa al verb *imaginar*, constatam que s'ha donat una alternança entre les pronúncies simple i geminada de /m/.

3.5. Bategant

3.5.1. La consonant bategant en posició final de mot

Elisió de la bategant	Manteniment de la bategant
Per exemple (191)	Màster (44)
	Balears (268)
	Xòfer (322)
	Militars (324)

Observacions. La consonant bategant s'ha mantengut en els substantius *màster*, *xòfer*, pel fet de tractar-se de neologismes. En canvi, els plurals *balears* i *militars*, amb *r* final, sonen estranys ja que en el català de Mallorca es realitzen sempre sense la consonant bategant.

Cal apuntar que el locutor ha elidit la bategant de la preposició *per* a la seqüència *per exemple*. Es tracta d'una errada puntual de pronúncia.

3.5.2. La consonant bategant en posició interior de mot. Verbs *perdre* i *prendre*

3.5.3. Metàtesi de la consonant bategant

Manca de metàtesi de la bategant	Metàtesi de la bategant
	Padrins (361)

Observacions. Constatam que en una ocasió s'ha produït la metàtesi de la consonant bategant. Es tracta del mot *padrí*, pronunciat *pradí*.

3.5.4. Altres canvis relacionats amb les bategants

3.6. Laterals

3.6.1. La iodització

Realització [•]	Realització [j]
Fills (160)	Filla (64)
Fills (164)	Filla (66)
Ull (275)	Vull (117)
Fills (336)	Vull (127)
Fills (343)	Vull (133)
	Vull (140)
	Fills (172)
	Vull (182)
	Vull (194)
	Fills (210)
	Vull (218)
	Vull (256)
	Treballadora (273)
	Treballa (296)
	Vull (322)
	Filles (338)
	Vull (353)
	Vull (362)
	Vull (370)
	Parelles (370)
	Vull (372)
	Vull (374)

Observacions. Constatam que només a cinc dels vint-i-set mots que apareixen en aquest programa, el locutor ha pronunciat [•] la lateral palatal. S’ha donat, per tant, un predomini força marcat de les realitzacions amb iod.

3.6.2. El procés de despalatalització de la lateral palatal

Pronúncies que s’adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
Bell nou (9)	Aquell temps (102)
Aquell plató (67)	Aquell temps (114)

Observacions. En algunes ocasions, en el llenguatge col·loquial, la lateral palatal de mots d’ús freqüent com *aquell* o *ell*, seguida de consonant, esdevé [j]. Per tant, el fet que el locutor hagi articulat aquestes dues seqüències amb aproximant no significa que no sàpiga articular la lateral, és a dir, no es tracta de dos casos de ieisme.

3.6.3. La lateral geminada gràfica

Realització geminada	Realització simple
Al·lots (215)	Col·lectiu (18)
Al·lotes (354)	Tranquil·la (55)
	Col·laboracions (346)
	Col·laboren (353)

Observacions. D’acord amb la parla col·loquial només s’ha conservat la pronúncia amb lateral doble en el mot *al·lot*.

3.6.4. El procés de palatalització de la lateral alveolar

3.6.5. El procés de dissimilació de la consonant lateral

3.6.6. Altres canvis relacionats amb les laterals

Cal apuntar que el locutor d'aquest programa ha articulat sistemàticament la lateral alveolar amb ressonància velar.

3.7. Oclusives

3.7.1. La terminació *-tat*

Realització [tat]	Realització [dat]
Identitat (31)	Activitat (205)
Universitat (44)	Responsabilitat (320)
Universitat (216)	Responsabilitat (341)
Creativitat (255)	Societat (378)
Espontaneïtat (278)	Sinceritat (378)
Autoritats (322)	
Activitats (346)	

Observacions. Constatam que en aquest programa s'ha produït una alternança entre les terminacions *-tat* / *-dat*, amb un lleuger predomini de la primera solució.

3.7.2. Els grups isosil·làbics /bl/, /gl/

Realització doble	Realització simple
Establerta (190)	Possible (13)
Arreglos (285) ³⁵	Possible (14)
	Possible (19)

³⁵ El castellanisme *arreglos* és la forma més utilitzada en la parla col·loquial.

Observacions. En aquest programa s'ha produït una alternança entre la pronúncia simple i la geminada d'aquests aplecs consonàntics. De fet, l'adjectiu *possible* s'ha emès amb consonant simple les tres vegades que apareix.

3.7.3. Les oclusives palatals

El locutor d'aquest programa ha palatalitzat els fonemes oclusius /k/, /g/ en posició final de mot i davant les vocals /i/, /e/, /•/, /a/, /•/.

3.7.4. El canvi /d/>[•]. El verb *poder*

Realització [d]	Realització [•]
Podria (203)	Podeu (8)
	Poder (9)
	Podem (25)
	Poder-se (27)
	Poden (217)

Observacions. Podem concloure que el locutor no ha controlat aquest tret fonètic, perquè gairebé de forma sistemàtica ha practicat el canvi /d/>[•].

3.7.5. Els grups integrats per oclusiva i fricativa alveolar

3.7.6. El grup N'R romànic

3.7.7. Els grups llatins T'L, D'L, J'L, G'L

3.7.8. Afegiment de dental en posició final de mot

a) L'epítesi de *t* en els mots plans

Manca d'epítesi de [t]	Epítesi de [t]
Premi (31)	

Observacions. No s'ha inserit la consonant dental en el substantiu *premi*.

b) L'epítesi de *t* a la partícula *quan*

Manca d'epítesi de [t]	Epítesi de [t]
	Quan en (19)
	Quan eres (122)
	Quan els (251)
	Quan eres (260)

Observacions. De manera sistemàtica s'ha afegit la consonant dental sorda a la conjunció *quan*, si aquesta peça lèxica va seguida d'un mot començat en vocal.

3.7.9. El grup *mp* en posició de coda sil·làbica

3.7.10. El grup *nk* en posició preconsonàntica

3.7.11. Altres canvis relacionats amb les oclusives

Pronúncies que s'adiuen amb la grafia	Pronúncies que es distancien de la grafia
	Psicologia (43)
	Psicòloga (229)
	Degut (87)

Observacions. Els mots *psicòloga* i *psicologia*, d'acord amb la llengua parlada, s'han emès sempre sense oclusiva inicial

El mot *degut* (87) ha experimentat el canvi /g/>[b]. Aquest procés es considera força vulgar.

3.8. La lletra *x* amb so alveolar

Ex+vocal

Realització [gz]	Realització [dz]
	Èxit (70)
	Èxit (90)
	Exemple (134)
	Per exemple (191)
	Exacte (376)

Ex+consonant

Realització [ks]	Realització [s]
	Explicar (237)
	Explicar (238)
	Explicar (301)
	Experiència (339)
	Experiència (384)

Vocal+x+vocal

Realització [ks]	Realització [ts]
	Aproximadament (93)
	Aproximadament (306)

Observacions. Quan la grafia *x* té so alveolar, el locutor ha reproduït sistemàticament la pronúncia col·loquial, independentment del context en què es trobi aquesta consonant.

3.9. Els fonemes castellans /•/, /x/

El locutor, d'acord amb la fonètica castellana, ha conservat el so interdental en els mots *Calzas* (131) i *Bonanza* (131) .

4. Fonètica sintàctica

4.1. El contacte vocàlic. La vocal neutra

Manteniment de la vocal neutra	Elisió de la vocal neutra
Va emetre (3)	Que actualment (13)
Darrera un (23)	Ser en (73)
Té en (87)	Jugar en (127)
Missatge és (117)	Que emet (136)
Ara ‘ hem (147)	Ha estat (148)
Etapa aquesta (185)	Que es (151)
Fer en (206)	Ara es (176)
Que em (269)	Quina hora (176)
Canta amb (290)	Aquesta etapa (194)
Tertúlia amb (308)	Psicòloga a (229)
Concreta és (347)	Teva infància (258)
(...)	Que està (327)
	També hem (358)
	Que es (360)
	Això es (379)
	(...)
	Sa independència (155)
	Sa universitat (215)
Preposició de	
De ‘ alta (22)	
De arribar (26)	

Observacions. Tot i que en aquest programa s’han donat més casos d’elisió de la vocal neutra, constatam que en un seguit de seqüències el locutor ha intentat mantenir aquesta vocal. L’elisió s’ha donat també quan l’article *sa* va seguit d’un nom femení començat per *i*, *u* àtona. Cal remarcar també que, de manera incorrecta, en alguns casos s’ha

mantengut la vocal a la preposició *de*, tot i que aquest element morfològic vagi seguit d'un mot començat per vocal.

4.2. El contacte entre una consonant i una vocal

Els contactes entre consonant i vocal s'han resolt sistemàticament d'acord amb les lleis fonètiques catalanes.

4.3. Els grups isosil·làbics /mp/, /nt/, /nk/, /lt/

Reproducció pronúncia col·loquial	Distanciat pronúncia col·loquial
Amb tots (9)	Presentant ' aquest (10)
Tant " (58)	Començament ' se (19)
Durant aquests (68)	Quint ' de (40)
Vint-i (93)	Molt ' sa (76)
Estudiant " (152)	Parlant ' de (126)
Amb sos (172)	Important ' per (225)
Moment " (203)	(...)
Passant un (218)	
Començament t'he (243)	
Precisament un (257)	
Vint anys (266)	
Amb noltros (289)	
Banc " (320)	
Vint i (343)	
Evident " (379)	
(...)	

Observacions. El locutor ha reproduït gairebé sistemàticament la pronúncia col·loquial. Ara bé, en algunes ocasions s'ha mantengut l'oclusiva en posició preconsonàntica quan s'ha realitzat una breu pausa entre els elements que integren la seqüència.

4.4. Els grups de tres consonants en contacte

Manteniment tres segments consonàntics	Elisió d'un segment consonàntic
Record ' quan (19)	Aquest programa (3)
Abans ' de (26)	Tots voltros (10)
Ferm ' compromís (29)	Pots posar (55)
Esforç ' de (77)	Finals de (69)
Animats ' que (135)	Convidats que (95)
Fills ' no (160)	Quins comentaris (114)
Minuts ' mos (307)	Abans se (141)
Pens ' que (335)	Teus fills (172)
(...)	Tens límits (182)
	Aquest programa (238)
	Els Reis (244)
	Aquest programa (265)
	Creus que (313)
	Teus propis (360)
	Abans d'ajudar (372)
	(...)

Observacions. Quant als grups de tres consonants, cal remarcar que el locutor generalment ha advocat per la pronúncia col·loquial, és a dir, per l'elisió d'un segment consonàntic. Ara bé, en algunes seqüències s'han conservat els tres segments pel fet que s'ha realitzat una pausa entre els dos mots.

4.5. Les assimilacions

No assimilació	Assimilació
Poder-se (27)	Aquest programa (3)
Dignament (33)	Ses cintes (20)
Agrair-li (78)	Pot posar (55)
Independitzar-te (156)	Convidats que (95)

Redacció (299)	Aquest programa (125)
Poc ' de (301)	Parlar (150)
Amics (304)	Parlat (204)
Aquest ' reportatge (305)	Nocturna (205)
Anar-se (373)	Actuar (228)
(...)	Tot Catalina (283)
	Aspecte (357)
	Exacte (376)
	(...)
	Rotacisme
	Es nostre (61)
	Es nins (61)
	Es ball (280)
	Ses dones (365)
	Des de (383)
	Es models (366)
	Moltes de (367)
	(...)

Observacions. Podem comprovar que el locutor, excepte en els casos esmentats, ha reproduït el procés d'assimilació. Com podem observar aquest procés no s'ha donat a les seqüències integrades per verb i pronom feble. Cal remarcar també que en aquest espai s'han donat força casos de rotacisme.

B) DADES MORFOLÒGIQUES

INFORMATIU

1. Morfologia nominal

1.1. Article salat / article literari

Literari	Salat
La Comunitat (JM, 1)	
El sistema (JM, 1)	
L'educació (RP, 33)	
El Consell (SV, 37)	
Els temes (SV, 63)	
Als preus (LS, 102)	
El control (LS, 112)	
El senador (RP, 118)	
(...)	

Observacions. En aquest espai els presentadors han emprat exclusivament l'article literari. S'han apartat, per tant, de la morfologia col·loquial.

1.2. L'article amb els noms de persona

Absència d'article	Article personal
Francesc Romero (RP, 49)	
Manuel Ferrer (SV, 70)	
Maria Nicolau (NA, 238)	
Josep Melià (JC, 386)	
Cúper (JC, 386)	
Roser Vives (CR, 487)	

Miquel Ramis (SV, 545)	
Pere Tomàs (CR, 603)	
(...)	

Observacions. No s'ha anteposat mai l'article en els noms de persona.

1.3. Els pronoms febles davant el verb

Formes invertides	Formes plenes
Es recolliran (LS, 133)	Se va anticipar (CM, 28)
Ens trobam (RP, 154)	Vos recomanam (LS, 128)
Es coneix (NA, 261)	Se juga (CM, 168)
Es donin (NA, 304)	Se tancarà (CM, 175)
Es donin (JR, 321)	Vos presentam (NA, 196)
Es veu (BP, 338)	Se ratificarà (NA, 203)
Es disputa (NA, 429)	Se comença (BP, 230)
Es disputen (JC, 434)	Se proposen (NA, 259)
Es tanca (CR, 468)	
Es converteix (CR, 487)	
Es restaurarà (CR, 687)	
Es traslladarà (CR, 689)	
Es va davallar (LS, 692)	

Observacions. En aquest programa s'ha produït una alternança entre l'ús de les variants invertides i de les plenes davant el verb, amb predomini de les primeres.

1.4. Els pronoms febles darrere el verb. Accentuació

Accentuació del verb	Accentuació del pronom
Regular-los (SV, 101)	Entrar-hi (SV, 540)
Dirigir-se (RP, 154)	
Normalitzar-se (NA, 200)	
Poder-ho (BP, 219)	

Poder-ho (BP, 234)	
Deixar-se (JR, 319)	
Registrar-se (NA, 327)	
Especialitzar-se (BP, 355)	
Cuidar-se (BP, 357)	
Embellir-ne (CR, 586)	
Adherir-se (CR, 593)	

Observacions. A les seqüències integrades per infinitiu i pronom feble els locutors, excepte en una ocasió, han carregat l'accent sobre la forma verbal.

1.5. Els pronoms subjecte

Formes normatives	Formes col·loquials
	Noltros (RP, 187)

Observacions. Podem constatar que un locutor, a l'hora d'acomiadar-se de l'audiència, ha fet servir el pronom *noltros* en comptes de *nosaltres*.

1.6. Els quantificadors

Amb preposició	Sense preposició
	Molts joves (JR, 306)
	Molts homes (JC, 416)
	Moltes cares (JC, 383)

Observacions. Els locutors han elidit la preposició tant si el quantificador va seguit d'un nom femení com si va seguit d'un nom masculí.

1.7. Els possessius

Amb labiodental	Amb aproximant
Seva (RP, 126)	
Seva (NA, 298)	

Seva (NA, 302)	
Seva (NA, 307)	
Seva (CR, 597)	
Seva (CR, 677)	
Seves (JC, 423)	
Possessius àtons	
Son pare (CM, 26)	
Sa mare (CM, 26)	

Observacions. Quant als possessius femenins, els locutors han fet servir sempre les formes amb consonant labiodental.

D'acord amb la parla col·loquial, s'han fet servir les formes àtones *son*, *sa* davant els noms de parentiu.

1.8. Els numerals

Formes col·loquials	Formes no col·loquials
	Sisè (NA, 359)

Observacions. S'ha emprat la forma *sisè* en comptes de la variant *sext*.

1.9. Els plurals

Morfema <i>-s</i>	Morfema <i>-os</i>
Imposts (LS, 106)	
Pressuposts (CR, 467)	
Pressuposts (CR, 474)	
Pressuposts (CR, 492)	
Pressuposts (MR, 496)	
Pressuposts (MR, 506)	
Pressuposts (CR, 589)	

Observacions. A tots els mots que contenen el grup *-st* en posició final, s'ha afegit el morfema *-s* per formar el plural.

1.10. Canvis de gènere

1.11. Contracció *ca*

<i>Ca</i>	<i>Casa</i>
Ca seva (NA, 253)	

Observacions. S'ha emprat la forma abreviada *ca* davant el pronom possessiu.

2. Morfologia verbal

2.1. El present d'indicatiu

Variants baleàriques	Variants continentals
Recomanam (LS, 128)	
Repassam (RP, 181)	
Continuam (NA, 235)	
Anam (NA, 296)	
Parlam (NA, 325)	
Passam (NA, 427)	
Parlam (NA, 446)	
Arribam (NA, 458)	
Entram (CR, 472)	

Observacions. Registram l'ús sistemàtic de la desinència *-am* a la primera persona del plural del present d'indicatiu.

2.2. El pretèrit imperfet de subjuntiu

Variants baleàriques	Variants continentals
Animassin (JR, 307)	

Observacions. El locutor ha construït amb vocal temàtica *a* i desinència *i* l'imperfet de subjuntiu.

2.3. Els verbs *dir*, *dur* i els acabats en *-ure*

2.4. Els verbs incoatius

Increment <i>-sc</i>	Increment <i>-eix</i>
Construeixi (RP, 80)	

Observacions. En aquest programa, a diferència del que ocorre en el llenguatge col·loquial, s'ha construït el present de subjuntiu del verb *construir* amb l'increment *-eix*.

2.5. Els verbs *tenir*, *venir*

Vocal <i>e</i>	Vocal <i>i</i>
Tengui (MR, 516)	
Tengut (SV, 580)	
Tengut (LS, 608)	
Tendrà (CR, 629)	

Observacions. Els locutors, d'acord amb la parla mallorquina, han articulat el verb *tenir* i els seus composts amb *e* a l'arrel¹.

2.6. Els infinitius *ser*, *esser*

<i>Ser</i>	<i>Esser</i>
Poden ser (CR, 595)	

Observacions. S'ha fet servir l'infinitiu *ser* en comptes de les variants *esser* o *ésser*.

2.7. Les formes dels verbs *ser* i *estar*

Formes normatives	Formes no normatives
Seran (LS, 114)	
Serà (LS, 116)	
Seran (RP, 156)	
Serà (BP, 294)	
Serà (JC, 405)	
Seran (CR, 493)	
Seran (MR, 508)	

¹ De totes maneres cal apuntar que s'ha emprat el nom *contingut*, és a dir, amb vocal *e*.

Seran (MR, 516)	
Serà (CR, 667)	
Serà (LS, 697)	
Serà (LS, 709)	
Estava (CM, 27)	
Estava (MR, 652)	

Observacions. No s'ha donat cap cas de palatalització /ə/>[i] a les formes del verb *ser*. Quant el verb *estar*, els locutors han emprat la variant normativa *estava*.

2.8. Els participis

Formes baleàriques	Formes continentals
Oferit (CR, 484)	Establert (SV, 98)
	Dut (LS, 108)
	Restablert (NA, 213)

Observacions. Els locutors han fet servir els participis continentals *dut*, *establert*, *restablert* en comptes de les variants col·loquials *duit*, *establit* i *restablit*. En canvi, curiosament, s'ha optat per la variant baleàrica *oferit*.

2.9. Els gerundis

2.10. El pretèrit perfet perifràstic

Formes baleàriques	Formes continentals
Varen assassinar (NA, 254)	
Varen veure (JC, 383)	
Varen ser (JC, 388)	
Varen registrar (SV, 566)	

Observacions. S'ha fet emprat sistemàticament la forma perifràstica *varen* en comptes de la continental *van*.

2.11. Altres formes verbals

Formes normatives	Formes no normatives
	Hai (JC, 269)
Saber (RP, 83)	Sebre (CR, 524)
Obren (CR, 560)	

Observacions. Quant al present de subjuntiu del verb *haver*, cal remarcar que el locutor JC ha pronunciat [j] la fricativa palatal sonora, pel fet, però, que no sap pronunciar aquest segment consonàntic.

Un locutor, en una ocasió, ha emprat l'infinitiu col·loquial *sebre* en comptes de la forma normativa *saber*.

Tot i que en la parla col·loquial es fa servir la forma verbal *obrin*, és a dir, amb vocal *i*, el locutor s'ha decantat per la variant continental *obren*.

REPORT

1. Morfologia nominal

1.1. Article salat / article literari

Literari	Salat
Els tres (BP, 1)	S'ona (BP, 347)
Les juguetes (BP, 5)	
El patrimoni (BP, 16)	
Les coves (ME, 26)	
Els menorquins (ME, 39)	
La mitologia (BP, 64)	
Les creences (BP, 64)	
La màgia (EI, 100)	
L'època (EI, 104)	
(...)	

Observacions. En aquest programa s'ha emprat sistemàticament l'article literari. Només s'ha fet servir, en una ocasió, l'article salat quan la presentadora ha reproduït conscientment la parla mallorquina.

1.2. L'article amb els noms de persona

Absència d'article	Article personal
Anton Boix (NA, 156)	
De Magdalena Obrador (CG, 237)	
Magdalena Obrador (CG, 242)	
(...)	
Pedro Arnau (ME, 18)	
Josep Màrquez (ME, 18)	
Arnau es (ME, 24)	

Noel Cibert (ME, 51)	
(...)	
Joan Castelló (EI, 78)	
Marià Torres (EI, 98)	
(...)	

Observacions. Els locutors no han anteposat l'article personal, *en, na, n'*, en els noms de persona.

1.3. Els pronoms febles davant el verb

Formes invertides	Formes plenes
Ens referim (BP, 146)	Vos deim (BP, 206)
Es converteixen (BP, 148)	Se va (BP, 303)
Es fa (CG, 167)	
Es poden (NA, 186)	
Es retroba (JZ, 209)	
Ens recorda (JZ, 212)	
Es creà (CG, 248)	
Es traslladà (CG, 250)	
Es repeteixen (JZ, 297)	
Es va (BP, 312)	
Es va (BP, 365)	
Es varen (BP, 375)	
Ens recorda (BP, 405)	
Es va (ME, 22)	
Es van (ME, 36)	
Es poden (ME, 52)	
Es degradessin (ME, 56)	
Es lligaven (EI, 92)	

Es feia (EI, 103)	
Es conserven (EI, 111)	

Observacions. En aquest programa, gairebé de manera sistemàtica, s'han fet servir les formes invertides dels pronoms febles en posició proclítica.

1.4. Els pronoms febles darrere el verb. Accentuació

Accentuació del verb	Accentuació del pronom
Contemplant-les (NA, 186)	
Dur-se (JZ, 296)	
Eixugar-se (BP, 313)	
Tancant-los (BP, 334)	
Edificant-hi (BP, 335)	
Estudiant-se (BP, 371)	
Imaginar-se (ME, 21)	
Remuntar-nos (EI, 104)	

Observacions. No hi ha hagut cap locutor que hagi carregat l'accent a la forma pronominal. S'han distanciat de manera sistemàtica de la fonètica col·loquial.

1.5. Els pronoms subjecte

1.6. Els quantificadors

Amb preposició	Sense preposició
Molts de somnis (BP, 145)	Moltes vegades (BP, 65)
Molts de jocs (BP, 146)	Moltes botigues (NA, 167)
Molts de recaders (CG, 256)	Molts secrets (NA, 172)

	Molta feina (CG, 244)
	Moltes bandes (JZ, 293)
	Moltes barques (BP, 279)
	Molta gent (BP, 394)
	Moltes gràcies (JZ, 407)

Observacions. Quan el quantificador *molt* va acompanyat d'un nom masculí, gairebé sempre s'ha inserit la preposició *de* entre aquestes dues peces lèxiques. Només una seqüència, *molts secrets*, s'ha construït sense preposició. En canvi, si el nom que segueix el quantificador és femení no s'ha afegit la preposició en cap ocasió.

1.7. Els possessius

Amb labiodental	Amb aproximant
Seves (BP, 334)	
Seva (CG, 244)	
Seva (EI, 80)	
Seva (EI, 85)	

Observacions. Cal apuntar que les formes *seva*, *seves* s'han articulat sempre amb aproximant labiodental.

1.8. Els numerals

Formes col·loquials	Formes no col·loquials
Devuit (CG, 270)	

Observacions. S'ha emprat el numeral *devuit* en comptes de la variant *divuit*.

1.9. Els plurals

Morfema -s	Morfema -os
Pressuposts (BP, 371)	

	Foscós (EI, 109)

Observacions. El plural del mot *pressupost* s'ha construït afegint el morfema *-s*. En canvi, la locutora eivissenca, d'acord amb el seu parlar, ha construït el plural de l'adjectiu *fosc* amb el morfema *-os*.

1.10. Canvis de gènere

Formes normatives	Formes no normatives
Un costum (CG, 261)	Una senyal (BP, 401)
La mar (BP, 318)	
La mar (ME, 43)	

Observacions. La locutora CG ha usat correctament el mot *costum* en gènere masculí. En canvi, la locutora BP ha canviat el gènere del substantiu *senyal*, ja que l'ha acompanyat del determinant femení *una*.

1.11. La contracció *ca*

2. Morfologia verbal

2.1. El present d'indicatiu

Formes baleàriques	Formes continentals
Situam (BP, 10)	Recordo (CG, 238)
Trobam (BP, 150)	
Anam (BP, 149)	
Entram (ME, 29)	

Observacions. Quant al present d'indicatiu m'ha cridat l'atenció que la locutora CG hagi fet servir la primera persona singular amb desinenca *-o*. En canvi, la locutora BP ha construït amb desinenca *-am* la primera persona del plural.

2.2. El pretèrit imperfet de subjuntiu

Formes baleàriques	Formes continentals
Deixàs (BP, 386)	
	Degradessin (ME, 56)

Observacions. L'imperfet de subjuntiu s'ha construït amb vocal temàtica *a*, quan l'ha emès la locutora mallorquina, i amb vocal temàtica *-e*, quan l'ha emès la locutora menorquina. I és que en menorquí ja s'ha donat el canvi *às, assis > és, essis* de l'imperfet de subjuntiu.

2.3. Els verbs *dir, dur* i els acabats en *-ure*

Formes baleàriques	Formes continentals
Deim (BP, 206)	

Observacions. S'ha emprat la forma *deim* en comptes de la variant continental *diem*.

2.4. Els verbs incoatius

Increment <i>-sc</i>	Increment <i>-eix</i>
	Mereixin (NA, 204)

Observacions. Quant al verb incoatiu *merèixer*, constatarem que s'ha construït la tercera persona del present de subjuntiu amb l'increment *-eix*, encara que en mallorquí s'empri generalment l'increment *-sc*.

2.5. Els verbs *tenir*, *venir*

Vocal <i>e</i>	Vocal <i>i</i>
Tengui (BP, 350)	

Observacions. La locutora BP ha construït amb vocal lexemàtica *e* la forma verbal *tengui*.

2.6. Els infinitius *ser*, *esser*

Infinitiu <i>ser</i>	Infinitiu <i>esser</i>
Varen ser (BP, 5)	
Volen ser (BP, 66)	
Sol ser (BP, 328)	

Observacions. S'ha optat sistemàticament per la forma d'infinitiu *ser* en comptes d'*esser*.

2.7. Les formes dels verbs *estar* i *ser*

Formes normatives	Formes no normatives
Serà (BP, 9)	

Observacions. No s'ha donat el canvi /ə/>[i] a la primera síl·laba de la forma verbal *serà*.

2.8. Els participis

2.9. Els gerundis

Gerundi <i>sent</i>	Gerundi <i>essent</i>
Sent (CG, 257)	

Observacions. Quant al gerundi, cal dir que s'ha emprat la forma *sent* en comptes de la variant *essent*.

2.10. El pretèrit perifràstic

Variants baleàriques	Variants continentals
Varen ser (BP, 5)	Van descobrir (ME, 19)
Varen suposar (BP, 13)	Van tenir (ME, 35)
Varen ploure (BP, 298)	Van traslladar (ME, 43)
Varen caure (BP, 300)	Van necessitar (ME, 55)
Varen naufragar (BP, 318)	
Varen tenir (BP, 337)	Van recuperar (EI, 79)
Varen viure (BP, 375)	Van crear (EI, 82)
Varen perdre (BP, 379)	
Varen construir (BP, 389)	

Observacions. Pel que fa al pretèrit perifràstic, en aquest espai s'han alternat les variants *varen*, *van*. De fet, aquesta segona solució ha estat emesa per les locutores menorquina i eivissenca, i s'adiu amb la que es dona en el parlar col·loquial d'aquestes dues zones.

2.11. Altres formes verbals

Formes normatives	Formes no normatives
Corre (BP, 324)	

Observacions. Quant al present d'indicatiu del verb *córrer*, s'ha emprat la variant *corre* en comptes de *corr*.

TEMPS

1. Morfologia nominal

1.1. Article salat / article literari

Literari	Salat
La previsió (CM, 1)	Es gener (JB, 41) REF.
La imatge (CM, 5)	Sa porta (JB, 41) REF.
L'institut (CM, 11)	Es braser (JB, 42) REF.
El clima (JB, 20)	Es vi (JB, 82) REF.
El mes (JB, 25)	Sa pluja (JB, 88) REF.
El dia (JB 44)	Sa calor (JB, 88) REF.
La península (JB, 55)	Es maig (JB, 131)
La jornada (JB, 64)	Ses anyades (JB, 131) REF.
La situació (JB, 71)	
La tendència (JB, 74)	
El pronòstic (JB, 75)	
La segona (JB, 85)	
La tendència (JB, 95)	
La previsió (JB, 98)	
(...)	

Observacions. Els locutors, excepte quan han reproduït un refrany popular, han fet servir l'article literari.

1.2. L'article amb els noms de persona

1.3. Els pronoms febles davant el verb

Formes invertides	Formes plenes
Es mantendran (CM, 7)	Mos ve (JB, 33) REF
Es veu (CM, 9)	Se miri (JB, 77)
Es preveu (CM, 18)	Mos du (JB, 88) REF
Es combina (JB, 45)	Se queixen (JB, 197)
Es poden (JB, 53)	
Es veu (JB, 56)	
Es produïran (JB, 64)	
Es mantenen (JB, 100)	
Es manté (JB, 104)	
Ens abraçarà (JB, 108)	
Es desplaçarà (JB, 110)	
Es presenta (JB, 120)	
Es retiraran (JB, 135)	
Es jugarà (JB, 152)	
Es presenta (JB, 165)	
Es formarà (JB, 173)	
Es mantenen (JB, 181)	
Es pot (JB, 195)	

Observacions. Tot i que en mallorquí s'empren les formes no invertides dels pronoms febles, quan aquestes peces lèxiques es troben situades davant el verb, en aquest programa s'han fet servir gairebé sempre les variants invertides. De fet, la forma plena es pot dir que només s'ha escapat en dues ocasions: *se queixen* i *se miri*, ja que les seqüències *mos ve* i *mos du* es troben inserides en un refrany popular.

1.4. Els pronoms febles darrere el verb. Accentuació

Accentuació del verb	Accentuació del pronom
Definir-se (JB, 20)	Comprovar-ho (JB, 140)
Produir-se (JB, 35)	

Observacions. En una seqüència el locutor ha carregat l'accent sobre el pronom.

1.5. Els pronoms subjecte

1.6. Els quantificadors

1.7. Els possessius

Amb labiodental	Amb aproximant
Seva (JB, 124)	
Seva (JB, 197)	

Observacions. Constatam que els possessius s'han realitzat sempre amb fricativa labiodental.

1.8. Els numerals

Formes col·loquials	Formes no col·loquials
Devuit (CM, 13)	

Observacions. D'acord amb el català de Mallorca, el locutor ha emprat la variant *devuit*.

1.9. Els plurals

1.10. Canvis de gènere

Formes normatives	Formes no normatives
	El calor (JB, 104)

Observacions. El locutor JB, per influència de la llengua castellana, ha flexionat el substantiu *calor* en gènere masculí.

1.11. La contracció *ca*

2. Morfologia verbal

2.1. El present d'indicatiu

Formes baleàriques	Formes continentals
Tornam (JB, 111)	

Observacions. S'ha fet servir la desinença clàssica *-am* a la primera persona del plural del present d'indicatiu.

2.2. El pretèrit imperfet de subjuntiu

2.3. Els verbs *dir, dur* i els acabats en *-ure*

Formes baleàriques	Formes continentals
Veim (CM, 4)	
Deim (JB, 154)	

Observacions. Constatam l'ús de les formes verbals *veim, deim* en comptes de les variants continentals *veiem* i *diem*.

2.4. Els verbs incoatius

2.5. Els verbs *tenir, venir*

Vocal <i>e</i>	Vocal <i>i</i>
Mantengut (CM, 3)	
Mantendran (CM, 7)	
Tendrem (CM, 15)	
Tendrem (JB, 48)	

Vengut (JB, 54)	
Tendrem (JB, 91)	
Tendrà (JB, 136)	
Tendrà (JB, 141)	
Tendrem (JB, 159)	
Tendrem (JB, 163)	
Tenguda (JB, 183)	
Tendrem (JB, 184)	

Observacions. Els verbs *tenir*, *venir* i els seus composts s'han conjugat amb vocal lexemàtica *e*, d'acord amb el parlar mallorquí.

2.6. Els infinitius *ser*, *esser*

<i>Ser</i>	<i>Esser</i>
Sol ser (JB, 85)	

Observacions. Els locutors han fet servir sistemàticament la forma d'infinitiu *ser*, en comptes d'*ésser* o *esser*.

2.7. Les formes dels verbs *ser* i *estar*

Formes normatives	Formes no normatives
Serà (CM, 8)	
Serà (CM, 18)	
Serà (JB, 23)	
Seran (JB, 32)	
Seran (JB, 39)	
Serà (JB, 117)	
Seran (JB, 121)	
Seran (JB, 150)	
Seran (JB, 155)	
Seria (JB, 161)	

Seran (JB, 185)	
Seran (JB, 189)	
Estarà (CM, 17)	
Estarà (JB, 34)	

Observacions. Totes les formes dels verbs *ser* i *estar* s'han articulat amb vocal neutra. No s'ha donat, per tant, el canvi /ə/>[i] que es dona sovint en el parlar col·loquial.

2.8. Els participis

2.9. Els gerundis

2.10. El pretèrit perifràstic

Formes baleàriques	Formes continentals
Varen caure (JB, 178)	

Observacions. S'ha emprat la forma perifràstica *varen*, pròpia del català de Mallorca, en comptes de la variant *van*.

2.11. Altres formes verbals

Formes normatives	Formes no normatives
Faci (JB, 80)	
Vagin (JB, 134)	
Vegin (JB, 140)	
S'hagin (JB, 143)	

Observacions. El locutor JB ha articulat correctament les formes del present de subjuntiu dels verbs *fer*, *anar*, *veure* i *haver*.

ENTREVISTES

1. Morfologia nominal

1.1. Article salat / article literari

Mateu Ramonell	
Literari	Salat
La decisió (71)	Des Govern (24)
L'any (75)	Des Govern (24)
	Es seu (25)
	Es seu (28)
	S' anterior (29)
	Des Partit (29)
	Es partits (34)
	Es despatx (37)
	S' anterior (39)
	S' actual (39)
	S' herència (40)
	Es Govern (40)
	S' incineradora (61)
	Es ciutadans (61)
	Ses mesures (66)
	Es seu (66)
	Ses pensions (68)
	Es pensionistes (69)
	Es mes (70)
	(...)

Juan Manuel Zaldívar	
Literari	Salat
Les Balears (123)	Sa nostra (134)
La campanya (124)	Des eixos (137)
Els candidats (125)	Es medi (137)
Dels partits (125)	Des territori (139)
Els candidats (126)	Sa natura (140)
La presidència (126)	Es seu (140)
Del Govern (126)	Sa ciutat (143)
La batlia (127)	Es programa (145)
El PSM (133)	Ses seves (148)
Del PSM (137)	Es míting (151)
Del PSM (145)	Sa campanya (151)
El PSM (151)	Es Partit (152)
El PSM (154)	Es programa (154)
Del PSM (162)	Sa identitat (154)
La primera (163)	Sa cultura (155)
La primera (162)	Es programa (156)
A les Balears (203)	Ses eleccions (156)
La seva (204)	Es pacte (158)
La mateixa (204)	Des Consell (159)
La resta (266)	Es programa (162)
La resta (266)	Des serveis (167)
La batlia (275)	Sa participació (170)
A les Illes (277)	Es programa (175)
La vostra atenció (279)	Sa política (176)
La mateixa hora (280)	Es programa (178)
	Sa petita (182)
	Es pla (186)
	Pes deute (189)
	Ses seves (192)

	Ses urbanitzacions (193)
	Es electors (196)
	(...)

Conxa Rosillo	
Literari	Salat
Les illes (2)	Ses mans (82)
Els primers (3)	Des pilars (110)
Del Govern (3)	
La sala (4)	
El Consolat (5)	
La persona (6)	
La informació (7)	
El seguiment (7)	
L'actualitat (8)	
El socialista (10)	
Les eleccions (18)	
La legitimitat (20)	
L'herència (43)	
(...)	

Observacions. En aquest programa l'ús de l'article ha vengut determinat pel locutor. Així, podem comprovar que la locutora CR, excepte en dues ocasions, ha emprat l'article literari, en canvi, els locutors JZ i MR han usat de manera majoritària l'article salat, molt especialment aquest darrer.

1.2. L'article amb els noms de persona

Absència d'article	Article personal
Fernanda Caro (MR, 105)	D'en Siulo (JZ, 255)
Pere Sampol (JZ, 127)	
Sebastià Serra (JZ, 127)	

(...)	
-------	--

Observacions. Els locutors no han anteposat l'article personal en els noms propis. Hem de tenir present que els personatges entrevistats pertanyen al sector polític. Cal remarcar, però, que el locutor JZ ha emprat l'article personal *en* quan ha citat el nom de la mascota de la Universiada.

1.3. Els pronoms febles davant el verb

Formes invertides	Formes plenes
Ens trobam (CR, 4)	Vos ofereix (CR, 2)
Es compleixen (MR, 23)	Se dedica (CR, 7)
	Mos pot (MR, 27)
	Se parla (MR, 37)
	Se diu (CR, 48)
	Se plantegi (CR, 56)
	Se donarà (MR, 69)
	Se troben (CR, 81)
	Mos trobarem (CR, 92)
	Se defineix (MR, 101)
	Mos acompanyen (JZ, 125)
	Mos explicassin (JZ, 130)
	Se pot (JZ, 159)
	Se reflexa (JZ, 178)
	Mos explicàs (JZ, 191)
	Mos ho (JZ, 215)
	Mos parlàs (JZ, 252)

Observacions. En aquest programa s'ha produït un domini de les formes plenes dels pronoms febles davant el verb. De fet, només en dues ocasions els locutors s'han distanciat de la parla col·loquial i han fet servir les variants invertides.

1.4. Els pronoms febles darrere el verb. Accentuació

Accentuació del verb	Accentuació del pronom
Complir-se (CR, 3)	Dir-nos (JZ, 259)
Concedir-nos (CR, 120)	Dir-nos (JZ, 262)
Donar-nos (JZ, 249)	

Observacions. Podem comprovar que el locutor JZ, en dues ocasions, s'ha deixat dur per la fonètica col·loquial.

1.5. Els pronoms subjecte

1.6. Els quantificadors

Amb preposició	Sense preposició
	Moltes gràcies (JZ, 195)
	Moltes gràcies (JZ, 202)
	Moltes gràcies (JZ, 203)
	Moltes gràcies (JZ, 276)

Observacions. El quantificador *moltes* seguit del mot femení *gràcies* s'ha emprat sense la preposició *de*, totes les vegades en què apareix. Cal apuntar, però, que sempre ha estat emès pel mateix locutor.

1.7. Els possessius

Amb labiodental	Sense labiodental
Seves (JZ, 148)	
Seves (JZ, 192)	
Seva (JZ, 204)	

Observacions. Els possessius femenins s'han realitzat amb consonant labiodental de manera sistemàtica.

1.8. Els numerals

1.9. Els plurals dels mots acabats en *-st*, *-xt*, *-sc*, *-ig*

Morfema <i>-s</i>	Morfema <i>-os</i>
Pressuposts (CR, 79)	
Pressuposts (CR, 81)	
Pressuposts (CR, 85)	
Pressuposts (CR, 89)	
Pressuposts (CR, 93)	

Observacions. El plural del mot *pressupost* s'ha construït afegint sempre el morfema *s*. De totes maneres, cal fer constar que aquest mot ha estat pronunciat sempre per la mateixa locutora.

1.10. Canvis de gènere

Formes normatives	Formes no normatives
	Una des pilars (CR, 110)

Observacions. Constatam la manca de concordança entre l'article indeterminat *un* i el substantiu *pilars*.

1.11. La contracció *ca*

2. Morfologia verbal

2.1. El present d'indicatiu

Formes baleàriques	Formes continentals
Trobam (CR, 4)	
Parlam (CR, 48)	
Supòs (JZ, 133)	
Supòs (JZ, 247)	
Digau (JZ, 173)	
Digau (JZ, 173)	
Esperam (JZ, 204)	

Observacions. Quant al present d'indicatiu, els locutors han conservat les desinències clàssiques, desinència zero a la primera persona del singular i desinència *-am* a la primera del plural.

2.2. El pretèrit imperfet de subjuntiu

Formes baleàriques	Formes continentals
Haguessin (CR, 83)	
Explicassin (JZ, 130)	
Explicàs (JZ, 192)	
Parlàs (JZ, 217)	
Repassàssim (JZ, 222)	

Observacions. Els locutors han construït l'imperfet de subjuntiu amb vocal temàtica *a* i desinència amb vocal *i*. De fet, les desinències amb vocal *e* ja han caigut en desús en el parlar mallorquí.

2.3. Els verbs *dir*, *dur* i els acabats en *-ure*

Formes baleàriques	Formes continentals
Veim (JZ, 212)	

Observacions. Quant al verb *veure*, cal dir que s'ha emprat la variant *veim* en comptes de la continental *veiem*.

2.4. Els verbs incoatius

2.5. Els verbs *tenir*, *venir*

Vocal <i>e</i>	Vocal <i>i</i>
Sostengut (CR, 55)	
Tengut (MR, 97)	
Tendrà (CR, 112)	

Observacions. El verb *tenir* i el seu compost *sostenir* s'han conjugat amb vocal lexemàtica *e*².

2.6. Els infinitius, *ser*, *esser*

2.7. Les formes dels verbs *estar* i *ser*

Formes normatives	Formes no normatives
Serà (CR, 49)	
Seran (CR, 80)	
Seran (JZ, 196)	
Seran (CR, 116)	
Estam (MR, 98)	

² Cal apuntar que l'adjectiu *benvengut* també s'ha fet servir amb vocal *e* en el radical.

Observacions. Les formes de futur *serà*, *seran* s'han pronunciat amb vocal neutra a la primera síl·laba. No s'ha reproduït, per tant, el procés de palatalització /ə/>[i].

En el present d'indicatiu del verb *estar* s'ha fet servir la forma normativa *estam*. La variant *esteim*, per tant, no ha transcendit a la parla dels locutors.

2.8. Els participis

2.9. Els gerundis

Gerundi <i>sent</i>	Gerundi <i>essent</i>
Sent interina (MR, 106)	

Observacions. S'ha fet servir la forma de gerundi *sent*, en comptes de la variant amb vocal inicial *essent*.

2.10. El pretèrit perifràstic

Formes baleàriques	Formes continentals
Varen fer (JZ, 151)	
Varen acusar (JZ, 151)	

Observacions. S'ha emprat la forma perifràstica *varen* en comptes de la variant continental *van*.

2.11. Altres formes verbals

2002

1. Morfologia nominal

1.1. Article salat / article literari

Literari	Salat
El programa (ES, 1)	Es sector (ES, 90) ENT.
La setmana (ES, 2)	Des sector (ES, 92) ENT.
Els ordinadors (ES, 4)	S'euro (BP, 413) ENT .
El sistema (BP, 30)	Es comptes (BP, 418) ENT .
La bomba (BP, 36)	Sa pesseta (ES, 538) ENT.
La plataforma (ES, 68)	(...)
L'efecte (ES, 76) ENT.	
El mercat (ES, 147) ENT.	
La data (ES, 150) ENT.	
Els seus (ES, 157) ENT.	
Del problema (BP, 174)	
L'adaptació (BP, 176)	
Les tasques (BP, 177)	
(...)	

Observacions. Tot i que en aquest programa s'ha fet servir de manera sistemàtica l'article literari, s'han escapat alguns casos d'article salat, sobretot a les entrevistes.

1.2. L'article amb els noms de persona

Absència d'article	Article personal
D'Economia, Rodrigo Rato (BP, 64)	

Observacions. Els locutors no han emprat l'article personal amb els noms propis.

1.3. Els pronoms febles davant el verb

Formes invertides	Formes plenes
Es tracta (ES, 3)	Se denomina (BP, 40)
Es troba (BP, 20)	Se torna (NA, 106)
Es va (BP, 24)	Mos convé (ES, 145) ENT.
Es posen (BP, 27)	Se poden (BP, 174)
Ens referim (BP, 31)	Se poden (BP, 179)
Es troba (BP, 36)	Se pugui (BP, 184)
Es tracta (BP, 37)	Se mantindrà (MR, 371)
Es troba (BP, 38)	Se varen (BP, 440)
Es pot (BP, 41)	
Es poden (BP, 53)	
Es parli (BP, 59)	
Es preveu (BP, 61)	
Es considera (BP, 62)	
Ens referim (ES, 67)	
Ens acompanya (ES, 71)	
Es comenta (ES, 82) ENT.	
Es pot (ES, 87) ENT	
Ens posem (ES, 95)	
Ens arriben (ES, 95)	
Es veuran (NA, 102)	
Es tracta (NA, 104)	
Es troba (NA, 107)	
Es pensa (NA, 111)	
Ens trobam (NA, 116)	
Es pot (NA, 116)	
Ens convé (ES, 145) ENT.	
Ens ataquem (ES, 150) ENT.	
Es comenten (ES, 156) ENT.	
Es reincorporin (ES, 159) ENT.	

Es pot (CG, 227)	
Es desdoblarà (CG, 239)	
Ens hem (ES, 271)	
Ens poden (ES, 273)	
Es pot (NA, 304)	
Es podrà (NA, 306)	
Es veurà (ES, 323) ENT.	
Ens trobam (ES, 338)	
Ens pot (ES, 354)	
Es perdin (ES, 355)	
Ens acompanya (ES, 395) ENT.	
Es tracta (ES, 398) ENT.	
Ens costa (ES, 401) ENT.	
Es preveu (BP, 425)	
Es veuen (BP, 434)	
Ens espera (BP, 442)	
Es du (ES, 456) ENT.	
Ens estam (ES, 467) ENT.	
Es varen (SV, 503)	
Es va (SV, 509)	
Es veu (ES, 528) ENT.	
Es pot (ES, 532) ENT.	
Es desviassin (ES, 536) ENT.	
Es descuida (SV, 548)	
Es tradueixin (SV, 555)	
Es celebra (ME, 190) ³	

Observacions. Tot i que els locutors han emprat les formes plenes i les invertides, podem comprovar que s'ha donat un predomini absolut de les segones. Fins i tot s'han

³ En aquest cas s'ha emprat fins i tot la forma invertida davant un verb començat en sibilant.

emprat majoritàriament les formes invertides quan la seqüència *pronom feble + verb* es troba inserida en una entrevista.

1.4. Els pronoms febles darrere el verb. Accentuació

Accentuació del verb	Accentuació del pronom
Sebre-ho (NA, 104)	Ajudar-nos (ES, 396)
Posar-se (NA, 133)	Perdrer-nos ⁴ (SV, 544)
Fer-ho (ES, 147) ENT.	Ajudar-nos (ES, 580) ENT .
Localitzar-les (BP, 175)	
Perdre's (ES, 356)	
Dir-ho (MR, 390)	

Obsevacions. Quant a aquestes seqüències, podem comprovar que tot i que els locutors, en general, han carregat l'accent sobre l'infinitiu, en tres ocasions s'han escapat les formes col·loquials.

1.5. Els pronoms subjecte

Formes normatives	Formes col·loquials
	Noltros (ES, 187)
	Noltros (ES, 328) ENT.
	Noltros (ES, 330)
	Noltros (ES, 580)
	Noltros (ES, 583)

Observacions. Quant a la primera persona del plural, constatarem que la locutora ES ha fet servir exclusivament la variant col·loquial *noltros*.

⁴ Pel que fa a aquesta seqüència vegeu Capítol II, apartat 3.5.2.

1.6. Els quantificadors

Amb preposició	Sense preposició
Molts de nirvis (ES, 337)	Moltes persones (ES, 5)
Molta d'expectació (ES, 337)	Molts anys (ES, 17)
Molts de doblers (SV, 549)	Molts ordinadors (BP, 38)
	Moltes persones (ES, 75) ENT.
	Molts problemes (NA, 113)
	Moltes peces (BP, 174)
	Moltes persones (ES, 323) ENT.
	Moltes gràcies (ES, 327) ENT.
	Moltes gràcies (ES, 579)

Observacions. Constatam que quan el quantificador *molt* va acompanyat d'un nom masculí, s'ha produït una alternança entre l'ús i l'omissió de la preposició. Cal dir que, en el llenguatge col·loquial, dels quatre casos que apareixen en aquest programa, únicament la seqüència *molts anys* s'empra sovint sense preposició.

Ara bé, si el quantificador va acompanyat d'un nom femení, només en una ocasió ha anat seguit de preposició.

1.7. Els possessius

Amb labiodental	Amb aproximant
Seva (ES, 9)	
Seva (BP, 34)	
Seva (NA, 136)	
Seva (BP, 243)	
Seves (ME, 218)	

Observacions. El possessiu femení s'ha articulat sempre amb oclusiva labiodental.

1.8. Els numerals

Formes col·loquials	Formes no col·loquials
Desset (CG, 225)	
Denou (SV, 554)	
Desset (ME, 206)	
Dos-centes (SV, 569)	

Observacions. Els locutors han emprat els numerals *desset*, *denou* en comptes de les seves variants amb vocal *i*, *disset*, *dinou*.

D'acord amb la parla col·loquial el locutor ha fet servir el numeral *dos-centes* en comptes de la forma *dues-centes*.

1.9. Els plurals

Formes normatives	Formes no normatives
	Diferentes empreses (ES, 91) ENT.
	Monedes diferentes (ES, 356)

Observacions. Les dues vegades en què l'indefinit *diferent* acompanya un nom femení, s'ha emprat de manera incorrecta la forma femenina plural *diferentes*.

1.10. Els canvis de gènere

1.11. La contracció *ca*

<i>Ca</i>	<i>Casa</i>
Ca seva (ES, 9)	
Ca seva (ES, 345)	

Observacions. L'abreviatura *ca* (*casa*) s'ha emprat quan va seguida d'un pronom possessiu.

2. Morfologia verbal

2.1. El present d'indicatiu

Formes baleàriques	Formes continentals
M'imagín (ES, 91) ENT.	
M'imagín (ES, 140)ENT.	
M'imagín (ES, 456)ENT.	
Parlam (BP, 29)	
Tornam (ES, 187)	
Acabam (ES, 330)	
Trobam (ES, 330)	
Xerram (ES, 398) ENT.	
Recomanam (SV, 550)	

Observacions. Quant al present d'indicatiu, es registra l'ús de les desinències clàssiques, és a dir, desinència zero a la primera persona del singular i desinència *-am* a la primera del plural.

2.2. El pretèrit imperfet de subjuntiu

Formes baleàriques	Formes continentals
Aplicassin (NA, 301)	
Desviassin (ES, 536) ENT.	

Observacions. Pel que fa al pretèrit imperfet, els locutors han fet servir les formes més antigues amb vocal temàtica *a*, emprades encara avui en el llenguatge mallorquí.

2.3. Els verbs *dir*, *dur* i els acabats en *-ure*

Formes baleàriques	Formes continentals
Veim (ES, 451)	

Observacions. La locutora ES ha fet servir la forma verbal *veim*, pròpia del català de Mallorca, en comptes de la variant continental *veiem*.

2.4. Els verbs incoatius

Increment <i>-sc</i>	Increment <i>-eix</i>
	Segueixin (NA, 112)
	Adquireixen (ES, 326) ENT.
	Tradueixin (SV, 556)

Observacions. Els locutors han construït el present de subjuntiu dels verbs incoatius *seguir*, *adquirir* i *traduir* amb increment *-eix*, encara que col·loquialment s'empri l'increment *-sc*.

2.5. Els verbs *tenir*, *venir*

Vocal <i>e</i>	Vocal <i>i</i>
Tenguin (BP, 46)	Obtindrà (NA, 300)
Tendran (BP, 47)	Tingut (BP, 438)
Tengui (BP, 170)	
Tendrà (ME, 268)	
Mantindrà (MR, 371)	
Tendrà (ES, 394) ENT.	
Tengut (ES, 394) ENT.	
Tengui (ES, 458) ENT.	

Observacions. Quant als verbs *tenir*, *venir*, i els seus composts, s'ha produït una alternança entre les vocals lexemàtiques *e* / *i*⁵.

2.6. Els infinitius *ser*, *esser*

Infinitiu <i>ser</i>	Infinitiu <i>esser</i>
Pot ser (ES, 81) ENT.	Pot esser (ES, 327) ENT.
	Pot esser (ES, 350)
	Per esser (ES, 580) ENT.

⁵ En aquest espai s'han fet servir, però, els adjectius *benvingut*, *benvinguda*.

Observacions. En posició preconsonàntica s’ha emprat, generalment, la forma d’infinitiu *esser*.

2.7. Les formes dels verbs *ser* i *estar*

Formes normatives	Formes col·loquials
Estarà (BP, 30)	Serà (ES, 186)
Serà (BP, 45)	
Serà (BP, 175)	
Seria (ES, 464) ENT.	
Estam (NA, 111)	
Estam (ES, 467) ENT.	

Observacions. Quant a les formes de futur i condicional del verb *ser*, en una ocasió s’ha practicat el procés de palatalització /ə/>[i].

S’ha fet servir la variant normativa *estam* en comptes de la col·loquial *esteim*.

2.8. Els participis

Formes normatives	Formes col·loquials
Obert (ME, 255)	
Obert (ES, 309) ENT.	

Observacions. Els locutors han emprat el participi *obert* en comptes de la variant *obrit*, usada sovint en el llenguatge col·loquial.

2.9. Els gerundis

2.10. El pretèrit perifràstic

Formes baleàriques	Formes continentals
Varen trobar (BP, 440)	
Varen manifestar (SV, 503)	
Varen inaugurar (SV, 514)	

Observacions. S'ha fet servir la forma perifràstica *varen* en comptes de la variant continental *van*.

2.11. Altres formes verbals

Formes normatives	Formes col·loquials
Hagi sortit (BP, 19)	
Hagi (BP, 248)	
S'hagi (ES, 460) ENT.	
Hagin (SV, 562)	
Vagi (SV, 550)	
Facin (BP, 415) ENT.	
Saber (SV, 555)	Sebre (NA, 102)
	Sebre-ho (NA, 104)
	Sebre (NA, 116)
	Sebre (ES, 272)
	Sabi (SV, 566)

Observacions. Els locutors han articulat correctament les formes de present de subjuntiu dels verbs *haver*, *anar* i *fer*, és a dir, han pronunciat *hagi*, *vagi* i *faci* i no *hagui*, *vagui* i *fagi* o *fagui*.

Constatam que els locutors han emprat la forma d'infinitiu col·loquial *sebre* en comptes de la variant *saber*, quatre de les cinc vegades en què apareix aquest verb.

Cal afegir també que el locutor SV, en el present de subjuntiu, ha emprat la variant *sabi* en comptes de *sàpiga*.

PANORÀMIC

1. Morfologia nominal

1.1. Article salat / article literari

Literari	Salat
La grossa (MB, 4)	Ses rebaixes (MB, 54) ENT.
Del Nin (MB, 4)	Sa nova (MB, 76) ENT.
Les rebaixes (MB, 10)	Ses rebaixes (MB, 91) ENT.
Les aglomeracions (MB, 11)	Ses rebaixes (MB, 93) ENT.
Les coes (MB, 11)	Sa gent (MB, 93) ENT.
La resta (MB, 12)	Sa mediació (MB, 110) ENT.
La jaqueta (KA, 22)	A ses Balears (MB, 113) ENT.
Les rebaixes (KA, 23)	Sa gent (MB, 113) ENT.
Els descomptes (KA, 27)	Amb es servei (MB, 114) ENT.
La temporada (KA, 36)	Sa factura (MB, 117) ENT.
Al gener (KA, 43)	Sa factura (MB, 117) ENT.
La vocal (MB, 46)	Ses rebaixes (MB, 122) ENT.
Les associacions (MB, 47)	Ses rebaixes (MB, 128) ENT.
La llista (MB, 56)	Es viatge (MB, 130) ENT.
L'euro (MB, 59) ENT.	I sa... (MB, 130) ENT.
El director (MB, 62) ENT.	Sa UNAE (MB, 142) ENT.
Els drets (MB, 77) ENT.	Ses associacions (MB, 143) ENT.
Les fórmules (MB, 106) ENT.	Pes nins (KA, 172) ENT.
La mediació (MB, 107)	Sa carta (KA, 194) ENT.
La seva (MB, 149)	Sa nostra rutina (MB, 290)
L'equip (MB, 153)	Es president (MB, 324) ENT.
Al port (KA, 157)	Sa penya (MB, 325) ENT.
La cavalcada (KA, 162)	Es president (MB, 329) ENT.
Les carrosses (KA, 163)	Sa federació (MB, 329) ENT.

Els protagonistes (KA, 176)	Es partit (MB, 334) ENT.
Pel partit (MB, 306)	Sa referència (MB, 353) ENT.
Els sis (MB, 314)	Sa temporada (MB, 353) ENT.
Dels equips (MB, 428) ENT.	Es futbol (MB, 356) ENT.
L'esport (MB, 455)	Ses imatges (MB, 373) ENT.
L'estiu (MB, 455)	Ses coses (MB, 383) ENT.
L'Orquestra (MB, 455)	Ses competicions (MB, 400) ENT.
Els primers (MB, 458)	Ses idees (MB, 431) ENT.
El programa (KA, 464)	Es mallorquins (MB, 432) ENT.
La direcció (KA, 467)	Sa fibra (MB, 433) ENT.
L'aula (KA, 468)	Ses diferents (MB, 443) ENT.
Els concerts (KA, 473)	Sa Federació (MB, 443) ENT.
El preu (KA, 477)	Sa penya (MB, 445) ENT.
La setmana (KA, 480)	Ses dues (MB, 446) ENT.
L'Auditori (MB, 484)	Amb es seu (MB, 448) ENT.
Els actors (MB, 490)	Es millor (MB, 451) ENT.
El principi (MB, 495)	Es resultat (MB, 481)
El seu (MB, 497)	Sa coordinació (MB, 482)
El responsable (MB, 498)	Sa prova (MB, 505) ENT.
Les Illes (MB, 506) ENT.	Es premi (MB, 522) ENT.
Al repartiment (MB, 541) ENT.	Ses T (MB, 528) ENT.
Les sèries (MB, 542) ENT.	Es temps (MB, 538) ENT.
La gent (MB, 543) ENT.	A ses Galeries (MB, 562)
La setmana (MB, 557)	(...)
(...)	

Observacions. En aquest programa s'ha donat una alternança entre l'ús de l'article salat i el literari. En els fragment narrats, excepte en dues ocasions, s'ha emprat l'article literari. En canvi, a l'entrevista feta als seguidors i a les preguntes que realitza la locutora KA a la gent del carrer ha dominat el salat.

1.2. L'article amb els noms de persona

Absència d'article	Article personal
Pilar Iglesias (MB, 46) ENT.	De na Pilar (MB, 61) ENT.
Joan Morell (MB, 62) ENT.	En Tomeu (ES, 247)
Melsion, Gaspar i Baltasar (KA, 156)	En Juan Tabique (MB, 295)
De Llorenç Moyà (MB, 267)	En Juan Ramon (MB, 324) ENT.
Elisabet Salas (KA, 279)	En Ginés (MB, 328) ENT.
Catalina Cirer (KA, 279)	En Juan Ramon (MB, 354) ENT.
Miquel Estelrich (KA, 287)	En Sanz (MB, 393) ENT.
Mijatovic (MB, 338) ENT.	En Lorenzo Sanz (MB, 393) ENT.
De Neil Simon (MB, 485)	D'en Dani (MB, 418) ENT.
De Sergi Belbel (MB, 525) ENT.	En Ginés (MB, 444) ENT.
(...)	En Juan Ramon (MB, 444) ENT.
	(...)

Observacions. En aquest programa s'ha produït una alternança entre l'ús i l'omissió de l'article personal amb els noms propis. L'article s'ha emprat sobretot amb aquells noms que es troben inserits a l'entrevista realitzada per la locutora MB als integrants de les dues penyes de futbol.

1.3. Els pronoms febles davant el verb

Formes invertides	Formes plenes
Ens ha (MB, 13)	Mos podem (MB, 5)
Ens pesa (MB, 13)	Mos han (MB, 6)
Es repeteix (MB, 15)	Mos posam (MB, 8)
Ens permet (KA, 43)	Mos heu (MB, 19) ENT.
Ens afectarà (MB, 60) ENT.	Se parla (MB, 58) ENT.
Es tornaren (KA, 186)	Mos tranquil·litzava (MB, 63) ENT.
Es dirigiren (KA, 201)	Mos afecta (MB, 68) ENT.
Es feren (KA, 220)	Mos hem (MB, 69) ENT.
Es varen (KA, 221)	Se fa (MB, 74) ENT.

Es va poder (MB, 268)	Mos aclarava (MB, 78) ENT.
Es viu (MB, 312)	Mos explicava (MB, 85) ENT.
Es veuriem (MB, 316)	Se precipita (MB, 86) ENT.
Es faran (KA, 473)	Se pot (MB, 96) ENT.
Es faran (MB, 482)	Se pot (MB, 96) ENT.
	Mos pogués (MB, 121) ENT.
	Mos ho (MB, 142) ENT.
	Mos ubica (MB, 238)
	Te pensaves (ES, 252) ENT.
	Vos espera (MB, 303)
	Mos deien (MB, 310)
	Se podien (MB, 315)
	Se podrien (MB, 317)
	Mos acompanya (MB, 324) ENT.
	Mos falten (MB, 337) ENT.
	Se puguin (MB, 378) ENT.
	Mos podrien (MB, 383) ENT.
	Se pot (MB, 389) ENT.
	Mos hem (MB, 415) ENT.
	Se comentava (MB, 418) ENT.
	Vos toca (MB, 433) ENT.
	Mos quedam (MB, 448).ENT.
	Vos parlam (MB, 479)
	Vos parlam (MB, 483)
	Se va (MB, 487)
	Se va (MB, 484)
	Se fa (MB, 504) ENT.
	Mos conta (MB, 508) ENT.
	Me sembla (MB, 511) ENT.
	Mos descentralitzam (MB, 526) ENT.
	Se donen (MB, 545) ENT.

	Mos quedam (MB, 550) ENT.
	Mos n'anam (MB, 559)
	Mos mostra (MB, 566)
	Vos parlarem (MB, 567)
	Vos esperarà (MB, 568)

Observacions. En aquest programa s'ha produït una alternança entre les formes plenes i les invertides en posició proclítica, amb un predomini, però, de la primera solució. Cal fer constar que de les trenta formes plenes que apareixen situades davant un verb, vint-i-dues es troben inserides en el context d'una entrevista. En canvi, només una de les onze variants invertides forma part d'una entrevista. Observam que gairebé totes les formes plenes han estat emeses per la mateixa locutora, MB.

1.4. Els pronoms febles darrere el verb. Accentuació

Accentuació del verb	Accentuació del pronom
Comprar-lo (KA, 29)	Curar-se (ES, 260)
Haver-nos (MB, 145) ENT.	Haver-te (MB, 553) ENT.
Rebre'ls (KA, 158)	
Trobar-lo (MB, 236)	
Deixar-li (MB, 236)	

Observacions. Excepte en dues ocasions, les locutores han mantengut l'accent a la forma verbal, és a dir, tot i que han intentat controlar aquest tret fonètic, se'ls han escapat algunes pronúncies col·loquials.

1.5. Els pronoms subjecte

Formes normatives	Formes no normatives
Nosaltres (KA, 8)	Voltros (MB, 2)
	Noltros (MB, 3)
	Voltros (MB, 7)
	Noltros (MB, 50) ENT.

	Voltros (MB, 71) ENT.
	Noltros (MB, 152)
	Noltros (MB, 328) ENT.
	Noltros (MB, 448) ENT.

Observacions. Respecte als pronoms forts de primera i segona persona del plural, constatam que la locutora MB ha emprat sistemàticament les variants col·loquials *noltros*, *voltros*. En canvi, la locutora KA ha fet servir la forma normativa *nosaltres*.

1.6. Els quantificadors

Amb preposició	Sense preposició
Molt de carbó (KA, 172) ENT.	Molta il·lusió (MB, 6)
Molt d'ordre (KA, 205)	Molta gent (MB, 10)
Molts de nins (MB, 232)	Moltes persones (KA, 28)
Molts de problemes (MB, 358) ENT.	Moltes coes (KA, 33)
Molts de progressos (MB, 397) ENT.	Moltes gràcies (MB, 50) ENT.
	Moltes xerrades (MB, 71) ENT.
	Moltes vegades (MB, 88) ENT.
	Molta cosa (MB, 135) ENT.
	Moltes gràcies (MB, 144) ENT.
	Moltes habilitats (MB, 150)
	Molts pobles (KA, 229)
	Moltes cares (MB, 271)
	Moltes banderes (MB, 340) ENT.
	Moltes companyies (MB, 505) ENT.
	Molta qualitat (MB, 534) ENT.
	Moltíssimes gràcies (MB, 553) ENT.

Observacions. Quan el quantificador *molt* va acompanyat d'un mot masculí, s'ha inserit, excepte en un cas, la preposició *de* entre aquestes dues peces lèxiques. Per contra, si el quantificador va acompanyat d'un nom femení, s'ha omès de manera sistemàtica

l'element prepositiu. Aquestes solucions es donen tant si el mot es troba emplaçat en una entrevista com en un fragment narrat.

1.7. Els possessius

Amb labiodental	Sense labiodental
Seva (MB, 64)	
Seva (MB, 149)	
Seva (KA, 169)	
Seva (KA, 203)	
Seva (MB, 235)	
Seva (MB, 237)	

Observacions. El possessiu femení s'ha emès sistemàticament amb consonant labiodental.

1.8. Els numerals

Formes col·loquials	Formes no col·loquials
Desset (MB, 346) ENT.	

Observacions. S'ha fet servir el numeral *desset* en comptes de la variant *disset*.

1.9. Els plurals

Formes normatives	Formes no normatives
	Textes (KA, 278)
	Ses diferents penyes (MB, 443) ENT.

Observacions. S'ha emprat la forma de plural *textes* en comptes de *textos* pel fet que s'ha contruït incorrectament a partir del mot singular *texte*. En canvi, el mot *diferents* s'ha usat correctament en forma masculina plural, encara que acompanyi un mot femení. La locutora s'ha apartat, en aquest cas, de la morfologia col·loquial.

1.10. Canvis de gènere

Formes normatives	Formes no normatives
	La costum (KA, 229)
	Aquestes avantatges (MB, 446) ENT.
	Ses dues resultats (MB, 447) ENT.

Observacions. Els substantius *avantatges* i *costum* s'han usat en gènere contrari al seu.

Aquest canvi és molt freqüent en el llenguatge col·loquial.

La falta de concordança de gènere a la seqüència *dues resultats* és deguda a una improvisació per part de la locutora.

1.11. La contracció *ca*

<i>Ca</i>	<i>Casa</i>
	Casa seva (MB, 235)

Observacions. La locutora MB, en comptes de fer servir la forma abreujada *ca* davant el possessiu *seva*, ha emprat el mot sencer *casa*. S'ha distanciat, per tant, de la parla col·loquial mallorquina.

2. Morfologia verbal

2.1. El present d'indicatiu

Formes baleàriques	Formes continentals
Necessitam (MB, 117) ENT.	
Necessitam (MB, 135) ENT.	
Recordau (MB, 269)	
Deixam (MB, 289)	
Deixam (MB, 455)	
Parlam (MB, 479)	
Parlam (MB, 483)	
Recordau (MB, 485)	
Relacionau (MB, 486)	
Descentralitzam (MB, 527) ENT.	
Quedam (MB, 550) ENT.	
Anam (MB, 559)	
Anam (MB, 559)	

Observacions. Pel que fa al present d'indicatiu, s'han emprat les desinències clàssiques -*am*, -*au*, pròpies del parlar balear.

2.2. El pretèrit imperfet de subjuntiu

2.3. Els verbs *dir*, *dur* i els acabats en *-ure*

Formes baleàriques	Formes continentals
Veim (MB, 129) ENT.	
Veis (MB, 264)	

Observacions. S'han fet servir les formes *veim*, *veis*, en comptes de les variants continentals *veiem* i *veieu*.

2.4. Els verbs incoatius

2.5. Els verbs *tenir*, *venir*

Vocal <i>e</i>	Vocal <i>i</i>
Tengut (MB, 124) ENT.	
Vengut (ES, 239)	
Tendran (MB, 352) ENT.	
Tendrem (MB, 421) ENT.	
Tenguem (MB, 481)	
Tendrem (MB, 525) ENT.	
Vendran (MB, 528) ENT.	
Tenguem (MB, 566)	

Observacions. Constatam que els verbs *tenir* i *venir* s'han conjugat amb vocal *e* en el radical de manera sistemàtica, tant si es troben inserits en una entrevista com en un reportatge⁶.

2.6. Els infinitius *ser*, *esser*

Infinitiu <i>ser</i>	Infinitiu <i>esser</i>
Per ser (MB, 50) ENT.	
Varen ser (KA, 224)	

Observacions. Com podem comprovar, s'ha fet servir la forma *ser* i no les variants *esser* o *ésser*.

2.7. Les formes dels verbs *ser* i *estar*

Formes normatives	Formes no normatives
Serà (KA, 464)	Estaria (MB, 133) ENT.

⁶ En aquest espai s'ha emprat l'adjectiu *benvengut* amb vocal *e*.

	Serà (MB, 458)
	Serà (MB, 68)
Estau (MB, 71) ENT.	
Estam (MB, 401) ENT.	

Observacions. Quant als verbs *ser* i *estar* cal dir que la locutora MB ha practicat el procés de palatalització /ə/>[i], és a dir, ha pronunciat *estiria* i *sirà* en comptes d'*estaria* i *serà*.

Encara que la variant *estam* es trobi inserida en una entrevista que la locutora MB fa a un seguidor d'un equip de futbol, no s'ha emprat la forma col·loquial *esteim*.

2.8. Els participis

Formes baleàriques	Formes continentals
Duit (MB, 6)	
Duit (MB, 172) ENT.	

Observacions. La locutora MB ha fet servir el participi arcaic *duit*.

2.9. Els gerundis

Gerundi <i>sent</i>	Gerundi <i>essent</i>
Sent (MB, 78) ENT.	
Formes normatives	Formes no normatives
	Vegent (MB, 427) ENT.

Observacions. Pel que fa als gerundis, convé assenyalar que la locutora MB ha emprat la variant *vegent*, que alterna col·loquialment amb la variant *vegvent*, en comptes del gerundi *veient*. En segon lloc, cal remarcar que aquesta mateixa locutora ha fet servir el gerundi *sent* en comptes de la variant *essent*.

2.10. El pretèrit perifràstic

Formes baleàriques	Formes continentals
Varen canviar (KA, 186)	
Varen poder (KA, 221)	
Varen ser (KA, 224)	
Varen poder (MB, 232)	
Vares guanyar (MB, 520) ENT.	

Observacions. S'han emprat les formes perifràstiques *vares*, *varen* en comptes de les variants continentals *vas*, *van*.

2.11. Altres formes verbals

Formes normatives	Formes no normatives
Vagi (KA, 32)	Vai (MB, 543)ENT.

Observacions. Quant al present de subjuntiu del verb *anar*, cal dir la locutora MB ha elidit la fricativa palatal del subjuntiu *vagi*.

PROGRAMA ESPECIAL

1. Morfologia nominal

1.1. Article salat / article literari

Literari	Salat
El programa (JM, 2)	Es vespre (MR, 37)
El resultat (JM, 5)	Sa plaça (MR, 44)
L'altura (JM, 8)	S'il·lusió (MR, 46)
L'objectiu (JM, 15)	Es sentit (MR, 47)
La ciutat (JM, 24)	S'oportunitat (JZ, 150)
La plaça (MR, 30)	Es jugadors (JZ, 150)
L'afició (MR, 32)	Sa setmana (JC, 185)
El moment (MR, 35)	Sa Recopa (JC, 186)
Del mallorquinisme (JM, 53)	Sa gent (JZ, 197)
Dels llocs (JM, 54)	Es carrer (JZ, 199)
El partit (JM, 65)	Sa plaça (MR, 242)
La televisió (JM, 82)	S'alegria (MR, 248)
El dia (JM, 85)	Es mallorquinistes (MR, 257)
La plaça (JM, 92)	Es futur (MR, 269)
El resultat (JM, 97)	Des aficionats (MR, 272)
La importància (JM, 101)	Sa connexió (MR, 285)
L'estadi (JM, 106)	Sa plaça (MR, 288)
L'equip (RP, 126)	S'anterior (MR, 319)
El nostre (RP, 122)	Sa gent (MR, 320)
Els honors (RP, 132)	Sa nostra (MR, 321)
La connexió (RP, 135)	Sa nostra (MR, 321)
El president (RP, 144)	Sa seva (MR, 323)
Les autoritats (JZ, 148)	Sa font (MR, 323)
El president (JZ, 149)	Sa font (MR, 327)

Dels nous (RP, 156)	Sa plaça (MR, 346)
La camiseta (RP, 157)	(...)
El president (JC, 179)	
La connexió (JC, 191)	
El vicepresident (JZ, 196)	
Del partit (RP, 205)	
L'especial (RP, 211)	
L'equip (RP, 218)	
Als companys (JM, 225)	
El subcampionat (JM, 231)	
La Recopa (JM, 231)	
L'arribada (JM, 290)	
La final (JM, 294)	
Els moments (JM, 304)	
La serietat (JM, 310)	
Dels equips (JM, 312)	
Del continent (JM, 313)	
Del nostre (JM, 316)	
(...)	

Observacions. En aquest espai s'ha donat una alternança entre l'ús de l'article literari i l'article salat, amb predomini del primer, excepte quan es realitza una connexió amb el locutor MR.

1.2. L'article amb els noms de persona

Absència d'article	Article personal
Company ' Mateu Ramonell (JM, 29)	A en Jordi (RP, 158)
Company ' Ricard (JM, 123)	En Jordi (JZ, 198)
Amb Héctor Cúper (JC, 139)	Gràcies a en Vicente Engonga (RP, 209)
Jaume Matas (RP, 145)	Actuat en Tomeu Penya (MR, 283)
Troba Joan Manuel Zaldívar (RP, 146)	A en Roa, a en Marcelino, a en Dani (MR,

	353)
Gràcies a Jordi (RP, 168)	(...)
Guillem Reiners (RP, 175)	
(...)	

Observacions. Tot i que en general els noms propis no van acompanyats d'article, en alguna ocasió s'ha parlat d'*en Tomeu Penya*, *en Vicente Engonga*, *en Jordi* o *en Roa*.

1.3. Els pronoms febles davant el verb

Formes invertides	Formes plenes
Es respira (MR, 44)	Vos ofereix (JM, 3)
Es troba (JC, 192)	Me veis (RP, 36)
Ens ha (RP, 220)	Mos hem (RP, 36)
Es viu (JM, 230)	Se concentrava (JM, 91)
Ens ha (JM, 309)	Vos ofereix (JM, 112)
Ens fa (JM, 315)	Mos podia (JZ, 151)
Es viu (JM, 366)	Mos fagin (JC, 184)
	Mos lamentarem (JC, 185)
	Mos estan (JC, 187)
	Mos hem (JZ, 199)
	Vos hem (RP, 212)
	Se viu (MR, 248)
	Te pareix (MR, 254)
	Te pareix (MR, 270)
	Te pareix (MR, 278)
	Mos ha (MR, 282)
	Vos ofereix (JM, 301)
	Me deixen (MR, 324)
	Vos ho diré (MR, 337)
	Te pareix (MR, 346)

Observacions. Constatam que en aquest programa s'ha produït una alternança entre l'ús de les formes plenes i les invertides davant el verb, amb un clar predomini de les primeres. Ara bé, el locutor MR ha emprat sistemàticament les formes plenes a les entrevistes realitzades als aficionats que es troben al carrer.

1.4. Els pronoms febles darrere el verb. Accentuació

Accentuació del verb	Accentuació del pronom
Acostar-vos (RP, 125)	Tirar-se (MR, 327)
Acostar-vos (RP, 221)	Ser-hi (JM, 236)

Observacions. S'ha produït una alternança entre les seqüències que han mantengut l'accent sobre el verb i les que, d'acord amb la parla col·loquial, l'han desplaçat al pronom feble. De fet, podem observar que l'únic locutor que s'ha distanciat de la pronúncia col·loquial ha estat RP.

1.5. Els pronoms subjecte

Formes normatives	Formes no normatives
	Noltros (MR, 38)
	Noltros (MR, 51)
	Noltros (JZ, 195)
	Noltros (MR, 251)
	Noltros (MR, 260)
	Noltros (MR, 273)
	Voltros (MR, 353)

Observacions. Com a pronoms forts de primera i segona persona de plural, s'han fet servir exclusivament les variants col·loquials *noltros*, *voltros*. Cal remarcar, però, que sis de les set formes que apareixen en el corpus han estat emeses pel locutor MR i aquest locutor és precisament el que estableix la connexió amb els seguidors que es troben a la plaça.

1.6. Els quantificadors

Amb preposició	Sense preposició
Molta de gent (JM, 28)	
Molta de gent (JM, 68)	
Molts de locals (JM, 89)	
Molts de balcons (JM, 90)	
Molts de grups (MR, 284)	

Observacions. Els locutors han emprat el quantificador *molt* seguit de preposició, tant si acompanya un nom masculí com femení.

1.7. Els possessius

Amb labiodental	Amb aproximant
Seva (JM, 8)	
Seva (JM, 82)	
Seva (JM, 127)	

Observacions. El possessiu femení s'ha articulat amb consonant oclusiva labial de manera sistemàtica.

1.8. Els numerals

1.9. Els plurals

Formes normatives	Formes no normatives
	Diferentes ... diferents edicions (JM, 87)

Observacions. Tot i que en un primer moment el locutor JM ha emprat l'indefinit *diferent* en forma femenina plural, pel fet que acompanya el mot *edicions*, immediatament s'ha adonat del seu error i l'ha substituït pel plural masculí *diferents*.

1.10. Canvis de gènere

Formes normatives	Formes no normatives
	La senyal (JM, 62)

Observacions. El locutor JM ha emprat el substantiu *senyal* en gènere masculí. Aquest canvi de gènere es dóna força sovint en la parla col·loquial.

1.11. La contracció *ca*

<i>Ca</i>	<i>Casa</i>
Ca seva (JM, 82)	

Observacions. S'ha emprat la forma proclítica *ca* (*casa*) seguida d'un pronom possessiu.

2. Morfologia verbal

2.1. El present d'indicatiu

Formes baleàriques	Formes continentals
Supòs (RP, 144)	
Suposam (JZ, 147)	
Supòs (RP, 159)	
Passam (JC, 191)	
Suposam (JC, 196)	
Acomiadam (MR, 285)	
Continuam (JM, 294)	
Trobau (MR, 329)	
Acomiadam (MR, 363)	
Recordam (JM, 372)	

Observacions. Els locutors han fet servir les formes del present d'indicatiu amb desinències clàssiques, és a dir, zero a la primera persona del singular i desinències *-am,-au* a la primera i a la segona persona del plural.

2.2. El pretèrit imperfet de subjuntiu

Formes baleàriques	Formes continentals
Tornàs (MR, 269)	
Jugàs (MR, 270)	
Arribàs (JM, 320)	

Observacions. Els locutors han construït el pretèrit imperfet de subjuntiu amb vocal temàtica *a*, d'acord amb la parla de Mallorca.

2.3. Els verbs *dir, dur* i els acabats en *-ure*

Formes baleàriques	Formes continentals
Veim (JM, 91)	

Deim (JM, 100)	
----------------	--

Observacions. S'ha optat per les formes verbals *veim*, *deim* en comptes de les variants continentals *veiem*, *diem*.

2.4. Els verbs incoatius

2.5. Els verbs *tenir*, *venir*

Vocal <i>e</i>	Vocal <i>i</i>
Tendrem (JM, 20)	
Tengut (JZ, 150)	

Observacions. Les formes del verb *tenir* s'han conjugat amb vocal lexemàtica *e* en el radical.

2.6. Les formes d'infinitiu *ser*, *esser*

Infinitiu <i>ser</i>	Infinitiu <i>esser</i>
Pogut ser (RP, 213)	Deu esser (JM, 26)
	Pogut esser (MR, 33)
	Pogut esser (MR, 45)
	Pogut esser (JM, 99)

Observacions. En aquest programa els locutors han emprat majoritàriament la variant *esser*.

2.7. Les formes dels verbs *ser* i *estar*

Formes normatives	Formes no normatives
Seria (JM, 98)	
Serà (JM, 107)	

Serà (MR, 270)	
Serà (JM, 295)	
Serà (JM, 375)	
Estam (JM, 289)	
Estam (JM, 368)	

Observacions. Totes les formes del verb *ser* s'han articulat amb vocal neutra, és a dir, no han experimentat el canvi /ə/>[i], propi de la parla col·loquial.

S'ha d'apuntar també que s'ha fet servir la variant normativa *estam* en comptes de la forma col·loquial *esteim*.

2.8. Els participis

Formes baleàriques	Formes continentals
	Ofert (RP, 212)

Observacions. Quant als participis, constatarem que el locutor RP ha fet servir el participi *ofert* en comptes d'*oferit*, propi del parlar col·loquial i correcte des del punt de vista normatiu.

1.9. Els gerundis

2.10. El pretèrit perifràstic

2.11. Altres formes

Formes normatives	Formes no normatives
	Fagin (JC, 184)

Sàpiga (MR, 337)	
------------------	--

Observacions. El locutor JC ha emprat la forma de present de subjuntiu *fagin* en comptes de *facin*. I és que en la parla col·loquial, es freqüent sentir pronúncies com *fagin* o *faguin*.

El locutor MR ha fet servir la forma normativa *sàpiga* en comptes de les variants col·loquials *sapi* o *sabi*.

FUTBOL

1. Morfologia nominal

1.1. Article salat / article literari

Literari	Salat
Del Camp (RP, 1)	Des tassó (RP, 8)
L'estadi (RP, 1)	Es joc (RP, 205)
Pel rellotge (RP, 2)	Es dos (RP, 235)
Al lateral (JC, 20)	Sa butxaca (JC, 254)
L'autor (JC, 31)	Es fil (RP, 304)
La banqueta (RP, 45)	Es camp (JC, 360)
El porter (RP, 53)	Sa seva àrea (RP, 574)
La presentació (JC, 75)	S'home (RP, 603)
Del conjunt (JC, 75)	(...)
El segon (JC, 76)	
Els suplents (RP, 82)	
Les incògnites (JC, 98)	
L'ordre (JC, 105)	
El partit (RP, 110)	
L'àrbitre (RP, 110)	
Al camp (JC, 122)	
La pilota (JC, 130)	
La primera (JC, 166)	
La seva (RP, 186)	
Al centre (JC, 211)	
L'argentí (RP, 248)	
La rapidesa (JC, 270)	
L'aficionat (RP, 287)	
El capità (JC, 296)	

L'eliminàtoria (RP, 319)	
La falta (RP, 343)	
El pal (RP, 352)	
(...)	

Observacions. Els locutors, en general, han fet servir l'article literari. Tot i això, però, s'han escapat algunes formes d'article salat.

1.2. L'article amb els noms de persona

Absència d'article	Article personal
Aguantar Louis Van Gaal (JC, 23)	Referència en Jordi (RP, 86)
Nadal i Reiziger (JC, 25)	En Juan Manuel Alfaro (RP, 88)
Roger (JC, 26)	En Miquel Soler (RP, 422)
Cocu (JC, 26)	En Paco Soler (RP, 423)
Louis Van Gaal (JC, 34)	En Miquel Àngel Nadal (RP, 621)
Roa (JC, 38)	(...)
Abelardo (RP, 46)	
Celades (RP, 83)	
Héctor Cúper (JC, 106)	
Miquel Àngel Nadal (JC, 124)	
Miquel Soler (RP, 149)	
(...)	

Observacions. Excepte en alguns casos puntuals, els locutors no han emprat article davant els noms propis.

1.3. Els pronoms febles davant el verb

Formes invertides	Formes plenes
Es vulgui (RP, 8)	Se retirava (RP, 84)
Es deixen (RP, 73)	Se va (JC, 122)
Es decidirà (JC, 98)	Se perdrà (RP, 164)

	Se pot (RP, 231)
	Mos dóna (JC, 253)
	Se podrà (JC, 254)
	Mos ofereixen (JC, 270)
	Se recupera (RP, 277)
	Se queixi (RP, 287)
	Se classifica (RP, 319)
	Se distingeix (JC, 339)
	Mos han (RP, 361)
	Se posava (RP, 421)
	Se queixava (RP, 469)
	Se prepara (RP, 490)
	Se desespera (RP, 504)
	Se produeix (RP, 512)
	Se fa (RP, 655)
	Te demostra (RP, 672)
	Se fa (RP, 680)
	Se veu (RP, 682)

Observacions. A partir d'aquestes dades podem concloure que gairebé de manera sistemàtica s'han emprat les formes plenes dels pronoms febles en posició proclítica. De fet, només en tres ocasions s'ha fet ús de les variants invertides.

1.4. Els pronoms febles darrere el verb. Accentuació

Accentuació del verb	Accentuació del pronom
Enfrontar-se (JC, 24)	Contar-vos (RP, 16)
Mostrar-se (JC, 35)	Perdre-la (RP, 533)
Cantar-se (RP, 111)	Fer-ho (RP, 678)
Retrasar-se (JC, 211)	
Fer-ho (RP, 682)	

Observacions. Podem comprovar que tot i que els locutors han intentat distanciar-se de la pronúncia col·loquial, només ho han aconseguit parcialment. I és que fins i tot un mateix locutor ha alternat ambdues pronúncies.

1.5. Els pronoms subjecte

1.6. Els quantificadors

Amb preposició	Sense preposició
Molt de mal (RP, 217)	Moltíssima velocitat (JC, 227)
Molt de perill (JC, 247)	Molt més mal (RP, 325)
Molt de caràcter (RP, 351)	Molta experiència (JC, 668)
Molt de mal (RP, 513)	
Molts de metres (JC, 646)	
Molts de rebots (RP, 691)	

Observacions. Constatam que el quantificador *molt* s'ha acompanyat de preposició quan acompanya un nom masculí. Només s'ha eliminat la preposició a la seqüència *molt més mal*, és a dir, quan s'ha inserit l'adverbi *més* entre el substantiu i el quantificador. Ara bé, quan aquest quantificador va seguit d'un nom femení, s'ha emprat sense preposició les dues vegades en què apareix.

1.7. Els possessius

Amb labiodental	Amb aproximant
Seves (RP, 48)	
Seva (JC, 167)	
Seva (RP, 186)	
Seva (RP, 335)	
Seva (JC, 433)	

Seva (RP, 496)	
Seva (RP, 525)	
Seva (RP, 574)	
Seves (RP, 606)	

Observacions. Els possessius femenins *seva*, *seves* s'han emès amb aproximant labiodental totes les vegades que apareixen.

1.8. Els numerals

Formes col·loquials	Formes no col·loquials
Devuit (RP, 346)	
Devuit (RP, 619)	

Observacions. Quant als numerals, s'ha emprat la forma *devuit* en comptes de la variant *divuit*

1.9. Els plurals

Morfema -s	Morfema -os
Prevists (RP, 9)	
Formes normatives	Formes no normatives
	Bastantes vegades (JC, 122)
	Diferentes demarcacions (JC, 122)

Observacions. El locutor RP ha construït el plural del participi *previst* afegint el morfema -s.

D'acord amb la morfologia col·loquial, el locutor JC, ha fet servir els mots *bastant* i *diferent* en gènere femení, a les seqüències *bastantes vegades* i *diferentes demarcacions*.

1.10. Canvis de gènere

Formes normatives	Formes no normatives
	Avantatge (RP, 638)
	Avantatge (RP, 655)

Observacions. El mot *avantatge* s'ha emprat, per influència de la pronúncia castellana, en gènere femení.

1.11. La contracció *ca*

2. Morfologia verbal

2.1. El present d'indicatiu

Formes baleàriques	Formes continentals
Supòs (RP, 70)	
M'imagín (RP, 200)	
M'imagín (RP, 233)	
Llevam (RP, 235)	
M'imagín (RP, 275)	
Supòs (RP, 378)	
Imaginam (JC, 462)	
Supòs (RP, 470)	
Supòs (RP, 482)	
Supòs (RP, 494)	
M'imagín (RP, 676)	
M'imagín (RP, 677)	

Observacions. A partir d'aquests exemples, constatam que els locutors han conservat les desinències pròpies del català antic en el present d'indicatiu, desinència zero a la primera persona del singular i desinència *-am* a la primera persona del plural.

2.2. El pretèrit imperfet de subjuntiu

Formes baleàriques	Formes continentals
Començàs (RP, 11)	

Observacions. El locutor RP, d'acord amb la parla mallorquina, ha conjugat amb vocal temàtica *a* el pretèrit imperfet de subjuntiu.

2.3. Els verbs *dir*, *dur* i els acabats en *-ure*

Formes baleàriques	Formes continentals
Veim (JC, 241)	

Veim (RP, 256)	
Veim (RP, 313)	
Duim (RP, 388)	
Creim (RP, 419)	
Veim (RP, 426)	
Veim (RP, 470)	
Veim (JC, 567)	
Duim (JC, 696)	

Observacions. Constatam que s’han utilitzat les formes *veim*, *duim*, *creim*, pròpies del català de Mallorca, en comptes de les variants continentals *veiem*, *diem*, *creiem*.

2.4. Els verbs incoatius

2.5. Els verbs *tenir*, *venir*

Vocal <i>e</i>	Vocal <i>i</i>
Tendrà (JC, 106)	
Tendran (JC, 108)	
Tengut (RP, 220)	
Tengut (JC, 443)	
Tendrà (JC, 480)	
Tendrà (JC, 520)	
Tendria (JC, 704)	

Observacions. D’acord amb la parla mallorquina, els locutors han conjugat amb vocal lexemàtica *e* totes les formes del verb *tenir*.

2.6. Els infinitius *ser*, *esser*

Infinitiu <i>ser</i>	Infinitiu <i>esser</i>
Ser suficient (JC, 285)	
Pot ser (JC, 490)	

Observacions. Els locutors han fet servir de forma sistemàtica l'infinitiu *ser*, en comptes de les seves variants *esser* o *ésser*.

2.7. Les formes dels verbs *ser* i *estar*

Formes normatives	Formes no normatives
Seran (JC, 80)	
Seran (JC, 145)	
Serà (JC, 271)	
Serà (RP, 391)	
Serà (RP, 499)	
Seria (RP, 508)	
Serà (JC, 596)	
Estam (RP, 16)	Esteim (JC, 281)
Estam (RP, 129)	
Estam (RP, 256)	
Estam (RP, 262)	
Estava (JC, 585)	

Observacions. Tant el locutor RP com el locutor JC han emès les formes del verb *ser*, presents en aquest programa, amb vocal neutra a la primera síl·laba, és a dir, no han practicat el canvi /ə/>[i], freqüent en el parlar col·loquial.

Quant a la primera persona del plural del verb *estar*, constatarem que el locutor RP ha optat per la forma normativa *estam*, en canvi, el locutor JC ha reproduït la variant *esteim*, emprada força sovint en la parla col·loquial i creada per analogia amb formes com *queim*, *deim* o *feim*.

Aquest mateix locutor s'ha decantat, però, per la forma *estava* en comptes de la variant col·loquial *esteia*.

2.8. Els participis

Formes baleàriques	Formes continentals
Duit (RP, 458)	
Duit (JC, 464)	
Fuit (RP, 618)	

Observacions. Els locutors han emprat els participis *duit* i *fuit* en comptes de les variants *dut* i *fugit*.

2.9. Els gerundis

Normatius	No normatius
Obrint (RP, 626)	Volguent (RP, 179)
Veient (JC, 281)	Correguent (JC, 550)

Observacions. Els locutors han alternat els gerundis *veient*, *obrint* amb els acabats en *-guent*, *correguent*, *volguent*. El fet que s'escapin aquestes dues formes, ens indica que aquest tret morfològic no acaba d'estar controlat.

2.10. El pretèrit perifràstic

Formes baleàriques	Formes continentals
Vàrem poder (JC, 78)	
Varen poder (JC, 99)	
Vàrem veure (JC, 281)	

Observacions. S'han emprat les formes perifràstiques *vares*, *vàrem*, *varen* en comptes de *vas*, *vam*, *van*.

2.11. Altres formes verbals

Formes normatives	Formes no normatives
Hagi (RP, 220)	Hai (JC, 180)
	Sebre (JC, 98)
Corre (RP, 201)	
Corre (RP, 201)	

Observacions. Constatam que el locutor JC ha fet servir la forma *hai* (*hagi*) en comptes de la normativa *hagi*. De totes maneres hem de recordar que aquest locutor té dificultats a l'hora d'aricular el so fricatiu palatal sonor.

El locutor JC ha emprat la variant col·loquial *sebre* en comptes de la normativa *saber*.

Pel que fa al verb *córrer*, el locutor RP ha fet servir, en el present d'indicatiu, la variant *corre* en comptes de *corr*.

DEBAT

1. Morfologia nominal

1.1. Article salat / article literari

Literari	Salat
Amb el seu (18)	Des programa (1)
Amb la nostra (29)	Des presentadors (2)
Amb la nostra (30)	Es nostre (3)
Amb les nostres (30)	Amb sa nostra (31)
Val la pena (78)	Sa nostra convidada (35)
Les dues (112)	Es secret (60)
Les quatre (112)	S'essència (101)
A les ... (175)	Es missatge (101)
	Sa tele (107)
	Es carrer (127)
	Sa televisió (136)
	Es japonesos (144)
	Es duro (144)
	S'ecologia (145)
	Es pacifisme (145)
	Amb sos teus (160)
	S'hora (183)
	(...)

Observacions. Excepte en els casos esmentats, el locutor d'aquest programa ha emprat els articles illencs.

1.2. L'article amb els noms de persona

Absència d'article	Article personal
	Na Teresa (35)
	Na Teresa (39)
	En Guillem (65)
	Na Margalida (66)
	D'en Damià (66)
	En Francesc (73)
	Na Teresa (150)
	En Sergio (152)
	Na Gina (273)
	Na Catalina (276)
	Na Miquela (289)
	(...)

Observacions. S'han emprat de manera sistemàtica els articles *en, na* davant els noms de persona.

1.3. Els pronoms febles davant el verb

Formes invertides	Formes plenes
Ens hem (12)	Mos imaginàvem (8)
	Se feia (20)
	Vos imaginau (39)
	Te pots (55)
	Te diré (55)
	Mos mira (57)
	Mos sabran (57)
	Vos diré (60)
	Se va (69)
	Se deia (71)
	Te diré (76)

	Mos convendria (88)
	Se feia (111)
	Te limitaven (122)
	Se feien (130)
	Se basava (142)
	Te deman (154)
	Te dus (172)
	Se va (241)
	Te varen (245)
	Te duien (251)
	Vos passam (270)
	Mos pots (301)
	Vos pareix (304)
	Mos tornarem (307)
	Mos pot (338)
	Te deien (361)
	Mos hem (364)
	Se tracta (378)

Observacions. El locutor ha fet servir gairebé sistemàticament les formes plenes dels pronoms febles davant el verb. Només en una ocasió s'ha distanciat de la parla mallorquina i ha emprat la variant invertida en aquesta posició contextual.

1.4. Els pronoms febles darrere el verb. Accentuació

Accentuació del verb	Accentuació del pronom
Repetir-ho (91)	Poder-se (27)
Dir-ho (141)	Agrair-li (78)
Independitzar-te (156)	Dir-vos (84)
Estimar-se (174)	Veure'l (208)
Conta-lis (210)	Combinar-ho (292)
Guanyar-te (223)	Dir-ho (325)

Digues-me'n (253)	Dir-ho (368)
Dir-ho (285)	Anar-se (373)

Observacions. Podem constatar que en aquest programa s'ha produït una alternança entre les seqüències que presenten accent sobre el pronom feble i les seqüències en què l'accent s'ha mantengut a la forma verbal.

1.5. Els pronoms subjecte

Formes normatives	Formes no normatives
	Voltros (10)
	Noltros (25)
	Voltros (32)
	Noltros (39)
	Noltros (46)
	Noltros (63)
	Noltros (239)
	Noltros (286)
	Voltros (289)
	Voltros (295)
	Voltros (310)

Observacions. Quant els pronoms forts, constatarem que el locutor ha fet servir les formes col·loquials *noltros*, *voltros* en comptes de les variants normatives *nosaltres*, *vosaltres*.

1.6. Els quantificadors

Amb preposició	Sense preposició
Molts de deures (42)	Moltes gràcies (84)
Molta de gent (56)	Moltes gràcies (95)
Molts de pares (59)	Moltes coses (313)
Molts d'al·lots (215)	Moltes coses (321)
Moltes de coses (244)	Moltes coses (344)

Molts d'arreglos (285)	
Moltíssimes de vegades (323)	
Moltes de vegades (367)	

Observacions. El quantificador *molt*, quan acompanya un mot masculí, s'ha emprat sempre seguit de preposició. En canvi, quan el substantiu és femení s'ha produït una alternança entre l'ús i l'omissió de la preposició. De fet, aquesta segona solució s'ha donat sempre amb els mots *gràcies* i *coses*.

1.7. Els possessius

Amb labiodental	Amb aproximant
Teva(64)	Teua (154)
Seva (85)	Teua (157)
Seva (86)	Teua (315)
Seva (157)	Teua (340)
Teva (258)	Teua (258)
Seva (278)	
Seva (278)	
Seves (279)	
Teva (285)	
Seva (339)	
Teva (340)	
Teva (353)	
Meva (346)	
Seva (383)	
Possessius àtons	
Ton pare (352)	
Ta mare (352)	

Observacions. Cal remarcar, en primer lloc, que el locutor, en cinc ocasions, ha pronunciat el possessiu *seva* amb aproximant velar. En segon lloc, s'ha d'apuntar que,

d'acord amb el parlar col·loquial, el locutor ha emprat els possessius dèbils *ton*, *ta* davant els noms de parentiu *pare* i *mare*.

1.8. Els numerals

Formes col·loquials	Formes no col·loquials
Quint (40)	
Devuit (390)	

Observacions. S'ha emprat el numeral cardinal *devuit* en comptes de la variant *divuit*. Pel que fa als numerals ordinals, observam que el locutor ha fet servir l'ordinal *quint*.

1.9. Els plurals

1.10. Canvis de gènere

Formes normatives	Formes col·loquials
	Aquesta grip (87)

Observacions. D'acord amb la parla col·loquial el locutor ha flexionat el substantiu *grip* en gènere masculí.

1.11. La contracció *ca*

<i>Ca</i>	<i>Casa</i>
Ca teva (160)	
Ca teva (341)	
Ca teva (353)	
Ca seva (366)	

Observacions. S'ha emprat la contracció *ca* (*casa*) quan aquesta peça lèxica va seguida d'un pronom possessiu.

2. Morfologia verbal

2.1. El present d'indicatiu

Formes baleàriques	Formes continentals
Celebram (12)	
Imaginau (39)	
Supòs (39)	
Escoltau (60)	
Anam (91)	
Trob (91)	
Supòs (97)	
Record (131)	
Demam (154)	
Supòs (174)	
Trobau (223)	
Desbordau (256)	
Agafam (268)	
Passam (270)	
Imagín (295)	
Anam (301)	
Pens (335)	
Record (359)	
Necessitam (377)	

Observacions. El locutor, d'acord amb el parlar balear, ha conservat les desinències pròpies del català antic, és a dir, desinència zero a la primera persona del singular i desinències *-am*, *-au* en el plural.

2.2. El pretèrit imperfet de subjuntiu

Formes baleàriques	Formes continentals
Revelassin (21)	

Diguéssim (130)	
Diguéssim (190)	

Observacions. D'acord amb la morfologia del català de Mallorca, el locutor ha mantengut la vocal temàtica *a* en el pretèrit imperfect de subjuntiu i ha fet servir les desinències més modernes amb vocal *i*.

2.3. Els verbs *dir*, *dur* i els acabats en *-ure*

Formes baleàriques	Formes continentals
Feim (57)	
Feim (61)	
Creis (132)	
Duim (239)	
Feim (270)	

Observacions. Quant als verbs *fer*, *creure* i *dur*, en el present d'indicatiu, s'han fet servir les variants *feim*, *creis*, *duim*, en comptes de les variants continentals *fem*, *creiem*, *duem*.

2.4. Els verbs incoatius

Increment <i>-sc</i>	Increment <i>-eix</i>
Repetesc (87)	

Observacions. El locutor ha emprat el verb incoatiu *repetir* amb increment *-sc* a la primera persona del present d'indicatiu. Aquesta és, de fet, la forma pròpia del parlar mallorquí.

2.5. Els verbs *tenir*, *venir*

Vocal <i>e</i>	Vocal <i>i</i>
Tengut (31)	
Vengut (45)	
Vengut (46)	

Convendria (88)	
Tenguin (224)	
Tengut (297)	
Vengut (299)	
Tengut (365)	
Tengut (365)	

Observacions. Els verbs *tenir*, *venir* i el seu compost *convenir* s'han conjugat amb vocal *e* en el radical, totes les vegades que apareixen⁷.

2.6. Els infinitius *ser*, *esser*

Infinitiu <i>ser</i>	Infinitiu <i>esser</i>
Vares ser (67)	Vaig esser (2)
	Vol esser (152)
	Pot esser (224)

Observacions. Constatam que s'ha produït una alternança entre l'ús de l'infinitiu *ser* i de la variant *esser*, amb un domini, però, de la primera solució.

2.7. Les formes dels verbs *estar* i *ser*

Formes normatives	Formes col·loquials
Estam (58)	
Estam (147)	
Estaves (52)	

Observacions. Encara que en el llenguatge col·loquial la primera persona del plural *estam*, alterna amb la variant *esteim*, el locutor ha optat per la primera solució.

Quant al pretèrit imperfecte, constatam que s'ha fet servir la forma normativa *estaves*, en comptes de la variant *esteies*, emprada sovint en el parlar col·loquial.

⁷ L'adjectiu *benvençuts* també s'ha emprat amb vocal *e* a l'arrel.

2.8. Els participis

Formes baleàriques	Formes continentals
	Establerta (190)

Observacions. El locutor ha emprat el participi femení *establerta* en comptes de la variant *establida*

2.9. Els gerundis

Normatius	No normatius
	Tenguent (14)

Observacions. Constatam l'ús incorrecte del gerundi acabat en *-guent*.

2.10. El pretèrit perifràstic

Formes baleàriques	Formes continentals
Vàrem dedicar (36)	
Vàrem fer (5)	
Varen participar (59)	
Vàrem dir (60)	
Vàrem omplir (61)	
Vares ser (67)	
Varen fer (71)	
Varen tenir (90)	
Vàrem fer (92)	
Varen dur (245)	

Observacions. El locutor ha emprat les formes perifràstiques *vàrem*, *vareu*, *varen* en comptes de les continentals *vam*, *vau*, *van*.

2.11. Altres formes verbals

Formes normatives	Formes no normatives
	Hagui (56)
	Haguis (288)
	Hagui canviat (318)
	Sebre (284)

Observacions. Quant al verb *haver*, s'han fet servir les variants col·loquials *hagui*, *haguis* de manera exclusiva.

El locutor ha fet servir l'infinitiu col·loquial *sebre* en comptes de la variant normativa *saber*.

A) ANÀLISI FONÈTICA

1. El sistema vocàlic

1.1. Vocals en posició tònica

1.1.1. La vocal neutra en posició tònica

El balear presenta un sistema vocàlic integrat per vuit fonemes: /e/, /i/, /ɛ/, /ə/, /a/, /o/, /ɔ/, /u/. Per tant, la vocal neutra s'ha conservat en aquesta posició.

Hem de tenir en compte que E, I originàries es mantengueren [e] en els dialectes occidentals i varen esdevenir [ə] en els orientals. Actualment, la vocal neutra tònica ha perviscut només en balear i s'ha obert en [ɛ] a la resta del domini oriental. En algunes localitats mallorquines (Lloseta, Binissalem, Alaró)¹, a la zona oriental de Menorca (Maó, Alaior, Mercadal, Fornells) i a la zona ponentina d'Eivissa (Sant Josep, Sant Agustí, Sant Antoni) la vocal neutra tònica ha evolucionat a [ɛ]. Veny (1999:47-48) considera que aquesta obertura és moderna i que no té cap tipus de relació genètica amb el català del continent:

¹ Alcover (1908:218) afegeix que a Porreres les persones d'una trentena d'anys en avall practiquen també el canvi /ə/ > [ɛ]. Bibiloni (1983:22) constata que, avui en dia, la vocal neutra tònica no s'obri en [ɛ] en aquesta localitat.

“ Aquest canvi /ə/>[ɛ], que es va donar segles enrere en el català oriental, és modern a les Illes i no crec que sigui degut a cap influència del català continental, com ho testifiquen aquests fets:

- 1) individus, especialment dones, de més de cinquanta anys, de l'àrea de la /ɛ/, quan es posen a cantar cançons tradicionals, usen de tant en tant, espontàniament, la /ə/ en comptes de la /ɛ/ habitual en el seu sistema col·loquial: [vul'əw] 'voleu', [pəns] 'penso', etc. (Torres 1980);
- 2) el canvi s'ha operat a l'interior de l'illa de Mallorca, als tres pobles esmentats, no comunicats amb la Península;
- 3) a Maó també ha tingut lloc el mateix canvi i la documentació trobada allà ens certifica que es tracta d'un fenomen de data recent, no anterior al s. XIX.”

Segons aquest autor, el canvi s'emmarca dins l'evolució interna del dialecte, tal com va esdevenir en català oriental, i ve afavorit per l'escàs rendiment funcional de l'oposició /ə/, /ɛ/:

“ Com s’explica, doncs, el canvi? Diguem amb els estructuralistes que es tracta d’una mutació del sistema a causa de l’escàs rendiment funcional de les parelles d’oposició que contenien els fonemes /ə/ i /ɛ/; és a dir, el nombre de mots l’homonímia dels quals s’evitava pronunciant un o altre fonema era tan exigü que la substitució de /ə/ per /ɛ/ no afectava la claredat de la comunicació i s’obtenia un sistema més econòmic...”

Pel que fa a l’evolució /ə/ > [ɛ] del català menorquí, cal fer algunes observacions. Moll (1932:8) afirma que a mitjan segle XIX, a tot Menorca, la vocal tònica procedent de E, I llatines es pronunciava [ə]:

“ Aquesta diferència, emperò, és d’origen recent; a mitjan segle XIX, a tota Menorca encara era igual el so representatiu de e, i llatines: per tot arreu pronunciaven ə. El *Diccionari Menorquí, Español, Francés y Llatí*, inèdit, obra del maonès Antoni Febrer i Cardona (que el va escriure a la primeria del vuit-cents) ens dóna la prova que en el seu temps a Maó es pronunciava la ə com a Ciutadella. En el dit diccionari es distingeix gràficament el timbre de totes les e accentuades, indicant per è la e tancada [é], per é la e oberta [é] i per ê la e corresponent al so ciutadellenc ə.”

López Casanovas (1980:572) insinua el possible caràcter social d’aquest canvi fonètic. Aquest autor va realitzar unes enquestes per a l’*Atlas Lingüístic*

del Domini Català (ALDC) i pogué observar que en una família camperola de Maó, integrada per dos homes i dues dones d'edat avançada, els dos varons encara articulaven la vocal neutra en posició tònica, en canvi, les dues dones ja havien efectuat el canvi /ə/>[ɛ]. Aquest fet no deixa de ser curiós. Els estudiosos consideren que la congelació del canvi respon a causes psicolingüístiques, és a dir, a la rivalitat existent entre Ciutadella i Maó. Moll (1990:89) afirma:

“ El procés de conversió de ə en é no ha arribat a realitzar-se a la part de ponent; s'ha aturat a Ferreries i Ciutadella, en part per un motiu psicològic: per la reacció dels ciutadellencs contra els maonesos, conseqüència d'antipaties seculares, avui feliçment superades. La pronunciació é de Maó ha estat objecte de burla per part dels ciutadellencs, i naturalment aquests s'han resistit a imitar un ús que consideraven ridícul.”

A més, Ignasi Mascaró (1982:199) observa que quan els maonesos satiritzen el parlar de Ciutadella tempten l'articulació de la neutra tònica, però el que fan és baixar el to de veu. És el que ell anomena el parlar sentit com a mascle front al parlar femella. A partir d'aquí, l'autor creu que cal estudiar les característiques acústiques del so [ə] ciutadellenc, per poder esbrinar si aquesta vocal és central o si, en canvi, es decanta cap a l'esquerra o cap a la

dreta del triangle vocàlic, és a dir, si la vocal neutra de Ciutadella és més greu que la [ɛ] de Maó.

En relació amb el corpus analitzat, la primera cosa que podem observar és que els locutors mallorquins i la locutora menorquina han mantengut la vocal neutra en posició tònica². En canvi, en la parla de la locutora eivissenca s'ha donat una alternança entre les pronúncies [ə] / [e] en aquells mots que en el parlar mallorquí es pronuncien amb vocal neutra³:

[e]: pagesos (90), parets (93), potser (95), podem (104)...

[ə]: perquè (76), eivissenc (83), feina (92), veure (124)...

El sistema vocàlic de cinc graus d'obertura està totalment acceptat en la pronúncia estàndard, tant en els registres formals com en els informals, ja que segons la *Proposta de l'Institut (Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana. I Fonètica)* correspon a l'àmbit restringit el sistema de vuit vocals diferenciades propi de parlars baleàrics, les set generals més la vocal neutra: *cadena* (pronunciat amb vocal neutra en posició tònica). En el *Model (Proposta de model de llengua estàndard per a l'escola de les Illes Balears)*

² És precisament aquest tret fonètic el que més crida l'atenció al parlant del català continental.

³ Tots aquests mots es troben situats en el programa RE.

s'afirma que la pronunciació de la vocal neutra tònica és tan genuïna i correcta com la pronunciació de e oberta en el seu lloc. A la *Proposta ús (La llengua catalana a Mallorca. Propostes per a l'us públic)* es considera també que ambdues pronúncies són adequades als distints registres de la llengua i a la *Proposta de TVE (Criteris lingüístics proposats pel Departament de Filologia Catalana per a les emissions de TVE a les Illes Balears)* es va encara més enllà, perquè es recomana que es mantengui escrupolosament aquest tret fonètic propi del parlar balear. Ara bé, el que s'hauria de determinar és si es pot admetre, en els registres formals, l'alternança [ə] / [e] pròpia de la locutora eivissenca. I és que en eivissenc trobam força casos de [e] tancada tònica en comptes de [ə] o de [ɛ].

1.1.2. El canvi /a/>[ɛ]

En mallorquí, i en menor mesura en menorquí i eivissenc, existeixen un seguit de formes lèxiques que experimenten el canvi /á/>[ɛ]. Aquest fenomen s'adiu amb la realització especialment anterior de /á/ i es dóna en els casos següents:

a) En contacte amb un so palatal. A Sineu /á/ esdevé [ɛ] quan va precedida d'una consonant palatal. Aquest canvi té lloc, per tant, en un context fonètic ben definit i és propi de tots els parlants sineuers. És possible que, en aquesta zona, el primer formant de [á] presenti una freqüència un poc més baixa que

el de la [á] de les altres localitats. Alcover (1908:211) diu que a Sineu es dóna el canvi /á/>[ɛ], [é] darrere palatal o velar. Bibiloni (1983:17) nega aquest fet i confirma que /á/ no passa a [é] o [ɛ], sinó únicament a [ɛ]. A Palma i Lloret /á/>[ɛ] en contacte amb consonant palatal. Ara bé, encara que el fenomen d'ascens tengui lloc en unes condicions contextuais ben definides, no es produeix de forma sistemàtica, és a dir, només afecta un conjunt de mots. Per tant, en aquest punt difereix del canvi /á/>[ɛ] que es dóna a Sineu.

Moll (1990:83) apunta que a localitats com Palma o Manacor els substantius *canya* i *vicari* es realitzen amb [ɛ] tònica. Concretament, a Manacor, no he sentit mai aquestes pronúncies. És possible, però, que les realitzacions amb [ɛ] hagin existit i que, actualment, es puguin trobar encara en boca d'algun parlant manacorí d'edat molt avançada. Els substantius *xarxa*, *butxaca*, a Manacor, sí que es realitzen sempre amb vocal [ɛ].

b) En contacte amb un so no palatal. El substantiu *guitarra*, en mallorquí i menorquí, experimenta el pas /á/>[ɛ] de forma sistemàtica. L'ascens vocàlic s'explica, possiblement, per l'acció de la consonant dentoalveolar. Bibiloni (1983:18) considera que cal relacionar la pronúncia *guitarra* amb els

freqüents canvis /á/>[ɛ] que s'han produït històricament per influència de la consonant vibrant⁴.

En el parlar de Felanitx, la vocal baixa /á/ presenta una realització especialment anterior. Aquest grau elevat de palatalització ha fet que alguns autors (Alcover, 1908; Moll, 1960) afirmen que, en aquesta zona, el fonema /á/ ha desaparegut⁵. Hem de tenir en compte que si el fonema /a/ s'hagués eliminat, els habitants d'aquest poble serien insensibles a la diferència entre els mots *cel* (realitzat amb vocal oberta) i *sal* (tal com es diu a Felanitx). Grimalt (1972:19) va comprovar, en canvi, que, als felanitxers, els resulta impossible acceptar la identitat entre ambdues pronúncies. De totes maneres, s'hauria de realitzar un estudi de fonètica experimental per mesurar les freqüències de F1 i F2 d'aquest so vocàlic.

A Son Servera, la realització especialment tancada de la vocal baixa ha ocasionat el canvi /a/>[ea], [eɛ]. Aquest procés de diftongació es troba en regressió i, avui en dia, només el practiquen els parlants majors.

⁴ El fenomen d'ascens /á/>[ɛ], per influència contextual, té lloc també en català nord-occidental meridional i en valencià.

⁵ Moll (1960:173) diu “Ello ha dado por resultado que la a se pronuncie como e abierta y la e abierta como e cerrada, y que voces que llevaban e abierta hayan pasado a ser homófonas de otras que llevaban e cerrada...”. En canvi, Moll (1990:83) no identifica totalment la vocal [á] amb el so [ɛ]: “La palatalització de la *a* arriba a un extrem sorprenent en el parlar de la ciutat de Felanitx: la *a* tònica s'ha avançat gairebé fins el grau *é* en qualsevol posició (és a dir, tant si estava com si no estava en contacte amb altres elements palatals); aquesta quasi equiparació de la *a* a la *é* ha estat causa que l'antiga *é*, per instint de diferenciació, avançàs també cap al paladar i es convertís en *e* tancada...” [el subratllat és meu]

En els programes analitzats apareixen dos vocables susceptibles d'experimentar aquest canvi fonètic: *xarxa* (2002) i *butxaca* (FU i 2002). El primer d'aquests mots ha estat emès d'acord amb la forma gràfica. En canvi, el substantiu *butxaca*, en tres ocasions, programa 2002, s'ha articulat amb vocal mitjana anterior oberta.

Quant a les propostes estàndards analitzades, cal assenyalar que només a la *Proposta Corbera* es fa referència a aquest fenomen fonètic. El seu autor considera que no es pot admetre el canvi /a/>[ɛ] en el quadre de la llengua estàndard. Cita com a exemples els mots *xarxa*, *llarg*, *viatge* i *guitarra*.

1.1.3. Canvis de timbre

En primer lloc, cal fer algunes consideracions sobre el grau d'obertura dels sons vocàlics en balear:

1) Les vocals mitjanes, obertes i tancades, presenten un grau d'obertura superior a les del català central. Moll (1990:84) assenyala que en algunes localitats mallorquines la vocal mitjana posterior [ɔ] arriba a obrir-se tant que resulta quasi una *a* velar. A Felanitx, la pronúncia especialment oberta de /ɔ/ s'ha vist afavorida per la realització molt anterior de la vocal /a/. A Son Servera i Felanitx, el diftong /ɔw/ pot experimentar un procés de descens

vocàlic i realitzar-se [aw]. Aquest fenomen s'adiu amb la pronúncia especialment oberta de la vocal /ɔ/ en aquestes zones.

2) En mallorquí i menorquí la vocal baixa /a/ té una marcada tendència palatal. Segons Recasens (1991:91) el so [a] del mallorquí presenta un F1 inferior al corresponent a [a] del català central. En canvi, l'eivissenc i algunes zones de Mallorca (Calvià, Sóller, Bunyola) presenten una realització de /a/ ni molt tancada anterior ni molt oberta posterior.

3) En mallorquí, la vocal neutra és un poc més labialitzada i tancada que en català central. Més endavant veurem que els canvis /ə/>[o], /o/>[ə] són molt operatius en el parlar d'aquesta illa.

4) Les vocals altes /i/, /u/, en mallorquí i menorquí, són també un poc més obertes que en català central (Recasens 1991:141). En aquests sons, però, la diferència d'obertura deu ser mínima. De totes maneres, s'hauria de realitzar un estudi experimental per poder comprovar la freqüència del primer formant de les dues vocals altes.

En segon lloc hem de tenir present que en el català d'Eivissa es donen algunes modificacions dels graus d'obertura de les vocals mitjanes, tant anteriors com posteriors. Així, per exemple, Veny (1999:50) esmenta que en eivissenc mots com *estrella*, *donzella*, *cresta*, *època*, *cafè*, *espelma* es pronuncien amb vocal

tancada tònica. En relació amb les vocals posteriors aquest mateix autor apunta que en algunes zones d'Eivissa mots com *cònsol*, *còdol* o *nom* es pronuncien amb vocal tancada tònica.

Hem pogut comprovar que en els programes analitzats alguns locutors, en una sèrie de mots, han advocat per una pronúncia diferent de la que es dona regularment en el català de Mallorca: *govern* (2002), *estrella* (2002), *do* (PA), *nens* (PA), *ser* (PA), *penya* (PA), *penya* (ES), *treta* (FU), *cent* (EN), *sostre* (IN)... De fet, les locutores que més vacil·len pel que fa al grau d'obertura de les vocals són MB i ES, segurament, perquè desconeixen la pronúncia col·loquial d'alguns mots. Cal apuntar també que la locutora eivissenca, d'acord amb el seu parlar, ha emès els mots *resoldre* (RE), *Mola* (RE), *fortes* (RE) i *poble* (RE) amb vocal posterior tancada.

Pel que fa als mots que porten accent gràfic, els locutors, en alguns vocables, han acostat la pronúncia a la forma gràfica: *rècord* (IN), *còmplices* (RE), *arxipèlag* (TE), *telèfon* (2002), *dòlar* (2002)... En canvi, en altres casos s'han deixat dur per la pronúncia col·loquial: *església* (IN), *telèfons* (RE), *còctel* (2002)... Cal esmentar que la locutora MB, distanciant-se de la forma gràfica i també de la pronúncia col·loquial, ha emès la conjunció *idò* (PA) amb vocal tònica tancada. Aquesta pronúncia sona estranya a l'oient. És important assenyalar que la locutora eivissenca ha emès el mot *història* amb vocal

oberta tònica una de les cinc vegades que apareix aquest substantiu. I és que, en eivissenc, el timbre de la vocal *o* tònica és a vegades fluctuant.

Referent al sistema vocàlic tònic, a la *Proposta Corbera* es recomana que es mantinguin els quatre graus d'obertura o cinc, amb la vocal neutra baleàrica. Quant a les vocals posteriors, a la *Proposta ús* s'explicita que cal mantenir la diferència de timbre entre les dues *o* tòniques. A la vista dels resultats crec que s'hauria de recomanar als locutors que, en aquells casos en què la vocal mitjana porta accent gràfic, intentin guiar-se per l'escriptura i que no s'allunyin de la pronúncia col·loquial a la resta de mots, és a dir, en els que no porten accent gràfic.

1.2. Vocals en posició àtona

1.2.1. Realització de la vocal *a* en posició àtona

Quant al procés de neutralització de les vocals anteriors, cal tenir present que els locutors, en els casos següents, han mantengut la vocal [a] en posició àtona:

1) En el primer element dels composts *megabancs* (2002) i *blaugrana* (FU).

Quant a aquests tipus de mots, cal dir que la locutora eivissenca ha

transformat en [ə] les vocals *a* gràfiques del primer element del compost *paranormals* (RE).

2) Per influència de la pronúncia castellana els locutors han mantengut el so [a] en posició àtona en els mots *càntabres* (IN), *Atenes* (IN), *xampany* (2002), *UEFA* (ES), *subcampion* (ES).

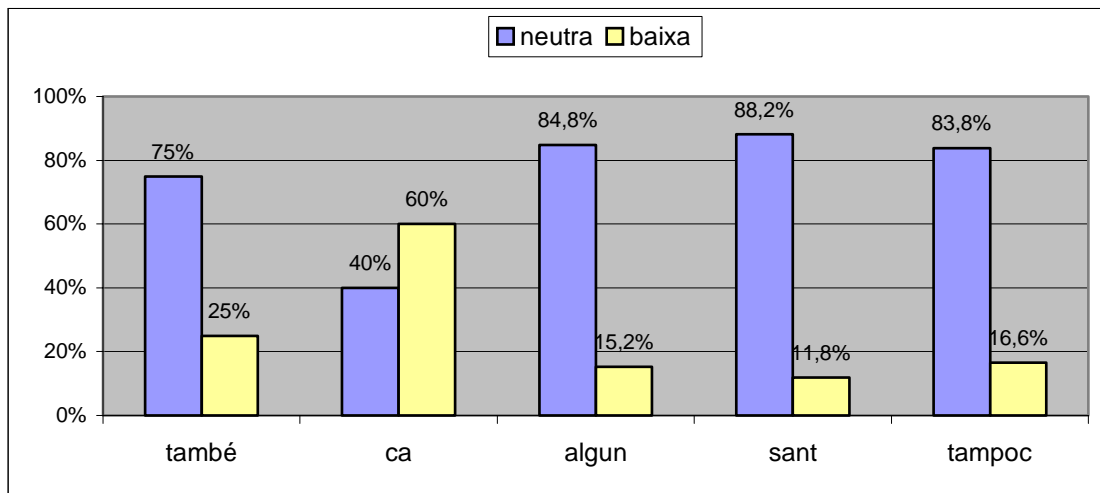
3) El locutor del programa DE, distanciant-se del català col·loquial, ha conservat la vocal [a] a la primera síl·laba de l'adjectiu *balears*.

4) Pel que fa a les seqüències integrades per infinitiu i pronom feble cal dir que, en general, els locutors han pronunciat [ə] la vocal *a* gràfica final dels verbs de la primera conjugació quan l'accent ha recaigut sobre el pronom feble⁶: *comprovar-ho* (TE), *ajudar-nos* (2002), *curar-se* (PA), *tirar-se* (ES), *contar-vos* (FU), *anar-se* (DE). Ara bé, en dues ocasions, s'ha mantengut la vocal [a] final de l'infinitiu tot i que s'hagi desplaçat l'accent verbal al pronom feble: *entrar-hi* (IN), *combinar-ho* (DE). I és que en algunes localitats de Mallorca, la vocal final de l'infinitiu seguida de pronom amb accent fonètic es realitza [a]. Podria ser que, en aquestes zones, les seqüències integrades per verb i pronom feble duguessin dos accents, és a dir, un accent primari sobre el pronom i un accent secundari situat sobre la síl·laba final de l'infinitiu. Quant a aquest aspecte s'ha de remarcar, però, que en el programa

⁶ De fet, aquesta realització s'adiu amb la regla fonològica de reducció vocàlica, ja que la vocal final de l'infinitiu sofreix un procés de desaccentuació quan l'accent es desplaça al pronom.

DE el locutor ha reduït la vocal tònica de l'infinitiu a [ə] a la seqüència *anar-se* i, en canvi, l'ha mantenguda sense modificacions a la seqüència *combinar-ho*.

5) En darrer lloc cal apuntar que els mots, *sant* (*Sant Antoni, Sant Josep*), *també, tampoc, ca* (*ca nostra, ca seva*), *algun* han conservat la vocal [a] àtona en unes ocasions i l'han reduïda a [ə] en unes altres. Podem observar, però, que, excepte en el cas de la partícula *ca*, s'ha donat un predomini clar de la primera solució:

Gràfic 1. Realització de la vocal *a* gràfica en posició àtona.

En aquestes peces lèxiques, la realització [a] o [ə] depèn del parlant, és a dir, són vocables que fonèticament parlant resten sotmesos a una distribució

espacial. Ara bé, malgrat aquestes observacions generals, quant als resultats que s'han donat, cal fer algunes remarques:

a) S'ha comprovat que un mateix locutor ha alternat les pronúncies [a] / [ə] en alguna d'aquestes peces lèxiques:

TE: algun (JB) [ə] / algun (JB) [a].

PA: alguna (MB) [ə] / alguna (MB) [a].

FU: també (RP) [ə] / també (RP) [a].

DE: també (XB) [ə] / també (XB) [a].

b) Un mateix locutor ha emès amb [ə] una d'aquestes partícules i amb [a] una altra:

TE: sant (JB) [ə] / algun (JB) [a].

2002: algun (ES) [ə] / ca seva (ES) [a].

DE: tampoc (XB) [ə] / ca seva (XB) [a].

c) S'han donat casos també en què un locutor ha emès tots els mots, que es troben inserits en un mateix programa, amb vocal neutra:

IN: també, algunes, santa (CR).

RE: també, alguns, sant (BP).

EN: alguns, també (CR).

2002: alguns, també (BP).

ES: també, alguns (MR).

FU: alguns, tampoc, també (JC).

d) Per contra, cal dir que la locutora eivissenca ha emès amb [a] tots els mots que figuren en el corpus que ella ha pronunciat: *també* (RE), *alguns* (RE), *sant* (RE).

Pel que fa als documents normatius, convé tenir present que aquest tret fonètic només és esmentat a la *Proposta ús*⁷. De fet, els seus autors consideren que cal pronunciar [ə] la vocal *a* gràfica de mots com *avió*, *plataforma* o *Balears*. En relació amb les seqüències integrades per verb de la primera conjugació i pronom (apartat 4) és significatiu recordar que segons Grimalt (1972:61) ,a Felanitx, la realització [a] és considerada més correcta per les persones que es preocupen de parlar acuradament, tinguin o no coneixements gramaticals.

⁷ L'Institut només té en compte els casos de canvi /ə/>[a] que es donen actualment en català central.

1.2.2. Excepcions a la regla de reducció. Vocals anteriors

Els fonemes /a/, /e/, /ɛ/ en posició àtona es redueixen a [ə]. En català oriental existeixen, però, una sèrie de formes lèxiques que no neutralitzen la vocal /e/ en aquesta posició. L'absència de neutralització es dóna sobretot en mallorquí i afecta els casos següents:

a) Formes verbals emeses amb [e] per analogia amb les formes rizotòniques corresponents: *esperar* [əspeɾá], *quedar* [kedá], *deixar* [deʃá]. Hi ha casos, però, en què l'analogia no ha operat: *conservar* [konsəɾvá], *reservar* [rəzəɾvá], *berenar* [bəɾəná], *sentir* [səntí].

b) Mots derivats emesos amb [e] perquè els primitius corresponents presenten [e] o [ɛ] en posició tònica: *festada* (*fiesta*), *temporada* (*tempo*), *vellet* (*vell*), *peixet* (*peix*). Alguns vocables, però, es realitzen amb vocal neutra: *fusteret* (*fuster*), *cafetet* (*café*), *dentista* (*dent*).

c) Es realitzen amb vocal tancada les terminacions *-ec*, *-eg*: *càrrec*, *diàleg*, *mànec*.

d) Cultismes i paraules noves, especialment per a les generacions més velles, emeses amb [e] per influència de la pronúncia castellana: *especial*, *meditar*, *felicitar*, *penetrar*, *mentalitat*, *examen*, *vàter*, *fase*, *classe*, *piràmide*... La coincidència formal entre els mots catalans i els castellans facilita encara més la transfusió de la fonètica castellana en els vocables catalans. Els mots que en

castellà presenten vocal mitjana baixa, en català es realitzen també amb vocal [a]: *carnet* [karnét], *camió* [kamió], *xalet* [ʃalét].

e) Els numerals *desset*, *devuit*, *denou* es realitzen sempre amb vocal tancada.

f) Quan la vocal *e* es troba en hiatus amb una vocal, el mallorquí presenta de manera sistemàtica realització tancada del primer element, tant si es tracta de formes col·loquials com de formes cultes: *real*, *ideal*, *balneari*. Recasens (1991:114) considera que la realització més tancada de [ə] en mallorquí, podria afavorir la pronúncia del hiat amb [e]. Hem de tenir en compte que, en català central, és perfectament possible la realització [ə] de V1 davant de vocal tònica.

g) Els mots compostos i els adverbis acabats en *-ment* presenten accent primari sobre el segon element i vocal a la primera síl·laba sense reduir: *setmesina* [ɛ], *benestar* [e]... Es pronuncien amb vocal neutra si el primer element, quan és un mot simple, es realitza amb [ə] o si el mot compost està totalment lexicalitzat. Ara bé, s'hauria de realitzar un estudi acurat dels mots compostos i dels adverbis acabats en *-ment* per poder comprovar si, en mallorquí, aquestes categories morfològiques tenen dos accents fonètics o només en tenen un. D'aquesta manera, sabrem si cal tractar aquestes peces lèxiques com a excepcions a la regla de reducció vocàlica o si, per contra, s'adiuen amb el procés general de reducció. Tradicionalment, s'ha atribuït

l'absència de neutralització a la presència d'un accent secundari sobre el primer element.

Malgrat les consideracions que acabam de fer, hem de tenir en compte que alguns mots poden realitzar-se amb vocal neutra en unes localitats i amb vocal tancada en unes altres:

Regar	Llevat	Càvec
[e] Campos	[e] Campos	[e] Manacor
[ə] Felanitx, Manacor	[ə] Felanitx	[ə] Montuïri
	[e, ə] Manacor	

Sovint hi ha fluctuació entre els parlants d'una mateixa localitat i, fins i tot, és possible que un mateix individu pugui alternar les pronúncies [è] / [ə] en una mateixa seqüència. A més, hi ha casos en què la realització [e], en lloc de la neutra [ə], permet distingir dos mots que, sense aquestes pronúncies, resultarien homònims. És el cas, per exemple, de les parelles *pegar* / *pagar*, *penada* / *panada*, *especial* / *espacial*.

Cal assenyalar que el menorquí i l'eivissenc realitzen amb vocal neutra els mots que figuren als apartats 1 i 2, és a dir, les formes verbals i els derivats

que alternen amb les vocals [e] / [ɛ] en posició tònica. Per tant, aquesta característica distingeix el mallorquí no tan sols del català central sinó també dels altres parlars insulars.

Quant als mots que es consideren excepcions a la regla de reducció vocàlica, en el corpus analitzat s'ha donat una alternança entre les realitzacions [e], [ə], amb un predomini d'una o altra solució depenent del programa⁸:

IN: fase, medalla, bàsquet [e] / cessat, pericials, competitiu [ə].

RE: pesar, península, llevant [e] / quedar, penyal, cadàvers [ə].

TE : meteorològica, estrenar, península [e] / temporada, gregal [ə].

EN: especial, quedar, esperam [e] / pensions, especial, recuperació [ə].

2002: càrrec, superar, còctel [e] / legals, superar, període [ə].

PA: esperaven, quedar, frase [e] / superar, liderat, deixar [ə].

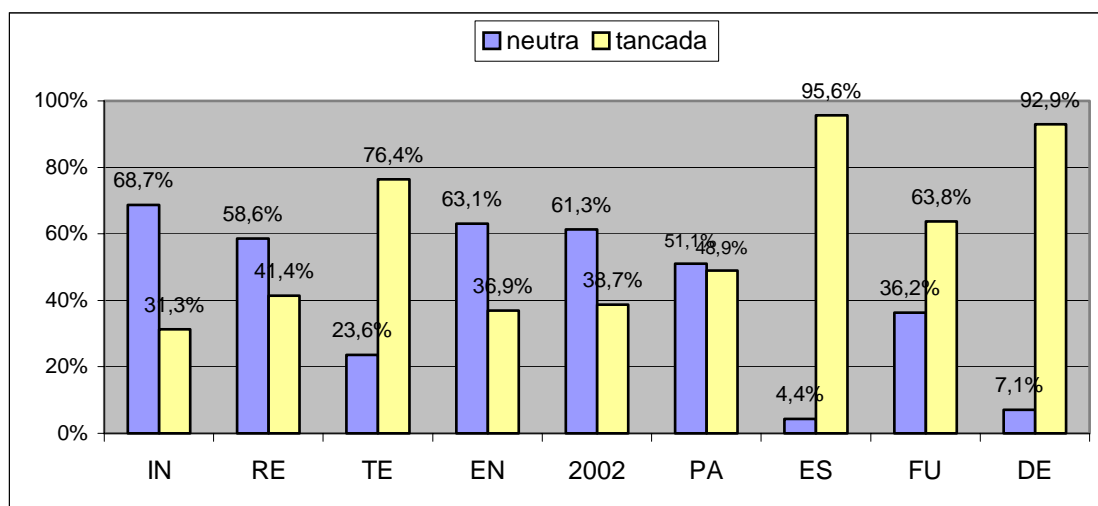
ES: especial, esperar, Londres [e] / quedat [ə].

FU: recuperats, espera, legal [e] / córner, sevillà, pedrera [ə].

DE: tele, classe, periodista [e] / superada [ə].

⁸ Fins i tot un mateix mot s'ha emès una vegada amb vocal neutra i una altra amb vocal tancada.

És important fer constar que a cinc programes, IN, RE, EN, 2002, PA el nombre de mots emesos amb vocal tancada ha estat igual o inferior al cinquanta per cent:

Gràfic 2. Realització dels mots que es consideren excepcions a la regla de reducció vocàlica. Vocals anteriors.

Aquestes dades ens indiquen que els programes en què s'ha reproduït més fidelment la pronúncia col·loquial han estat ES, DE, i TE. De fet, en els dos primers només apareix un mot realitzat amb vocal neutra. En canvi, a IN, 2002, EN, RE s'ha donat de manera més sistemàtica el procés de neutralització.

Ara bé, malgrat aquests resultats, cal fer algunes observacions:

- 1) En primer lloc, hem de recordar que en els programes RE, EN, 2002, PA, FU les solucions amb vocal [e] haurien augmentat considerablement si s'haguessin tengut en compte els grups vocàlics *ea*, *ae* i *eo*.
- 2) En segon lloc, convé tenir present que en el programa TE els deu mots que contenen el prefix *meteor-* s'han emès amb vocal tancada a la primera síl·laba, la qual cosa ha augmentat considerablement el nombre de casos que presenten aquesta darrera solució. Per contra, en el programa FU, el mot *córner* s'ha realitzat amb vocal neutra les dotze vegades que apareix.
- 3) En el programa RE el nombre de mots emesos amb vocal neutra s'ha elevat a vint-i-tres, pel fet que les locutores menorquina i eivissenca generalment neutralitzen la vocal *e* àtona, d'acord amb el seu parlar.
- 4) Finalment convé tenir present que a programes com 2002, PA i ES, on es combinen entrevistes amb fragments narrats, les pronúncies [e] / [ə] d'aquests mots, no han vingut determinades pel tipus de discurs en el qual es troba ubicat el vocable.

Podem concloure, per tant, que aquest tret fonètic no resta controlat, ja que en cap dels programes analitzats la vocal neutra ha estat l'única solució existent. Fins i tot el programa que més se'n surt, IN, ha presentat un 31.3% de mots emesos amb vocal anterior tancada.

A la *Proposta de l'Institut* s'admet, en l'àmbit restringit dels parlars baleàrics, la realització [e] en els casos següents:

- 1) En els radicals dels verbs que tenen una [e] tancada a les formes rizotòniques.
- 2) En els derivats nominals que tenen una correspondència amb *e* tònica, generalment tancada, en els mots primitius corresponents.
- 3) En els mots plans acabats en *-ek*.

L'Institut titlla, en canvi, de no recomanable, en els parlars orientals, la realització [e] en la síl·laba final dels mots cultes. En el *Model* i a la *Proposta ús*, es dóna la mateixa recomanació, ja que es considera correcta tant la pronúncia amb vocal tancada com amb vocal neutra en els casos esmentats anteriorment (apartats 1, 2, 3). Quant a les excepcions a la regla de reducció vocàlica, cal dir que a la *Proposta de TVE* es considera totalment inadmissible el manteniment de la vocal tancada en posició àtona⁹.

A partir de les dades analitzades i tenint en compte les recomanacions de l'Institut, crec que, com a mínim, hauria de considerar-se pròpia dels registres formals la realització [e] en mots derivats, numerals, formes verbals amb

⁹ Pel que fa a la realització de *a, e, o* àtones és interessant fer referència a les observacions de Ruaix (1989:51), ja que, segons aquest autor “ La regla de la neutralització de *a, e, o* àtones no és tan general com sembla a primera vista, i té unes importants excepcions. Dit d'una altra manera: la tendència històrica de la fonètica catalana oriental (*o*, pel que fa a la *o*, en central) a neutralitzar aquells sons, és frenada per uns límits. Cal estar atents a no aplicar exageradament l'analogia, ans seguir la nostra tradició lingüística.”

lexema àton i en els acabaments *-ek*. En els altres casos, malgrat la influència que han pogut exercir les formes castellanès, no es poden deixar de banda les característiques acústiques de la vocal neutra del mallorquí. Hem de tenir present que es tracta d'una vocal molt tancada. A més, hem pogut comprovar que la realització [e] en posició àtona és molt productiva en el parlar mallorquí.

1.2.3. La terminació *ia* en els mots esdrúixols

Els mots esdrúixols acabats en *-ia* presenten elisió de la vocal neutra final: *família* [fə̃mili], *ciència* [sjɛ̃nsi]. Veny (1993:86-87) assenyala que la pèrdua d'aquesta vocal, en rossellonès, es podria relacionar amb l'aversion d'aquest dialecte contra els mots esdrúixols. Ara bé, refusa aquesta hipòtesi en el cas del mallorquí perquè, aquest dialecte, coneix els mots esdrúixols patrimonials. S'ha observat (Bibiloni, 1983:41) que, actualment, quan s'introdueix un mot nou acabat en *-ia*, la vocal neutra no s'elideix.

Alcover (1908:245) assenyala que a Felanitx i a Artà es conserva la [ə̃] en els mots singulars i s'elideix en els plurals. Pel que fa a aquest aspecte, diu Bibiloni (1983: 42):

“ De les nostres investigacions entre gent d’Artà hem deduït que efectivament la gent major i de mitjana edat conserven la θ en el singular i que alguns tendeixen a eliminar-la en els plurals; els nins, però, solen eliminar-la molt regularment en els singulars i els plurals. A Felanitx la immensa majoria de gent pronuncia la vocal final, tant en els singulars com en els plurals, i, fins i tot es produeixen curioses ultracorreccions...”

Tot i que els locutors han intentat acostar la pronúncia a la grafia, només ho han aconseguit parcialment, ja que a tots els programes, excepte en el TE, s’han donat casos d’elisió de la neutra final en aquest tipus de vocables:

IN: família, notícia (mant.) / transferències, gràcies (elis.).

RE: agència, família (mant.) / sènies (elis.).

EN: herència, pròpia (mant.) / competències, gràcies (elis.).

2002: memòria, història / gràcies, diferències (elis.).

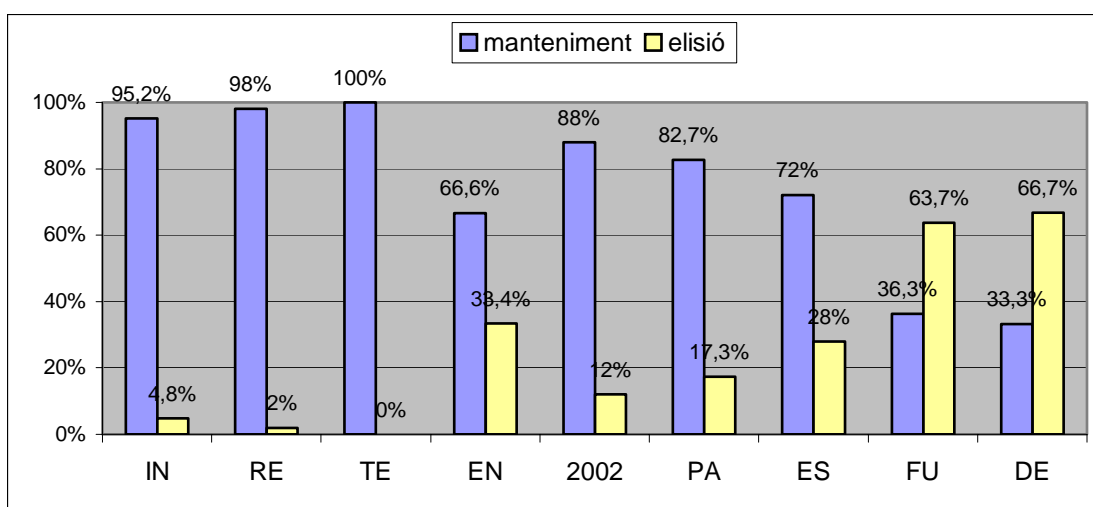
PA: història, victòria (mant.) / superfícies, gràcies (elis.).

ES: victòria, història (mant.) / gràcies, referència (elis.).

FU: magnificència, eliminatòria (mant.) / potència, extraordinària (elis.).

DE: família, pròpia (mant) / gràcies, essència (elis.).

Cal tenir present que hi ha hagut dos programes, FU i DE, en què la solució dominant ha estat precisament la col·loquial:

Gràfic 3. Realització dels mots esdrúixols acabats en *-ia*.

Podem observar que els programes més controlats han estat el programa TE, que no presenta cap cas d'elisió, RE, amb un cas d'elisió, IN, amb tres casos d'elisió d'un total, però, de seixanta-dos mots, i 2002, amb tres casos d'elisió. A continuació tenim tres programes, EN, PA, i ES que han presentat alternança entre l'elisió i el manteniment, amb un domini com a mínim del 33,2% de la primera solució respecte a la segona. Ara bé, a més d'aquests resultats generals, que es desprenen dels gràfics anteriors, convé tenir en compte les observacions següents:

1) El mot que ha presentat caiguda de la vocal final en més ocasions és el substantiu *gràcies*, pel fet que es tracta d'un mot força emprat en el parla col·loquial. A més, hem de tenir present que, excepte en el programa PA, on l'elisió és independent del tipus de fragment en què es troba inserit el

mot, la vocal neutra normalment s'elimina quan aquest vocable es troba emplaçat al final d'una entrevista.

2) En el programa DE el percentatge d'elisió de la vocal neutra possiblement podria ser encara més elevat si no fos perquè ha aparegut tres vegades el mot *tertúlia*, vocable que també manté aquest so vocàlic en el parlar col·loquial.

3) En els programes que presenten un percentatge baix d'elisió de la vocal neutra, RE, IN, 2002 aquest so final es manté tant a mots propis del parlar col·loquial (*història, notícies, ràbia, desgràcia*) com a mots més cultes (*monetària, moratòria, contingència, transcendència*).

4) En el programa EN el manteniment o l'elisió de la vocal neutra depenen del locutor, ja que, excepte en un cas, els mots que presenten elisió han estat emesos pel locutor JZ.

En conclusió, podem dir que aquest tret ha restat força controlat en els programes de to més formal. En canvi, en els programes que no parteixen d'un text escrit els locutors s'han deixat dur per la parla col·loquial. Quant a aquest tret fonètic, els autors mallorquins (*Proposta de TVE, Proposta Corbera, Model, Proposta ús*) consideren que l'elisió de la vocal neutra és un fenomen molt col·loquial i impropï, per tant, dels registres de caire

formal. Cal remarcar, però, que a la *Proposta de l'Institut* s'admet l'elisió del so [ə] en els registres informals, és a dir, en debats, entrevistes, retransmissions esportives.

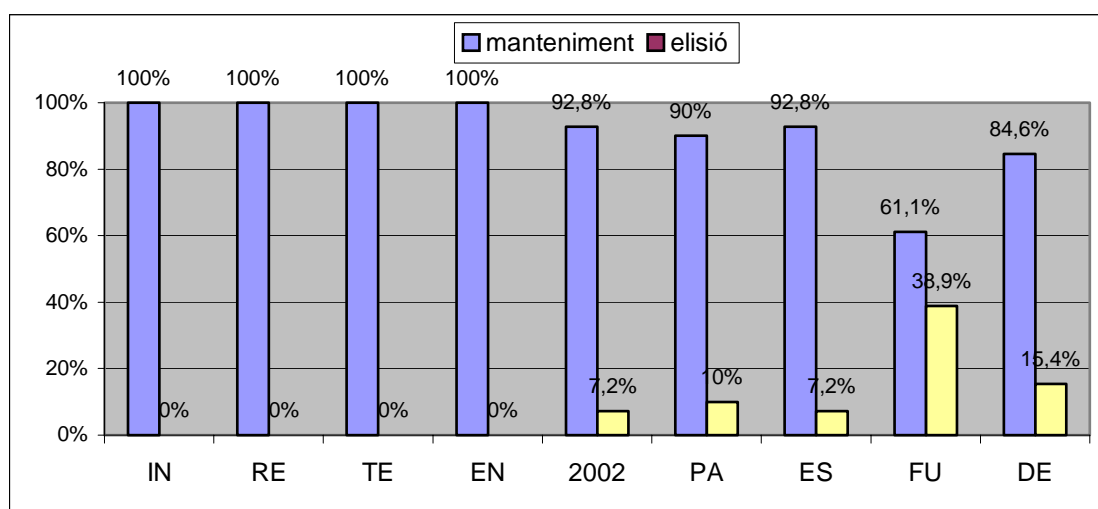
1.2.4. L'afèresi de la vocal neutra. Mots d'ús freqüent

En la parla col·loquial, la vocal neutra en posició inicial s'elideix en mots d'ús freqüent:

- a) Substantius: *agulla, abella, abril, agost, arracada, arrua, ametla, aparadora, apotecari.*
- b) Formes verbals: *haver, aprendre, acabar, aixecar-se, abocar, aclucar, agranar, amollar.*
- c) Expressions fetes: *per amor de Déu.*

Els parlants que són analfabets en llengua catalana no tenen consciència de la presència d'aquest so en posició inicial. L'origen del fenomen d'afèresi s'explica, segurament, per falsa segmentació de dues vocals successives del mateix timbre i es produeix tant si aquests vocables van en posició inicial absoluta de mot com si van precedits d'un element vocàlic o consonàntic. Per tant, la caiguda de la vocal neutra no depèn del context precedent.

Els locutors, en general, han optat pel manteniment de la vocal neutra d'aquests vocables, quan van precedits d'un mot acabat en consonant o d'una pausa:

Gràfic 4. Manteniment o elisió de la vocal neutra inicial. Mots d'ús freqüent.

Podem observar que només a dos programes, FU i DE, el manteniment de la vocal neutra no ha arribat a un 90%. Ara bé, fins i tot en el FU, que és el que presenta més casos d'elisió, el percentatge de manteniment de la vocal inicial ha superat en un 22.2% el de l'elisió. Cal remarcar també que, a programes com 2002 o PA, el manteniment o elisió de la vocal neutra no ha vingut determinat pel tipus de discurs en què es troba inserit el mot.

Aquest fenomen d'afèresi, que s'explica segurament per falsa segmentació de dues vocals successives del mateix timbre, no s'admet en la parla formal (*Proposta de l'Institut, Proposta Corbera, Model, Proposta ús*). Quant a aquest tret fonètic podem dir, per tant, que els locutors s'han decantat per la pronúncia normativa, malgrat que en alguna ocasió s'hagi escapat la realització pròpia de la parla col·loquial.

1.2.5. El procés de descens vocàlic /i/>[ə]

El fenomen de descens vocàlic és general a tot el domini lingüístic i s'explica per dissimilació en relació amb una vocal alta següent o precedent o per assimilació a una vocal neutra:

Assimilació: *penentència* (*penitència*), *emperfecció* (*imperfeció*), *entenció* (*intenció*), *madremoni* (*matrimoni*), *emaginar* (*imaginar*), *desfressat* (*disfressat*).

Dissimilació: *melitar* (*militar*), *devertir* (*divertir*), *ensultar* (*insultar*), *estitut* (*institut*), *vesita* (*visita*), *trenidat* (*trinitat*), *enfinit* (*infinit*), *vegiar* (*vigilar*).

En aquests mots, la vocal que experimenta el canvi es troba situada en posició pretònica. Les formes amb vocal neutra són pròpies de persones majors amb poca instrucció. L'única excepció és la pronúncia *estitut*

(*institut*) que es troba encara bastant arrelada entre el jovent mallorquí. Bibiloni (1983:43) considera que la poca productivitat d'aquest canvi fonètic, en el parlar actual, s'ha d'explicar més per influència del castellà que no del català normatiu.

Quant al corpus analitzat cal dir que en els programes IN i TE apareix el substantiu *institut*. Ara bé, els locutors l'han emès sistemàticament amb vocal *i* inicial. En el programa 2002, en canvi, la locutora ES ha practicat el canvi /i/>[ə] a la segona síl·laba de la forma verbal *adquireixin* (2002), possiblement, per assimilació a la vocal neutra següent. Hem de tenir en compte, però, que aquest tipus de canvi fonètic no es pot admetre en una pronúncia estàndard (*Proposta de l'Institut*).

1.2.6. El procés de palatalització vocàlica /ə/>[i]

El fenomen d'ascens vocàlic és molt freqüent en el parlar balear i es produeix en contacte amb un so palatal, consonàntic o vocàlic:¹⁰

1) En contacte amb consonant palatal: *llixiu* (*lleixiu*), *gigant* (*gegant*), *aixincar* (*aixencar*), *engigar* (*engegar*), *aixicar-se* (*aixecar-se*), *quixal* (*queixal*), *sixanta* (*seixanta*), *esquixar* (*esquexar*).

¹⁰ Recasens (1991:129) considera que l'elevada freqüència d'aquest canvi en balear es pot relacionar amb el timbre més tancat de la vocal neutra en aquest dialecte.

S'ha observat, però, que a les zones de Mallorca que no palatalitzen les consonants oclusives, els mots que presenten una consonant oclusiva no experimenten el canvi /ə/>[i], encara que la vocal neutra estigui situada al costat d'una consonant palatal. És possible que, en aquests casos, els segments responsables del procés de palatalització siguin les oclusives palatals¹¹. Fins i tot es donen casos de palatalització a distància. Un exemple n'és el mot *aixencar*. En aquest infinitiu, la vocal neutra esdevé [i] per acció de l'oclusiva palatal situada a la síl·laba següent.

En el mot *seixanta* l'ascens /ə/>[i] es produeix perquè aquest so es troba envoltat d'un entorn palatal. Segurament, el responsable del procés de palatalització és el so palatal fricatiu [ʃ]. És possible que també hi exercesqui certa influència la consonant fricativa alveolar, perquè la [s] del català té un fort matís palatal. La vocal neutra en contacte amb *s* també pot esdevenir [i] a les formes verbals *siré* (*seré*), *siria* (*seria*), *sirem* (*serem*)¹²...

2) En contacte amb una vocal alta: *dicidí* (*decidir*), *istiu* (*estiu*), *siminari* (*seminari*), *infiliç* (*infeliç*). Les variants *siminari*, *infiliç* foren recollides per

¹¹ Bibiloni (1983:38) ja va observar aquest fet. De totes maneres, s'hauria de realitzar una enquesta per esbrinar:

- a) Si en menorquí, eivissenc i als pobles mallorquins que no tenen oclusives palatals, algun dels mots esmentats, és a dir, els que presenten una oclusiva palatal, experimenta el canvi /ə/>[i].
- b) Si a tots els pobles que tenen oclusives palatals, mots com *queixal*, *aixencar*, *aixecar* es realitzen amb vocal [i].

¹² Vegeu capítol II, apartat 2.7.

Alcover (1908:248). És possible, però, que, actualment, ja hagin desaparegut.

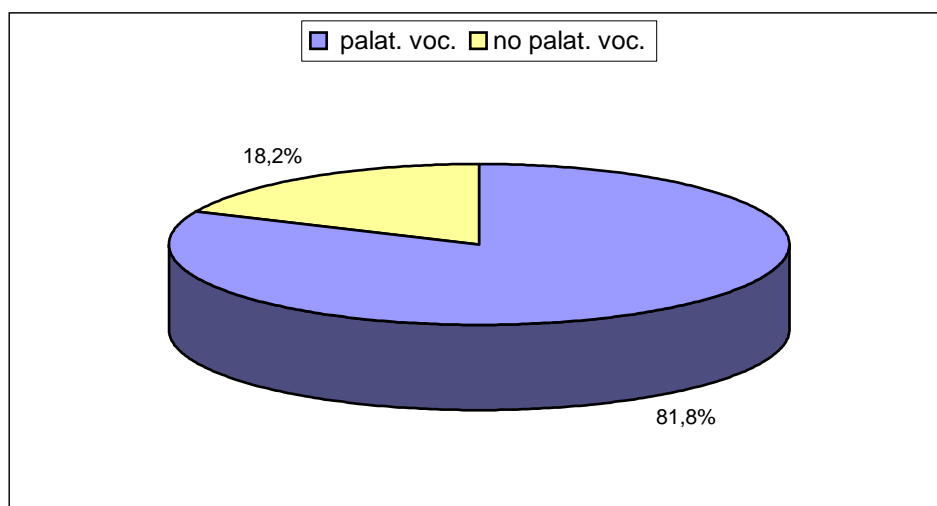
A Menorca és usual també el canvi /ə/>[i] en els mots *gavina*, *savina*, *enamorar*, *pegar*, *deixar* i *tropessar* (castellanisme). En eivissenc existeixen les variants *inclusa* (*enclusa*), *arricular* (*arreular*), *ribotar* (*rebotar*), *mijoral* (*majoral*), *tixidor* (*teixidor*), *pixarell* (*passarell*). En canvi, segons Veny (1999:56), els eivissencs mantenen la vocal primitiva en els mots *savina*, *mellor* i *nengú*.

L'Institut no accepta les palatalitzacions vocàliques en la llengua estàndard i a *la Proposta Corbera* es rebutja també qualsevol realització allunyada de la forma ortogràfica. Ara bé, hem de tenir en compte que, en balear, la vocal neutra té un timbre més tancat, la qual cosa pot explicar l'elevada freqüència d'aquest canvi¹³.

En el corpus analitzat apareixen un seguit de peces lèxiques susceptibles d'experimentar el procés de palatalització: *seixanta* (IN, RE, TE, 2002), *caigut* (ES), *queixar* (PA, FU), *jaqueta* (PA), *decidir* (IN, 2002, PA, ES, FU), *gegant* (ES), *aixecat* (2002, ES), *llegir* (2002), *encaixar* (RE), *medeix*

¹³ Vegeu Recasens (1991:128).

(IN). Els locutors, però, només han pronunciat amb vocal [i] el mot *seixanta*, nou de les onze vegades en què apareix, i el participi *caigut*, les dues vegades en què apareix. Quant al numeral *seixanta*, cal tenir present que en el programa 2002, en dues ocasions, s'ha conservat la vocal neutra sense modificacions, la qual cosa m'ha cridat l'atenció. De fet, cal remarcar que la realització [i] és general a tot el català i que els locutors solen practicar aquest canvi, malgrat la grafia i les recomanacions normatives. De totes maneres, crec, però, que aquest canvi vocàlic no es pot admetre en un discurs de caire formal. En tot cas, la pronúncia [ʃiʃántə] podria tenir cabuda en un acte de parla més informal (entrevistes, debats).

Gràfic 5. Realització de la vocal gràfica *e* en el numeral *seixanta*.

1.2.7. El fenomen d'inflexió vocàlica /ə/>[o]

En els mots *home, cotxe, cove, nostre, vostre* la vocal neutra es realitza [o]. La vocal tònica posterior exerceix un procés d'inflexió sobre la [ə] final i la transforma en [o]. Aquest procés d'assimilació retardatòria progressiva es produeix tant si el mot va en singular com si va en plural. Les formes amb [o] són les que empra sistemàticament tota la població, independentment de la procedència geogràfica, és a dir, és un fenomen que es practica a tots els pobles de les Balears i, a més, gaudeix de prestigi social. A Menorca i a Eivissa la vocal àtona *o* esdevé [u], d'acord amb el sistema de reducció propi d'aquests parlars.

La vocal neutra pot esdevenir també [o] en virtut d'un procés d'assimilació a una vocal posterior situada a la síl·laba següent: *fonoll (fenoll), rostoll (restoll), jonoll (genoll), colçons (calçons), moló (meló), oruga (eruga)*. Ara bé, des del punt de vista de l'ús lingüístic, podem dividir aquestes variants en tres grups:

1) Formes que es pronuncien amb vocal neutra o amb vocal posterior, depenent de les localitats, és a dir, que resten sotmeses a una distribució espacial: *fonoll (fenoll), rostoll (restoll)*. Totes dues variants són correctes des del punt de vista normatiu.

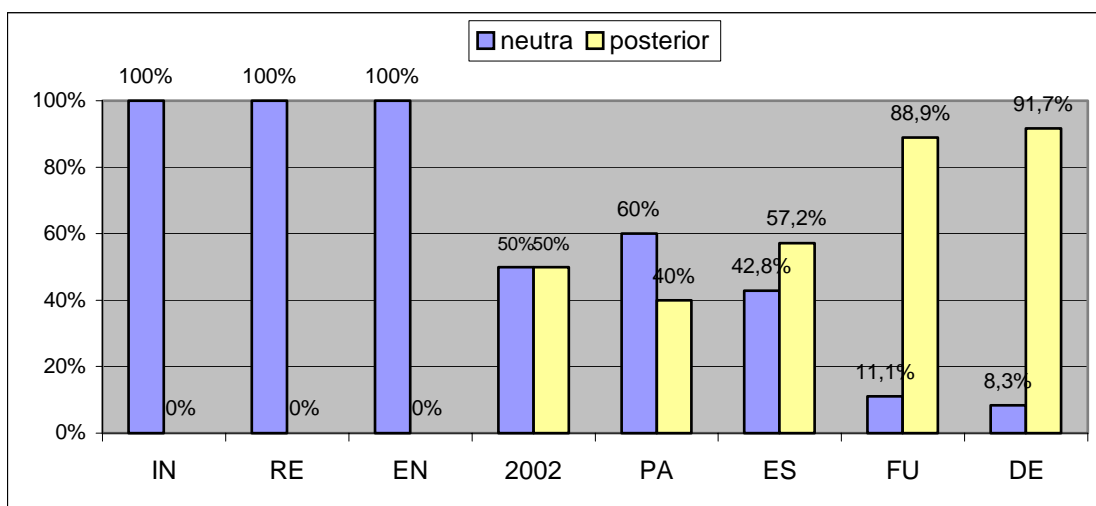
2) Mots que es pronuncien amb vocal posterior només a alguns pobles i, a més, entre persones de nivell cultural baix: *moló* (*meló*), *colçons* (*calçons*). Aquestes variants són molt vulgars.

3) Mots que presenten alternança entre les pronúncies [ə] / [o], fins i tot, en la parla d'un mateix individu: *oruga* (*eruga*), *jonoll* (*genoll*). Les variants amb vocal posterior no són correctes normativament, però no tenen connotacions vulgars.

En alguns mots, la vocal neutra esdevé [o] perquè es troba situada al costat d'una consonant labial. Es produeix, per tant, una assimilació consonàntica: *vormei* (*vermell*), *poper* (*paper*), *capovall* (*cap avall*). Aquestes variants es poden sentir només en boca de parlants d'edat avançada i, actualment, es troben en regressió.

Pel que fa al corpus analitzat, excepte a tres programes, IN, RE, EN, els locutors, amb més o menys freqüència, han reproduït el fenomen d'inflexió /ə/>[o], en els mots *nostre*, *home* o *cotxe*¹⁴:

¹⁴ A l'hora d'elaborar els gràfics només s'han comptabilitzat els mots que presenten la vocal neutra en posició final.

Gràfic 6. Realització dels mots susceptibles d'experimentar el procés d'inflexió vocàlica /ə/>[o].

Podem comprovar que en els programes ES, FU i DE, s'ha donat un predomini de la solució col·loquial. De fet, en el programa DE només un 8.3% dels mots han conservat la vocal neutra final sense modificacions. Per tant, en general, el fenomen d'inflexió /ə/>[o], en posició final de mot, ha transcendit a la parla dels locutors.

Encara que en els registres formals no s'admeti el canvi /ə/>[o], cal assenyalar que les formes assimilades són les que emprava sistemàticament tota la població, independentment de la procedència geogràfica, és a dir, és un fenomen que es practica a tots els pobles de Mallorca i que per als parlants d'aquesta zona lingüística no té connotacions vulgars. Curiosament a la *Proposta morfològica*, l'Institut titlla d'admissible, en els registres informals, la pronúncia *nostro* per *nostre*.

1.2.8. Inserció de vocal neutra

a) L'epèntesi de la vocal neutra

A mots com *carxofa*, *estranger*, *mugró* o *carbó*, en alguns pobles de Mallorca s'insereix una vocal neutra entre la consonant líquida i una altra consonant, següent o precedent. Amb els exemples esmentats podem observar que l'epèntesi vocàlica es produeix tant entre consonants heterosil·làbiques com entre consonants isosil·làbiques. Segons Recasens (1991:119) el fenomen d'epèntesi és més freqüent entre consonant labial o velar i [r] que no entre consonant dentoalveolar i [r]. El nombre de casos d'inserció augmenta a mesura que augmenta la distància articulatòria entre les dues consonants.

En algunes localitats de Mallorca, les variants *caraxofa* i *estaranger* són emprades per tots el parlants, independentment del seu nivell cultural. En canvi, formes com *carebó* o *mugueró* tenen connotacions vulgars i són pròpies només de persones sense gaire instrucció. Aquest tipus d'epèntesi vocàlica es dona amb major o menor freqüència en tots els dialectes catalans.

En el corpus analitzat el vocable *estranger* (IN) s'ha pronunciat sense epèntesi de la vocal neutra entre la consonant oclusiva i la bategant les dues

vegades que apareix¹⁵. La locutora que ha emès aquest mot s'ha distanciat de la pronúncia col·loquial. I és que addicions d'aquest tipus no es poden admetre en els discursos de caire formal.

b) L'epítesi de la vocal neutra

En el programa DE i, en una ocasió, al 2002 i PA, el pronom feble *els* seguit d'un verb començat per consonant s'ha articulat amb vocal neutra final.

L'afegiment d'aquest so es justifica a partir de diferents arguments:

- a) Per reforçar el clític.
- b) Per facilitar la pronúncia dels sons en contacte.
- c) Per distingir el pronom *els* del pronom *el*, quan aquestes formes es troben situades davant un verb acabat en consonant.
- d) Per un fals tall de la seqüència quan el pronom *els* va seguit d'un verb acabat en vocal.

Cal remarcar, però, que l'Institut considera admissible en els registres informals, l'afegiment d'aquest so vocàlic a seqüències com *ens (e) la porta, us(e) la donaré...*

¹⁵ En el *Model* es considera que la variant *estaranger*, amb epètesi vocàlica, és un cas d'ultracorrecció, indicatiu de la tendència a l'emmudiment en un moment històric donat a Mallorca i del seu rebuig.

1.2.9. Sistema de reducció. Vocals posteriors

El mallorquí, en posició àtona, conserva la [o] àtona sense tancar-la en [u]¹⁶. Aquesta solució és compartida també pels parlars occidentals. En canvi, en menorquí i eivissenc, els fonemes /o/, /ɔ/ es redueixen sistemàticament a [u]. A una gran part de l'illa, /o/ àtona pot fer-se [u] per assimilació a les vocals altes següents. Aquest tancament condicionat és molt antic. Segons Joan Veny (1993:82), la inflexió es produeix per influència de les vocals *i*, *u* tòniques situades a la síl·laba següent. Ara bé, es poden trobar casos de tancament de /o/ en [u] condicionats per la presència d' una /i/ àtona següent¹⁷. Actualment, el procés d'ascens vocàlic es troba en regressió. De fet, els mots introduïts en època recent es pronuncien amb vocal [o]. Formes com *social*, *província*, *ecologia* en són un exemple. Les generacions joves, fins i tot, emeten amb [o] mots que tradicionalment s'han realitzat amb vocal [u]. És possible que la inflexió condicionada hagi entrat en retrocés, a causa de la influència de la pronúncia castellana i de la pressió que exerceixen poblacions com Palma, Manacor, Inca, que no practiquen aquest fenomen fonètic.

¹⁶ L'única excepció és la vall de Sóller, que tanca la vocal [o] en [u]. Moll (1990:88) assenyala que el salleric té punts de semblança bastant notables amb la parla de Ciutadella, la població menorquina més propera.

¹⁷ Caldria realitzar un estudi per poder determinar amb exactitud en quins casos es produeix el fenomen d'inflexió vocàlica.

En relació amb els programes analitzats cal fer constar que els locutors mallorquins, en general, han reduït a [o] els fonemes posteriors /o/, /ɔ/, pel fet que la majoria són naturals de Palma. Tot i això, però, hi ha hagut dos locutors, CM i JB, que han practicat el fenomen d'inflexió. I és que CM és natural de Bunyola i JB de Porreres¹⁸. Per la seva banda, les locutores menorquina i eivissenca, d'acord amb el seu parlar, han reduït a [u] qualsevol /o/ situada en posició àtona.

L'IEC considera estàndard el sistema vocàlic àton de cada dialecte. No té en compte, però, el fenomen d'ascens vocàlic, propi de gran part dels pobles de l'illa. En canvi, en els documents elaborats a Mallorca (*Proposta de TVE, Model, Proposta d'ús*), aquest tret es considera també estàndard. De fet, consider que en una pronúncia estàndard s'haurien d'acceptar els tres sistemes de reducció de les vocals posteriors propis dels parlars baleàrics.

¹⁸ Tot i que la locutora ES, que intervé en els programes IN i 2002, i el locutor SV, que intervé en els programes IN i 2002, han emès amb [u] els mots *possible, confusió* (ES) i *obrir* (SV), crec que no es pot

1.2.10. Els canvis /o/>[u], /u/>[o]

a) Canvi /o/>[u]

En mallorquí es registren altres casos d'ascens /o/>[u], que cal tractar d'explicar:

a) Formes com *cobert*, *obert*, *estofat*, *Joan*, *Josep*, *Joaquim*, *moixell*, *mon*, *ma*, *morter*, *rebombori*, *tronyella* s'han emès tradicionalment amb [u]. En la majoria d'aquests mots, la vocal [o] es troba situada al costat d'una consonant labial i és precisament aquest segment consonàntic el que ha provocat el canvi /o/>[u]. Recasens (1991:138) considera també que una consonant palatal o velar pot haver contribuït al fenomen d'ascens vocàlic, mitjançant un moviment d'elevació del dors durant la producció de la vocal. Aquesta explicació justificaria el pas /o/>[u] a formes com *Josep*, *Joan* o *tronyella*.

b) En els mots introduïts en època més recent, /o/ àtona esdevé [u] per influència de la pronúncia castellana. Formes com *cònsul* (*cònsol*), *títul* (*títol*), *gubernamental* (*governamental*) en són un exemple.

Quant a aquests mots, en el corpus analitzat s'ha donat, en general, una alternança entre les realitzacions [o] / [u]. L'única excepció és el programa RE, els locutors del qual han adaptat sistemàticament la pronúncia a la

grafia. Respecte a aquest tret, consider que en el quadre de la llengua estàndard s'hauria d'admetre la pronúncia amb [u] en aquells mots que tradicionalment s'han emès amb [u] en el parlar de Mallorca, és a dir, en els mots citats en el primer apartat. De fet, els autors de la *Proposta ús* es manifesten en aquest mateix sentit. L'Institut, en canvi, no té en compte aquest tret fonètic.¹⁹

b) Canvi /u/>[o]

A les localitats mallorquines que no practiquen l'ascens /o/>[u], la vocal posterior /o/ pot esdevenir [u] en una sèrie de formes lèxiques. És possible que aquest canvi es produeixi per ultracorrecció, és a dir, per analogia amb els mots que es pronuncien amb [o]. Hi ha altres factors, però, que poden haver motivat aquest fenomen fonètic:

1) La influència de la pronúncia castellana. Formes com *montar* (*muntar*), *montanya* (*muntanya*), *soportar* (*suportar*) es pronuncien amb [o] per influència dels mots castellans *montar*, *montaña*, *soportar*.

2) La dissimilació en relació amb una altra vocal alta situada dins el mot: *homitat* (*humitat*), *Poríssima* (*Puríssima*), *monicipal* (*municipal*), *fogir* (*fugir*), *estodiar* (*estudiar*), *Lloís* (*Lluís*), *croixir* (*cruixir*), *jostícia* (*justícia*),

¹⁹ Finalment, en relació amb aquest canvi fonètic cal apuntar que el locutor RP ha articulat amb [u] àtona el pronom *tothom*. Crec que en el llenguatge formal s'hauria d'acceptar aquesta pronúncia, que existeix sobretot a Palma, pel fet que no desfigura la paraula.

suficient (*suficient*), *ponyir* (*punyir*), *bollir* (*bullir*)²⁰. En alguns mots, el canvi /u/>[o] no té connotacions vulgars. De fet, variants com *gronyir*, *bollir*, *croixir* són les que empren sistemàticament tots els parlants. En canvi, formes com *monicipal*, *jostícia*, *estodiar* són usades només per persones amb un nivell cultural baix. Cal distingir, per tant, entre variants col·loquials i variants vulgars.

3) L'analogia. Les dues primeres persones del plural dels present de subjuntiu dels verbs *voler* i *poder* es pronuncien amb vocal [o] per la influència que exerceixen la resta de formes verbals.

4) L'assimilació del tret de labialitat. El mot *pluma* es pronuncia *ploma*, possiblement per dissimilació amb la consonant labial [m].

En el corpus analitzat, en general, els locutors s'han guiat per la forma gràfica i, per tant, han pronunciat amb [u] mots com *humitat*, *muntatge*, *suport*, *municipal*... Així i tot, però, s'han escapat alguns casos de canvi /u/>[o]: *estudiar* (DE), *puguem* (PA) i *remuntar* (PA). És important remarcar que a l'espai PA aquests mots es troben inserits en una entrevista. Ara bé, hem de tenir present que aquest fenomen fonètic no es pot admetre en el quadre de la llengua estàndard (*Proposta de l'Institut, Model, Proposta ús*).

²⁰ Aquestes pronúncies es troben a localitats de Mallorca que no practiquen el fenomen d'inflexió /o/>[u] a mots com *molí*, *conill*...

1.2.11. Altres canvis relacionats amb les vocals àtones

-Cal apuntar que a l'espai EN apareix el pronom *vostè* emès amb [ɔ] àtona.

Consider que aquesta pronúncia, que es conserva encara a Palma, es pot mantenir tant en els actes de parla informals com en els formals²¹.

-La vocal àtona /o/ pot sofrir un procés de diftongació quan es troba situada en posició inicial absoluta de mot en síl·laba oberta. Col·loquialment mots com *ofegar* o *ovella* es pronuncien *aufegar*, *auvella*²². Quant al corpus analitzat, cal dir que en el programa RE, malgrat el seu caràcter formal, apareix la variant *aufegar* (*ofegar*). Aquesta pronúncia suposa una violació de la normativa, ja que l'Institut considera no recomanable l'esmentat procés de diftongació.

²¹ La forma *vostè* és una contracció de *vostra mercè*.

²² La vocal *o* inicial també coneix una forta tendència a convertir-se en *au* en català nord-occidental. En aquest parlar mots com *oliva*, *ofici* o *operació* es pronuncien *auliva*, *aufici*, *auperació* (Veny, 1993:130).

2. Diftongs i hiats

2.1. Els grups *qua*, *gua*

El diftong àton *ua*, precedit d'una consonant velar sorda o sonora, monoftonga en [o] (Mallorca) i [u] (Menorca i Eivissa), tant si es troba en posició pretònica com posttònica: *aigo* (*aigua*), *gonyar* (*guanyar*), *aguantar* (*agontar*), *corema* (*quaresma*). Segons Veny (1993:87), el canvi s'ha realitzat probablement a través de la fase *kwo, *gwo amb absorció de la [w] velar per la consonant també velar [k] o [g]. Crec que el pas /ə/>[o] pot haver estat afavorit per la realització un poc més labialitzada de la vocal neutra en balear. Ara bé, cal tenir en compte que la monoftongació dels grups *qua*, *gua* en [o] és una solució compartida amb altres indrets del domini lingüístic català. Alcover (1908:248) considera que el pas /wə/>[o] no es pot explicar per influència d'una labial, sinó que és degut a una llei primitiva de la llengua que de *au* fa *o*.

Pel que fa a aquest tret, els mots que s'han introduït recentment en el lèxic mallorquí, poden monoftongar el diftong [wa] en [ə]: *qualificar* [kəlificá],

qualitat [kəliðát]. Aquestes realitzacions es poden explicar per influència del castellà²³.

En posició tònica, els grups *qua*, *gua*, en general, es mantenen. L'eivissenc, però, encara conserva alguns exemples de monoftongació: *cinconta* (*cinquanta*), *agont* (*aguant*)²⁴. Aquestes pronúncies han entrat en regressió i actualment només perviuen a la pagesia i entre parlants poc cultivats. En mallorquí i menorquí, l'indefinit *qualque* i les formes rizotòniques del verb *qualcar* són les úniques peces lèxiques que poden experimentar monoftongació en el parlar col·loquial.

Pel que fa a la realització dels grups *qua*, *gua* àtons dels mots que tradicionalment experimenten el canvi *qua*, *gua* > *ko*, *go*, en general s'ha donat una alternança entre la solució col·loquial i la recomanada per la normativa:

IN: *aigua*, *llengua* (dif.) / *quaranta*, *aigua* (monof.).

TE: *aigües*, *paraigua* (dif.) / *aigua*, *aigües* (monof.).

2002: *aigua*, *qualsevol* (dif.) / *quaranta*, *qualque* (monof.).

ES: *guanyat* (dif.) / *guanyar*, *aguantat* (monof.).

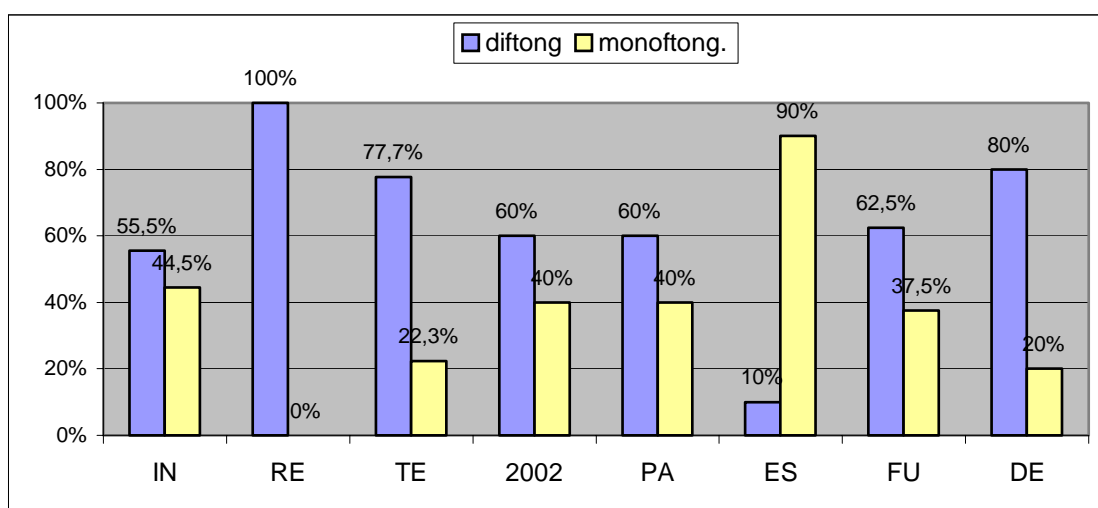
²³ Gulsoy (1993:242) rebutja aquesta hipòtesi pel fet que el *DCVB* a l'entrada *qualitat* aporta com a testimoni exemples de la realització [ka] en el *Curial e Güelfa*. Segons Gulsoy, aquests tipus de formes lèxiques duen un accent secundari a la primera síl·laba i això explica que la reducció del diftong es faci eliminant l'element velar [w]. La seva teoria, però, em sembla molt complicada.

²⁴ Pel que fa a aquests casos vegeu Veny (1999:52).

FU: qualsevol, aguantat (dift.) / aguantar, aigua (monof.).

DE: qualcú, qualche (dif) / llengua, guanyar-te (monof.).

Ara bé, el programa RE s'ha decantat d'aquesta observació general, ja que no conté cap mot que presenti monoftongació. En el programa ES, per contra, els mots que presenten monoftongació són superiors als vocables que mantenen el grup sense modificacions:

Gràfic 7. Realització dels grups *qua*, *gua* en posició àtona.

M'ha cridat l'atenció el fet que a l'IN un 44.5% dels mots s'hagin emès d'acord amb la parla col·loquial. De totes maneres, hem de tenir present que, en aquest programa, sis dels vuit casos de monoftongació corresponen al numeral *quaranta*. Convé tenir en compte també que els mots presents en el programa DE són *qualque* i *qualcú* i que si hi hagués hagut un major nombre

de mots del tipus *aigua*, *llengua* o *guanyar*, possiblement la pronúncia majoritària hagués estat la monoftongació.

En els programes que combinen els fragments narrats amb les entrevistes, PA, ES, la monoftongació o el manteniment dels grups *qua*, *gua* ha estat independent del tipus de fragment en què es troba localitzat el mot.

Pel que fa a les recomanacions normatives, convé subratllar que ni l'IEC ni els documents elaborats a les Illes (*Proposta de TVE*, *Proposta Corbera*, *Model*, *Proposta ús*) admeten aquest tipus de monoftongació en la llengua estàndard.

En relació amb els mots *quasi*, *quantitat*, *qualitat* i *quotidians* podem dir que els locutors, en general, han mantengut el diftong sense modificacions. Tot i això, però, encara s'han donat tres casos de monoftongació, explicables per influència de la pronúncia castellana.

2.2. Els verbs *veure*, *beure*

El diftong creixent del verb *veure* monoftonga en [o] (Mallorca) o [u] (Menorca, Eivissa) en els temps verbals de futur i condicional, és a dir, quan es troba en posició àtona: *voré* (*veuré*), *voría* (*veuria*). Podem suposar que, en primer lloc, la vocal neutra es transforma en [o], per l'efecte de l'articulació

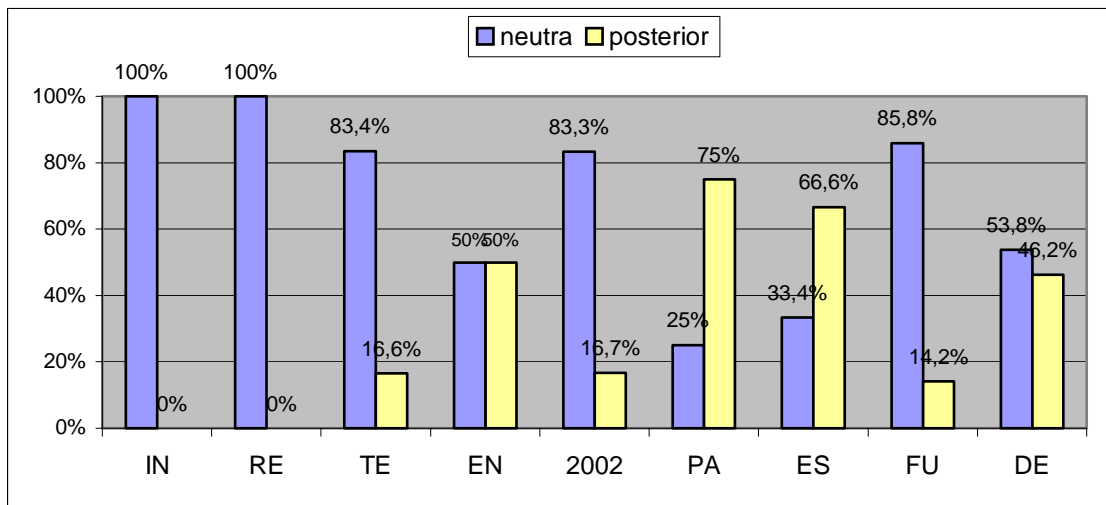
labial, i que, posteriorment, l'aproximant velar queda absorbida per la vocal posterior²⁵. L'altra peça lèxica afectada per aquest procés és el verb *beure*.

En mallorquí i menorquí, el diftong tònic /əw/ del verb *veure* no experimenta el procés de monoftongació. Perceptivament, però, és difícil determinar si es realitza [əw] o [ow], perquè la vocal neutra del balear presenta un alt grau de labialitació. L'eivissenc, en canvi, en aquest cas redueix el diftong /əw/ a [o]. Segons Alcover (1908:220), la vocal neutra de l'infinitiu *veure* es realitza [o] a Manacor, Sant Llorenç, Felanitx, Santanyí, Puigpunyent, Galilea, Bunyola, Orient (Mallorca); Sant Joan, Sant Carles, Sant Jordi (Eivissa).

Els locutors han articulat unes vegades [ə] i unes altres [o] la vocal *e* gràfica del verb *veure* i dels seus composts, tant si aquest so es troba en posició tònica com si es troba en posició àtona. De fet, s'ha constatat que només a dos programes, IN i RE, la vocal neutra s'ha mantengut sistemàticament sense modificacions²⁶:

²⁵ És curiós que els diversos autors, quan parlen d'aquest fenomen, normalment fan referència al diftong /əw/ tònic. Alcover (1908:220) explica que la *e* tònica dels verbs *veure* i *beure* s'enfosqueix a l'infinitiu, a la segona i tercera persona del singular i a la tercera del plural del present d'indicatiu. Moll (1990:85) no determina si el pas /ə/>[o] es dona en posició tònica o àtona, però tots els exemples que posa contenen el grup vocàlic en posició tònica. Bibiloni (1983:55) parla del pas /əw/>[ow] en les formes tòniques dels verbs *veure* i *beure*.

²⁶ Respecte als programes FU i TE, cal dir que només un mot, amb grup vocàlic en posició tònica, ha experimentat el canvi fonètic /ə/>[o].

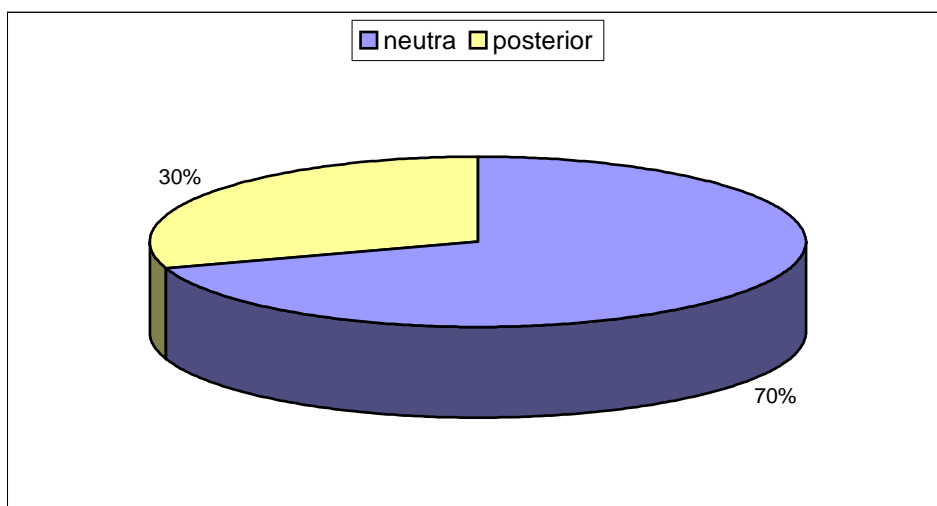

Gràfic 8. Realització de *e* gràfica a les formes del verb *veure* i en els seus composts.

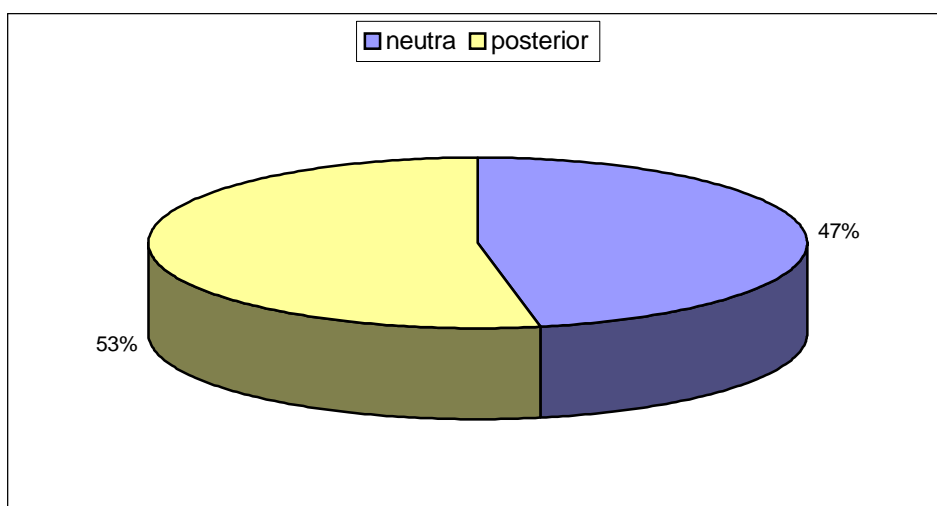
Aquestes dades ens indiquen que a dos programes, PA i ES, el nombre de mots emesos amb vocal posterior ha superat com a mínim un 33.2% els mots emesos amb vocal neutra. Ara bé, en relació amb el programa PA, cal remarcar que els quinze mots que s'han emès amb vocal posterior, han estat pronunciats per la locutora MB²⁷.

Quant a la tonicitat del grup vocàlic, observam que s'han donat més casos de canvi /ə/>[o] quan la vocal neutra es troba en posició àtona que quan es troba en posició tònica. Els gràfics següents il·lustren aquesta afirmació:

²⁷ Pel que fa a aquest tret, m'ha cridat l'atenció que en el programa DE la realització [ə] hagi superat, encara que sigui només en un 7.6%, la realització [o].

Gràfic 9. Realització de la vocal *e* gràfica en el verb *veure* i en els seus composts. Posició tònica.

Gràfic 10. Realització de la vocal *e* gràfica en el verb *veure* i en els seus composts. Posició àtona.

Finalment cal assenyalar que en el programa 2002, que és el que presenta algunes formes del verb *veure* inserides en una entrevista, el canvi /ə/>[o] s'ha donat independentment del tipus de discurs en què es troba inserit el mot, és a dir, tant si es troba emplaçat en una entrevista com en un fragment narrat.

L'Institut, a la *Proposta fonètica*, no es pronuncia sobre aquest canvi. És curiós, però, que a la *Proposta morfològica (Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana. II Morfologia)* consideri admissibles, a l'àmbit restringit dels parlars valencians, formes com *vore*, *voré*, *voría*. En els documents elaborats per autors mallorquins, en canvi, no s'accepta aquest procés fonètic en el llenguatge formal (*Model, Proposta ús*).

2.3. Les combinacions vocàliques a domini de mot

a) Vocal dèbil + vocal forta

En català, en general, es pronuncien amb diftong els grups integrats per *i* àtona i una vocal següent, quan aquests grups es troben situats darrere una consonant (*ciència, gràcia, funció, acció...*). Aquest procés de diftongació és freqüent sobretot en posició final de mot. Ara bé, en el parlar de les Illes alguns mots mantenen encara la pronúncia amb hiat. En són un exemple formes com *canviar, campió* o *desviar*.

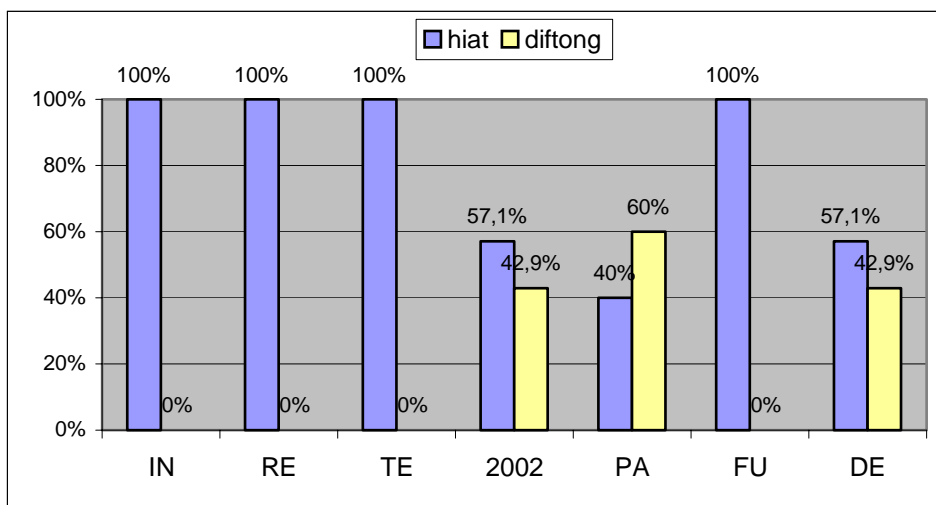
En el corpus analitzat s'han pronunciat gairebé sempre amb diftong els grups vocàlics *ia, ies, ià, ial, iant, io, ió*, independentment del tipus de programa: *actual* (IN), *canviat* (IN), *desviar* (RE), *maniobra* (EN), *reacció*

(2002), *continuar* (ES)... No obstant això, però, cal fer referència a alguns casos particulars:

1) En primer lloc cal dir que s'han emès amb hiat una sèrie de mots, pel fet que en el parlar col·loquial encara no s'ha aplicat el procés de diftongació. Es tracta de mots com *Calvià* (IN), *desviat* (RE), *clarianes* (TE), *tempestuosos* (TE), *estalviar* (2002), *habitual* (PA, FU), *situat* (FU), *nirviosa* (DE)... La locutora menorquina ha conservat també la pronúncia amb hiat en el mot *ritual* (RE), segurament pel fet que és la realització pròpia del català de Menorca.

2) Quant al verb *canviar*, cal dir que en els programes 2002, PA i DE s'ha produït una alternança entre la realització amb hiat, pròpia de la parla col·loquial, i la pronúncia amb diftong, amb un lleuger predomini de la primera solució²⁸:

²⁸ Cal tenir present, però, que els programes IN, RE i TE consten només d'un mot en el corpus.

Gràfic 11. Realització del grup vocàlic a les formes del verb *canviar*.

De fet, podem observar que només a quatre programes, IN, RE, TE, FU, aquest mot s'ha pronunciat exclusivament amb hiat. De totes maneres, cal tenir present que a tres d'aquests espais, IN, RE, TE, aquesta peça lèxica ha aparegut només en una ocasió.

3) Pel que fa al mot compost *poliesportiu*, s'han alternat les pronúncies amb hiat i les pronúncies amb diftong. De fet, ambdues solucions es donen en la parla col·loquial i depenen del ritme de parla.

4) M'ha cridat l'atenció que el mot *campionat* (IN) s'hagi emès amb diftong totes les vegades que apareix. En aquest cas, el procés de diftongació ha vingut afavorit, precisament, per la llargada del mot.

5) Referent al mot *serietat* (ES) cal apuntar que en una ocasió s'ha emès amb elisió de la vocal neutra. L'elisió d'aquest so s'explica per un defecte puntual de pronúncia i no té cabuda en el quadre de la llengua estàndard²⁹.

Quant a les combinacions integrades per vocal dèbil i vocal forta, a la *Proposta de l'Institut* s'accepta la diftongació en els registres informals a mots com *condició, ciència...* I és que cal tenir present que, en català, existeix la tradició de pronunciar amb diftong aquests grups vocàlics³⁰.

Fabra (1918:&10) anuncia aquest fet:

“ Quan la vocal *i* feble va seguida d'una altra vocal, les dues vocals pertanyen a síl·labes diferents (llevat en el cas en què formen el diftong decreixent *iu*. Ex: *cuiram*). En molts casos, però, és corrent de pronunciar les dues vocals dins una mateixa síl·laba formant un diftong creixent. S'esdevé això principalment en la combinació *ió* (Ex.: *acció*), en les combinacions posttòniques *ia, ie* (Ex.: *gràcia, gràcies*) i en les combinacions pretòniques (Ex.: *societat*). La pronunciació monosil·làbica de les dues vocals contigües és tolerable, però en poesia convindria d'adoptar exclusivament la pronunciació disil·làbica.”

²⁹ Hem de remarcar que el substantiu *període*, amb grup vocàlic tònic, ha alternat les pronúncies amb hiat (2002) i les pronúncies amb diftong (2002, EN). En la parla col·loquial aquest mot presenta diftongació perquè l'accent de la vocal dèbil es desplaça a la vocal posterior.

³⁰ De totes maneres, cal apuntar que els mots bisil·làbics s'han mostrat reticents al procés de diftongació (vegeu Recasens, 1993).

D'acord amb la realitat col·loquial i tenint en compte que Fabra (1918) ja considerava tolerable la pronúncia monosil·làbica d'aquests tipus de combinacions crec que, actualment, s'hauria d'admetre no només en els registres informals, sinó també en els formals. Quant a aquest aspecte Coromines (1983:97) aconsella no fer el diftong a les combinacions vocàliques *ie* (*quieta, ambient, Piera*), a les combinacions de "vocal més *u*" (com *estàtua, persuadir*), en alguns mots d'arrel monosil·làbica en "*ió*" (com *unió, reunió, passió*) i en el cas dels esdrúixols acabats en "*ia/ie*", però no pas en els mots abstractes acabats en "*ió/ció*". Respecte als documents elaborat a les Illes, és important tenir present que a la *Proposta ús* es considera que aquestes grups s'han de pronunciar amb dues síl·labes, és a dir, sense formar diftong.

b) Vocal forta+ vocal dèbil

Vocal dèbil+ vocal dèbil

1) Els mots *veïnat* (IN, RE), *continuitat* (FU) i *espontaneïtat* (DE), d'acord amb la parla col·loquial, s'han emès amb diftong. Crec que la realització d'aquests grups amb diftong s'hauria d'admetre en la pronúncia estàndard perquè és l'única solució existent en la llengua parlada, és a dir, es dona de

forma sistemàtica. I és que, pel que fa al substantiu *veïnat*, són prou significatives les paraules de Fabra (Miravittles, 1971:114):

“ Si després de molts anys d’escriure aquest mot amb dièresi continuen dient *veïnat*, aleshores serà millor que acceptem la realitat. La gramàtica és una contenció de la mala pronunciació, però si aquesta és tan forta, ha d’arribar un moment que diguem “Transigim”. Perquè les coses no són essencialment bones ni essencialment dolentes. El que és cert és que mentre no diguem *veïnat* hi haurà un divorci entre la grafia i la pronunciació.”

2) Finalment, cal remarcar que el mot *coincideix* (2002) s’ha emès, en una ocasió, amb elisió de la vocal *i*. Es tracta d’un cas similar al mot *serietat*.

3. El sistema consonàntic

3.1. Fricativa labiodental sonora

3.1.1. L'oposició *b/v*

En els parlars baleàrics es manté la distinció entre la consonant oclusiva labial i la fricativa labiodental³¹. Mots com *vi*, *cavar*, *volar* es pronuncien [ví], [kəvá], [volá]. Es conserva, per tant, la realització [v] pròpia del català medieval. Segons Recasens (1991:196) els inicis de desfonologització de /v/ haurien residit en l'escassa tensió articulatòria d'aquest fonema en posició intervocàlica. Aquest autor considera que l'estabilitat superior de /v/ als parlars balear i alacantí es pot explicar pel fet que, en aquests dialectes, la consonant labiodental és emesa en un lloc d'articulació més exterior. És possible també que la baixa freqüència de la realització [β] de /b/, en els dialectes que conserven el so [v], afavoresqui el manteniment de la labiodental.

Alcover (1908:296-297) explica quina és l'extensió geogràfica del fonema /v/. Ara bé, si comparem la seva descripció amb altres més recents (Recasens 1991) podem observar que la isoglossa [b] / [v] ha anat reduint els seus límits. De fet, és possible que els parlants més joves de Palma comencin a perdre la distinció

³¹ La pèrdua de l'oposició /b/, /v/, tret d'algunes zones dialectals, s'acomplí a primeries del segle XIV.

entre l'oclusiva i la labiodental a causa de la influència de la pronúncia castellana i de la catalana de Barcelona i València.

Pel que fa a aquest tret, cal remarcar que en català de les Illes es donen també alguns casos de canvi /v/>[b], /b/>[v]:

1) Canvi /v/>[b]. El pas de la consonant labiodental a labial, en alguns mots, es pot explicar en virtut d'un procés d'assimilació vocàlica o consonàntica; *bòmit* (*vòmit*; assimilació regressiva), *baba* (*bava*; eivissenc; assimilació progressiva). En mallorquí, el substantiu *avarca* es pot veure afectat per aquest canvi consonàntic. Recasens (1991:205) considera que l'efecte a distància d'una vibrant o bategant pot haver facilitat el canvi /b/>[v]. De totes maneres, és possible que la pronúncia *barca* (*avarca*) es vegi afavorida per l'existència del substantiu *barca*. Es tractaria, per tant, d'un cas d'analogia.

En altres mots, el canvi /b/>[v] es produeix per influència de la grafia castellana.

2) Canvi /b/>[v]. Mots com *bicicleta*, *biberó*, *bisc*, *bicarbonat*, *automòbil*, en la parla col·loquial, experimenten sovint el canvi /b/>[v], explicable, generalment, per ultracorrecció, sobretot quan es tracta de mots relativament nous. Un exemple n'és el substantiu *bicicleta*, pronunciat [visiklɛtə] o [vijiklɛtə]. Hem de tenir en compte que una gran part de la població era analfabeta quan es va incorporar aquest neologisme en el lèxic illenc i, per

tant, per analogia amb altres formes que es pronunciaven amb [v] es va adaptar aquest mot amb consonant labiodental. El vocable *viveró* (*biberó*) n'és un altre exemple³².

A substantius com *vicarbonat* (*bicarbonat*; Eivissa) i *provable* (*probable*; Mallorca), el pas /b/>[v] s'explica per dissimilació entre dues oclusives labials. En altres casos, en canvi, els parlants canvien l'oclusiva per la labiodental, a causa de la influència que exerceix la grafia castellana: *verbena* (cast. *verbena*), *automòvil* (cast. *automóvil*)³³.

Els locutors dels programes analitzats, gairebé de manera sistemàtica, han mantengut la distinció entre la consonant oclusiva labial i la fricativa labiodental. No obstant això, però, s'han donat alguns casos de pronúncies errònies. Es tracta, com hem vist en el paràgraf anterior, dels mots *biberons* (DE), *mòbil* (ES), emesos amb fricativa labiodental, i dels vocables *aprovar* (IN), *Maquiavel* (IN), *maquiavèliques* (IN), *vici* (RE), *canviar* (2002), *canvi* (IN, 2002, FU), *veure* (2002, FU), articulats amb oclusiva labial. Els casos de canvi /v/>[b] s'expliquen pel fet que la majoria dels locutors que han emès aquests vocables són naturals de Palma i, com s'ha esmentat abans, en aquesta

³² En el cas del mot *viveró*, Bibiloni (1983:74) creu que el canvi /b/>[v] s'ha produït, probablement, per influència del verb *viure*.

³³ El pas /b/>[v] es registra també a mots com *escaravat* (*escarabat*), *visc* (*bisc*; eivissenc), *villar* (*billar*; mallorquí, menorquí), *vasa* (*basa*; mallorquí, menorquí), *olivassa* (*olibassa*; eivissenc), *viuló* (*biuló*; Fornalutx).

localitat, els parlants comencen a perdre la distinció entre l'oclusiva i la labiodental, a causa de la influència de la pronúncia castellana. Pel que fa a la locutora NA, no podem oblidar que, tot i que és natural de Pollença, ha residit durant deu anys a Barcelona.

Crec que el canvi /v/>[b], a les Illes, no es pot admetre en un discurs de caire formal. De fet, a la *Proposta de TVE* es considera un defecte molt greu de pronúncia que ha de ser evitat a qualsevol preu. En el *Model* i a la *Proposta ús* es demana que es fomenti la conservació de la pronúncia [v], ja que, com s'ha esmentat abans, el canvi /v/>[b], en el català de les Illes, s'ha produït per la influència que exerceix la llengua veïna:

“ S'ha de fomentar la conservació de la pronunciació de la [v], ja que la seva pèrdua, que en altres dialectes és autòctona, aquí és afavorida, sobretot entre els joves, per la interferència de l'espanyol i no ofereix cap avantatge.” (*Model*: 42)

I és que, pel que fa a aquest tret fonètic, cal recordar que Fabra, fins i tot, era del parer de tornar a restablir el fonema labiodental en els parlars on havia desaparegut, ben conscient, però, de les dificultats que això suposaria. Les paraules següents són una mostra de la seva voluntat:

“ Seria una cosa indubtablement difícilíssima, però que caldria potser intentar, el restabliment de la pronunciació labiodental de la v.” (Fabra, 1918:&15)

“... més endavant, si les coses van bé i el català arriba a ésser el que mereix i readquireix el lloc d’honor que li pertoca, a les escoles catalanes podríem intentar una cosa: introduir la v en la pronunciació de Barcelona (...) sense l’escola això és impossible, però bastaria que a l’escola s’ensenyés i que els oradors s’esforcessin a pronunciar v i b”. (Miravittles, 1971:88-89)

Finalment cal afegir que el canvi invers, és a dir, la substitució de l’oclusiva per la labiodental no es pot admetre tampoc en el quadre de la llengua estàndard.

3.1.2. El canvi /w/>[v]

El verb *dir* i els acabats en *-ure* (*creure, veure, beure*), en alguns pobles de Mallorca, han substituït la consonant aproximant per la labiodental a la tercera persona del present d’indicatiu: *creven (creuen), veven (veuen) beven (beuen)*³⁴.

En aquestes zones, l’aproximant velar també es consonantitza quan va seguida d’un sufix o en posició final de mot seguida d’un segment vocàlic. Recasens (1991:302) considera que el canvi /w/>[v] es pot veure afavorit per l’elevat

³⁴ El menorquí, en canvi, ha sofert un procés contrari a l’esmentat anteriorment. En aquest dialecte, la consonant labiodental de la desinència de l’imperfet d’indicatiu pot realitzar-se [w]: *cantaua (cantava), cantàuem (cantàvem)*. Les variants amb aproximant són pròpies de les generacions més velles.

rendiment de l'articulació *v* en mallorquí. Aquest fenomen, en els casos esmentats, es troba ben viu en el parlar de Mallorca. De fet, una de les principals errades que cometen els estudiants mallorquins és la substitució de la grafia *u* per la *v* quan escriuen aquestes formes verbals.

Ara bé, el canvi /w/>[v] no ha estat reproduït pels locutors. I és que tots han pronunciat [w] la *v* gràfica de formes com *creuen* (IN), *riuets* (RE), *viuen* (2002), *Tomeu a* (PA), *relacionau amb* (PA) *deu anys* (DE)... S'ha acostat, per tant, la pronúncia a la grafia. Pel que fa a aquest tret en el *Model* es jutgen d'incorrectes les pronúncies amb fricativa labiodental:

“ La pronúncia amb [v] en lloc de [u] que es troba localment a Mallorca només és pròpia del llenguatge informal: *beven* per *beuen*, *deuen* per *deven*...” (*Model*: 74)

A nota peu de pàgina els autors afegeixen l'observació que fa Coromines (1983:317) respecte a aquest tret:

“ La pronunciació de la 3ª persona del plural del present d'indicatiu d'aquests verbs amb [v] pot ser etimològica, però actualment és massa local, per això no és pròpia del llenguatge formal.”

S'ha d'intentar, per tant, que el canvi /w/>[v] no transcendesqui en el llenguatge formal.

3.1.3. L'afegiment de [v] antihàtica

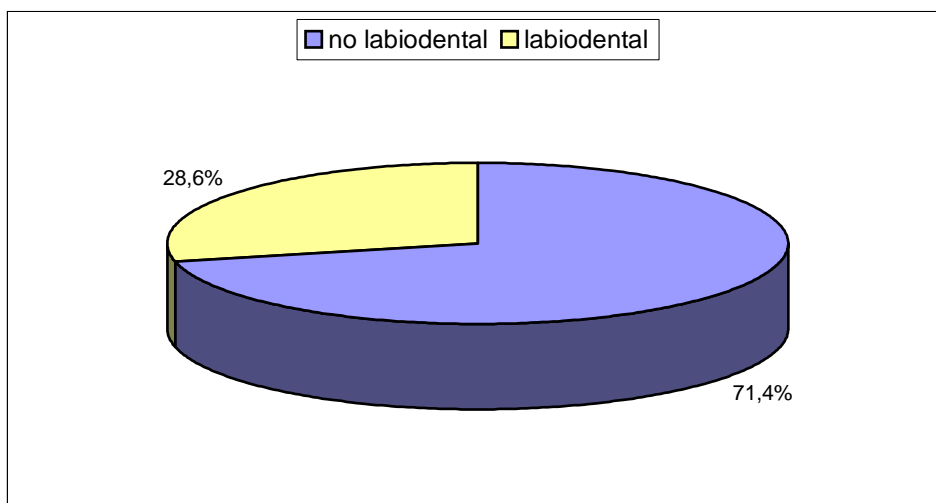
En alguns pobles de Mallorca s'insereix la consonant labiodental sonora entre les dues vocals d'un hiat. Mots com *coa*, *raó*, *poal*, *roegar* es pronuncien [kovə], [rəvó], [povál], [rovəgá]. La *v* antihàtica només s'adopta si la primera vocal del hiat és [ə], [o], [ɔ] (Bibiloni, 1983:67). La intercalació de [v], en aquestes circumstàncies, es considera un fenomen molt vulgar. Cal dir que l'epèntesi d'aquest so consonàntic es dóna també entre la preposició *a* i l'adverbi *on*.

A Eivissa, en canvi, la consonant epentètica és l'aproximant velar. En aquesta illa, mots com *coa* o *proa* es pronuncien [kóvə], [prɔvə]³⁵.

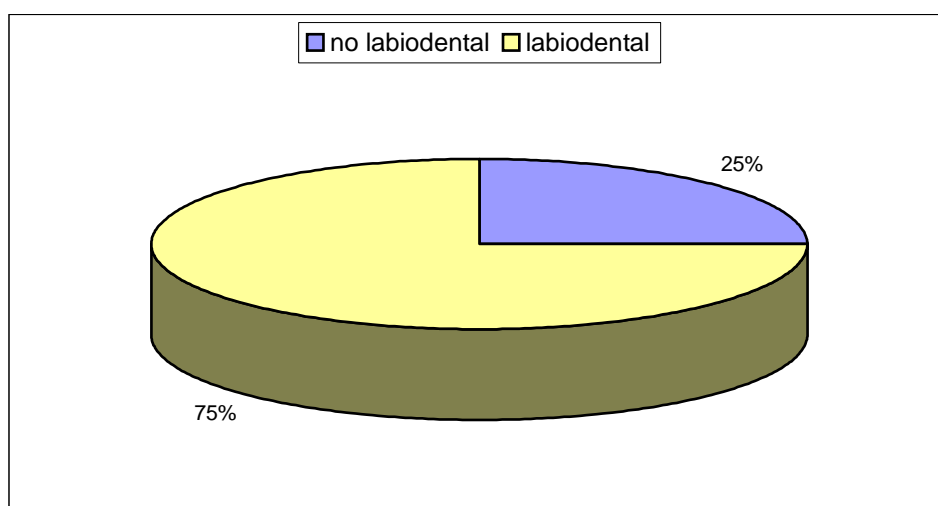
En relació amb el corpus analitzat cal esmentar que només a dos programes, PA i DE, s'ha reproduït aquest fenomen col·loquial d'inserció³⁶. Es tracta de la seqüència integrada per preposició i relatiu, pronunciada unes vegades *a on* i unes altres *a von*:

³⁵ Vegeu Veny (1999:58).

³⁶ Quant a l'espai PA, convé subratllar que la inserció de [v] no s'ha donat en el context d'una entrevista.

Gràfic 12. Realització dels mots susceptibles d'experimentar epèntesi de labiodental. Programa PA.

Gràfic 13. Realització dels mots susceptibles d'experimentar epèntesi de labiodental. Programa DE.

A la resta de la programació els locutors s'han allunyat totalment de la pronúncia popular. I és que les addicions de consonants no es poden admetre en una locució formal perquè són fenòmens que desfiguren la paraula.

3.1.4. Altres canvis relacionats amb les labiodentals

En la parla col·loquial es tendeix a eliminar la consonant labiodental del substantiu *moviment*. L'elisió d'aquest segment s'adiu amb l'afinitat existent entre els gestos labials de la consonant i de la vocal adjacent (Recasens, 1991:201). En el *DCVB* es considera que la variant *moiment* és una realització vulgar. Cal remarcar que la gent major emprà sistemàticament la forma amb consonant elidida per referir-se a la Guerra Civil, és a dir, quan aquest mot té el significat de rebel·lió militar. Frases com *amb so moiment tot va fer ull* (*amb el moviment tot va fer ull*); *va esclatar es moiment* (*va esclatar el moviment*) en són un exemple. Quan el substantiu *moviment* s'empra en sentit general, és a dir, per referir-se a qualsevol acció per la qual un cos canvia de lloc o de posició, es produeix una alternança entre les formes *moviment* i *moiment*, fins i tot, entre els sectors joves de la població.

Els locutors han articulat aquest mot amb consonant labiodental, les dues vegades que apareix, *moviment* (RE). Han acostat, per tant, la pronúncia a la grafia.

3.2. Fricatives i africades alveolars

3.2.1. L'oposició fricativa sonora / fricativa sorda

És freqüent, no només en balear sinó en català general, que, en els mots cultes, la realització de les alveolars fricatives s'allunyi de l'escriptura. El fet que els castellanoparlants els emetin amb [s] o [θ] ha provocat que els catalanoparlants els adaptin amb fricativa sorda. Mots com *base*, *zona*, *zero* es pronuncien col·loquialment [base], [sonə], [séro]. En canvi, el pas /s/ > [z] s'explica per un reagrupament analògic que fa el parlant. Com que els parlants saben que al castellà /θ/ correspon al català /s/, els mots que en castellà acaben en *-sion*, els fan acabar en *-zió* (Bibiloni, 1983:76). Mots com *pressió*, *dimissió*, *solució* es pronuncien [prəzjó], [dimizjó], [soluzjó].

En el conjunt dels programes analitzats s'ha produït una alternança entre les realitzacions correctes i incorrectes de les fricatives alveolars:

IN: lesions, brasiler, pressió (correc.) / desenvolupades, comissions, desitjar (inc.).

RE: disseny, zona, parèntesi (correc.) / transitava, evolució, solució (inc.).

TE: Meteosat, isòbares, pressions (correc.) / Meteosat, decisiva, evoluciona (inc.).

EN: residus, decisió, bàsic (correc.) / solució, pressuposts, mesos (inc.).

2002: confusió, asiàtics, disseny (correc.) / solucionar, comissions, zona (inc.).

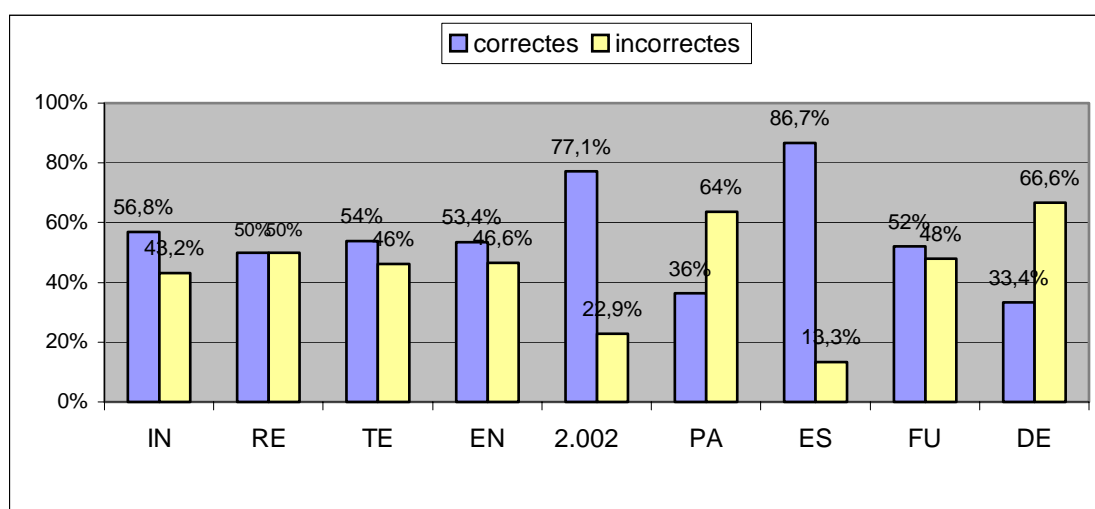
PA: Baltasar, frase, desenvolupar (correc.) / solució, entusiasmat, pressupost (inc.).

ES: desolació, zona, pressupost (correc.) / impressió, impressionat (inc.).

FU: lesions, brasiler, zero (correc.) / reservar, zero, impressió (inc.).

DE: emissions, evolució, evolucionar (correc.) / precisament, bàsica, basava (inc.).

Malgrat aquesta alternança, cal dir que el nombre de mots emesos correctament ha variat depenent del programa. Les dades que figuren a continuació il·lustren perfectament aquesta afirmació:

Gràfic 14. Realització de les consonants fricatives alveolars.

Podem comprovar que a dos programes, PA i DE el nombre de solucions incorrectes ha estat superior al 50% i que, per contra, només a dos programes,

2002 i ES no ha superat el 25%. A la resta de la programació IN, RE, TE, EN s'ha donat una distribució més homogènia entre ambdós tipus de solucions.

A més d'aquests resultats cal tenir present, en primer lloc, que alguns locutors a més d'articular incorrectament mots que presenten fluctuació quant a la sonoritat de les fricatives alveolars, han practicat el canvi de sonoritat a vocables que en el català de Mallorca sempre s'emeten d'acord amb la grafia. En són un exemple mots com *mesos* (EN), *resultaran* (2002), *supòsit* (PA), emesos amb fricativa sorda o *tradicional* (PA), emès amb fricativa sonora. S'ha de fer constar, en segon lloc, que en alguns programes un nombre important dels mots emesos de manera incorrecta han estat pronunciats pel mateix locutor. Així, per exemple, a 2002 sis dels dotze mots que presenten canvi de sonoritat han estat emesos pel locutor SV. I a l'espai EN tots els mots que no s'han articulat d'acord amb la grafia, corresponen a la locutora CR.

A partir de totes aquestes dades podem concloure, per tant, que en la realització de les consonants fricatives alveolars no s'ha seguit sempre la norma estàndard, segons la qual cal pronunciar clarament diferenciades la *s* sonora de la *s* sorda, d'acord amb la normativa establerta. I és que, als locutors, en general, se'ls han escapat un nombre considerable de pronúncies errònies. D'acord amb l'Institut i amb les diferents propostes, crec que en la pronúncia estàndard tant en els

registres formals com en els informals, s'hauria de respectar sempre el tret de sonoritat. De fet, Fabra, a les *Converses filològiques* (1983:18), recomana que en els mots erudits, s'adequi la pronúncia a la grafia fixada:

“ Gairebé tots els mots d'origen erudit que presenten una *z*, els pronunciem amb *ç* en lloc de *z*. Això és degut al fet que al so de *z* castellana correspon normalment en català el so de *ç* (...).

Molts d'aquests mots han estat sovint escrits amb *ç* o *c* en lloc de *z*: *çona*, *amaçona*, *cimasa*, etc. Avui, sortosament, ja s'han anat bandejant de la llengua escrita totes aquestes grafies errònies. Però resten encara, en la llengua parlada, les pronúncies errònies: *zona*, *amazona*, *zimasa*, etc., rares vegades els sentim pronunciats correctament, ço és, amb *s* sonora i no pas amb *s* sorda. No cal dir que hauríem de posar a evitar aquestes pronúncies errònies la mateixa cura que posem a evitar, en la llengua escrita, les grafies corresponents.”

Per tant, s'hauria d'aconsellar als locutors que en la realització de les fricatives alveolars intentassin adequar sistemàticament la pronúncia a la grafia.

3.2.2. El procés de palatalització /s/ > [ʃ]

En balear, el fenomen de canvi /s/ > [ʃ] compta amb un bon nombre de casos. La palatalització normalment es produeix en contacte amb la vocal alta /i/, tònica o

àtona: [ʃimbómbə] (*simbomba*), [ʃigáro] (*cigarro*). El caràcter apicoalveolar de la consonant fricativa pot contribuir a aquest procés. Ara bé, la vocal [i] no és l'única que té capacitat per palatalitzar. La vocal neutra pot exercir també aquest procés: [ʃərəfi] (*serefi*), [ʃiʃántə] (*seixanta*). La palatalització de la primera consonant del mot *seixanta* no és exclusiva del dialecte balear, sinó que és un fenomen general del català. És possible que, en primer lloc, s'hagi produït la palatalització de la consonant fricativa i, en segon lloc, el pas de la vocal /ə/ a [i]. Hem de tenir en compte que la [s] del català té un fort matís palatal. Ara bé, tampoc no podem descartar la hipòtesi que la consonant alveolar s'hagi palatalitzat pel fet que es troba en contacte amb una vocal alta o una neutra.

El canvi /s/ > [ʃ] es pot produir també en contacte amb la vocal posterior /o/. Veny (1999:62) assenyala que, per exemple, a Eivissa el substantiu *sotrac* es realitza [ʃotrák].

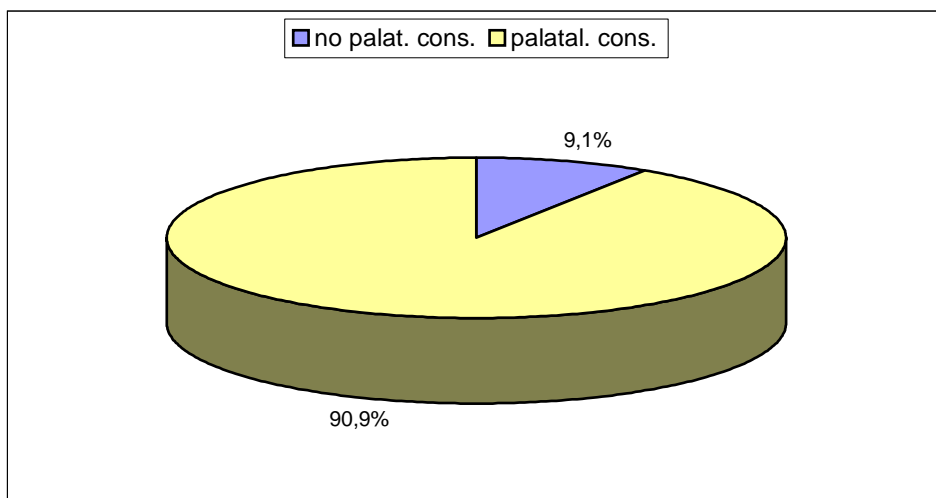
En posició intervocàlica es pot donar també algun cas de palatalització. A Manacor (Mallorca) es pot sentir la pronúncia [viʃiklətə] (*bicicleta*), sobretot en boca de parlants d'edat avançada. En posició medial postconsonàntica Alcover (1908:262) recull la variant [dəsʃəndí] (*descendir*) a Manacor i Puigpunyent.

Finalment, cal assenyalar que el procés de palatalització no és uniforme. Mentre que hi ha mots, com *seixanta* o *simbomba*, que es pronuncien palatals en tot el balear, n'hi ha altres que presenten realització palatal en uns pobles i fricativa en

uns altres. Els exemples recollits per Alcover (1908:263) il·lustren aquestes afirmacions:

Realització [ʃ]	Realització[s]
ʃəfrətʃ (<i>safareig</i> ; Artà).	səfrətʃ (<i>safareig</i> ; Manacor).
ʃotrac (Eivissa)	Sotrac (Mallorca)
ʃíndria (Menorca)	Síndria (Mallorca)

En el corpus apareix només un mot susceptible d'experimentar aquest canvi consonàntic. Es tracta del numeral *seixanta* (IN, RE, TE, 2002, FU), emès amb palatal inicial deu de les onze vegades que apareix, independentment del grau de formalitat del programa en què es trobi inserit el mot. I és que només en el programa 2002, una de les set vegades que apareix, s'ha aconseguit pronunciar aquest vocable d'acord amb la grafia:

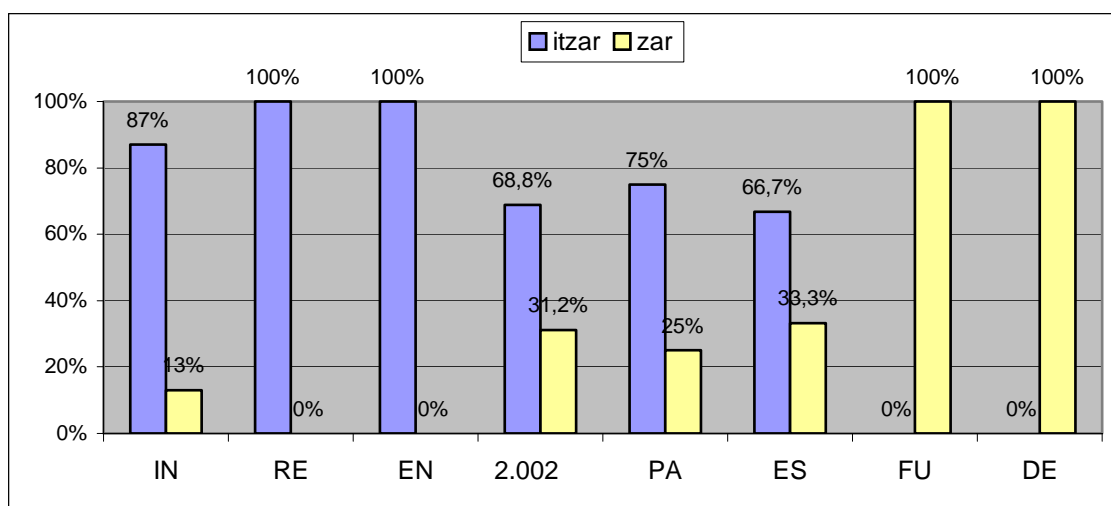
Gràfic 15. Realització de s gràfica inicial en el numeral *seixanta*.

Les realitzacions dels locutors s'adiuen, excepte en un cas, amb les que es donen en el parlar col·loquial i es distancien, per tant, de les pronúncies considerades correctes des del punt de vista estàndard, ja que a la *Proposta de l'Institut*, per exemple, no s'admet, en la parla controlada, el procés de palatalització, perquè es considera un fenomen molt col·loquial i de poc prestigi. Ara bé, crec que aquest canvi fonètic s'hauria d'admetre en els topònims i antropònims, per tal d'adaptar la pronúncia d'aquestes peces lèxiques a la de la llengua parlada local. Quant al numeral *seixanta*, hem de tenir present que la realització palatalitzada es troba molt arrelada a tots els parlars catalans, i això fa que sigui molt difícil de substituir per la forma normativa, fins i tot quan es parteix d'un text escrit, com és el cas d'un informatiu o un reportatge.

3.2.3. La terminació *-itzar*

Els mots acabats en *-itzar*, col·loquialment, es realitzen amb fricativa sonora. Aquest procés de desafricació és compartit amb altres zones del domini lingüístic, és a dir, no és exclusiu dels parlars insulars³⁷.

Respecte a aquest tret, en el corpus estudiat, s'han donat els resultats següents:

Gràfic 16. Realització de la terminació *-itzar*.

Podem observar que a quatre programes els resultats han estat oposats. I és que en els espais RE i EN no s'ha practicat el canvi /dz/>[z], en canvi, en els

³⁷ A més del balear, aquest procés de desafricació es dona també en català central, català nord-occidental, alguerès i valencià.

programes DE i FU tots els mots han estat sotmesos al procés de desafricació. A la resta de la programació, IN, 2002, PA, ES, s'ha produït una alternança entre les pronúncies [dz] / [z], això sí, amb un predomini de la primera realització. És important remarcar que en el 2002 quatre dels cinc mots que presenten pronúncia desafricada han estat emesos pel locutor SV i que en el programa ES la realització desafricada es troba emplaçada precisament a l'entrevista que realitza MR als aficionats del carrer.

Quant a aquest tret, cal dir que a la *Proposta de l'Institut* s'admeten totes dues pronúncies, *-itzar* i *-izar*, atesa la diversitat dialectal. Ara bé, la segona realització apareix només com a pròpia dels parlars valencians, la qual cosa no deixa de ser sorprenent. En el *Model* i a la *Proposta ús* es considera que la desafricació del grup *-itzar* es pot admetre en el llenguatge formal no tan culte. Els autors d'aquestes propostes, possiblement, acceptarien el procés de desafricació en entrevistes, debats, és a dir, seria una forma que tendria cabuda en el quadre de la llengua estàndard, però, en els registres informals:

“ El sufix **-itzar** (que sempre s'escriu així, per exemple: **analitzar**, **realitzar**, **urbanitzar**, etc.) té dues pronunciacions ademeses: l'africada [dz] i la fricativa [z]; la primera és del llenguatge més culte, més formal, la segona és la informal i admesa al llenguatge formal no tan culte.” (*Model*: 41)

3.2.4. La caiguda de *s* intervocàlica

Els parlars balears, sobretot mallorquí i menorquí, presenten elisió de la consonant fricativa alveolar, en posició intervocàlica, a mots que la mantenen en català general: *acuar* (*acusar*), *roada* (*rosada*), *roegar* (*rosegar*), *lloa* (*llosa*), *raboa* (*rabosa*), *camia* (*camisa*), *aguiat* (*aguisat*), *beaces* (*besaces*), *roella* (*rosella*)³⁸. Recasens (1991:279) considera que, en algun cas, l'elisió de la consonant es pot justificar per dissimilació en relació amb una altra consonant fricativa alveolar (*beaces*) o per l'acció a distància que poden exercir [r], [r] o [l], [ʎ] (*roella*, *filoa*, *roegar*, *lloa*). Tradicionalment, aquest fenomen s'ha posat en relació amb l'arribada a l'illa de pobladors occitans. L'occità conservava la *s* a mots que l'havien perduda en català. Aquests pobladors, per ultracorrecció, van eliminar la consonant fricativa de formes lèxiques que l'havien conservada en català. En l'actualitat, aquest fenomen es troba en regressió. Molts dels vocables que havien perdut la *s*, ja l'han tornada a recuperar. De fet, només la mantenen elidida formes lèxiques molt arrelades en el llenguatge col·loquial com *camia*, *roegar*, *filoa* o *aguiat*.

A la programació analitzada només apareix un mot que presenti caiguda de la fricativa alveolar en la parla mallorquina. Es tracta del substantiu *rosades* (TE),

³⁸ De totes maneres, cal dir que a Eivissa es donen casos també de caiguda de *s* intervocàlica. Formes com *camisa* i *besaces* en són un exemple (vegeu Veny 1999:62).

pronunciat *rovades*, és a dir, amb epèntesi de labiodental entre les dues vocals del hiat, a causa de la caiguda de la fricativa alveolar. Ara bé, és possible que el locutor hagi reproduït aquesta pronúncia col·loquial pel fet que la peça lèxica *rosades* es troba inserida en un refrany popular.

A la *Proposta ús* es considera que aquest emmudiment no pot aparèixer en el llenguatge formal perquè es tracta d'un tret molt col·loquial i que afecta només una sèrie reduïda de mots³⁹:

“ L’emmudiment (manca de pronunciació) de determinades s entre vocals, no s’ha de produir en els usos formals. Per això cal que en aquests usos es pronuncïi la s de mots com els següents: *acusar, camisa, camiseta, rosegar, rosella...*” (*Proposta ús*: 45).

3.2.5. Altres canvis relacionats amb les fricatives alveolars

Cal apuntar que els locutors han elidit de manera sistemàtica la consonant fricativa alveolar implosiva dels numerals *dos-cents, tres-cents, sis-cents*. D’acord amb el *Model* crec que les pronúncies *do-cents (dos-cents), tre-cents (tres-cents), si-cents (sis-cents)* haurien de tenir cabuda tant en els registres informals com en els formals.

³⁹ A la *Proposta de l’Institut* es considera admissible la caiguda de s del sufix- *esa*, pròpia del valencià.

3.3. Fricatives i africades palatals

3.3.1. La fricativa palatal sonora en posició intervocàlica

En balear, sobretot en mallorquí i menorquí, el fonema /ʒ/ es realitza [dʒ], en posició intervocàlica, en una sèrie de casos: infinitius acabats en *-ejar* com *passejar*, *boicotejar*, *planejar*; substantius com *rajada*, *truja*, *rajola*; adjectius com *roja*, *rojos*; formes verbals com *corregir*, *llegir*. Recasens (1991:291) considera que la realització africada, en aquests vocables, pot haver estat afavorida per analogia amb altres formes de la mateixa família lèxica o per influència d'una vocal tònica adjacent. De fet, en el cas de verbs com *passetjar* (*passejar*) és possible que la pronúncia africada s'hagi mantengut per analogia amb la primera persona del present, que té una consonant africada en posició final. Veny (1977:16) assenyala que, en eivissenc, mots com *truja* o *llegir* han experimentat ja el procés de fricativització. En canvi, segons aquest autor el substantiu *bajoca*, que en mallorquí i menorquí es pronuncia amb consonant fricativa, en eivissenc s'articula amb africada palatal, possiblement per influència del valencià.

Tot i que en els programes analitzats apareixen pocs mots susceptibles d'experimentar aquest procés fonètic, els resultats que s'han donat es poden resumir a la taula que figura a continuació:

PROGRAMA	Realització fricativa	Realització africada
IN	roja, planejaments	---
RE	---	manejà
TE	---	pujos
EN	---	plantegi
2002	llegir	plantejat
PA	golejat	---
FU	---	sortejant-se, corejat, sortejant, plantejarà
DE	---	maneja

Podem observar que només a dos programes, IN i PA, els locutors s'han guiat per la forma escrita. A la resta de la programació o bé s'ha reproduït la pronúncia col·loquial, RE, TE, EN, FU, o bé s'ha produït una alternança, al 50%, entre la col·loquial i la normativa, 2002⁴⁰. Cal assenyalar també que el substantiu *pujos* (TE) a més de pronunciar-se amb consonant africada palatal ha experimentat també un procés d'ensordiment d'aquesta consonant.

⁴⁰ Respecte al programa 2002 s'ha de tenir present que el tipus de fragment en què es troba inserit el mot no ha influït en la resolució d'aquest tret fonètic.

L'IEC no diu res d'aquesta alternança entre les fricatives i africades palatals, que es produeix en balear en alguns vocables determinats. A la *Proposta de TVE* es jutgen d'optatives les pronúncies [ʒ] / [dʒ] en els mots *llegir, regir, roja, corregir* i a tots els infinitius acabats en *-ejar*. A la *Proposta Corbera* s'admeten també com a igualment vàlides les pronúncies *llegir* i *lletgir*. És curiós que es permeti aquesta llicència fonètica, ja que en ambdues propostes, en general, es tendeix a suprimir dels registres formals els trets fonètics propis del parlar de l'illa. En el *Model* i a la *Proposta ús* es considera correcta la pronúncia africada. Respecte a aquest tret s'afirma:

“ A les Balears, en determinats casos, no hi ha una correspondència exacta entre l'ortografia i la pronúncia en la representació de la consonant africada palatal sonora, ja que s'escriuen com si es pronunciassin amb fricativa, és a dir amb **j** o **g** i no amb **tj** o **tg**. Es tracta d'una excepció ortogràfica, ja que la pronunciació regional és correcta.

[...]

El criteri ortogràfic aplicat en aquest cas és el de representar la pronúncia més difosa demogràficament (l'africada del català central i septentrional).” (*Model*:39-40)

El que no es considera correcte, en canvi, ni en el *Model* ni a la *Proposta ús* és l'ensordiment de la fricativa a formes com *boja, puget, pujos, rojos* o

safarejos. En darrer lloc, quant a la realització d'aquestes consonants, m'ha cridat l'atenció el fet que Castellanos (1993:71) consideri que en els registres formals, i en el domini oriental, s'ha de mantenir la distinció entre la fricativa i l'africada. Aquest autor considera que una forma com *corregir*, per exemple, és millor que *corretgir*.

3.3.2. La fricativa palatal sorda en posició intervocàlica

La consonant fricativa palatal sorda en posició intervocàlica es realitza [ʃ], és a dir, no es pronuncia la *i* del dígraf *ix*. Aquesta solució és pròpia també del rossellonès, català central i alguerès. Totes les formes lèxiques que contenen la fricativa palatal en posició intervocàlica s'han realitzat amb [ʃ]. A propòsit d'això, cal assenyalar que l'Institut accepta, en els registres formals, tant la pronúncia amb fricativa palatal com la pronúncia amb aproximant, atesa la diversitat dialectal.

Respecte a aquest tret, però, hem constatat que el locutor del programa DE ha emès el mot *creixement* amb palatal sonora. Aquesta pronúncia no es pot admetre en el quadre de la llengua estàndard.

3.3.3. Les fricatives palatals en posició inicial i postconsonàntica

En posició inicial de mot, els fonemes /ʃ/, /ʒ/ presenten realització fricativa. En aquest cas, el balear no ha mantengut la realització africada, pròpia del català antic. S'ha observat que, actualment, en català insular i central, es tendeix a africar les consonants fricatives palatals en aquesta posició, sobretot la fricativa palatal sorda. Recasens (1991:283-285) considera que aquest canvi es pot explicar o bé per influència del castellà o bé per una tendència autòctona a l'africació de fricatives palatals en uns contextos determinats. És possible que el procés d'africació s'hagi iniciat en els mots que comencen per fricativa palatal sorda, i que, progressivament, es vagi estenent en els mots que comencen per fricativa palatal sonora, a causa de la influència analògica⁴¹.

En posició postconsonàntica els fonemes palatals /ʃ/, /ʒ/ es realitzen fricatius. En aquest context, el procés d'africació encara no ha començat a operar. Cal tenir en compte que és més difícil articular una africada darrere una altra consonant, que articular-la en posició inicial de mot.

⁴¹ S'hauria de realitzar un estudi detallat per tal de poder determinar l'abast d'aquest procés d'africació.

Tot i les dificultats de percepció, crec que els locutors han realitzat fricatives les consonants palatals en posició inicial i postconsonàntica⁴². A *la Proposta de l'Institut* es considera estàndard tant la pronúncia fricativa, pròpia dels parlars orientals, com l'africada, pròpia dels parlars occidentals, de les fricatives palatals en posició inicial de mot i postconsonàntica i de la fricativa palatal sonora en posició intervocàlica. En aquest sentit, el que s'hauria de plantejar l'Institut és l'alternança que es produeix entre la consonant fricativa i l'africada en posició inicial de mot en els parlars orientals.

3.3.4. Altres canvis relacionats amb les palatals

a) El pronom personal *jo* i l'adverbi *ja*, en mallorquí i menorquí, s'articulen amb consonant fricativa palatal. En canvi, en eivissenc s'han imposat les variants més modernes amb aproximant: [jɔ] (*jo*), [ja] (*ja*). Quant a la interjecció *vaja*, en mallorquí es freqüent el procés de canvi /ʒ/>[j]. La variant *vaia* s'ha d'explicar, possiblement, per influència de la pronúncia castellana. Ara bé, Bibiloni (1983:97) no descarta que es pugui tractar d'un tret autòcton arcaic.

Quant al corpus analitzat, cal apuntar que el locutor del programa DE ha emès amb aproximant palatal els mots *vaja* i, en una ocasió, *ja*, el primer pel fet que

⁴² Hi ha hagut dos locutors, Jordi Calleja i Joan Rotger, que, en alguns mots, han convertit en [j] el fonema palatal /ʒ/. Aquests casos de ieisme es consideren defectes molt greus de pronúncia.

es tracta d'una pronúncia freqüent en el català de Mallorca i el segon perquè ha reproduït la realització de la convidada eivissenca. Crec que en el cas del mallorquí, el canvi /ʒ/>[j] s'ha d'evitar en el llenguatge formal, fins i tot en el cas d'aquestes peces lèxiques. En canvi, consider que en el cas del parlar eivissenc les pronúncies [ja], [jo] poden tenir cabuda en el quadre de la llengua estàndard.

b) Els locutors s'han guiat sistemàticament per la forma escrita a l'hora de pronunciar el substantiu *platja* (IN, RE, TE). De totes maneres, cal dir que en el *Model* es considera que aquesta forma pot pronunciar-se sense africcar:

“ **Platja** també pot pronunciar-se sense africcar, allà on és corrent, d'acord amb la pronúncia tradicional.” (*Model*: 40)

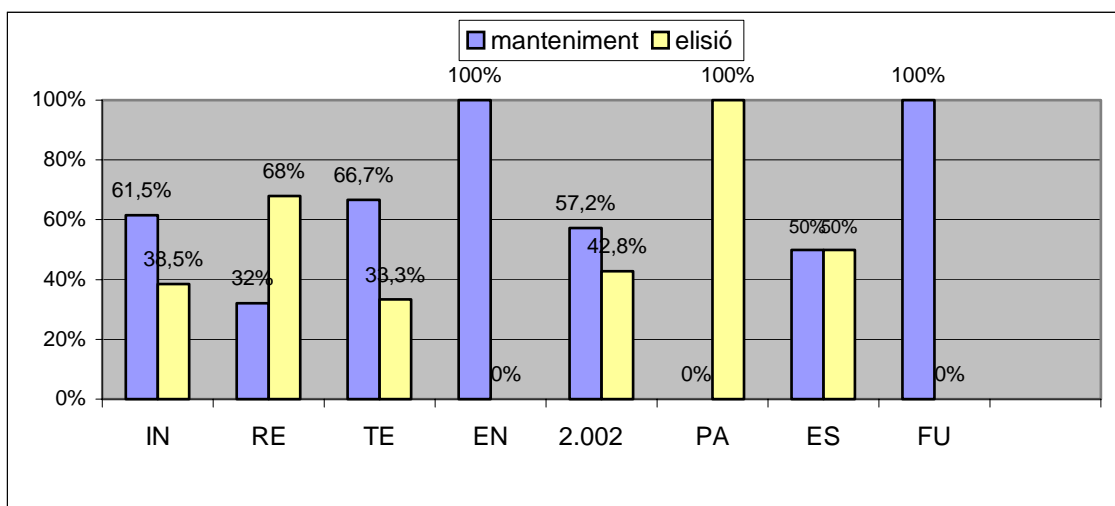
3.4. Nasals

3.4.1. Els grups integrats per nasal i fricativa alveolar

Un tret característic de la llengua parlada és la supressió de la nasal alveolar quan es troba en posició de coda formant grup consonàntic amb una fricativa alveolar. Mots com *instant*, *constipat*, *transport* es pronuncien [istánt],

[kostipát], [trəspɔrt]. La supressió d'aquest so respon a motius articulatoris. Hem de tenir en compte que és difícil pronunciar tres consonants seguides.

Pel que fa a aquest fenomen consonàntic, s'ha comprovat que a cinc dels programes analitzats s'ha produït una alternança entre el manteniment i l'elisió de la nasal, amb predomini d'una o altra solució. A la resta de la programació s'ha donat només una solució:

Gràfic 17. Realització dels grups integrats per nasal i fricativa alveolar.

És important tenir present que els programes FU, 100% manteniment, i PA 100% elisió, consten només d'un sol mot amb l'aplec nasal i fricativa alveolar situat en posició de coda sil·làbica. A més, quant a aquest tret, cal tenir en compte les observacions següents:

1) Crec que aquest fenomen fonètic, és a dir, l'elisió o el manteniment de la nasal, ha vingut determinat més pel locutor que no pel tipus de programa. Així, constatarem, per exemple, que en el programa 2002 els locutors CG i SV han estat els que precisament han elidit en més ocasions el segment nasal o que a l'espai EN els quatre mots que han mantingut aquesta consonant han estat emesos pel locutor JZ.

2) En els programes que combinen diferents tipus de discursos, entrevistes amb fragments narrats, el manteniment o l'elisió de la nasal no ha vingut determinat pel tipus de fragment en què es troba inserit el mot. Per exemple, en el programa 2002, els mots que es troben emplaçats en una entrevista, excepte en una ocasió, han mantingut la consonant nasal.

3) Cal esmentar finalment que en el mot *consciència* i en els seus derivats, d'acord amb la pronúncia col·loquial, la consonant elidida ha estat precisament la fricativa alveolar. Per aquest motiu no s'han comptabilitzat en els gràfics dels percentatges.

A la *Proposta de l'Institut* no s'accepta la supressió de la nasal alveolar en els grups consonàntics *ins-*, *cons-* i *trans-*, ni en registres formals ni en registres informals i a les propostes elaborades a Mallorca ni tan sols es té en compte aquest fenomen fonètic. Considerem que s'hauria de dur a terme un estudi

d'aquests grups per poder determinar si l'elisió de la nasal es pot incloure en el quadre de la llengua estàndard, en els registres informals.

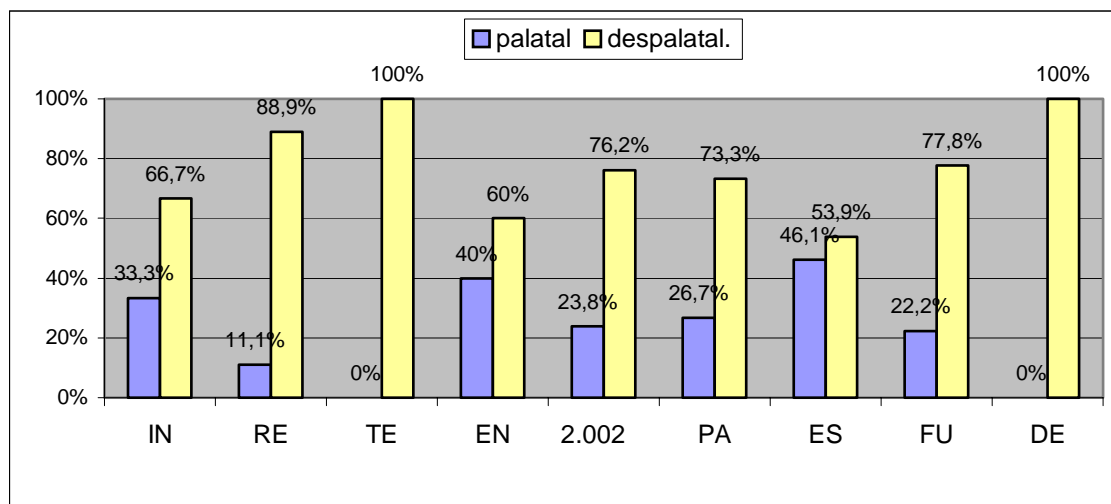
3.4.2. La nasal palatal en posició preconsonàntica

El fonema nasal palatal, en mallorquí, sofreix un procés de despalatalització quan va seguit del morfema *-s* de plural o d'una consonant, per fonètica sintàctica, i es converteix en [jn]: *ains (anys)*, *bains (banys)*, *any dolent (ain dolent)*. Recasens (1991:264) considera que aquest fenomen fonètic es produeix perquè /ɲ/ és menys palatal en balear i alguerès que a altres zones del domini lingüístic català⁴³.

En menorquí i eivissenc, en canvi, la realització més habitual és [ɲ]. En aquest cas, la consonant fricativa adopta el punt d'articulació de la nasal, és a dir, es produeix una assimilació progressiva de palatalitat. De totes maneres, cal dir que, quant al parlar de Menorca, enquestes personals revelen que actualment es pot sentir encara la pronúncia despalatalitzada [jn].

⁴³ En alguerès, en aquestes mateixes posicions contextuais, /ɲ/ també es converteix en [n] i s'assimila al punt d'articulació de la consonant següent.

Quant a aquest fenomen consonàntic, cal apuntar que en el corpus analitzat el nombre de casos de despalatalització de la nasal ha superat com a mínim un 7.8% els casos de manteniment d'aquest so sense alteracions⁴⁴:

Gràfic 18. Realització de la nasal palatal situada en posició preconsonàntica.

Observam que els programes en què s'ha reproduït més fidelment la llengua col·loquial han estat TE i DE. Ara bé, a la resta de la programació els casos de manteniment de la nasal sense modificacions s'expliquen pel fet que els locutors han realitzat una breu pausa entre els dos elements que integren la seqüència. Pel que fa als programes IN i EN, la manca de despalatalització, excepte quan

⁴⁴ En aquest programa, els casos de manteniment de la nasal corresponen a seqüències integrades per la mateixa estructura, *company + nom propi*. A l'espai RE no s'han comptabilitzat els mots emesos per la locutora eivissenca, ja que en aquest parlar no es dona l'esmentat procés de despalatalització.

s'ha realitzat una pausa entre els dos elements, es deu al fet que la nasal va seguida d'un fonema que té un punt d'articulació anàleg al seu o molt proper.

Ni a la *Proposta de l'Institut* ni a les elaborades a les Illes es pren en consideració aquest fenomen de despalatalització, segurament, perquè afecta un conjunt reduït de mots. Com que aquest procés no desfigura la paraula, crec que, com a mínim, s'hauria d'acceptar dins l'àmbit restringit baleàric, en els registres de caire informal. Hem de tenir present, a més, que el so [ŋ], en posició preconsonàntica, és difícil d'articular per als parlants mallorquins.

3.4.3. El procés de dissimilació de les nasals

En mallorquí, la consonant inicial de l'adverbi *només* es transforma en [d] per un procés de dissimilació de nasals. Enquestes personals revelen que, a Menorca, s'empra gairebé de manera sistemàtica la forma normativa *només*, fins i tot, entre parlants d'edat avançada⁴⁵.

Els locutors sistemàticament han advocat per la realització normativa (IN, RE, TE, 2002, FU). En una ocasió, però, a la locutora MB (PA), se li ha escapat la pronúncia dissimilada *domés*, pròpia del col·loquial.

⁴⁵ Per contra, la partícula *ningú* no sofreix el procés de dissimilació. De totes maneres, cal assenyalar que la variant *dingú* es pot sentir també en algun racó de Mallorca.

Encara que entre els mallorquins no es percebi com a vulgar la variant *domés*, el pas /n/ > [d] s'ha d'evitar en un discurs formal, perquè es tracta d'una pronúncia excessivament allunyada de la forma gràfica. En relació amb aquest fenomen, cal remarcar que l'adverbi *enmig* (EN) ha sofert el procés de dissimilació /n/ > [r], propi de la parla col·loquial i inadmissible en un discurs de caire formal.

3.4.4. La nasal alveolar en contacte amb vocal alta

La consonant nasal alveolar pot experimentar un procés de palatalització a formes lèxiques com *nyirvis* (*nirvis*), *ginyiva* (*geniva*). El canvi /n/ > [ɲ] s'ha produït perquè la consonant nasal es troba en contacte amb la vocal alta /i/. A les zones que practiquen aquest fenomen, Manacor n'és un exemple, les variants *nyirvi*, *ginyiva* no tenen connotacions vulgars.

Els locutors han articulat amb nasal alveolar els mots *nirvis* (2002), *nirviosos* (PA) i *nirviosa* (DE). Han acostat, per tant, la pronúncia a la forma gràfica, és a dir, no han reproduït el procés col·loquial de palatalització, fenomen que, d'altra banda, no té cabuda en el quadre de la llengua estàndard.

3.4.5. La nasal alveolar geminada gràfica

En el català col·loquial els mots que presenten una consonant nasal alveolar doble solen experimentar el procés de simplificació /nn/>[n], sobretot quan es tracta de mots nous, introduïts a través del castellà⁴⁶. De fet, hem pogut comprovar que els locutors han pronunciat amb nasal simple els mots *connectats* (2002), *connexió* (RE, ES) i *mil·lenni* (2002). En canvi, el substantiu *ennigulat* (TE), excepte en una ocasió, s'ha emès amb *n* doble, possiblement pel fet que es tracta d'un vocable d'ús popular. Com podem observar, la realització simple o geminada no ha vengut determinada pel grau de formalitat del programa.

L'Institut considera no recomanable pronunciar simples els grups *mm*, *nn* gràfics. Ara bé, considerem que els locutors només haurien de pronunciar aquests grups dobles en aquells mots que els geminen en la parla col·loquial.

3.4.6. Altres canvis relacionats amb les nasals

a) En el corpus analitzat el pronom *nos*, situat darrere el verb s'ha pronunciat *mos*, tant si l'accent recau sobre la forma verbal com si recau sobre el pronom. El pas /n/>[m] es pot explicar per analogia amb la forma pronominal

⁴⁶ Els mots que contenen el grup *mm* gràfic s'han emès, d'acord amb la parla col·loquial, amb consonant nasal geminada.

me, tot i que és possible també que hagi estat propiciat pel fet que la consonant nasal es troba en contacte amb la vocal posterior [o]. D'acord amb el *Model* i la *Proposta ús* consider que la forma més adequada en el llenguatge formal, darrere verb acabat en consonant, és *nos*⁴⁷.

b) En els espais RE, locutora menorquina, 2002, FU, excepte en una ocasió, i DE, en un 50% dels casos, les formes del verb *imaginar* s'han articulat amb nasal simple, tot i que en el parlar col·loquial mallorquí es dupliqui la nasal d'aquest verb. Per contra, el locutor JM (ES) ha emès el substantiu *imatge* amb nasal doble. Aquesta geminació em sembla molt forçada i sona estranya a l'oient, pel fet que s'aparta de la pronúncia col·loquial.

3.5. Bategant

3.5.1. La consonant bategant en posició final de mot

En balear la bategant en posició final s'ha perdut gairebé totalment. Només es conserva en una sèrie de casos⁴⁸:

⁴⁷ A l'espai 2002 s'ha emprat la forma *perdrer-mos* en comptes de *perdre'ns*, pel fet que s'ha afegit una consonant bategant a l'infinitiu. Consider que l'ús de les formes plenes dels pronoms febles amb verbs acabats en vocal no pot tenir cabuda en el quadre de la llengua estàndard.

⁴⁸ Quan la bategant va seguida del morfema *s* de plural, presenta elisió sistemàtica. Només es manté en aquells mots que la conserven quan van en singular: *tirs*, *vàters*, *purs*. Des del punt de vista històric, la caiguda de [r] final (segles XIII-XIV) fou motivada pels plurals en [s] (< /rs/) i després, per analogia, es crearen les formes singulars mancades de [r].

- 1) En alguns substantius cultes, estrangerismes i neologismes: *vàter, radar, autocar*.
- 2) En algunes formes monosil·làbiques. Segons Recasens (1991:335), [r] es conserva en els vocables següents: *pur, tir, sor, per, llar* (mallorquí); *car, tir, or, acer, llar, pur, cor* (menorquí); *dur, car, pur, or, co* (eivissenc). Moll (1932:10) constata que, en menorquí, alguns mots poden presentar alternança entre l'elisió i la conservació de [r] final: [ɔ] / [ɔr]; [trəzɔ] / [trəzɔr]; [kɔ] / [kɔr]. Les variants amb [r] són pròpies de les persones més cultivades. En referència a l'eivissenc, cal dir que és possible que mantengui més casos de monosíl·labs amb [r] final que no els altres dos parlars insulars⁴⁹.
- 3) La bategant també es manté a la primera persona del present d'indicatiu. Hem de tenir en compte que el balear conserva la desinència zero en aquest temps verbal: *consider, ponder, esper*.
- 4) La preposició *per*, en general, es pronuncia amb consonant final. Ara bé, [r] s'elideix quan aquesta partícula va seguida de l'article salat femení, singular o plural, i de la forma apostrofada *s'*. Aquesta consonant s'elimina per la influència analògica que exerceix la forma masculina contracta *pes*. Hem de tenir en compte que el parlant tendeix a regularitzar els paradigmes lingüístics.

⁴⁹ Vegeu Veny (1999:64-65).

5) Quan un infinitiu va seguit de pronom, la bategant sempre es manté. Això ens indica que la caiguda d'aquesta consonant no es dóna a frontera de verb i pronom enclític. És un procés que actua dins el mot gros. Si l'enclític comença per vocal, la bategant es realitza sense cap tipus d'alteració. En canvi, si comença per consonant, la bategant s'assimila en aquest segment⁵⁰.

En el corpus analitzat la consonant bategant situada en posició final de mot, s'ha eliminat gairebé de manera sistemàtica. Ara bé, els locutors l'han conservada en els infinitius seguits de pronom feble, pel fet que no s'ha practicat el fenomen de l'assimilació, a la preposició *per*⁵¹ i en una sèrie de mots, en uns casos perquè han reproduït la pronúncia col·loquial i en uns altres perquè s'han guiat per la forma escrita:

⁵⁰ En la parla col·loquial és freqüent que els infinitius acabats en *-re* (*beure, veure, escriure*) seguits de pronom feble, adoptin una consonant bategant per analogia amb la resta d'infinitius (vegeu Capítol II, apartat 3.5.2.).

⁵¹ En el programa DE, en una ocasió, el locutor ha eliminat la bategant d'aquesta preposició tot i anar seguida d'un mot començat per vocal.

PROGRAMA	Reproduït col·loquial	Guiats per la grafia
IN	Líder, líders, futur	Honor, titular, balear
RE	Cadàvers (ME), éssers (ME), clar (ME), conjurs (EI).	---
TE	Córner	Devers
2002	Futur, dòlars, sectors (ME).	Llavors, valors, inversors, Balears
PA	Far	Rumors
ES	Futur	

Des del punt de vista estàndard, en els registres formals, l'Institut admet tant l'elisió com el manteniment de la bategant en posició final de mot, però amb la distribució geolectal existent. Crec, per tant, que els locutors, quant a aquest tret fonètic, haurien d'adaptar la seva pronúncia a la que es dona en el llenguatge informal, és a dir, articular amb [r] final aquells mots que la mantenen en la parla col·loquial.

En darrer lloc, cal dir que quan la *r* final s'ha articulat, tot i les dificultats de percepció, crec que els locutors mallorquins i la locutora eivissenca l'han realitzada [r] o [ɹ]. En canvi, la locutora menorquina l'ha emesa vibrant. Ara bé, es tracta d'una vibrant suau, és a dir, amb poques vibracions. Encara que ni l'Institut ni els autors mallorquins parlin d'aquests tipus de sons consonàntics,

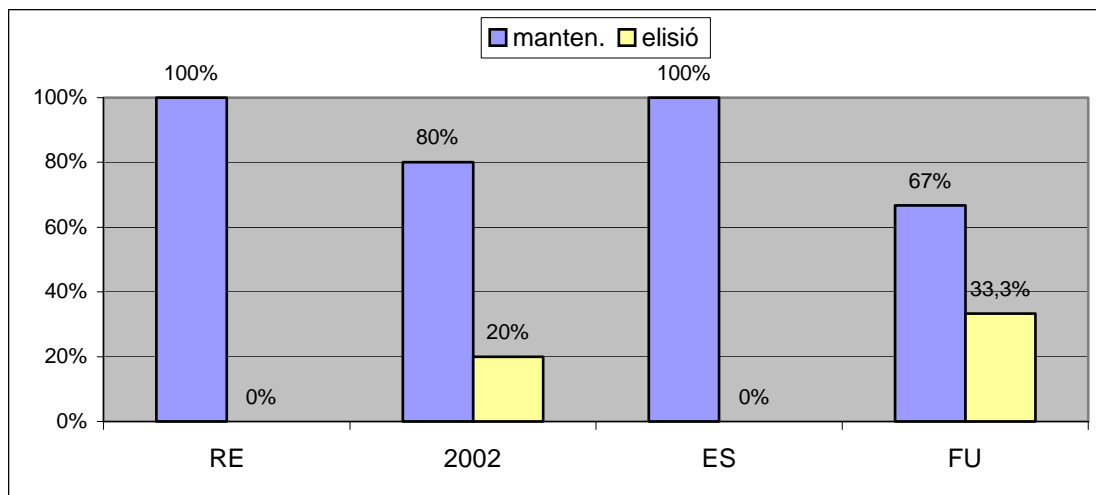
ambdues realitzacions, [r] o [ɹ], haurien de tenir cabuda en el quadre de la llengua estàndard, d'acord amb la parla pròpia de cada zona.

3.5.2. La consonant bategant en posició interior de mot. Verbs *perdre* i *prendre*

Els verbs *perdre*, *prendre* i els seus composts, en mallorquí, presenten elisió de la segona consonant bategant: *prende* (*prendre*), *perde* (*perdre*). Es produeix, per tant, una dissimilació eliminatòria de líquides. En menorquí i eivissenc, com en altres dialectes catalans, la consonant bategant que s'elideix és la primera. Pel que fa al verb *prendre*, cal assenyalar que, a Mallorca, va existir la forma *pendre*, vigent actualment en català oriental continental i menorquí. De fet, en els documents mallorquins del segle XVI encara apareix aquesta variant. La forma actual *prende* es va crear per analogia amb la primera persona del present d'indicatiu.

En el corpus analitzat, el verb *prendre* (IN) i els seus composts, *reprendre* (IN), i *aprendre* (2002), s'han articulat d'acord amb la grafia. En canvi, el verb *perdre* ha presentat caiguda de la segona consonant bategant tres de les catorze vegades que apareix⁵²:

⁵² Cal remarcar que els programes RE i ES consten només d'un sol mot.

Gràfic 19. Realització de les formes del verb *perdre*.

Com podem comprovar, el programa FU, que en aquest cas és el més informal, és precisament el que ha presentat més casos de caiguda de la bategant.

L'IEC diu que és propi de l'àmbit general pronunciar amb *r* o sense *r* la primera síl·laba de les formes d'infinitiu, futur i condicional del verb *prendre* i dels seus compostos. També admet, en els registres informals, la realització sense *r* de la primera síl·laba de les formes d'infinitiu, futur i condicional del verb *perdre*, característica dels parlars valencians. En canvi, no es pronuncia sobre l'elisió del so [r] de la segona síl·laba, que es dóna en aquestes mateixes formes en el parlar de Mallorca. En el *Model* es considera que la pronúncia preferible és *pendre*, perquè la variant *prende* s'ha originat a partir d'una metàtesi. De fet, l'equiparen a la pronúncia *preda* per *pedra* i argumenten, a

més, que la forma *pendre* és la tradicional a Mallorca i emprada encara, segons el *DCVB*, a Artà, Sineu, Palma, Ciutadella. Finalment, cal tenir present que a la *Proposta Corbera* es rebutgen les formes *prende* i *pendre*:

“ verb PRENDRE: aquesta és l’única forma d’infinitiu vàlida. No s’admeten les variants “prende” o “pendre” ”. (*Proposta Corbera*:13)

3.5.3. Metàtesi de la consonant bategant

En el corpus analitzat només s’ha localitzat un mot emès amb metàtesi de la consonant bategant. Es tracta del substantiu *padrí* (DE), pronunciat *pradí*. Hem de tenir en compte que el locutor d’aquest programa, XB, ha reproduït de manera força sistemàtica els trets propis del parlar col·loquial mallorquí. Ara bé, les metàtesis no es poden admetre en els discursos formals perquè es consideren processos molt vulgars i, a més, desfiguren la paraula.

3.5.4. Altres canvis relacionats amb les bategants

Referent a les consonants bategants, cal remarcar finalment que, en una ocasió, el locutor MR (ES), per defecte de pronúncia, ha afegit una consonant bategant a la segona síl·laba del mot *indescriptible*. Aquesta realització no es pot admetre en el quadre de la llengua estàndard.

3.6. Laterals

3.6.1. La iodització

El primer fenomen que cal esmentar quan es parla de laterals és el ieisme. La iodització es produeix quan la lateral palatal procedeix dels grups llatins LY, K'L, G'L: *treball*, *ventall*, *palla*, *tallar*. Aquest fenomen es desplega en plenitud per tot l'arxipèlag i gaudeix de prestigi social. Cal postular una doble realització lateral en català antic, a saber, [ʎ] (L-, -LL-) i [jɫ] (-LY-, K'L, G'L) per poder explicar la presència actual de solucions ieistes a zones del domini lingüístic català⁵³. El català antic posseïa dos tipus distints de consonants laterals palatals, que es representaven ortogràficament, en alguns textos medievals, com a l o ll (<-LL-L-) o com a il o yl (LY K'L G'L). Segons Rasico (1982:193) la teoria que els descendents de -LL- -L- i LY- K'L, G'L eren originàriament dues menes diferents de palatals rep el suport del desenrotllament de les mateixes consonants en els dialectes iberoromànics⁵⁴.

En posició final de mot, la iod es manté quan la vocal anterior no és un *i*: [vei] (*vell*), [vəntái] (*ventall*), [vuj] (*vull*). Si va precedida de la vocal [i], l'elisió o el manteniment depenen de la localitat. Fins i tot, un mateix parlant pot conservar

⁵³ Recasens (1991:322) dóna una descripció detallada de les zones que conserven la pronúncia ieista d'aquests grups.

⁵⁴ Hem d'esmentar que l'adverbi *millor* i el substantiu *perill* no presenten la pronúncia ieista, tal i com seria d'esperar. Tots els territoris que practiquen el fenomen de la iodització conserven la lateral palatal en aquests mots.

el diftong decreixent [ij] en uns vocables i reduir-lo a [i] en uns altres. En menorquí i en algunes localitats mallorquines (Campos, Montuïri, Sa Pobla), la iod desapareix quan es troba en posició intervocàlica, sigui quin sigui el timbre de les vocals adjacents. Pel que fa a Menorca, López Casanovas (1980:573) assenyala que l'any 1973 la iod intervocàlica només es conservava en el poble d'es Castell i entre els pescadors del port de Fornells. Les afirmacions de Moll (1932:10) ens demostren també l'existència d'aquest canvi històric en menorquí:

“ El grup llatí C'L intervocàlic ha tornat i, però modernament aquesta i s'és abolida. Del meu jovent, algunes persones velles encara pronuncien bðið, urðið, vðið; però la immensa majoria dels ciutadellencs ja pronunciaven bðð, urðð, veð; i actualment crec que aquesta supressió de la i és absoluta.”

En aquesta mateixa posició, la resta de localitats mallorquines i l'eivissenc conserven l'aproximant palatal quan les vocals contigües són [o], [a], [u], [ə], [ɔ]: [rondájə] (*rondalla*), [əwvəjə] (*ovella*). En canvi, l'elideixen quan es troba en contacte amb les vocals anteriors [i], [e], perquè queda absorbida per aquests sons: [fiə] (*filla*), [veət] (*vellet*). Per tant, a Mallorca, la iod intervocàlica té dues possibilitats de realització: pronúncia relaxada o grau

zero. L'aparició d'una o altra depèn de dos factors: un factor geogràfic i l'altre relacionat amb el context fonètic.

És interessant l'observació que realitzen Mascaró i Rafel (1981:37), ja que, segons aquests autors, la *i* consonàntica, en posició intervocàlica, presenta unes característiques fonètiques diferents del so corresponent continental [i] i del mateix so baleàric en altres contextos. S'hauria de determinar, per tant, com cal transcriure aquesta variant fonètica.

Finalment, cal assenyalar que els menorquins, fins i tot, elideixen la iod no procedent dels grups romànics LY, K'L, G'L: *crea* (*creia*), *dea* (*deia*)⁵⁵. La caiguda d'aquesta *i* consonàntica segurament s'ha d'explicar per analogia amb els mots que elideixen la iod procedent dels grups llatins esmentats. Pel que fa a aquest fenomen, Moll (1990:90) realitza la següent observació:

“...en el pretèrit imperfet dels verbs encara queda gent que deixa sentir la dita *i*, pronunciant *deia*, *veia* etc.: però en els altres casos (gairebé tots procedents de CL o de LI llatines) és general l'emudiment de la semiconsonant”.

⁵⁵ Pel que fa a Mallorca, la pronúncia amb so relaxat és pròpia de localitats com Palma, Pollença, Manacor, Felanitx, Santanyí o Algaida.

Quant als grups llatins K'L, G'L, LY, en el corpus analitzat, en general, s'ha produït una alternança entre les pronúncies amb aproximant i les pronúncies amb lateral:

IN: treballadors, conseller [ʎ] / treballen, fill [j].

RE: ulls, recull [ʎ] / rondalles, Vell [j].

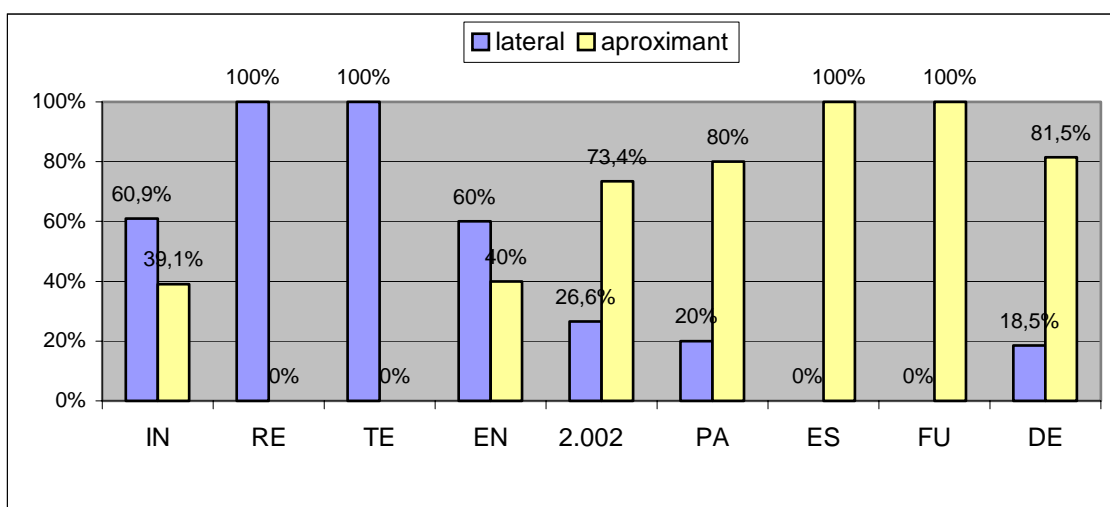
EN: consellera, treball [ʎ] / recollit, Consell [j].

2002: conselleria, treballar [ʎ] / vull, consells [j].

PA: treballat [ʎ] / ullat, filla [j].

DE: fills, ull [ʎ] / filla, vull [j].

Ara bé, hi ha hagut quatre programes, RE, TE, FU i ES, en què els locutors han advocat sistemàticament per una pronúncia, [ʎ] a RE i TE i [j] a FU i ES. A la resta de la programació s'ha donat predomini d'una o altra solució segons els resultats que figuren a continuació:

Gràfic 20. Realització de la palatal procedent dels grups llatins K'L, G'L, LY.

Respecte als espais en què s'ha donat una alternança de solucions, podem constatar que a dos programes, IN i EN, els locutors han intentat acostar la pronúncia a la grafia, tot i que se'ls han escapat algunes pronúncies amb aproximant. En canvi, en els espais DE, PA i 2002 la solució col·loquial ha estat la dominant. En resum, d'acord amb el tret +/- controlat, respecte a la realització dels grups llatins K'L, G'L, LY, podem establir l'ordre següent:

RE, TE > IN > EN > 2002 > PA > DE > FU, ES.

Malgrat aquests resultats, però, cal fer algunes observacions:

- 1) A vegades, un mateix locutor ha alternat ambdós tipus de realitzacions:
- 2) En els programes PA i 2002 les solucions [ʎ] / [j] s'han donat independentment del tipus de fragment en què es trobi inserit el mot, és a dir,

quant a aquest tret, no ha estat significatiu el fet que un mot es trobi emplaçat en una entrevista o en un fragment narrat.

En referència a les propostes prescriptives, cal remarcar que a la *Proposta de l'Institut* es tolera el pas *ll>j* en els àmbits informals, en canvi, en els registres formals no s'accepta el ieisme històric. Anàlogament a l'Institut, en el *Model* i a la *Proposta ús*, es considera també correcta la iodització en els registres orals de determinada formalitat. A la *Proposta de TVE* s'aconsella que en el llenguatge formal no es redueixi a [j] la consonant palatal procedent dels grups llatins K'L, G'L, LY. Pel que fa a aquest aspecte, la postura de Corbera (*Proposta Corbera*) és més extrema, ja que considera totalment innacceptable el ieisme històric; l'equipara als casos originats per influència de la pronúncia castellana⁵⁶.

No estic d'acord amb cap d'aquestes recomanacions. Hem de tenir en compte que Pompeu Fabra, fins i tot, va proposar l'ús de dues grafies (yl i l) per mantenir la distinció entre la lateral procedent dels grups L- i -LL- i la que procedia dels grups LY, K'L, G'L. A l'article "La representació de la l palatal", inclòs en el *Bolletí del Diccionari de la Llengua Catalana*, vol. X (568-569), Fabra compara aquest tret fonètic amb l'oposició entre l'oclusiva

⁵⁶ Els autors balears segueixen una tradició de rebuig del ieisme històric, de la qual tenim mostres en els poetes mallorquins del XIX (Aguiló, Forteza, Taronjí). Aquest darrer esperava que la grafia acabàs modificant la parla.

labial i la labiodental, comparació que li permet defensar la distinció gràfica entre la lateral palatal i la iod:

“ Finalment, l'estudi de la llengua parlada forneix una raó poderosa contra l'adopció d'una sola grafia per a totes les *l* palatals: així com hi ha encontrades que distingeixen *v* labio-dental de *b* bilabial, n'hi ha, com l'Ampurdà, en les quals no ha tingut lloc la confusió del antic diftong consonantic *yl* amb *l* al palatal provinent de la *l* inicial i de la *l* doble llatines.

[...]

Ara bé, si's pretèn, com caldria, fer una ortografia que sigui lo més comprensiva possible, per què'ls barcelonins, que fem aquesta confusió, no hem d'acceptar dues grafies per a la nostra *l* palatal, com n'admetem dues per a la nostra *b* bilabial? Fent-ho així establiríem en la llengua escrita una distinció que està d'acord amb l'etimologia i la tradició i es encara viva en moltes encontrades. Hi ha les mateixes raons per a conservar aquesta distinció, que per a conservar la distinció entre la *b* i la *v*.”

En el curs del mateix escrit proposa unes solucions gràfiques:

“ ...representar la *l* palatal provinent de *l* o de *ll* llatines per una *l* senzilla modificada per un signe diacritic i la *l* palatal provinent d'un antic diftong (combinació de dues consonants), per *ly* (combinació de dues lletres), i potser millor *yl* malgrat *ny* ”.

Acaba l'article amb les afirmacions següents:

“ Una grafia unica, *ly* o *ll*, pera totes les *l* palatals simplifica evidentment l'ortografia, però no s'oblidi que també la simplificaria la supressió d'un dels dos signes *b* o *v*, i, no obstant, ningú proposará mai aquesta supressió.”

Fabra pretenia crear una ortografia fonètica, és a dir, una ortografia que no amagàs les oposicions fonològiques del català⁵⁷. A més, cal tenir en compte que el ieisme històric avui en dia es desplega encara en plenitud a tot l'arxipèlag i que gaudeix de prestigi social. Per aquests motius crec que la iodització genuïna s'hauria d'admetre tant en els registres orals informals com en els formals. D'acord amb el *Model* i la *Proposta ús* el que crec que no hauria de tenir cabuda en el quadre de la llengua estàndard és la desaparició de la *i* intervocàlica que es dóna en alguns pobles de Mallorca i en el català menorquí.

3.6.2. El procés de despalatalització de la lateral palatal

En mallorquí és freqüent el procés de despalatalització de la lateral palatal quan es troba situada darrere la vocal [e] i davant una fricativa alveolar. Aquest fenomen afecta mots d'ús freqüent. En són un exemple formes com *aquells*,

⁵⁷ Vegeu Segarra (1985:292).

capells, ells. Els plurals en *-els* són propis de pobles com Manacor, Santanyí, Campos, Felanitx, Montuïri o Lluçmajor. Per fonètica sintàctica, també es donen casos de despalatalització de /*ʎ*/ en posició final de mot, quan la lateral va seguida d'un vocable que comença per consonant: *pell cuïta, porcell petit*.

En menorquí i eivissenc, quan la lateral va seguida del morfema *-s* de plural s'articula a la zona palatal, és a dir, no experimenta el procés de despalatalització. És possible, per tant, que, en aquest tret fonètic, el mallorquí diferesqui dels altres dos parlars insulars. Alcover (1908:269) ja es va adonar d'aquest fet. Quan fa referència al fenomen de despalatalització només esmenta localitats mallorquines:

“ Lo que diu Mr Saroïhandy que dins les Balears els plurals dels noms en *-ell* se fan sovint en *-els*, no és de tots els endrets de les Balears. Nosaltres sols hem trobats aqueys plurals en *els* a certs pobles de Mallorca, v. Gr. Manacor, Santanyí, Felanitx, Lluçmajor, Calonge, Randa, Algayre, Montuïri, Campos, Pina, Llorito, Costitx, Petra, Ariany, Vilafranca, Pollensa.”

Pel que fa a la realització de l'aplec *-ell* situat en posició preconsonàntica, cal dir que en el corpus analitzat s'han donat tres tipus de solucions fonètiques, depenent dels locutors:

1) Dues locutores, BP (RE) i MB (PA), en una ocasió, han practicat el canvi /ʎ/>[l] a la terminació preconsonàntica *-ell*.

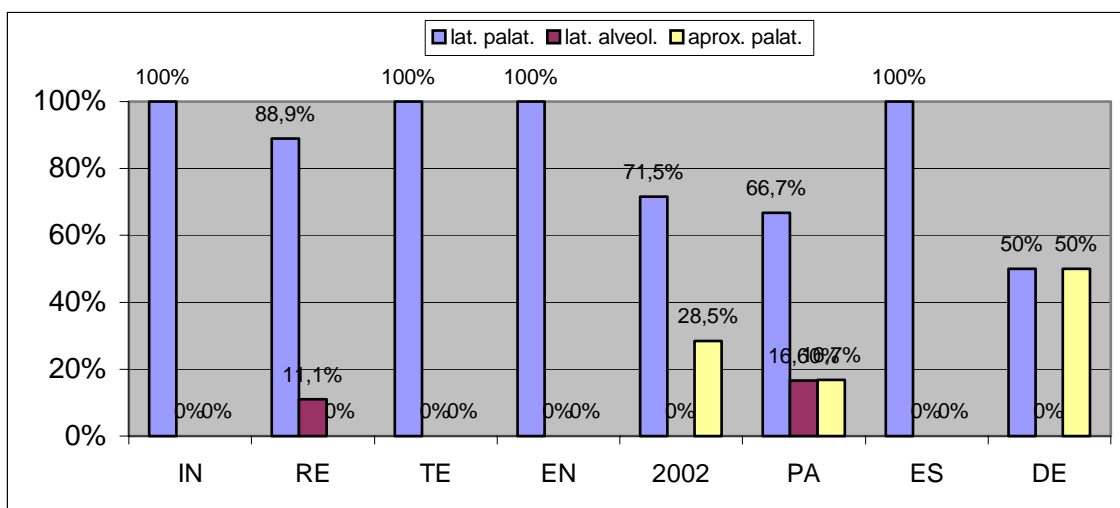
2) Els locutors ES (PA i 2002) i XB (DE), en dues ocasions, han practicat el canvi /ʎ/>[j] en aquesta terminació consonàntica. Cal dir que ambdós locutors saben articular correctament el fonema lateral palatal i que aquest canvi, en el parlar col·loquial, es dóna sovint en aquesta posició contextual en els mots d'ús freqüent. En canvi, és important tenir present que el locutor JC (FU) ha articularat [j] aquesta terminació, en aquest cas, però, per defecte de pronúncia⁵⁸.

3) A la resta dels programes (IN, TE, EN, ES) s'ha articularat [ʎ] la consonant lateral palatal gràfica d'aquest grup consonàntic.

Quant als programes que presenten alternança de solucions, els resultats que s'han donat són els que figuren a continuació⁵⁹.

⁵⁸ Els mots pronunciat per aquest locutor no s'han tengut en compte a l'hora d'elaborar els gràfics.

⁵⁹ S'ha exclòs el gràfic del programa FU perquè tots els mots han estat emesos per JC i aquest locutor no sap articularat el so [ʎ]. Cal recordar també que el corpus del programa EN consta només d'un sol mot.

Gràfic 21. Realització de la terminació *-ell* en posició preconsonàntica.

Aquest fenomen de despalatalització és força col·loquial, per la qual cosa crec que s'hauria d'evitar en un discurs de caire formal. Per tant, s'hauria d'aconsellar als locutors que intentassin acostar la pronúncia a la grafia. A propòsit d'això, cal esmentar que ni l'Institut ni els filòlegs mallorquins tenen en compte aquest procés fonètic.

3.6.3. La lateral geminada gràfica

El balear és un dels dialectes que conserva més casos de *l* geminada en posició intervocàlica. En els parlars insulars vocables com *al·lot*, *sibil·la*, *col·locar*, *col·legi*, *magrel·lo*, *homonel·lo* (en general tots els acabats en *-el·lo*) s'han emès, tradicionalment, amb *l* geminada. Ara bé, els únics mots en què és obligatori geminar la lateral és en els substantius *al·lot*, *al·lota*, perquè sinó es perdria el

seu significat. En canvi, vocables com *pel·lícula*, *intel·ligent*, *penicil·lina*, *il·luminar* es realitzen sistemàticament amb una sola consonant lateral. La simplificació de la geminada, en aquestes formes, es pot explicar pel fet que es troba en posició pretònica i perquè són mots cultes que tenen un equivalent castellà amb *l*. Possiblement, quan aquests vocables es van introduir en el lèxic illenc ja es van adaptar amb [l] simple.

Cal tenir en compte, a més, que a les Illes, el nombre de *l* geminades augmenta a causa de les assimilacions. Mots com *parlar*, *perla*, *batle* s'articulen amb consonant lateral doble. Recasens (1991:309) assenyala que la *l* geminada és força freqüent també en rossellonès. Així ho demostra l'adaptació amb [l:] de manlleus del francès.

En el corpus analitzat els mots que contenen una lateral geminada gràfica s'han articulat gairebé sempre amb [l] simple:

PROGRAMA	Geminada	Simple
IN	Al·lots, col·lapsat	Col·legi, sol·licitat, maquiavèl·liques, parcel·lacions, col·lectiu, col·legiats, instal·lació, instal·lada.
RE	---	Col·leccionar, col·leccionista, col·lecció.
TE	Excel·lent	Satèl·lit, oscil·lat, tranquil·la.
EN	---	Bel·ligerant, il·legals.
2002	---	Mil·lenni, metàl·lic, instal·larà, excel·lent.
PA	Al·lota, al·lots, al·lot.	Il·lusió, oscil·len, tranquil·litzava, tranquil·la.
ES	Al·lotes	Constal·lació, il·lusió, excel·lent.
FU	Al·lot	Excel·lent, col·legi, tranquil·litat, intel·ligent, col·locar, col·lectiu.
DE	Al·lots, al·lotes	Col·lectiu, tranquil·la, col·laboracions, col·laboren.

La simplificació de la geminada, exceptuant els mots *col·legi* i *col·locar*, es pot explicar pel fet que es troba en posició pretònica i perquè són mots cultes que tenen un equivalent castellà amb [l] simple. Possiblement, quan aquests vocables es van introduir al lèxic illenc, ja es van adaptar amb *l* simple. Quant als mots *col·legi* i *col·locar*, és important assenyalar que les pronúncies amb consonant simple són pròpies dels nuclis més castellanitzats de Palma, ja que aquests dos vocables, en el parlar mallorquí, tradicionalment, s'han emès amb lateral doble. Si ens fixam en les dades anteriors, observam que l'únic mot que ha estat emès sistemàticament amb *ela* geminada ha estat el substantiu *al·lot* i totes les seves formes relacionades per flexió. Cal dir, en darrer lloc, que de tots els mots que apareixen en el corpus, només en dos casos els locutors s'han distanciat de la parla col·loquial i han acostat la seva pronúncia a la grafia. Es tracta dels mots *excel·lent* i *col·lapsat*.

En conclusió, podem afirmar que en realització de la lateral geminada gràfica els locutors, majoritàriament, han advocat per la pronúncia col·loquial. Segons l'Institut la *ela* geminada gràfica s'hauria d'articular sempre geminada en una pronúncia estàndard, tant en registres formals com en registres informals. Tant a la *Proposta de TVE* com a la *Proposta ús* es fa la mateixa recomanació:

“ També és aconsellable pronunciar amb *ela* doble la grafia *l*.” (*Proposta TVE:7*)

“ La *ela* geminada es pronuncia duplicant una *l*. A pesar que en el llenguatge col·loquial només sol pronunciar-se en les paraules més populars (*col·legi, al·lot, cel·la...*), en el formal és convenient pronunciar-la, sense exagerar, també en les paraules més cultes (*col·lecció, il·limitat, il·lustrar, al·lucinar, anul·lar, apel·lar...*).” (*Proposta ús:47*)

En canvi, Castellanos (1993:79) afirma que la *ela doble* s’hauria de realitzar amb naturalitat i sempre en un nivell de llengua molt formal. Quant a aquest punt, Fabra (Miravittles, 1971:159-160) era del parer que els mots que contenien la grafia *l* geminada s’havien de pronunciar amb consonant doble, perquè d’aquesta manera es potenciava un tret diferencial del català respecte al castellà:

“ Si una llengua està supeditada a una altra, tendeixen a unificar-se: hauríem acabat per suprimir el so de la *l* doble. Les dues *l* catalanes futures seran un dels elements de bellesa del nostre parlar. Una llengua que imita una altra mai no arriba a tenir el grau de bellesa de la segona. Hem d’exagerar els trets diferencials.”

Coromines (1983:99) manifesta:

“ Si un actor empordanès diu sempre *jo* i *ésser* (o *esser*), ¿qui li ho podrà criticar?
Si un actor mallorquí pronuncia *kol·lokà* (amb *l* doble, per *col·locar*), ¿qui ho trobarà malament? Però aquestes pronúncies no es poden exigir a ningú en cap to de llenguatge.”

I, més envant, continua en el mateix escrit:

“ En el cas de la *l·l* sols és exigible d’articular-la en mots que encara en conserven el so: *xarel·lo*, *til·la*, *col·legi*, *taral·lirot*, o *cel·la*, etc.”

Coromines es mostra més flexible no només que Fabra sinó també que l’Institut. Cal recordar que si un dels criteris específics de pronunciació establits per Fabra era precisament el de la naturalitat, és possible que, actualment, per l’estat en què es troba la nostra llengua, aquest autor fos de la mateixa opinió que el seu deixeble Joan Coromines. És important assenyalar que el *Llibre d’estil de TV3* i les *Orientacions lingüístiques de Catalunya Ràdio* recomanen no fer la *ela* doble, seguint Coromines. En aquest sentit, hem de tenir en compte que quan un parlant, en un discurs de caire formal, intenta articular la *ela doble* en aquells mots que en català col·loquial ja no la

geminen, el resultat, generalment, és una locució forçada, que sona estranya a l'oient.

3.6.4. El procés de palatalització de la lateral alveolar

El fonema /l/, en posició inicial dels mots cultes, pot sofrir un procés de palatalització i realitzar-se [ʎ]: *llitúrgia* (*litúrgia*), *lliteratura* (*literatura*), *llògic* (*lògic*), *llingüística* (*lingüística*). Aquest procés és general a tot el domini lingüístic i s'ha produït per analogia amb els mots evolutius que tenen el so [ʎ] en posició inicial, procedent de L- llatina. En posició intervocàlica també es donen alguns casos de palatalització en contacte amb la vocal alta /i/. Substantius com *relligió* (*religió*), *rellíquia* (*reliquia*) en són un exemple.

Referent a aquest tret consonàntic, els locutors, en general, han acostat la pronúncia a la forma escrita, ja que només dos dels mots susceptibles d'experimentar el canvi /l/ > [ʎ] han sofert aquest procés de palatalització: *milió* (IN), *liberal* (PA). Cal tenir present que el mot *milió*, que apareix vint vegades en el corpus enregistrat, només s'ha articulat amb lateral palatal en una ocasió. Curiosament, la realització palatalitzada s'ha escapat en un text de

caràcter neutre com és el cas d'un informatiu⁶⁰. De totes maneres, hem de recordar que la realització *milló* és la que es dona sistemàticament en la parla col·loquial i que, tot i que no hauria de transcendir en un discurs formal, els parlants no la perceben com a vulgar.

A la *Proposta de l'Institut* no es tolera la palatalització de la consonant lateral ni en registres formals ni en registres informals. En el *Model* es considera, a més, que aquest procés fonètic s'hauria d'evitar també en el llenguatge informal. I és que, avui en dia, aquest fenomen, excepte en el substantiu *milió*, esmentat anteriorment, es troba en regressió, a causa de la pressió que exerceix la llengua normativa. A la *Proposta* ús pronúncies com *llegítim*, *llògic* o *lliteratura* es titllen també d'incorrectes.

3.6.5. El procés de dissimilació de la consonant lateral

En alguns mots es produeix el canvi /l/ > [r], explicable per dissimilació en relació amb una consonant lateral: *taurell* (*taulell*), *juriol* (*juliol*), *siurell* (*siulell*), *gràndula* (*glàndula*). Recasens (1991:313) afirma que el procés d'evolució /l/ > [r], en posició intervocàlica, sol ocórrer quan les vocals adjacents són posteriors o [ə] (*columna*, *juliol*, *taurell*, *siurell*). De fet, el pas /l/ > [r], en contacte amb articulacions posteriors, es pot relacionar amb la

⁶⁰ Hem de tenir present que en aquest espai el mot *milió* s'ha articulat amb lateral alveolar la resta de vegades que apareix.

necessitat d'incrementar el grau de perceptibilitat de *l* velaritzada, mitjançant un procés de dissimilació entre segments adjacents. Els canvis /l/>[r] en contacte amb consonant labial són també freqüents. Els mots *brusa* (*blusa*), i *gràndula* (*glàndula*) en són dos exemples. Cal remarcar que les variants *taurell*, *juriol*, *siurell*, *brusa*, *gràndula* no es perceben com a vulgars. De fet, són les formes que empren tots els parlants, excepte aquells que intenten acostar la pronúncia a la grafia. En canvi, formes com *corumna*, *pruja*, *arjub* tenen connotacions vulgars, fins i tot, per a aquells parlants que practiquen el canvi /l/>[r] a substantius com *taurell*, *juriol* o *brusa*.

En el corpus analitzat apareix, en una ocasió, el mot *juliol* (2002), però el locutor l'ha emès d'acord amb la grafia. I és que cal tenir present que els fenòmens dissimilatoris no tenen cabuda en els discursos controlats.

3.6.6. Altres canvis relacionats amb les laterals

a) En els parlars illencs, sobretot en mallorquí i menorquí, la consonant lateral alveolar presenta una realització molt velaritzada, fet que justifica que aquests dos dialectes presentin una quantitat molt elevada de casos de vocalització de /l/ en posició implosiva⁶¹.

⁶¹ Com a les altres àrees del domini lingüístic es poden establir diferències de grau de velarització, depenent del context (vegeu Recasens 1991:307).

En el corpus analitzat, les locutores ES i MB, de manera sistemàtica, i els locutors JM i NA, en alguns mots, han articulat la lateral alveolar d'acord amb la fonètica castellana. La resta dels locutors, en canvi, han pronunciat la lateral alveolar amb ressonància velar, tot i que s'han copsat diferències pel que fa al grau de velarització. Així, per exemple, locutors de Palma com Conxa Rosillo, Lluïsa Suau o Jordi Calleja, han emès una *ela* menys velaritzada que la que han articulat, per exemple, Bel Pocoví, natural de Manacor, o Joan Barceló, natural de Porreres.

L'articulació d'aquesta consonant sense ressonància velar és condemnada tant per l'Institut com pels autors mallorquins, pel fet que s'ha originat per influència de la fonètica castellana. De fet, a la *Proposta de TVE*, aquest tret és qualificat de defecte molt greu de pronúncia.

b) En la parla col·loquial és freqüent que mots com *traslladar* o *porcellana* sofresquin un procés de despalatalització de la lateral, és a dir, es pronúnciïn *trasladar*, *porcelana*. Aquestes pronúncies, motivades per l'existència dels respectius mots castellans, no han estat reproduïdes pels locutors: *traslladar* (IN, RE), *porcellana* (RE). En canvi, la locutora eivissenca ha pronunciat el mot *llegenda* (RE), en dues ocasions, amb lateral alveolar. En relació amb el

canvi /ʎ/>[l] s'ha constatat també que el locutor RP, en una ocasió, ha emès el mot *rellotge* (FU) amb lateral alveolar, segurament, per un defecte de pronúncia.

Aquestes pronúncies no haurien de transcendir en el llenguatge formal.

c) En la parla col·loquial mots com *multa*, *multiplicar* o *mortaldat* experimenten sovint el canvi /l/>[n], canvi que es pot explicar en virtut d'un procés d'assimilació a la consonant nasal precedent. A la forma *muntiplicar* (*multiplicar*), aquest procés també pot haver estat afavorit per la presència d'una lateral alveolar en el mateix mot (dissimilació de líquides). Recasens (1991:312) constata que, en general, la lateral esdevé nasal quan es troba situada davant una consonant dental o alveolar o bé davant una vocal anterior. Segons l'autor, això s'adiu amb la realització desvelaritzada de /l/ en ambdós contextos anteriors.

Cal assenyalar que, en mallorquí, es produeix una alternança entre les variants *munta*, *muntiplicar* i les formes normatives *multa*, *multiplicar*. En canvi, la variant *mortandata* és la que emprava sistemàticament tota la població, independentment del grau de cultura⁶².

⁶² Segons Veny (1993:141), el pas /l/>[n], en el substantiu *mortaldat*, s'explica per analogia amb la terminació *-ndat*, bastant més freqüent (*orfandat*, *cristiandat*...).

Ara bé, aquest canvi fonètic, no ha transcendit a la parla dels locutors: *multiplicar* (IN). De fet, es tracta d'un procés vulgar, propi de gent poc instruïda i, per tant, inadmissible en un text de formalitat elevada, com és el cas d'un informatiu.

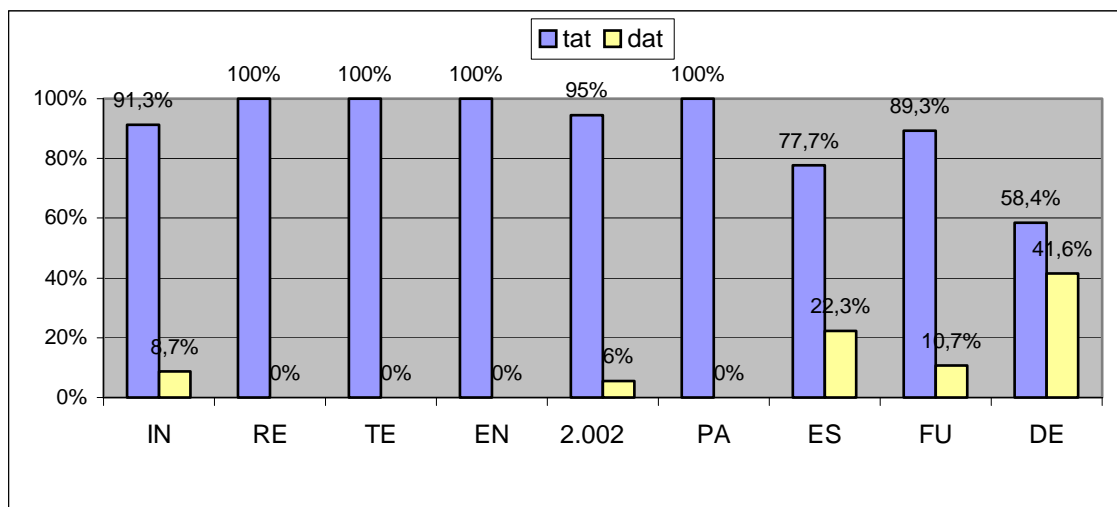
3.7. Oclusives

3.7.1. La terminació *-tat*

En la parla col·loquial, els mots acabats en *-tat*, sofreixen un procés de sonorització de l'oclusiva dental. Vocables com *universitat*, *realitat*, *electricitat* es pronuncien *universidat*, *realidat*, *electricidat*. Si bé cal no descartar la influència dels equivalents castellans acabats en *-dat*, és possible que es tracti d'una evolució fonètica autòctona explicable per un procés de dissimilació de sonoritat entre ambdues oclusives dentals i/o per analogia amb mots autòctons acabats en *-dat*⁶³. Segons Bibiloni (1983:70), les paraules que sonoritzen aquesta terminació són mots que ens han vengut per via del castellà i és precisament aquest model el que ha fet que s'adapti la forma *-dat*. Aquest procés de sonorització, que es dona en balear, és propi també d'altres zones del domini lingüístic català.

⁶³ Vegeu Recasens (1991:226).

Quant al corpus enregistrat és important remarcar que a quatre programes, RE, TE, EN, PA, aquest tret lingüístic resta totalment controlat, ja que no hi ha hagut cap mot que hagi experimentat el canvi *tat*>*dat*. A la resta de la programació s'han donat ambdues solucions fonètiques:

Gràfic 22. Realització de la terminació *-tat*.

De totes maneres, podem observar que la solució amb dental sorda ha estat la dominant, fins i tot en el programa DE. Això ens indica que els locutors han intentat acostar la pronúncia a la grafia, tot i que no sempre ho hagin aconseguit. Cal remarcar que en els programes IN i 2002 la majoria dels mots que han experimentat el canvi *tat*>*dat* han estat emesos pel locutor SV.

Des del punt de vista estàndard, ni l'Institut ni els estudiosos mallorquins (Bibiloni, Corbera) admeten la sonorització de l'oclusiva en una parla controlada. Consider, per tant, que en la parla dels locutors no s'hauria de reflectir aquest fenomen col·loquial, perquè a partir dels resultats analitzats podem concloure que és un tret que es pot controlar fàcilment.

3.7.2. Els grups isosil·làbics /bl/, /gl/

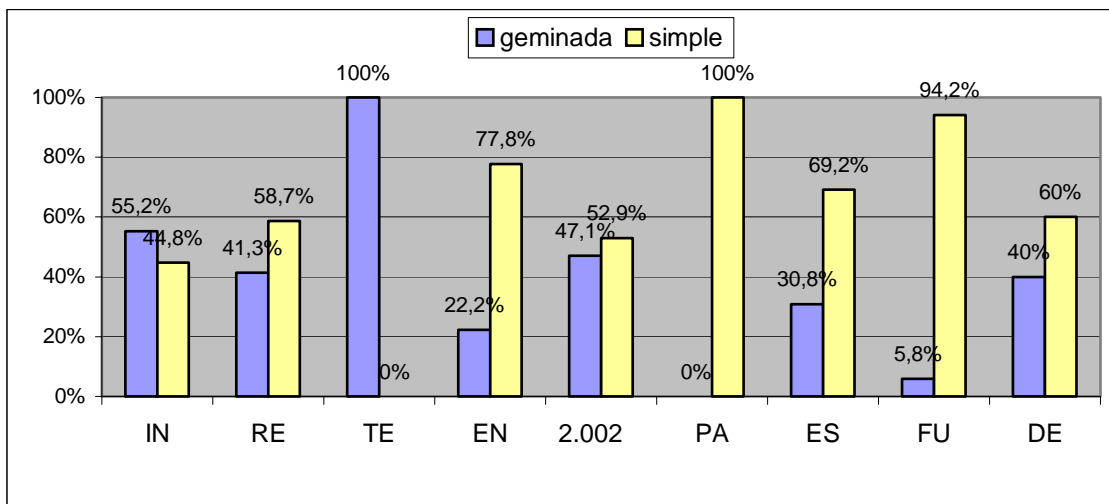
El grup isosil·làbic /bl/ presenta diferents realitzacions fonètiques segons les zones del domini lingüístic. En català central i nord-occidental, l'oclusiva només es realitza geminada quan el grup /bl/ està situat immediatament darrere de vocal tònica o en aquells vocables el mot primitiu dels quals conté el grup /bl/ en posició posttònica. En canvi, en balear i rossellonès aquest aplec presenta realització geminada en tots els contextos, és a dir, independentment de la seva posició en relació amb l'accent de mot⁶⁴. A Mallorca formes com *poble*, *problema* es pronuncien [pɔb:lə], [pɾob:lemə]. Alcover (1908:289) assenyala que la seqüència /bl/, en català insular, es realitza sense geminar quan només du al davant una vocal neutra. És el cas, per exemple de l'infinitiu *ablanir*.

El grup /gl/ es realitza amb consonant aproximant [ɣl] en eivissenc i amb oclusiva [g:l] en mallorquí i menorquí. Ara bé, en aquests dialectes, la realització

⁶⁴ Tal vegada, aquesta realització es pot posar en relació amb la presència massiva de geminades en balear.

[g:l] no es dóna a tots els mots. En mallorquí, per exemple, formes com *aglà*, *església* es pronuncien amb consonant oclusiva simple⁶⁵.

En els programes analitzats s'ha produït, en general, una alternança entre la pronúncia geminada i la realització contínua. Ara bé, si tenim en compte que en el català de Mallorca el grup /bl/ es realitza doble, m'ha sorprès que en el corpus analitzat, excepte a dos programes, IN, TE, la solució majoritària hagi estat precisament [bl], això és, la no geminada:

Gràfic 23. Realització dels grups *bl*, *gl* gràfics.

És important subratllar que la realització simple o geminada ha vengut determinada pel locutor i és independent del grau de formalitat del programa.

⁶⁵ S'hauria de realitzar un estudi per tal de poder determinar amb exactitud les pronúncies del grup /gl/ en els parlars insulars.

Cal apuntar també que hi ha hagut alguns locutors que han alternat ambdós tipus de realitzacions:

NA: restablir, obligació [b:l] / restablert, urbanitzable [bl].

JM: inevitable, oblidem [b:l] / obligats [bl].

RP: feble, doble [b:l] / destacable, increïbles [bl].

XB: establerta, arreglos [b:l] / possible [bl].

Es pot concloure que, en referència a aquest tret, els locutors, en general, s'han distanciat tant de la pronúncia genuïna de Mallorca com de les recomanacions normatives, ja que, per exemple, a la *Proposta de TVE* es considera que la no geminació de *b*, a mots com *poble* o *públic* és un defecte molt greu de pronúncia, que ha de ser evitat a qualsevol preu. Consider, per tant, que en balear la pronúncia pròpia hauria de ser la geminada, sigui quina sigui la posició d'aquest grup dins el mot. L'emissió de l'aplec *bl* amb una sola consonant oclusiva em sembla antinatural, ja que s'ha originat per influència de la pronúncia castellana i, a més, no s'adiu amb els hàbits fonètics dels parlants d'aquesta zona lingüística. Crec que l'escola s'hauria d'esforçar a fer

articular de forma correcta el grup consonàntic /bl/ als estudiants que presentin aquest defecte de pronúncia⁶⁶.

3.7.3. Les oclusives palatals

Mallorca és l'única regió de llengua catalana on existeix la pronúncia palatal de les consonants oclusives, però no a tots els pobles de l'illa. Localitats com Manacor, Felanitx, Santanyí, Palma, Son Servera, Calvià, Pollença, Valldemossa presenten oclusives palatals en posició medial davant de [i], [e], [a], [ɛ], [ə] i en posició final de mot, tant si es troben en posició final absoluta de mot com en posició final davant un mot començat en vocal⁶⁷. En canvi, a altres zones (Sa Pobla, Alcúdia), les oclusives es realitzen palatalitzades [k], [g], sobretot quan van seguides d'una vocal anterior [i], [e], [ɛ]. A la resta de localitats, les oclusives s'articulen sempre a la zona velar⁶⁸.

Aquest fenomen ha estat tractat per diversos autors. Alcover (1908:300) fa aquestes observacions:

⁶⁶ Pel que fa a aquest tret, cal recordar que l'Institut considera pròpia de l'àmbit general tant la pronunciació oclusiva geminada de la consonant inicial dels grups *bl* i *gl*, predominant en els parlars orientals, com la pronunciació contínua d'aquests sons, predominant en els parlars occidentals.

⁶⁷ Quan la consonant oclusiva es troba en posició final i el mot següent comença en vocal posterior [o,ɔ, u], l'oclusiva també s'articula a la zona palatal.

⁶⁸ Des del punt de vista històric s'ha constatat que aquest mateix procés palatalitzant va tenir lloc a l'etapa preliterària del francès, i que, en època molt antiga, va existir a la regió més septentrional de la Romània.

“ Res diu Mr. Morel-Fatio del sò especial que tenen k i g dins certes poblacions de Mallorca(Palma, Calvià, Valldemossa, Puigpunyent, Galilea, Marratxí, Pina, Algayre, Montuïri, Randa, Santanyí, Calonge, Felanitx, Manacor, St. Llorenç des Cardessar, So'n Servera, Vilafranca, St. Juan, Llorito, Pollensa). De sons velas, passen, davant a, e, i a palatals-mitjans-esplosius, un sor, l'altre sonor...”

Pel que fa a aquest tret, Moll (1990:82) afirma:

“ Els fonemes *k* i *g* en posició final o davant de a o de vocal anterior, s'articulen en un punt relativament avançat del paladar, resultant-ne els sons *k* i *g*, que acústicament produeixen la impressió d'esser una *k* o *g* seguida d'una *i* rapidíssima, purament consonàntica...”

Bibiloni (1983:69) és del parer que davant les vocals anteriors, les oclusives sempre s'articulen a la zona palatal, independentment de la població:

“ Cal dir que la possibilitat d'opció entre la realització velar o palatal només es dona davant les vocals medials (a, ə), per tal com davant les anteriors (e, e, i) l'articulació de *k* i *g* sempre és palatal, i davant les posteriors (o, o, u) sempre és velar. A final de paraula sempre es troben els dos matisos.”

Veny (1993:88) constata l'existència de les pronúncies [k], [g] en uns contextos determinats:

“ Els fonemes velars /k/ i /g/ coneixen una realització palatal [k] i [g], a final de mot o bé davant les vocals a, e, e, e, i, en localitats esparces de Mallorca (Ciutat, Valldemossa, Pollença, Son Servera, Algaida, Manacor, Felanitx....).”

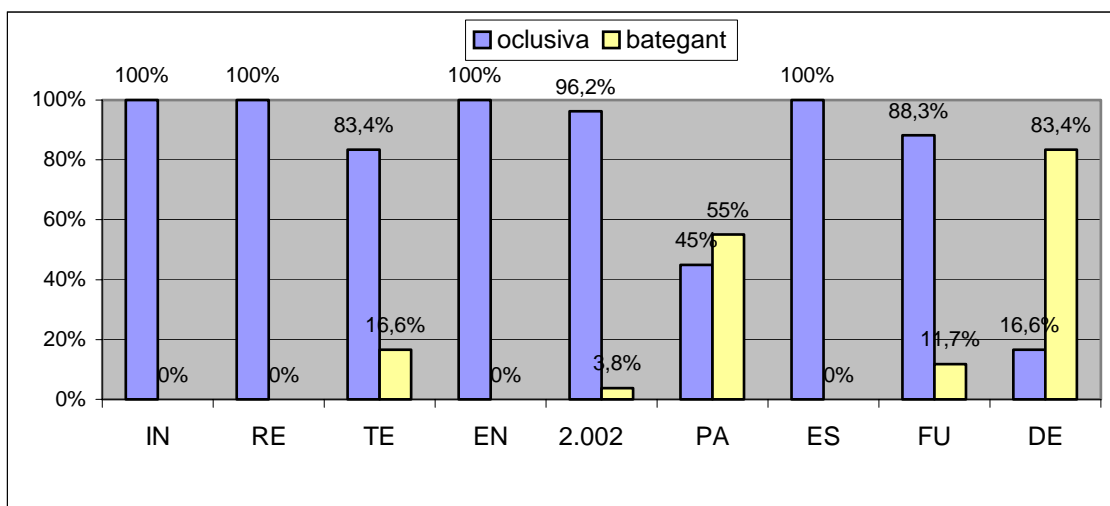
En el corpus analitzat hi ha hagut dues locutores BP, natural de Manacor, i NA, natural de Pollença, que, en posició final de mot i davant de vocal anterior, han articulat les oclusives a la zona palatal. Uns altres locutors, MB, KA, FB, en aquests contextos, han palatalitzat els fonemes /k/, /g/, és a dir, els han articulat [k], [g].

Respecte a aquestes realitzacions, l'Institut no en diu res, és a dir, no les té en compte. En canvi, a la *Proposta Corbera* es consideren totalment innacceptables les oclusives palatals en els registres formals. Crec que aquesta recomanació és excessiva, ja que per a un parlant que sempre ha articulat els fonemes /k/, /g/ a la zona palatal és molt difícil haver de realitzar-los velars en un tipus de parla controlada. Per tant, per motius articuladoris, crec que s'haurien d'admetre les oclusives palatals en els actes de parla formal, això sí, sense realitzar-les gaire exagerades.

3.7.4. El canvi /d/ > [r]. El verb *poder*

En mallorquí i eivissenc, el grup T'R romànic, després de sonoritzar-se en *dr*, s'ha reduït a [r] en els temps verbals de present, pretèrit imperfecte, futur, i condicional del verb *poder*: *potem* (*podem*), *potia* (*podia*), *poté* (*podré*), *potia* (*podria*). Pel que fa a aquest tret, el menorquí, en canvi, ha conservat la consonant oclusiva dental sense modificacions. Es distancia, per tant, dels altres dos dialectes insulars.

En el corpus analitzat només hi ha hagut quatre programes, IN, RE, EN, ES, en què les formes del verb *poder* s'hagin emès sistemàticament amb consonant oclusiva. A la resta de la programació s'ha produït una alternança entre les pronúncies [d] / [r], amb predomini d'una o altra solució depenent del programa:

Gràfic 24. Realització de les formes del verb *poder*.

Podem observar que en els espais TE, FU, 2002, els locutors han intentat acostar la pronúncia a la grafia, però, així i tot, s'han escapat algunes pronúncies amb consonant bategant. En canvi, en els programes PA i DE, la pronúncia col·loquial s'ha donat en força ocasions, molt especialment en el programa DE. Quant al programa 2002, cal dir que el canvi /d/ > [r], que ha experimentat en una ocasió el verb *poder*, es justifica pel fet que aquesta peça lèxica es troba inserida en una entrevista realitzada a gent del carrer. No obstant això, però, no podem afirmar que sigui significatiu el tipus de fragment en què es troba emplaçat el mot, ja que hi ha hagut altres formes localitzades en una entrevista i, per contra, no han experimentat aquest canvi fonètic.

Respecte a les propostes fonètiques, és important apuntar, en primer lloc, que l'Institut no fa referència a aquest tret que, d'altra banda, té gran vitalitat en el parlar de Mallorca. En canvi, els estudiosos mallorquins (*Model, Proposta ús*) consideren que les variants col·loquials amb consonant bategant no es poden admetre en el llenguatge formal.

3.7.5. Els grups integrats per oclusiva i fricativa alveolar

En la llengua parlada, s'elideix la consonant oclusiva quan es troba en posició de coda formant grup consonàntic amb una fricativa alveolar. El parlant sempre elimina la primera consonant per facilitats d'articulació⁶⁹.

D'acord amb la parla col·loquial, en els programes que contenen algun mot amb aquests grups consonàntics, IN, 2002, FU els locutors han advocat, o bé sistemàticament, 2002, FU, o bé amb una lleugera majoria, IN, per l'elisió de la consonant oclusiva. En el cas de l'espai 2002, l'elisió d'aquest segment consonàntic s'ha donat independentment del tipus de fragment en què es troba inserit el mot, és a dir, s'ha eliminat tant si el mot es troba inserit en una entrevista com en un fragment narrat.

A la *Proposta de l'Institut* s'admet, en els parlars baleàrics, i només en registres informals, la reducció dels grups inicials *ads-*, *abs-*, *obs-* a *as-*, *os-*. En canvi, és curiós que no s'accepti l'elisió de la nasal dels grups *cons-*, *ins-*, *trans-*. Ara bé, encara que sembli que s'haurien de tractar ambdós tipus d'aplecs de manera homogènia i recomanar, per tant, la mateixa solució fonètica, hem de tenir en compte que és més fàcil mantenir la consonant nasal dels grups *cons-*, *ins-*, *trans-*, pel fet que el seu punt d'articulació coincideix

⁶⁹ Es tracta d'un cas similar a la combinació d'una nasal i una fricativa alveolar en posició final de síl·laba.

amb el de la fricativa, que no l'oclusiva dels grups *ads-*, *obs-*, *abs-*. De totes maneres, s'hauria de dur a terme un estudi detallat dels grups integrats per dues consonants en posició de coda.

En darrer lloc, cal esmentar que els estudiosos mallorquins no tenen en compte aquest tret fonètic, possiblement perquè no és un fenomen particular del seu parlar.

3.7.6. El grup N'R romànic

En alguns pobles de Mallorca el grup N'R romànic ha persistit sense l'afegiment de la dental sonora en una sèrie de formes lèxiques: *divenres* (*divendres*), *cenra* (*cedra*), *tener* (*tendre*)⁷⁰. A Manacor, per exemple, aquest grup es manté d'una manera generalitzada no només entre la gent major, sinó també entre els parlants joves menys influïts per la normativa. En canvi, en menorquí i eivissenc s'han imposat les formes amb *d* epentètica. De totes maneres, és possible que, en algun racó de les illes, encara es puguin sentir pronúncies com *divenres* o *cenra*, en boca d'algun parlant d'edat avançada.

D'altra banda, cal assenyalar que el grup L'R, sense intercalació d'oclusiva dental, ha desaparegut totalment en els parlars balears. Sembla, per tant, que la manca de [d], antigament, s'estenia tant a altres mots com a altres zones.

En el corpus transcrit, només apareix un mot que contengui el grup N'R, *divendres* (IN, TE), i els locutors l'han emès amb oclusiva epentètica. A la *Proposta de l'Institut* només es tolera la realització d'aquest grup sense epèntesi de [d] en registres de caire informal. En el *Model* i a la *Proposta ús* es considera també que la pronunciació més formal a les Balears és la que es correspon amb la grafia, encara que les variants sense [d] epentètica no s'hi sentin com a vulgars. Curiosament, a la *Proposta de TVE* no es fa referència en aquest fenomen tan particular de l'illa.

3.7.7. Els grups llatins T'L, D'L, J'L, LY

En el parlar balear, els grups llatins T'L, D'L, J'L, G'L no han sofert el procés de palatalització, sinó que es pronuncien amb consonant lateral geminada: [bál:ə] (*batle*), [vəl:á] (*vetlar*). Per tant, es conserva encara la solució pròpia del català antic⁷¹.

En els programes analitzats els mots *batlessa* (IN), *batle* (PA, EN), *batlia* (EN) i *vetlar* (EN) s'han emès, excepte en una ocasió, amb lateral geminada⁷².

⁷⁰ Recasens (1991:230) considera que l'afegiment de l'oclusiva és resultat d'un procés de tancament del passatge velofaringi abans que comenci el període vibratori de [r], a causa de l'elevat nivell de pressió intraoral i en consonància amb la condició d'homoganeïtat entre C1 i C2.

⁷¹ La palatalització dels grups esmentats pressuposa evolucions [dl] (-J'L) i [ll] (-T/D'L), amb palatalització progressiva en el primer cas i evolució anàloga a la que afectà -LL- en el segon cas. Aquest procés culmina en el segle XVI, però no s'ha produït en balear, valencià ni tortosí.

⁷² A l'IN, en una ocasió, la locutora NA ha emès aquest mot amb [l] simple.

I és que, pel que fa a aquests grups, a la *Proposta de l'Institut* s'accepta tant la realització [ll:], pròpia del nord-occidental i del central, com la realització [l:], pròpia del balear i valencià⁷³. A més, s'ha de tenir en compte que la grafia *tl* és admesa en aquests dos darrers dialectes. D'acord amb aquestes observacions, en el *Model* i a la *Proposta ús* es jutgen també de correctes ambdues realitzacions. Així mateix, es recomana que a cada zona es faci servir la pròpia, en qualsevol tipus de registre.

3.7.8. Afegiment de dental en posició final de mot

a) L'epítesi de *t* en els mots plans

En la parla col·loquial és freqüent l'epítesi d'oclusiva dental sorda en els mots plans acabats en *-i*: *genit* (*geni*), *odit* (*odi*), *col·legit* (*col·legi*), *apit* (*api*), *incendit* (*incendi*), *somit* (*somni*). És probable que l'afegiment de [t] es produeixi per analogia amb els mots plans acabats en consonant, que són la majoria⁷⁴.

Els vocables afectats per aquest procés normalment presenten una vocal tònica oberta /a/, /ɔ/, /ɛ/. L'epítesi de [t], en aquests mots, és un fenomen que es dona a tot el domini lingüístic català i, actualment, es troba en regressió, perquè es considera un fenomen vulgar.

⁷³ Aquests mots admeten doble escriptura, *tl* i *tll*.

⁷⁴ Mila Segarra [comunicació personal].

Tot i que normalment [t] final s'afegeix a mots acabats en *-i*, Moll (1932:11) assenyala que, a Menorca, també es pronuncien amb [t] epentètica els vocables *ament* (*amén*) i *mont* (*món*). Veny (1999:66) esmenta que en el parlar eivissenc alguns mots es veuen reforçats amb l'oclusiva velar: *setric* (*setrill*), *còvec* (*cove*).

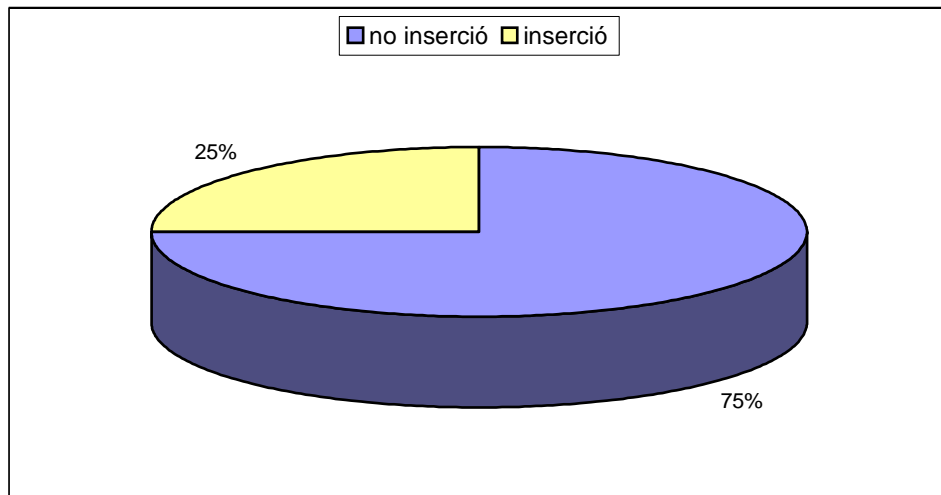
En el corpus analitzat els substantius *col·legi* (IN), i *premi* (IN, PA, DE) s'han emès sense oclusiva final. De fet, ni tan sols el locutor del programa DE ha reflectit el fenomen col·loquial d'inserció. En el programa PA, quan el mot *premi* es troba inserit en una entrevista no ha sofert tampoc l'epèntesi consonàntica. I és que l'Institut no admet l'afegiment d'aquest so en una pronúncia estàndard. L'epèntesi de [t], en aquests tipus de mots, és un fenomen que es dona a tot el domini lingüístic català i, actualment, es troba en regressió perquè es considera un procés molt vulgar.

b) L'epèntesi de *t* a la partícula *quan*

L'epèntesi de [t] es produeix també a la partícula *quan*, si el mot següent comença en vocal. Respecte al corpus analitzat cal dir que als programes IN i 2002 no s'ha donat aquest procés d'inserció. En canvi, en els programes EN, PA, ES, DE la solució amb oclusiva epentètica ha estat l'única existent. Respecte als espais RE i

FU cal apuntar que s'ha donat una alternança de solucions, això sí, amb resultats oposats:

Grafic 25. Realització del mot *quan* en posició prevocàlica. RE

Gràfic 26. Realització del mot *quan* en posició prevocàlica. FU.

Ara bé, com ja s'ha esmentat a l'apartat anterior, la inserció de [t] en posició final de mot, no es pot admetre en una locució estàndard⁷⁵.

3.7.9. El grup *mp* en posició de coda sil·làbica

Quan el grup consonàntic *mp* apareix en posició de coda sil·làbica, col·loquialment, s'elimina l'oclusiva oral i /m/ s'assimila al punt d'articulació de la consonant següent. Ni l'Institut ni els estudiosos mallorquins tenen en compte aquest procés de simplificació consonàntica. Castellanos (1993:79),

en referència al català central, indica que s'ha d'articular *m* i no *n* la nasal dels aplecs *mp*, *mpc*, *mpt*, amb *p* muda. Crec que els locutors haurien d'optar per aquesta solució, ja que el manteniment del so [p] dóna lloc a una pronúncia bastant forçada.

Pel que fa al corpus transcrit, els mots que presenten aquest grup consonàntic s'han articulat, excepte el mot *comptarà* (IN), amb elisió de la consonant oclusiva. Ara bé, en uns casos la consonant nasal s'ha assimilat al punt d'articulació de la consonant següent i en uns altres ha conservat el tret bilabial.

Respecte al programa 2002 cal afegir que el procés d'assimilació de la nasal a la consonant següent ha estat independent del tipus de fragment en què es troba inserit el mot, és a dir, s'ha donat tant si el mot es troba emplaçat en un fragment narrat com en una entrevista.

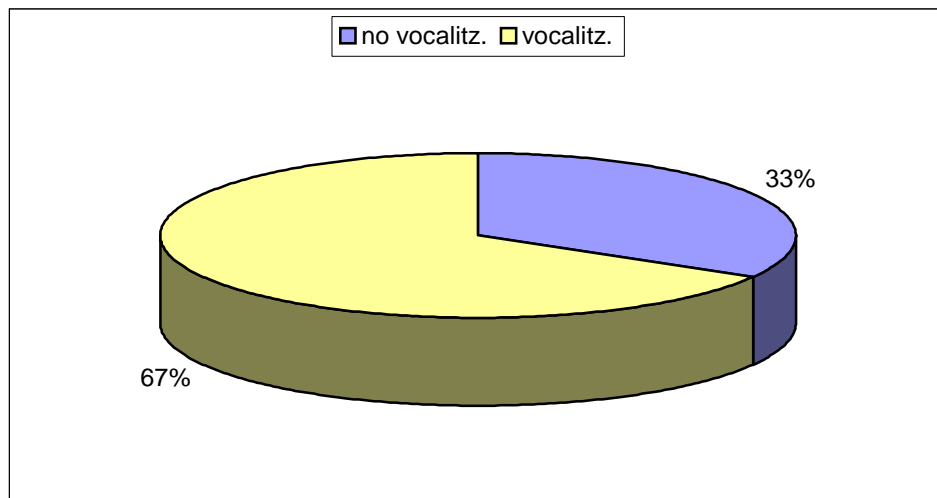
3.7.10. El grup *nk* en posició preconsonàntica

En mallorquí, la consonant oclusiva del grup final *-nk* es converteix en aproximant palatal quan va seguida del morfema *-s* de plural o d'una consonant per fonètica sintàctica. Posteriorment es produeix una metàtesi

⁷⁵ De totes maneres cal remarcar que l'Institut només esmenta les pronúncies *col·legit* per *col·legi*, *premit* per *premi* i *mart* per *mar*.

entre la iod i la consonant nasal: *crains* (*cranks*), *bains* (*banks*), *troins* (*tronks*)⁷⁶.

En el corpus estudiat aquest grup consonàntic, excepte en el programa 2002, s'ha emès sense vocalització de la consonant nasal.

Gràfic 27. Realització del grup *-nk* final de mot, seguit de segment consonàntica. 2002.

En els casos en què els locutors no han reproduït la pronúncia col·loquial, o bé han realitzat una breu pausa entre l'oclusiva i la consonant següent, o bé han assimilat la nasal a l'oclusiva i posteriorment han elidit aquest darrer segment consonàntic. En el programa 2002, la presència o absència de vocalització no està relacionada amb el tipus de fragment en què es troba inserit el mot. Encara que les propostes estàndards no fan referència a aquest fenomen, crec que la pronúncia col·loquial s'hauria d'admetre en la llengua estàndard, perquè es tracta d'un fenomen que no desfigura la paraula.

⁷⁶ El que s'hauria de determinar és quines són les característiques articulatòries i acústiques d'aquest segment

3.7.11. Altres canvis relacionats amb les oclusives

a) El mot compost *nord-oest* (TE), s'ha emès d'acord amb la grafia, és a dir, amb dental sonora. Ara bé, segons la *Proposta ús*, aquesta consonant, en el llenguatge formal, hauria d'experimentar un procés d'ensordiment, és a dir, pronunciar-se [t].

b) El locutor del programa DE ha elidit l'oclusiva inicial dels mots *psicòloga* i *psicologia*. De fet, encara que l'Institut consideri no recomanable aquesta pronúncia, les realitzacions amb [p] inicial sonen estranyes a l'oient.

c) Quant a les oclusives, cal esmentar que s'han donat alguns canvis consonàntics. Ara bé, pronúncies com *debut* (DE) per *degut*, *opertura* (RE) per *obertura* o *sublir* (FU) per *suplir* no tenen cabuda en el quadre de la llengua estàndard, ni en registres formals ni en registres informals.

3.8. La lletra *x* amb so alveolar

La consonant *x* del grup inicial *ex-* es fa africada alveolar sonora quan va seguida d'una vocal, en canvi, quan es troba en posició interior de mot es realitza africada alveolar sorda. En aquests casos, la grafia *x* també es pot

pronunciar [dʒ] o [ʒ], si el mot presenta un equivalent castellà que conté el so fricatiu velar [x]. Abans de consonant, la grafia *x* es pronuncia [s] o [z], ja que l'africada es redueix a fricativa per facilitats articulatòries. Hem de tenir present que els parlants tendeixen a evitar el contacte entre tres consonants consecutives o entre una africada i un altre segment consonàntic.

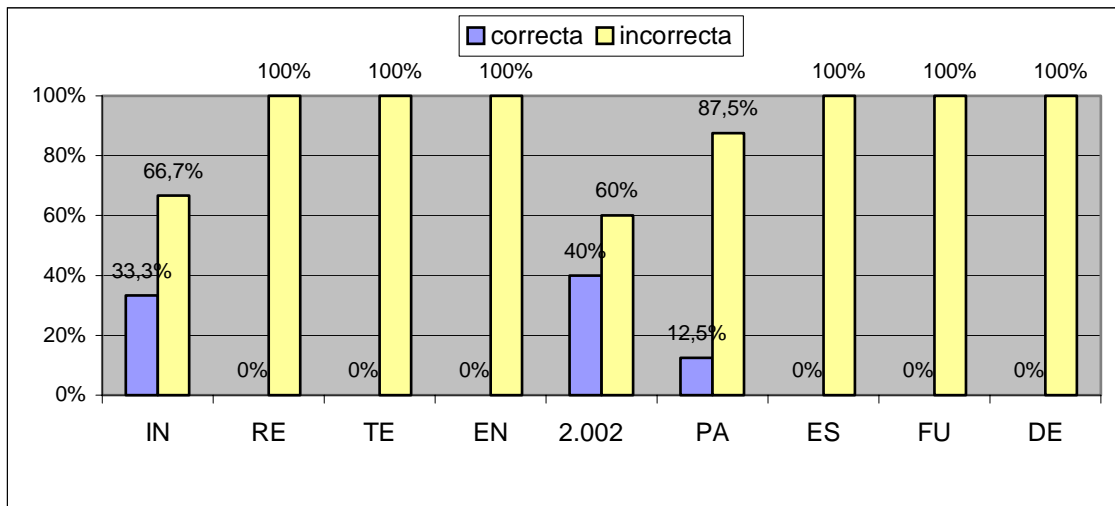
Segons l'Institut, la grafia *x* s'hauria de realitzar [gz] quan el grup *ex* es troba situat a principi de paraula seguit de vocal i [ks] en els altres casos. A la *Proposta ús*, tot i que se segueix aquest mateix criteri, sembla que s'admet la realització [s] quan la grafia *x* va seguida de consonant:

“ Si va seguit de consonant pot pronunciar-se **ks**, en registres formals, o sols **s**:
escavar, exclamar, excursió...” (*Proposta ús*:77)

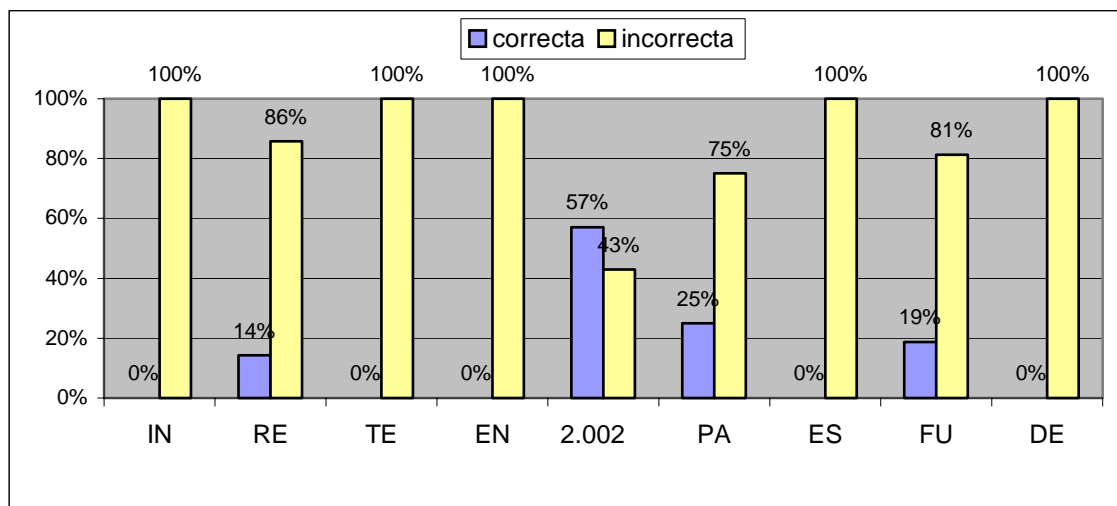
En relació amb les dades analitzades podem constatar que quan la grafia *x* forma part del prefix *ex*, tant si va seguida de consonant com de vocal, en els programes EN, TE, ES i DE, els locutors han reproduït sistemàticament la pronúncia col·loquial⁷⁷. A la resta de la programació, en aquest mateix context,

⁷⁷ Cal recordar que els programes TE i EN només contenen un mot, respectivament, integrat pel prefix *ex* seguit de vocal.

s'ha produït una alternança entre la pronúncia col·loquial i la normativa, amb predomini majoritari de la primera solució:

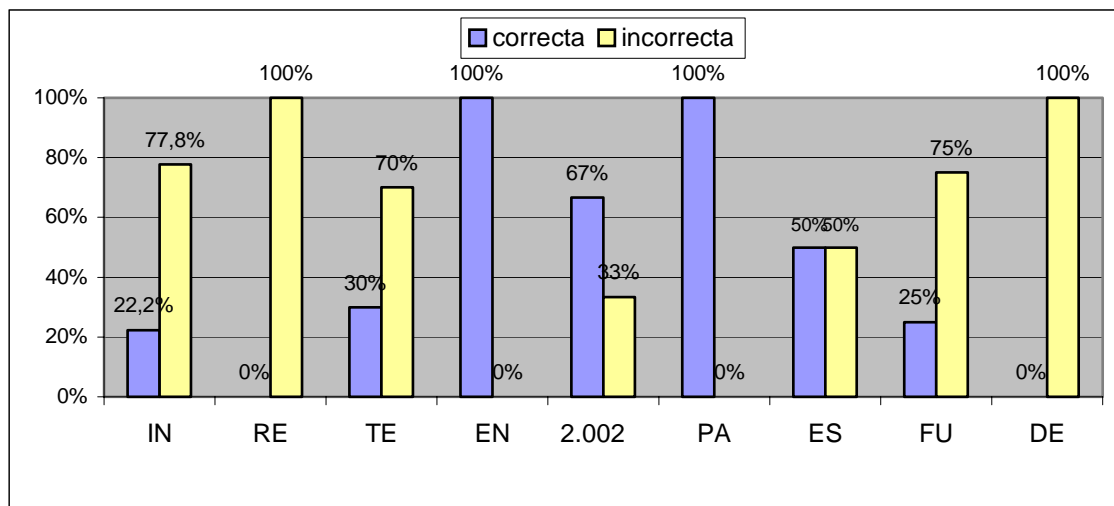

Gràfic 28. Realització de la grafia *x*. Seqüència *Ex+V*.

Gràfic 29. Realització de la grafia *x*. Seqüència *Ex+C*.

Podem comprovar que només a un programa, 2002, i curiosament al grup *Ex+C*, el nombre de solucions normatives ha arribat al 50%. Ara bé, cal dir que aquest fet depèn més del locutor que no del tipus de programa, ja que els mots emesos correctament han estat pronunciats gairebé en la seva totalitat per la locutora ES⁷⁸. Si aquesta grafia es troba situada en posició intervocàlica, excepte a RE i DE, en què els locutors han reproduït sistemàticament la pronúncia col·loquial, s'han donat més casos de pronúncies normatives que a les combinacions anteriors, de fet, fins i tot hi ha hagut dos programes, EN i PA, en què la realització [ts] ha estat inexistent:

Gràfic 30. Realització de la grafia x. Seqüència VxV.

Ara bé, a més dels resultats exposats anteriorment cal fer algunes observacions:

⁷⁸ Els programes RE i FU han presentat un 100% de realitzacions no normatives en el cas de la seqüència

1) A programes com 2002 o PA la pronúncia de la grafia *x*, col·loquial o normativa, ha estat independent del tipus de fragment en què es troba inserit el mot:

PA: exacte [dz] no entrevista / exacte [dz] entrevista.

2002: exemple [gz] no entrevista / exemple [gz] entrevista.

2) En alguns programes les realitzacions normatives han estat emeses pels mateixos locutors: programa RE (EI, ME); programa 2002 (ES); programa ES (JM); programa FU (RP).

3.9. Els fonemes castellans /θ/, /x/

Pel que fa al sistema consonàntic, cal apuntar que els locutors han conservat els fonemes /θ/, /x/, en aquells noms i llinatges emesos d'acord amb la fonètica castellana. Només tres mots han presentat alternança entre la pronúncia amb fricativa interdental i la pronúncia amb fricativa alveolar: *Celades* (FU), alternança [θ] / [s]; *Zaldívar* (ES), alternança [θ] / [s]; *Zenden* (FU), alternança [θ], [s], [z].

Ex+V i, en canvi, l'IN ha presentat un 100% de realitzacions normatives a la seqüència *Ex+C*.

Quant a aquest aspecte fonètic, consider que en una pronúncia estàndard es poden conservar els fonemes /θ/, /x/ en els noms propis d'origen castellà.